P. OVIDII NASONIS
OPERA OMNIA.

TEXTUM
AD CODICUM LIPSIENSIUM
ALDINARUMQUE FIDEM
ACCURATE RECOGNOVIT
CAROL. HERM. WEISE.

NOVA EDITIO STEREOTYPA C. TAUCHNITIANA.

TOMUS I.

HEROIDES. AMORES. ARS AMATORIA. REMEDIA AMORIS
HALIEUTICON FR. CONSOLATIO AD LIVIAM. NUX ELEGIA
SABINI EPISTOLAE TRES.

NOVA IMPRESSIO.

LIPSIAE
SUMPTIBUS OTTONIS HOLTZE.
1872.

LIPSIAE.
Impresserunt Metzger & Wittig.

PRAEFATIO.

Opus facto tandem erat, ut et Ovidii opera Tauchnitianis literis nova luculentiorique editione exscriberentur, siquidem prior editio iam ante hos viginti annos prodierat, expressa accurate ad Mitscherlichianum exemplar, quod ipsum fere Burmannianum sequitur, cuius recensio hodie iam ab nemine facile probabitur, qui modo accuratius et poesin Ovidii et eius textus historiam cognoverit. Utut enim critici, qui antehac sibi emendandum Ovidium sumpserant, haud pauca, velut historica, geographica, mythologica, rectius dederint, quam in vulgatis legebantur, iidem tamen et alia, et haud quidem pauca, ex certis quibusdam codicibus, artificiosius antiquitus recensitis, perperam mutarant, quae intacta potius relinquenda et sine mutatione retinenda erant, quo vera ac genuina poetae oratio sine labe servaretur; veluti, ut unum modo commemorem, illud in limine Metamorphoseon: *Ante mare et tellus ab nemine puto hodie* patienti animo feretur. A quibus *textus, non emendationibus*, sed mutationibus male *institutis, quo hic,* quantum fieri posset, praeclarum

poetam viudicaremus, omnem textum a principio ad finem accurate cum Aldinis 1502 et 1533 contulimus, adhibitis simul codicibus bibliothecae Lipsiensis, quos libros in longe plerisque cum Aldina lectione concinere, in paucis recentiorum emendationes confirmare, in aliquibus etiam suas peculiares referre lectiones, haud minoris saepe istorum omnium lectionibus faciendas, cognovimus. Horum itaque adminiculorum hunc usum hic fecimus, ut, ubicunque codices cum Aldino textu congruebant, hunc, ceteris paribus, sequendum duceremus; iidem ubi recentiorum emendationes (hoc est Heinsii, Burmanni,) confirmabant, eas servaremus; in aliquibus denique, nec nisi ubi indubitatae videbantur, codicum peculiarem lectionem reponeremus; idque fecimus in Metamorphosibus, in Fastis, epistolis ex Ponto. Nam in reliquis Aldinam maxime sequimur.

Versus a Burmanno temere eiectos aliquot locis restituimus; spurios, in quibus eruendis plerique valde torpent, inclusimus hos: Amor. I, 11, 27, 28. II, 1, 13. 14. III, 2, 27—36. Art. am. I, 233—36. 315—322. 377. 378. 585—588. II. 495. 496. 669—674. III, 93—98. 129—132. 377. 378. 437. 438. Rem. am. 657 658. Metam. I, 546. 547. VI, 200. XV, 426—429. Fast. I, 447. 448. (qui duo versus et in cd. Lips. desunt.) 565. 566. III, 499. 500. IV, 136. 137. 405. 406. V, 463. 464. Trist. V, 1, 15—24 et 65—74. V, 8.

29—32. Epp. ex Ponto I, 8 (7), 61—66. III, 5, 39—42. Integra carmina supposititia esse reperimus haec: Amor. II, el. 5 et 9. III, eleg. 4, 5, et 6. Epist. ex Ponto I, 9 (8) II, 3—9. quae omnes longe ab Ovidio abhorrent; quem vivum adhuc multos esse imitatos, ex ipsis Sabini epistolis apparet. Ac de Ponticis quidem tenendum, in libros quatuor divisionem ab recentioribus institutam esse, quum in antiquis uno omnes volumine perscriptae legantur; ne quis forte, si illae spuriae atque imitatoriae demantur, libri secundi exilitatem obiicere queat. Heroidum sex postremas a Scaligero iam genuinis esse exemtas, notissimum; et merito, ideo quia Heroides nonnisi a feminis scriptae cogitantur.

Transponenda denique haec animadverti, etsi non transposui: Amor. II, 6, 27 et 28, sive adeo 25—28 ponantur ante versum 33. II, 8, 11—14 ponantur post v. 22 et vss. 19. 20 includantur, imo fortasse et 23. 24. Non suo loco sunt Amor. II, 7, 15. 16; et Amor. III, 14, 19. 20 ponenda inferius post vs. 26.

De sequioribus Ovidianorum carminum vel recensionibus vel editionibus in universum sciendum, multa ab criticis ex ingenio esse mutata aut transposita, quae in antiquioribus libris longe secus leguntur, qui v. c. multis locis indicativum habent, ubi illi coniunctivum posuere, et collectivis saepe singularem iungunt, ubi illi pluralem dederunt. In Metamorphosibus autem non omittendum, quod ipse poeta de hoc opere suo

praedicat Trist. I, ep. 7. ubi ait opus neque abso
neque emendatum ab se esse. Quare si quando i
forte cui probanda videatur simplicior codicum
sequiorum emendationibus, haud raro tamen de
illa quae videri possit, emendatorum lectioni long
praeferenda, ideo quia ab ipso poeta profecta; vel
Met. II, 482 *verba precantia*, coll. XIV, 365, ub
potentia dederunt; aut III, 694 *Accessi sacris, Bac*
que sacra frequento; et similiter alia quaedam, i
bus nos librorum auctoritatem sequi non dubitav

Sic igitur, quantum in nobis fuit, poetam praecl
doctissimum, elegantissimum, cui quilibet nost
primis annis quam plurimum debemus, sibi ips
dere et quasi in integrum restituere hac editione
vimus; in qua si quid forte hic illic nondum al
parte ex voto perpolitum a nobis fuerit, porro
perficiendi facultas atque occasio haud sane deeri

Scr. Lipsiae m. Maio a. MDCCCXLV.

C. H. Wei

P. OVIDII NASONIS

HEROIDES.

INDEX.

EPISTOLA I.

PENELOPE ULIXI.

Hanc tua Penelope lento tibi mittit, Ulixe.
Nil mihi rescribas attamen; ipse veni.
Troia iacet certe, Danais invisa puellis.
Vix Priamus tanti totaque Troia fuit.
O utinam tunc, quum Lacedaemona classe petebat, 5
obrutus insanis esset adulter aquis!

ı ego deserto iacuissem frigida lecto,
ıec quererer tardos ire relicta dies:
: mihi, quaerenti spatiosam fallere noctem,
assaret viduas pendula tela manus.
ando ego non timui graviora pericula veris?
Res est solliciti plena timoris amor.
e fingebam violentos Troas ituros:
ıomine in Hectoreo pallida semper eram.
e quis Antilochum narrabat ab Hectore victum,
Antilochus nostri caussa timoris erat:
e Menoetiadem falsis cecidisse sub armis,
lebam successu posse carere dolos.
ıguine Tlepolemus Lyciam tepefecerat hastam,
Tlepolemi leto cura novata mea est.
ıique quisquis erat castris iugulatus Achivis,
'rigidius glacie pectus amantis erat.
l bene consuluit casto deus aequus amori:
ersa est in cinerem sospite Troia viro.
golici rediere duces: altaria fumant:
ɔonitur ad patrios barbara praeda deos.
ıta ferunt Nymphae pro salvis dona maritis:
lli victa suis Troïa fata canunt.
antur iustique senes trepidaeque puellae:
ıarrantis coniux pendet ab ore viri.
ue aliquis posita monstrat fera praelia mensa
ɔingit et exiguo Pergama tota mero.
: ibat Simois: hic est Sigeïa tellus:
ıic steterat Priami regia celsa senis.
c Aeacides, illic tendebat Ulixes:
hic lacer admissos terruit Hector equos.
nia namque tuo senior, te quaerere miss
tulerat nato Nestor, at ille mihi.
't et ferro Rhesumque Dolonaque caes

utque sit hic somno proditus, ille dolo. 40
Ausus es, o nimium nimiumque oblite tuorum,
Thracia nocturno tangere castra dolo,
totque simul mactare viros, adiutus ab uno.
At bene cautus eras, et memor ante mei.
Usque metu micuere sinus, dum victor amicum 45
dictus es Ismariis isse per agmen equis.
Sed mihi quid prodest vestris disiecta lacertis
Ilios et, murus quod fuit ante, solum,
si maneo, qualis Troia durante manebam,
virque mihi, demto fine carendus, abest? 50
Diruta sunt aliis, uni mihi Pergama restant,
incola captivo quae bove victor arat.
Iam seges est, ubi Troia fuit, resecandaque falce
luxuriat Phrygio sanguine pinguis humus
Semisepulta virûm curvis feriuntur aratris 55
ossa: ruinosas occulit herba domos.
Victor abes; nec scire mihi, quae caussa morandi,
aut in quo lateas ferreus orbe, licet.
Quisquis ad haec vertit peregrinam littora puppim,
ille mihi de te multa rogatus abit; 60
quamque tibi reddat, si te modo viderit usquam.
traditur huic digitis charta notata meis
Nos Pylon, antiqui Neleïa Nestoris arva,
misimus: incerta est fama remissa Pylo.
Misimus et Sparten: Sparte quoque nescia veri. 65
Quas habitas terras, aut ubi lentus abes?
Utilius starent etiam nunc moenia Phoebi.
Irascor votis heu levis ipsa meis!
Scirem, ubi pugnares; et tantum bella timerem;
et mea cum multis iuncta querela foret. 70
Quid timeam, ignoro: timeo tamen omnia demens,
et patet in curas area lata meas.

Quaecunque aequor habet, quaecunque pericula tellus,
tam longae caussas suspicor esse morae.
75 Haec ego dum stulte meditor, quae vestra libido est,
esse peregrino captus amore potes.
Forsitan et narras, quam sit tibi rustica coniux,
quae tantum lanas non sinat esse rudes.
Fallar, et hoc crimen tenues vanescat in auras:
80 neve, revertendi liber, abesse velis:
me pater Icarius viduo discedere lecto
cogit, et immensas increpat usque moras.
Increpet usque licet: tua sum, tua dicar oportet:
Penelope coniux semper Ulixis ero.
85 Ille tamen pietate mea precibusque pudicis
frangitur, et vires temperat ipse suas.
Dulichii, Samiique, et quos tulit alta Zacynthos,
turba ruunt in me luxuriosa, proci:
inque tua regnant, nullis prohibentibus, aula.
90 Viscera nostra, tuae dilaniantur opes.
Quid tibi Pisandrum, Polybumque, Medontaque dirum
Eurymachique avidas Antinoique manus,
atque alios referam, quos omnes turpiter absens
ipse tuo partis sanguine rebus alis?
95 Irus egens, pecorisque Melanthius actor edendi,
ultimus accedunt in tua damna pudor.
Tres sumus imbelles numero; sine viribus uxor,
Laërtesque senex, Telemachusque puer.
Ille per insidias paene est mihi nuper ademtus,
100 dum parat invitis omnibus ire Pylon.
Dî precor hoc iubeant, ut, euntibus ordine fatis,
ille meos oculos comprimat, ille tuos.
Hoc faciunt custosque boum longaevaque nutrix,

tertius, immundae cura fidelis harae.
Sed neque Laërtes, ut qui sit inutilis annis, 105
hostibus in mediis regna tenere valet.
Telemacho veniet, vivat modo, fortior aetas;
nunc erat auxiliis illa tuenda patris.
Nec mihi sunt vires inimicos pellere tectis.
Tu citius venias, portus et aura tuis. 110
Est tibi, sitque precor, natus, qui mollibus annis
in patrias artes erudiendus erat.
Respice Laërten, ut iam sua lumina condas:
extremum fati sustinet ille diem.
Certe ego, quae fueram te discedente puella, 115
protinus ut redeas, facta videbor anus.

EPISTOLA II.

PHYLLIS DEMOPHOONTI.

Hospita, Demophoon, tua te Rhodopeïa Phyllis
ultra promissum tempus abesse queror.
Cornua quum Lunae pleno semel orbe coissent,
litoribus nostris ancora pacta tua est.
Luna quater latuit, toto quater orbe recrevit, 5
nec vehit Actaeas Sithonis unda rates.
Tempora si numeres, bene quae numeramus amantes,
non venit ante suum nostra querela diem.
Spes quoque lenta fuit: tarde, quae credita laedunt,
credimus: invita nunc et amante nocent. 10
Saepe fui mendax pro te mihi: saepe putavi
alba procellosos vela referre Notos.

Thesea devovi, quia te dimittere nollet;
nec tenuit cursus forsitan ille tuos.
15 Interdum timui, ne, dum vada tendis ad Hebri,
mersa foret cana naufraga puppis aqua.
Saepe deos supplex pro te, scelerate, rogavi,
cum prece turicremis devenerata focis.
Saepe, videns ventos caelo pelagoque faventes,
20 ipsa mihi dixi: Si valet ille, venit.
Denique fidus amor, quidquid properantibus obstat,
finxit; et ad caussas ingeniosa fui.
At tu lentus abes: nec te iurata reducunt
numina; nec nostro motus amore redis.
25 Demophoon, ventis et verba et vela dedisti.
Vela queror reditu, verba carere fide.
Dic mihi, quid feci, nisi non sapienter amavi?
Crimine te potui demeruisse meo.
Unum in me scelus est, quod te, scelerate, recepi.
30 Sed scelus hoc meriti pondus et instar habet.
Iura, fides, ubi nunc, commissaque dextera dextrae?
quique erat in falso plurimus ore deus?
promissus socios ubi nunc Hymenaeus in annos,
qui mihi coniugii sponsor et obses erat?
35 Per mare, quod totum ventis agitatur et undis;
per quod saepe ieras, per quod iturus eras:
perque tuum mihi iurasti, (nisi fictus et ille est,)
concita qui ventis aequora mulcet, avum:
per Venerem, nimiumque mihi facientia tela,
40 altera tela arcus, altera tela faces:
Iunonemque, toris quae praesidet alma maritis,
et per taediferae mystica sacra deae.
Si de tot laesis sua numina quisque deorum
vindicet, in poenas non satis unus eris.
45 At laceras etiam puppes furiosa refeci,

ut, qua desererer, firma carina foret:
remigiumque dedi, quo me fugiturus abires.
Heu patior telis vulnera facta meis!
Credidimus blandis, quorum tibi copia, verbis;
credidimus generi, numinibusque tuis: 50
credidimus lacrimis: an et hae simulare docentur?
haec quoque habent artes, quaque iubentur, eunt?
Dis quoque credidimus: quo iam tot pignora nobis?
Parte satis potui qualibet inde capi.
Nec moveor, quod te iuvi portuque locoque: 55
debuit haec meriti summa fuisse mei.
Turpiter hospitium lecto cumulasse iugali
poenitet, et lateri conseruisse latus.
Quae fuit ante illam, mallem suprema fuisset
nox mihi, dum potui Phyllis honesta mori. 60
Speravi melius, quia me meruisse putavi.
Quaecumque ex merito spes venit, aequa venit.
Fallere credentem non est operosa puellam
gloria; simplicitas digna favore fuit.
Sum decepta tuis et amans et femina verbis. 65
Dî faciant, laudis summa sit ista tuae:
inter et Aegidas media statuaris in urbe:
magnificus titulis stet pater ante suis.
Quum fuerit Sciron lectus, torvusque Procrustes,
et Sinis, et tauri mistaque forma viri; 70
et domitae bello Thebae, fusique Bimembres,
et pulsata nigri regia caeca dei:
hoc tua post illos titulo signetur imago:
Hic est, cuius amans hospita capta dolo est.
De tanta rerum turba factisque parentis 75
sedit in ingenio Cressa relicta tuo.
Quod solum excusat, solum miraris in illo.
Heredem patriae, perfide, fraudis agis.

Illa (nec invideo,) fruitur meliore marito:
80 inque capistratis tigribus alta sedet:
at mea despecti fugiunt connubia Thraces,
quod feror externum praeposuisse meis.
Atque aliquis: Doctas iam nunc eat, inquit, Athenas
Armiferam Thracen qui regat, alter erit.
85 Exitus acta probat: careat successibus opto,
quisquis ab eventu facta notanda putat.
At si nostra tuo spumescant aequora remo,
iam mihi, iam dicar consuluisse meis.
Sed neque consului: nec te mea regia tanget,
90 fessave Bistonia membra lavabis aqua.
Illa meis oculis species abeuntis inhaerat,
quum premeret portus classis itura meos.
Ausus es amplecti, colloque infusus amantis
oscula per longas iungere pressa moras:
95 cumque tuis lacrimis lacrimas confundere nostras
quodque foret velis aura secunda, queri:
et mihi discedens suprema dicere voce:
Phylli, face exspectes Demophoonta tuum.
Exspectem, qui me nunquam visurus abisti?
100 exspectem pelago vela negata meo?
Et tamen exspecto: redeas modo serus amanti:
ut tua sit solo tempore lapsa fides.
Quid precor infelix? Iam te tenet altera coniux
forsitan, et, nobis qui male favit, amor.
105 Utque tibi excidimus, nullam, puto, Phyllida nost
Hei mihi! si, quae sim Phyllis, et unde, rogas:
quae tibi, Demophoon, longis erroribus acto
Threïcios portus hospitiumque dedi:
cuius opes auxere meae: cui dives egenti
110 munera multa dedi, multa datura fui:
quae tibi subieci latissima regna Lycurgi,

nomine femineo vix satis apta regi:
qua patet umbrosum Rhodope glacialis ad Haemum,
et sacer admissas exigit Hebrus aquas:
cui mea virginitas avibus libata sinistris, 115
castaque fallaci zona recincta manu.
Pronuba Tisiphone thalamis ululavit in illis,
et cecinit moestum devia carmen avis.
Adfuit Alecto, brevibus torquata colubris:
suntque sepulcrali lumina mota face. 120
Moesta tamen scopulos fruticosaque littora calco:
quaque patent oculis aequora lata meis.
Sive die laxatur humus, seu frigida lucent
sidera, prospicio, quis freta ventus agat:
et quaecumque procul venientia lintea vidi, 125
protinus illa meos auguror esse deos.
In freta procurro, vix me retinentibus undis,
mobile qua primas porrigit aequor aquas.
Quo magis accedunt, minus et minus utilis adsto;
linquor, et ancillis excipienda cado. 130
Est sinus, adductos modice falcatus in arcus:
ultima praerupta cornua mole rigent.
Hinc mihi suppositas immittere corpus in undas
mens fuit; et, quoniam fallere pergis, erit.
Ad tua me fluctus proiectam littora portent, 135
occurramque oculis intumulata tuis.
Duritia ferrum ut superes, adamantaque, teque:
Non tibi sic, dices, Phylli, sequendus eram.
Saepe venenorum sitis est mihi: saepe cruenta
traiectam gladio morte perire iuvat. 140
Colla quoque, infidis quae se nectenda lacertis
praebuerant, laqueis implicuisse libet.
Stat nece matura tenerum pensare pudorem;
in necis electum parva futura mora est.

15 Inscribere meo caussa invidiosa sepulchro:
aut hoc, aut simili carmine notus eris:
Phyllida Demophoon leto dedit hospes amantem:
ille neci caussam praebuit, ipsa manum.

EPISTOLA III.

BRISEIS ACHILLI.

Quam legis, a rapta Briseïde litera venit,
vix bene barbarica Graeca notata manu.
Quascunque adspicies, lacrimae fecere lituras;
sed tamen et lacrimae pondera vocis habent.
Si mihi pauca queri de te dominoque viroque
fas est, de domino pauca viroque querar.
Non, ego poscenti quod sum cito tradita regi,
culpa tua est: quamvis hoc quoque culpa tua e
Nam simul Eurybates me Talthybiusque vocaru
) Eurybati data sum Talthybioque comes.
Alter in alterius iactantes lumina vultum,
quaerebant taciti, noster ubi esset amor.
Differri potui: poenae mora grata fuisset.
Hei mihi! discedens oscula nulla dedi.
5 At lacrimas sine fine dedi, rupique capillos.
Infelix iterum sum mihi visa capi.
Saepe ego decepto volui custode reverti:
sed, me qui timidam prenderet, hostis erat.
Si progressa forem, caperer ne nocte timebam,
0 quamlibet ad Priami munus itura nurum.
Sed data sim, quia danda fui; tot noctibus absu
nec repetor. Cessas, iraque lenta tua est.

Ipse Menoetiades, tunc, quum tradebar, in aurem,
  Quid fles? hic parvo tempore, dixit, eris.
Nec repetisse parum est: pugnas, ne reddar, Achille. 25
  I nunc, et cupidi nomen amantis habe.
Venerunt ad te Telamone et Amyntore nati,
  ille gradu propior sanguinis, ille comes:
Laërtaque satus; per quos comitata redirem.
  Auxerunt blandae grandia dona preces: 30
viginti fulvos operoso ex aere lebetas,
  et tripodas septem, pondere et arte pares.
Addita sunt illis auri bis quinque talenta:
  bis sex, assueti vincere semper, equi:
quodque supervacuum, forma praestante puellae 35
  Lesbides, eversa corpora capta domo:
cumque tot his, (sed non opus est tibi coniuge,) coniux
  ex Agamemnoniis una puella tribus.
Si tibi ab Atrida pretio redimenda fuissem,
  quae dare debueras, accipere illa negas? 40
Qua merui culpa fieri tibi vilis, Achille?
  Quo levis a nobis tam cito fugit amor?
An miseros tristis Fortuna tenaciter urget?
  nec venit inceptis mollior aura meis?
Diruta Marte tuo Lyrnesia moenia vidi: 45
  et fueram patriae pars ego magna meae.
Vidi consortes pariter generisque necisque
  tres cecidisse: tribus, quae mihi, mater erat.
Vidi, quantus erat, fusum tellure cruenta,
  pectora iactantem sanguinolenta, virum. 50
Tot tamen amissis te compensavimus unum:
  tu dominus, tu vir, tu mihi frater eras.
Tu mihi, *iuratus* per numina matris aquosae,
  utile dicebas ipse fuisse capi:

55 scilicet ut, quamvis veniam dotata, repellar;
et mecum fugias, quae tibi dantur, opes.
Quin etiam fama est, quum crastina fulserit Eos,
te dare nubiferis linea vela Notis.
Quod scelus ut pavidas miserae mihi contigit aures,
60 sanguinis atque animi pectus inane fuit.
Ibis: et o miseram cui me, violente, relinques?
Quis mihi desertae mite levamen erit?
Devorer ante, precor, subito telluris hiatu,
aut rutilo missi fulminis igne cremer:
65 quam sine me Phthiis canescant aequora remis,
et videam puppes ire relicta tuas.
Si tibi iam reditusque placent, patriique Penates;
non ego sum classi sarcina magna tuae.
Victorem captiva sequar, non nupta maritum.
70 Est mihi, quae lanas molliat, apta manus.
Inter Achaïadas longe pulcherrima matres
in thalamos coniux ibit, eatque, tuos:
digna nurus socero, Iovis Aeginaeque nepote;
cuique senex Nereus prosocer esse velit:
75 nos humiles famulaeque tuae data pensa trahemus:
et minuent plenas stamina nostra colos.
Exagitet ne me tantum tua, deprecor, uxor,
quae mihi nescio quo non erit aequa modo:
neve meos coram scindi patiare capillos:
80 et leviter dicas: Haec quoque nostra fuit.
Vel patiare licet; dum ne contemta relinquar.
Hic mihi vae miserae concutit ossa metus.
Quid tamen exspectas? Agamemnona poenitet irae,
et iacet ante tuos Graecia moesta pedes.
85 Vince animos iramque tuam, qui caetera vincis.
Quid lacerat Danaas impiger Hector opes?
Arma cape, Aeacide, sed me tamen ante recepta:

et preme turbatos Marte favente viros.
Propter me mota est, propter me desinat ira:
simque ego tristitiae caussa modusque tuae. 90
Nec tibi turpe puta precibus succumbere nostris:
coniugis Oenides versus in arma prece est.
Res audita mihi, nota est tibi: fratribus orba
devovit nati spemque caputque parens.
Bellum erat: ille ferox positis secessit ab armis, 95
et patriae rigida mente negavit opem.
Sola virum coniux flexit. Felicior illa!
at mea pro nullo pondere verba cadunt.
Nec tamen indignor: nec me pro coniuge gessi,
saepius in domini serva vocata torum. 100
Me quaedam, memini, dominam captiva vocabat·
Servitio, dixi, nominis addis onus.
Per tamen ossa viri, subito male tecta sepulcro,
semper iudiciis ossa verenda meis,
perque trium fortes animas, mea numina, fratrum, 105
qui bene pro patria, cum patriaque, iacent,
perque tuum nostrumque caput, quae iunximus una,
perque tuos enses, cognita tela meis,
nulla Mycenaeum sociasse cubilia mecum
iuro: fallentem deseruisse velis. 110
Si tibi nunc dicam: Fortissime, tu quoque iura,
nulla tibi sine me gaudia facta: neges.
At Danai moerere putant. Tibi plectra moventur:
te tenet in tepido mollis amica sinu.
Et si quis quaerat, quare pugnare recuses: 115
pugna nocet; citharae noxque Venusque iuvant.
Tutius est iacuisse toro, tenuisse puellam,
Threïciam digitis increpuisse lyram,
quam manibus clypeos, et acutae cuspidis hastam,
et galeam pressa sustinuisse coma. 120

Sed tibi pro tutis insignia facta placebant:
partaque bellando gloria dulcis erat.
An tantum, dum me caperes, fera bella probabas?
cumque mea patria laus tua victa iacet?
125 Di melius: validoque, precor, vibrata lacerto
transeat Hectoreum Pelias hasta latus.
Mittite me, Danai; dominum legata rogabo:
multaque mandatis oscula mista feram.
Plus ego quam Phoenix, plus quam facundus Ulixes,
130 plus ego quam Teucri, credite, frater agam.
Est aliquid, collum solitis tetigisse lacertis,
praesentisque oculos admonuisse sui.
Sis licet immitis, matrisque ferocior undis;
ut taceam, lacrimis comminuere meis.
135 Nunc quoque (sic omnes Peleus pater impleat annos,
sic eat auspiciis Pyrrhus in arma tuis)
respice sollicitam Briseïda, fortis Achille:
nec miseram lenta ferreus ure mora.
Aut, si versus amor tuus est in taedia nostri;
140 quam sine te cogis vivere, coge mori.
Utque facis, coges; abiit corpusque colorque.
Sustinet hoc animi spes tamen una tui.
Qua si destituar, repetam fratresque virumque:
nec tibi magnificum femina iussa mori.
145 Cur autem iubeas? Stricto pete corpora ferro.
Est mihi, qui fosso pectore sanguis eat.
Me petat ille tuus, qui, si dea passa fuisset,
ensis in Atridae pectus iturus erat.
At potius serves nostram, tua munera, vitam.
150 Quod dederas hosti victor, amica rogo.
Perdere quos melius possis, Neptunia praebent

Pergama; materiam caedis ab hoste pete.
Me modo, sive paras impellere remige classem,
sive manes, domini more venire iube.

EPISTOLA IV.

PHAEDRA HIPPOLYTO.

Qua, nisi tu dederis, caritura est ipsa, salutem
mittit Amazonio Cressa puella viro.
Perlege quodcumque est: quid epistola lecta nocebit?
Te quoque, in hac aliquid, quod iuvet, esse potest.
His arcana notis terra pelagoque feruntur. 5
Inspicit acceptas hostis ab hoste notas.
Ter tecum conata loqui, ter inutilis haesit
lingua, ter in primo destitit ore sonus.
Qua licet et sequitur, pudor est miscendus amori.
Dicere quae puduit, scribere iussit Amor 10
Quidquid Amor iussit, non est contemnere tutum.
Regnat, et in dominos ius habet ille deos.
Ille mihi primo dubitanti scribere, dixit,
Scribe; dabit victas ferreus ille manus.
Adsit, et, ut nostras avido fovet igne medullas, 15
figat sic animos in mea vota tuos.
Non ego nequitia socialia foedera rumpam.
Fama, velim quaeras, crimine nostra vacat.
Venit Amor gravius, quo serius. Urimur intus,
urimur, et caecum pectora vulnus habent. 2
Scilicet ut teneros laedunt iuga prima iuvencos,
frenaque vix *patitur* de grege captus equus:
sic male vixque subit primos rude pectus amores,

sarcinaque haec animo non sedet apta meo.
25 Ars fit, ubi a teneris crimen condiscitur annis:
quae venit exacto tempore, peius amat.
Tu nova servatae carpes libamina famae;
et pariter nostrûm fiet uterque nocens.
Est aliquid, plenis pomaria carpere ramis,
30 et tenui primam deligere ungue rosam.
Si tamen ille prior, quo me sine crimine gessi,
candor ab insolita labe notandus erat;
at bene successit, digno quod adurimur igni:
peius adulterio turpis adulter obest.
35 Si mihi concedat Iuno fratremque virumque;
Hippolytum videor praepositura Iovi.
Iam quoque (vix credas,) ignotas nitor in artes:
est mihi per saevas impetus ire feras.
Iam mihi prima dea est, arcu praesignis adunco,
40 Delia: iudicium subsequor ipsa tuum.
In nemus ire libet, pressisque in retia cervis,
hortari celeres per iuga summa canes:
aut tremulum excusso iaculum vibrare lacerto;
aut in graminea ponere corpus humo.
45 Saepe iuvat versare leves in pulvere currus,
torquentem frenis ora fugacis equi.
Nunc feror, ut Bacchi furiis Eleleïdes actae,
quaeque sub Idaeo tympana colle movent.
Aut quas semideae Dryades Faunique bicornes
50 numine contactas attonuere suo.
Namque mihi referunt, quum se furor ille remisit,
omnia. Me tacitam conscius urit Amor.
Forsitan hunc genĕris fato reddamus amorem;
et Venus e tota gente tributa petat.
55 Iupiter Europen (prima est ea gentis origo,)
dilexit, tauro dissimulante deum.

Pasiphaë mater, decepto subdita tauro,
  enixa est utero crimen onusque suo.
Perfidus Aegides, ducentia fila secutus,
  curva meae fugit tecta sororis ope. 60
En ego nunc, ne forte parum Minoïa credar,
  in socias leges ultima gentis eo.
Hoc quoque fatale est: placuit domus una duabus.
  Me tua forma capit, capta parente soror.
Thesides Theseusque duas rapuere sorores. 65
  Ponite de nostra bina tropaea domo.
Tempore, quo nobis inita est Cerealis Eleusin,
  Gnosia me vellem detinuisset humus.
Tunc mihi praecipue, nec non tamen ante, placebas.
  Acer in extremis ossibus haesit amor. 70
Candida vestis erat, praecincti flore capilli:
  flava verecundus tinxerat ora rubor:
quemque vocant aliae vultum rigidumque trucemque,
  pro rigido, Phaedra iudice, fortis erat.
Sint procul a nobis iuvenes, ut femina, comti. 75
  Fine coli modico forma virilis amat.
Te tuus iste rigor, positique sine arte capilli,
  et levis egregio pulvis in ore decet.
Sive ferocis equi luctantia colla recurvas,
  exiguo flexos miror in orbe pedes: 80
seu lentum valido torques hastile lacerto,
  ora ferox in se versa lacertus habet:
sive tenes lato venabula cornea ferro.
  Denique nostra iuvat lumina, quidquid agis.
Tu modo duritiem silvis depone iugosis. 85
  Non sum materia digna perire tua.
Quid iuvat incinctae studia exercere Dianae,
  et Veneri numeros eripuisse suos?

Quod caret alterna requie, durabile non est.
90 Haec reparat vires, fessaque membra novat.
Arcus et arma tuae tibi sunt imitanda Dianae.
Si nunquam cesses tendere, mollis erit.
Clarus erat silvis Cephalus, multaeque per herbas
conciderant, illo percutiente, ferae.
95 Nec tamen Aurorae male se praebebat amandum.
Ibat ad hunc sapiens a sene diva viro.
Saepe sub ilicibus Venerem Cinyraque creatum
sustinuit positos quaelibet herba duos.
Arsit et Oenides in Maenalia Atalanta.
100 Illa ferae spolium pignus amoris habet.
Nos quoque iam primum turba numeremur in ista
Si Venerem tollas, rustica silva tua est.
Ipsa comes veniam: nec me salebrosa movebunt
saxa, nec obliquo dente timendus aper.
105 Aequora bina suis oppugnant fluctibus Isthmon,
et tenuis tellus audit utrumque mare.
Hic tecum Troezena colam, Pittheïa regna.
Iam nunc est patria gratior illa mea.
Tempore abest, aberitque diu, Neptunius heros.
110 Illum Pirithoi detinet ora sui.
Praeposuit Theseus, nisi si manifesta negamus,
Pirithoum Phaedrae, Pirithoumque tibi.
Sola nec haec ad nos iniuria venit ab illo.
In magnis laesi rebus uterque sumus.
115 Ossa mei fratris, clava perfracta trinodi,
sparsit humi: soror est praeda relicta feris.
Prima securigeras inter virtute puellas
te peperit, nati digna vigore parens.
Si quaeras, ubi sit; Theseus latus ense peregit;
120 nec tanto mater pignore tuta fuit.
At nec nupta quidem taedaque accepta iugali.

Cur? nisi ne caperes regna paterna nothus.
Addidit et fratres ex me tibi: quos tamen omnes
non ego tollendi caussa, sed ille fuit.
O utinam nocitura tibi, pulcherrime rerum, 125
in medio nixu viscera rupta forent!
I nunc, et meriti lectum reverere parentis,
quem fugit et factis abdicat ille suis.
Nec, quia privigno videar coitura noverca,
terruerint animos nomina vana tuos. 130
Ista vetus pietas, aevo moritura futuro,
rustica Saturno regna tenente, fuit.
Iupiter esse pium statuit, quodcunque iuvaret:
et fas omne facit fratre marita soror.
Illa coit firma generis iunctura catena, 135
imposuit nodos cui Venus ipsa suos.
Nec labor est; celare licet: pete munus ab illa.
Cognato poterit nomine culpa tegi.
Viderit amplexus aliquis; laudabimur ambo.
Dicar privigno fida noverca meo. 140
Non tibi per tenebras duri reseranda mariti
ianua, non custos decipiendus erit.
Ut tenuit domus una duos, domus una tenebit.
Oscula aperta dabas, oscula aperta dabis.
Tutus eris mecum, laudemque merebere culpa, 145
tu licet in lecto conspiciare meo.
Tolle moras tantum, properataque foedera iunge.
qui mihi nunc saevit, sic tibi parcat Amor.
Non ego dedignor supplex humilisque precari.
Heu! ubi nunc fastus altaque verba? Iacent. 150
Et pugnare diu, nec me submittere culpae
certa fui, certi si quid haberet Amor.
Victa precor, genibusque tuis regalia tendo
brachia. Quid deceat, non videt ullus amans.

155 Depuduit, profugusque pudor sua signa reliquit.
Da veniam fassae, duraque corda doma.
Quo mihi, quod genitor, qui possidet aequora, Minos?
quod veniant proavi fulmina torta manu?
quod sit avus, radiis frontem vallatus acutis,
160 purpureo tepidum qui movet axe diem?
Nobilitas sub Amore iacet. Miserere priorum,
et, mihi si non vis parcere, parce meis.
Est mihi dotalis tellus, Iovis insula, Crete:
serviat Hippolyto regia tota meo.
165 Flecte feros animos; potuit corrumpere taurum
mater: eris tauro saevior ipse truci?
Per Venerem parcas oro, quae plurima mecum est
sic nunquam, quae te spernere possit, ames.
Sic tibi secretis agilis dea saltibus adsit,
170 silvaque perdendas praebeat alta feras.
Sic faveant Satyri, montanaque numina Panes:
et cadat adversa cuspide fossus aper.
Sic tibi dent Nymphae, quamvis odisse puellas
diceris, arentem quae levet unda sitim.
175 Addimus his precibus lacrimas quoque. Verba precantis
perlegis, et lacrimas finge videre meas.

EPISTOLA V.

OENONE PARIDI.

Perlegis? an coniux prohibet nova? Perlege; non est
ista Mycenaea litera scripta manu.
Pegasis Oenone, Phrygiis celeberrima silvis,

laesa queror de te, si sinis ipse, meo.
Quis deus opposuit nostris sua numina votis? 5
ne tua permaneam, quod mihi crimen obest?
Leniter, ex merito quidquid patiare, ferendum est:
quae venit indignae poena, dolenda venit.
Nondum tantus eras, quum te contenta marito,
edita de magno flumine Nympha, fui. 10
Qui nunc Priamides (adsit reverentia vero,)
servus eras; servo nubere Nympha tuli.
Saepe greges inter requievimus arbore tecti;
mistaque cum foliis praebuit herba torum.
Saepe super stramen foenoque iacentibus alto 15
defensa est humili cana pruina casa.
Quis tibi monstrabat saltus venatibus aptos,
et tegeret catulos qua fera rupe suos?
Retia saepe comes maculis distincta tetendi;
saepe citos egi per iuga summa canes. 20
Incisae servant a te mea nomina fagi,
et legor Oenone falce notata tua:
et quantum trunci, tantum mea nomina crescunt.
Crescite et in titulos surgite recta meos.
Populus est, memini, fluviali consita ripa, 25
est in qua nostri litera scripta memor.
Popule, vive precor, quae consita margine ripae
hoc in rugoso cortice carmen habes:
Quum Paris Oenone poterit spirare relicta,
ad fontem Xanthi versa recurret aqua. 30
Xanthe, retro propera, versaeque recurrite lymphae:
sustinet Oenonen deseruisse Paris.
Illa dies fatum miserae mihi duxit: ab illa
pessima mutati coepit amoris hiems:
qua Venus et Iuno, sumtisque decentior armis 35

venit in arbitrium nuda Minerva tuum.
Attoniti micuere sinus, gelidusque cucurrit,
ut mihi narrasti, dura per ossa tremor.
Consului (neque enim modice terrebar,) anusque
40 longaevosque senes. Constitit esse nefas.
Caesa abies, sectaeque trabes, et, classe parata,
caerula ceratas accipit unda rates.
Flesti discedens: hoc saltem parce negare.
Praeterito magis est iste pudendus amor.
45 Et flesti et nostros vidisti flentis ocellos.
Miscuimus lacrimas moestus uterque suas.
Non sic appositis vincitur vitibus ulmus,
ut tua sunt collo brachia nexa meo.
Ah quoties, quum te vento quererere teneri,
50 riserunt comites! Ille secundus erat.
Oscula dimissae quoties repetita dedisti!
Quam vix sustinuit dicere lingua, Vale!
Aura levis rigido pendentia lintea malo
suscitat; et remis eruta canet aqua.
55 Prosequor infelix oculis abeuntia vela,
qua licet; et lacrimis humet arena meis.
Utque celer venias, virides Nereïdas oro;
scilicet ut venias in mea damna celer.
Votis ergo meis alii rediture redisti?
60 Hei mihi! pro dira pellice blanda fui!
Adspicit immensum moles nativa profundum.
Mons fuit: aequoreis illa resistit aquis.
Hinc ego vela tuae cognovi prima carinae,
et mihi per fluctus impetus ire fuit.
65 Dum moror, in summa fulsit mihi purpura prora.
Pertimui: cultus non erat ille tuus.
Fit propior, terrasque cita ratis attigit aura:
femineas vidi corde tremente genas.

Non satis id fuerat: (quid enim furiosa morabar?)
haerebat gremio turpis amica tuo. 70
Tunc vero rupique sinus et pectora planxi,
et secui madidas ungue rigente genas:
implevique sacram querulis ululatibus Iden.
Illinc has lacrimas in mea saxa tuli.
Sic Helene doleat, desertaque coniuge ploret; 75
quaeque prior nobis intulit, ipsa ferat.
Nunc tibi conveniunt, quae te per aperta sequantur
aequora, legitimos destituantque viros.
At quum pauper eras, armentaque pastor agebas,
nulla, nisi Oenone, pauperis uxor erat. 80
Non ego miror opes, nec me tua regia tangit,
nec de tot Priami dicar ut una nurus:
non tamen ut Priamus Nymphae socer esse recuset,
aut Hecubae fuerim dissimulanda nurus.
Dignaque sum, et cupio fieri matrona potentis. 85
Sunt mihi, quas possint sceptra decere, manus.
Nec me, faginea quod tecum fronde iacebam,
despice: purpureo sum magis apta toro.
Denique, tutus amor meus est tibi; nulla parantur
bella, nec ultrices advehit unda rates. 90
Tyndaris infestis fugitiva reposcitur armis.
Hac venit in thalamos dote superba tuos.
Quae si sit Danais reddenda, vel Hectora fratrem,
vel cum Deïphobo Polydamanta roga.
Quid gravis Antenor, Priamus quid censeat ipse, 95
consule, quis aetas longa magistra fuit.
Turpe rudimentum, patriae praeponere raptam.
Caussa pudenda tua est; iusta vir arma movet.
Nec tibi, si sapias, fidam promitte Lacaenam,
quae sit in amplexus tam cito versa tuos. 100
Ut minor Atrides temerati foedera lecti

clamat, et externo laesus amore dolet,
tu quoque clamabis. Nulla reparabilis arte
laesa pudicitia est: deperit illa semei.
105 Ardet amore tui? Sic et Menelaon amavit:
nunc iacet in viduo credulus ille toro.
Felix Andromache, certo bene nupta marito!
Uxor ad exemplum fratris habenda fui.
Tu levior foliis, tunc quum, sine pondere succi,
110 mobilibus ventis arida facta, volant:
et minus est in te, quam summa pondus arista,
quae levis assiduis solibus usta riget.
Haec tua (nam recolo,) quondam germana caneba
sic mihi diffusis vaticinata comis:
115 Quid facis, Oenone? quid arenae semina mandas
Non profecturis littora bobus aras.
Graia iuvenca venit, quae te patriamque domun
que
perdat: iö prohibe; Graia iuvenca venit.
Dum licet, obscoenam ponto, di, mergite pu|
pim.
120 Heu! quantum Phrygii sanguinis illa vehit!
Dixerat; in cursu famulae rapuere furentem:
at mihi flaventes diriguere comae.
Ah, nimium vates miserae mihi vera fuisti!
Possidet en saltus illa iuvenca meos.
125 Sit facie quamvis insignis, adultera certe est.
Deseruit socios, hospite capta, deos.
Illam de patria Theseus, nisi nomine fallor,
nescio quis Theseus, abstulit ante sua.
A iuvene et cupido credatur reddita virgo.
130 Unde haec compererim tam bene, quaeris? Am
Vim licet appelles, et culpam nomine veles;
quae toties rapta est, praebuit ipsa rapi.

At manet Oenone fallenti casta marito:
  et poteras falli legibus ipse tuis.
Me Satyri celeres (silvis ego tecta latebam,) 135
  quaesierunt rapido, turba proterva, pede:
cornigerumque caput pinu praecinctus acuta
  Faunus in immensis, qua tumet Ida, iugis.
Me fide conspicuus Troiae munitor amavit.
  Ille meae spolium virginitatis habet. 140
Id quoque luctando; rupi tamen ungue capillos;
  oraque sunt digitis aspera facta meis.
Nec pretium stupri gemmas aurumve poposci.
  Turpiter ingenuum munera corpus emunt.
Ipse, ratus dignam, medicas mihi tradidit artes; 145
  admisitque meas ad sua dona manus.
Quaecunque herba potens ad opem radixque medendi
  utilis in toto nascitur orbe, mea est.
Me miseram, quod amor non est medicabilis herbis!
  Deficior prudens artis ab arte mea. 150
Ipse repertor opis vaccas pavisse Pheraeas
  fertur, et a nostro saucius igne fuit.
Quod neque graminibus tellus fecunda creatis,
  nec deus, auxilium tu mihi ferre potes.
Et potes et merui; dignae miserere puellae. 155
  Non ego cum Danais arma cruenta fero:
sed tua sum, tecumque fui puerilibus annis:
  et tua, quod superest temporis, esse precor.

EPISTOLA VI.

HYPSIPYLE IASONI.

Litora Thessaliae reduci tetigisse carina
  diceris, auratae vellere dives ovis.

Gratulor incolumi, quantum sinis; hoc tamen ipsa
debueram scripto certior esse tuo.
5 Nam, ne pacta tibi praeter mea regna redires,
quum cuperes, ventos non habuisse potes.
Quamlibet adverso signetur epistola vento;
Hypsipyle missa digna salute fui.
Cur mihi fama prior, quam nuntia litera, venit,
10 isse sacros Marti sub iuga panda boves?
seminibus iactis segetes adolesse virorum,
inque necem dextra non eguisse tua?
pervigilem spolium pecudis servasse draconem,
rapta tamen forti vellera fulva manu?
15 Haec ego si possem timide credentibus, Ista
ipse mihi scripsit, dicere, quanta forem!
Quid queror officium lenti cessasse mariti?
Obsequium, maneo si tua, grande tuli.
Barbara narratur venisse venefica tecum,
20 in mihi promissi parte recepta tori.
Credula res amor est; utinam temeraria dicar
criminibus falsis insimulasse virum!
Nuper ab Haemoniis hospes mihi Thessalus oris
venerat; et tactum vix bene limen erat:
25 Aesonides, dixi, quid agit meus? Ille pudore
haesit, in opposita lumina fixus humo.
Protinus exsilui; tunicisque a pectore ruptis,
Vivit? an, exclamo, me quoque fata trahunt?
Vivit, ait; timidumque mihi iurare coëgi.
30 Vix mihi, teste deo, credita vita tua est.
Ut rediit animus, tua facta requirere coepi.
Narrat, aënipedes Martis arasse boves:
vipereos dentes in humum pro semine iactos,
et subito natos arma tulisse viros:
35 terrigenas populos civili Marte peremtos,

implesse aetatis fata diurna suae.
Devicto serpente, iterum, si vivat Iason,
quaerimus; alternant spesque timorque fidem.
Singula dum narrat; studio cursuque loquendi,
detegit ingenio vulnera facta suo. 40
Heu! ubi pacta fides? ubi connubialia iura?
faxque sub arsuros dignior ire rogos?
Non ego sum furtim tibi cognita; pronuba Iuno
adfuit, et sertis tempora vinctus Hymen.
At mihi nec Iuno nec Hymen, sed tristis Erinnys 45
praetulit infaustas sanguinolenta faces.
Quid mihi cum Minyis? quid cum Tritonide pinu?
quid tibi cum patria, navita Tiphy, mea?
Non erat hic aries villo spectabilis aureo:
nec senis Aeëtae regia Lemnos erat. 50
Certa fui primo (sed me mea fata trahebant,)
hospita feminea pellere castra manu.
Lemniadesque viros, nimium quoque, vincere norunt.
Milite tam forti ripa tuenda fuit.
Urbe virum vidi, tectoque animoque recepi: 55
hic tibi bisque aestas bisque cucurrit hiems.
Tertia messis erat, quum tu, dare vela coactus,
implesti lacrimis talia verba tuis:
Abstrahor, Hypsipyle: sed, dent modo fata recursus,
vir tuus hinc abeo: vir tibi semper ero. 60
Quod tamen e nobis gravida celatur in alvo,
vivat; et eiusdem simus uterque parens.
Hactenus; et, lacrimis in falsa cadentibus ora,
caetera te memini non potuisse loqui.
Ultimus e sociis sacram conscendis in Argo. 65
Illa volat: ventus concava vela tenet.

Caerula propulsae subducitur unda carinae.
  Terra tibi, nobis adspiciuntur aquae.
In latus omne patens turris circumspicit undas:
70 huc feror; et lacrimis osque sinusque madent.
Per lacrimas specto; cupidaeque faventia menti
  longius adsueto lumina nostra vident.
Adde preces castas, immistaque vota timori,
  nunc quoque te salvo persoluenda mihi.
75 Vota ego persolvam? votis Medea fruetur?
  Cor dolet, atque ira mistus abundat amor.
Dona feram templis, vivum quod Iasona perdo?
  hostia pro damnis concidet icta meis?
Non equidem secura fui; semperque verebar,
80 ne pater Argolica sumeret urbe nurum.
Argolidas timui: nocuit mihi barbara pellex.
  Non expectato vulnus ab hoste tuli.
Nec facie meritisve placet; sed carmine movit:
  diraque cantata pabula falce metit.
85 Illa reluctantem cursu deducere Lunam
  nititur, et tenebris abdere Solis equos.
Illa refrenat aquas, obliquaque flumina sistit:
  illa loco silvas vivaque saxa movet.
Per tumulos errat sparsis discincta capillis,
90 certaque de tepidis colligit ossa rogis.
Devovet absentes, simulacraque cerea fingit,
  et miserum tenues in iecur urget acus.
Et (quae nescierim melius,) male quaeritur herbis
  moribus et forma conciliandus, amor.
95 Hanc potes amplecti? thalamoque relictus in uno
  impavidus somno, nocte silente, frui?
Scilicet ut tauros, ita te iuga ferre coëgit:
  quaque feros angues, te quoque mulcet, ope.
Adde, quod adscribi factis procerumque tuisque

se volet, et titulo coniugis uxor obest: 100
atque aliquis Peliae de partibus acta venenis
imputat, et populum, qui sibi credat, habet.
Non haec Aesonides, sed Phasias Aeëtine
aurea Phryxeae terga revellit ovis.
Non probat Alcimede mater tua; consule matrem: 105
non pater, a gelido cui venit axe nurus.
Illa sibi a Tanai, Scythiaeque paludibus udae
quaerat, et a patria Phasidos usque, virum.
Mobilis Aesonide, vernaque incertior aura,
cur tua polliciti pondere verba carent? 110
Vir meus hinc ieras, vir non meus inde redisti.
Sim reducis coniux, sicut euntis eram.
Si te nobilitas generosaque nomina tangunt,
en ego Minoo nata Thoante feror.
Bacchus avus, Bacchi coniux redimita corona 115
praeradiat stellis signa minora suis.
Dos tibi Lemnos erit, terra ingeniosa colenti.
Me quoque res tales inter habere potes.
Nunc etiam peperi; gratare ambobus Iason.
Dulce mihi gravidae fecerat auctor onus. 120
Felix in numero quoque sum, prolemque gemellam
pignora Lucina bina favente dedi.
Si quaeris, cui sint similes; cognosceris illis.
Fallere non norunt: caetera patris habent.
Legatos quos paene dedi pro matre ferendos: 125
sed tenuit coeptas saeva noverca vias.
Medeam timui: plus est Medea noverca.
Medeae faciunt ad scelus omne manus.
Spargere quae fratris potuit lacerata per agros
corpora, pignoribus parceret illa meis? 130
Hanc tamen, o demens Colchisque ablate venenis,
diceris Hypsipyles praeposuisse toro.

Turpiter illa virum cognovit adultera virgo:
me tibi, teque mihi taeda pudica dedit.
135 Prodidit illa patrem: rapui de caede Thoanta.
Deseruit Colchos: me mea Lemnos habet.
Quid refert, scelerata piam si vincit, et ipso
crimine dotata est, emeruitque virum?
Lemniadum facinus culpo, non miror, Iason.
140 Quamlibet iratis ipse dat arma dolor.
Dic age, si ventis, ut oportuit, actus iniquis
intrasses portus tuque comesque meos,
obviaque exissem foetu comitata gemello:
hiscere nempe tibi terra roganda foret.
145 Quo vultu natos, quo me, scelerate, videres?
Perfidiae pretio qua nece dignus eras?
Ipse quidem per me tutus sospesque fuisses,
non quia tu dignus, sed quia mitis ego.
Pellicis ipsa meos implessem sanguine vultus,
150 quosque veneficiis abstulit illa suis.
Medeae Medea forem. Quodsi quis ab alto
iustus adest votis Iupiter ipse meis:
quod gemit Hypsipyle, lecti quoque subnuba nos
moereat, et leges sentiat ipsa suas:
155 utque ego destituor coniux materque duorum,
a totidem natis orba sit, aque viro:
nec male parta diu teneat, peiusque relinquat:
exulet; et toto quaerat in orbe fugam.
Quam fratri germana fuit, miseroque parenti
160 filia; tam natis, tam sit acerba viro.
Quum mare, quum terras consumserit, aëra tent
erret inops, exspes, caede cruenta sua.
Haec ego coniugio fraudata Thoantias oro.
Vivite devoto nuptaque virque toro.

EPISTOLA VII.

DIDO AENEAE.

Sic, ubi fata vocant, udis abiectus in herbis,
ad vada Maeandri concinit albus olor.
Nec, quia te nostra sperem prece posse moveri,
alloquor. Adverso movimus ista deo.
Sed merita et famam, corpusque animumque pudicum 5
quum male perdiderim, perdere verba leve est.
Certus es ire tamen, miseramque relinquere Dido:
atque idem venti vela fidemque ferent.
Certus es, Aenea, cum foedere solvere naves:
quaeque ubi sint nescis, Itala regna sequi. 10
Nec nova Carthago, nec te crescentia tangunt
moenia, nec sceptro tradita summa tuo.
Facta fugis; facienda petis: quaerenda per orbem
altera, quaesita est altera terra tibi.
Ut terram invenias, quis eam tibi tradet habendam? 15
quis sua non notis arva tenenda dabit?
Alter habendus amor tibi restat, et altera Dido:
quamque iterum fallas, altera danda fides.
Quando erit, ut condas instar Carthaginis urbem,
et videas populos altus ab arce tuos? 20
Omnia ut eveniant, nec di tua vota morentur;
unde tibi, quae te sic amet, uxor erit?
Uror, ut inducto ceratae sulfure taedae,
ut pia fumosis addita tura focis.
Aeneas oculis semper vigilantis inhaeret: 25
Aenean animo noxque diesque refert.
Ille *quidem male gratus*, et ad mea munera surdus:

et quo, si non sim stulta, carere velim.
Non tamen Aenean, quamvis male cogitat, odi:
30 sed queror infidum, questaque peius amo.
Parce Venus nurui, durumque amplectere fratrem,
frater Amor: castris militet ille tuis;
aut, ego quem coepi (neque enim dedignor,) amare,
materiam curae praebeat ille meae.
35 Fallor, et ista mihi falso iactatur imago.
Matris ab ingenio dissidet ille suae.
Te lapis, et montes, innataque rupibus altis
robora, te saevae progenuere ferae:
aut mare, quale vides agitari nunc quoque ventis;
40 quo tamen adversis fluctibus ire paras.
Quo fugis? Obstat hiems: hiemis mihi gratia prosit.
Adspice, ut eversas concitet Eurus aquas.
Quod tibi maluerim, sine me debere procellis.
Iustior est animo ventus et unda tuo.
45 Non ego sum tanti, quamvis merearis, inique,
ut pereas, dum me per freta longa fugis.
Exerces pretiosa odia, et constantia magno,
si, dum me careas, est tibi vile mori.
Iam venti ponent, strataque aequaliter unda,
50 caeruleis Triton per mare curret equis.
Tu quoque cum ventis utinam mutabilis esses:
et, nisi duritia robora vincis, eris.
Quid, si nescieris, insana quid aequora possint?
Expertae toties quam male credis aquae?
55 Ut pelago suadente etiam retinacula solvas,
multa tamen latus tristia pontus habet.
Nec violasse fidem tentantibus aequora prodest.
Perfidiae poenas exigit ille locus:
praecipue quum laesus Amor; quia mater Amoris
60 nuda Cytheriacis edita fertur aquis.

Perdita ne perdam timeo, noceamve nocenti;
neu bibat aequoreas naufragus hostis aquas.
Vive, precor: sic te melius, quam funere, perdam.
Tu potius leti caussa ferare mei.
Finge, age, te rapido (nullum sit in omine pondus!) 65
turbine deprendi: quid tibi mentis erit?
Protinus occurrent falsae periuria linguae,
et Phrygia Dido fraude coacta mori.
Coniugis ante oculos deceptae stabit imago
tristis, et effusis sanguinolenta comis. 70
Quidquid id est, totum merui, concedite, dices:
quaeque cadent, in te fulmina missa putes.
Da breve saevitiae spatium pelagique tuaeque;
grande morae pretium tuta futura via est.
Nec mihi parcatur; puero parcatur Iulo. 75
Te satis est titulum mortis habere meae.
Quid puer Ascanius, quid di meruere Penates?
Ignibus ereptos obruet undâ deos.
Sed neque fers tecum, nec, quae mihi, perfide, iactas,
presserunt humeros sacra paterque tuos. 80
Omnia mentiris; nec enim tua fallere lingua
incipit a nobis, primave plector ego.
Si quaeras, ubi sit formosi mater Iuli:
occidit, a duro sola relicta viro.
Haec mihi narraras: nec me movere: merentem 85
ure: minor culpa poena futura mea est.
Nec mihi mens dubia est, quin te tua numina damnent.
Per mare, per terras septima iactat hiems.
Fluctibus eiectum tuta statione recepi,
vixque bene *audito* nomine, regna dedi. 90
His tamen officiis utinam contenta fuissem,

nec mihi concubitu fama sepulta foret!
Illa dies nocuit, qua nos declive sub antrum
caeruleus subitis compulit imber aquis.
95 Audieram voces; Nymphas ululasse putavi.
Eumenides fatis signa dedere meis.
Exige, laese pudor, poenas, violate Sichaeo:
ad quem(me miseram!) plena pudoris eo.
Est mihi marmorea sacratus in aede Sichaeus:
100 appositae frondes velleraque alba tegunt.
Hinc ego me sensi noto quater ore citari:
ipse sono tenui dixit, Elissa, veni.
Nulla mora est; venio: venio tibi debita coniux:
sed tamen admissi tarda pudore mei.
105 Da veniam culpae; decepit idoneus auctor.
Invidiam noxae detrahit ille meae.
Diva parens, seniorque pater, pia sarcina nati,
spem mihi mansuri rite dedere viri.
Si fuit errandum, caussas habet error honestas.
110 Adde fidem; nulla parte pigendus erit.
Durat in extremum, vitaeque novissima nostrae
prosequitur fati, qui fuit ante, tenor.
Occidit internas coniux mactatus ad aras;
et sceleris tanti praemia frater habet.
115 Exul agor, cineresque viri patriamque relinquo,
et feror in duras, hoste sequente, vias.
Applicor ignotis: fratrique elapsa fretoque,
quod tibi donavi, perfide, littus emo.
Urbem constitui; lateque patentia fixi
120 moenia, finitimis invidiosa locis.
Bella tument: bellis peregrina et femina tentor:
vixque rudes portas urbis et arma paro.
Mille procis placui: qui me coïere querentes
nescio quem thalamis praeposuisse suis.

Quid dubitas vinctam Gaetulo tradere Iarbae? 125
Praebuerim sceleri brachia nostra tuo.
Est etiam frater; cuius manus impia poscit
respergi nostro, sparsa cruore viri.
Pone deos, et, quae tangendo, sacra, profanas:
non bene coelestes impia dextra colit. 130
Si tu cultor eras elapsis igne futurus;
poenitet elapsos ignibus esse deos.
Forsitan et gravidam Dido, scelerate, relinquas,
parsque tui lateat corpore clausa meo.
Accedet fatis matris miserabilis infans; 135
et nondum nato funeris auctor eris:
cumque parente sua frater morietur Iuli;
poenaque connexos auferet una duos.
Sed iubet ire deus. Vellem vetuisset adire;
Punica nec Teucris pressa fuisset humus. 140
Hoc duce, nempe deo, ventis agitaris iniquis,
et teris in rapido tempora longa freto.
Pergama vix tanto tibi erant repetenda labore,
Hectore si vivo quanta fuere forent.
Non patrium Simoenta petis, sed Thybridas undas. 145
Nempe, ut pervenias, quo cupis, hospes eris.
Utque latet, vitatque tuas abstrusa carinas,
vix tibi continget terra petita seni.
Hos potius populos in dotem, ambage remissa,
accipe; et advectas Pygmalionis opes. 150
Ilion in Tyriam transfer felicius urbem:
hancque, locum regni, sceptraque sacra tene.
Si tibi mens avida est belli, si quaerit Iulus,
unde suo partus Marte triumphus eat;
quem superet, ne quid desit, praebebimus hostem. 155
Hic pacis leges, hic locus arma capit.
Tu modo, per matrem, fraternaque tela, sagittas,

perque fugae comites, Dardana sacra, deos;
sic superent, quoscunque tua de gente reportas,
160 Mars ferus et damni sit modus ille tui;
Ascaniusque suos feliciter impleat annos,
et senis Anchisae molliter ossa cubent:
parce precor domui, quae se tibi tradit habendam.
Quod crimen dicis, praeter amasse, meum?
165 Non ego sum Phthias, magnisve oriunda Mycenis:
nec steterunt in te virque paterque meus.
Si pudet uxoris; non nupta, sed hospita dicar.
Dum tua sit Dido, quidlibet esse feret.
Nota mihi freta sunt Afrum frangentia littus:
170 temporibus certis dantque negantque viam.
Quum dabit aura viam, praebebis carbasa ventis.
Nunc levis eiectam continet alga ratem.
Tempus ut observem, manda mihi; certius ibis:
nec te, si cupias, ipsa manere sinam.
175 Et socii requiem poscunt; laniataque classis
postulat exiguas semirefecta moras.
Pro meritis, et si qua tibi praebebimus ultra,
pro spe coniugii tempora parva peto,
dum freta mitescunt et Amor; dum tempore et usu
180 fortiter edisco tristia posse pati.
Sin minus, est animus nobis effundere vitam.
In me crudelis non potes esse diu.
Adspicias utinam, quae sit scribentis imago!
Scribimus, et gremio Troïcus ensis adest:
185 perque genas lacrimae strictum labuntur in ensem,
qui iam pro lacrimis sanguine tinctus erit.
Quam bene conveniunt fato tua munera nostro!
Instruis impensa nostra sepulcra brevi.
Nec mea nunc primum feriuntur pectora telo:
190 *ille locus saevi* vulnus Amoris habet.

Anna soror, soror Anna, meae male conscia culpae,
iam dabis in cineres ultima dona meos.
Nec, consumta rogis, inscribar, Elissa Sichaei;
hoc tamen in tumuli marmore carmen erit:
Praebuit Aeneas et caussam mortis et ensem. 195
Ipsa sua Dido concidit usa manu.

EPISTOLA VIII.

HERMIONE ORESTAE.

[Alloquor Hermione nuper fratremque virumque,
nunc fratrem; nomen coniugis alter habet.]
Pyrrhus Achillides, animosus imagine patris,
inclusam contra iusque piumque tenet.
Quod potui, renui, ne non invita tenerer:
caetera femineae non valuere manus.
Quid facis, Aeacide? non sum sine vindice, dixi:
haec tibi sub domino, Pyrrhe, puella suo.
Surdior ille freto clamantem nomen Orestae
traxit inornatis in sua tecta comis 10
Quid gravius, capta Lacedaemone, serva tulissem,
si raperet Graias barbara turba nurus?
Parcius Andromachen vexavit Achaïa victrix,
quum Danaus Phrygias ureret ignis opes.
At tu, cura mei si te pia tangit, Oreste, 15
iniice non timidas in tua iura manus.
An, si quis rapiat stabulis armenta reclusis,
arma feras? rapta coniuge lentus eris?
Sit socer exemplo, nuptae repetitor ademtae,
cui pia militiae caussa puella fuit. 20
Si socer ignavus vacua sedisset in aula,

nupta foret Paridi mater, ut ante fuit.
Nec tu mille rates sinuosaque vela pararis,
nec numeros Danai militis: ipse veni.
25 Sic quoque eram repetenda tamen; nec turpe marit
aspera pro caro bella tulisse toro.
Quid, quod avus nobis idem Pelopeïus Atreus?
et, si non esses vir mihi, frater eras?
Vir, precor, uxori, frater succurre sorori.
30 Instant officio nomina bina tuo.
Me tibi Tyndareos, vita gravis auctor et annis,
tradidit: arbitrium neptis habebat avus.
At pater Aeacidae promiserit inscius acti;
plus quoque, qui prior est ordine, possit avus
35 Quum tibi nubebam, nulli mea taeda nocebat:
si iungar Pyrrho, tu mihi laesus eris.
Et pater ignoscet nostro Menelaus amori:
succubuit telis praepetis ipse dei.
Quem sibi permisit, genero concedet amorem:
40 proderit exemplo mater amata suo.
Tu mihi, quod matri pater, es: quas egerat olim
Dardanius partes advena, Pyrrhus agit.
Ille licet patriis sine fine superbiat actis;
et tu, quae referas, acta parentis habes.
45 Tantalides omnes ipsumque regebat Achillem.
Hic pars militiae, dux erat ille ducum.
Tu quoque habes proavum Pelopem Pelopisque pa-
rentem.
Si medios numeres, a Iove quintus eris.
Nec virtute cares: arma invidiosa tulisti.
50 Sed tu quid faceres? Induit illa pater.
Materia vellem fortis meliore fuisses:
non lecta est, operi sed data caussa tuo.
Hanc tamen implesti; iuguloque Aegisthus apert

tecta cruentavit, quae pater ante tuus.
Increpat Aeacides, laudemque in crimina vertit; 55
et tamen adspectus sustinet ille meos.
Rumpor, et ora mihi pariter cum mente tumescunt:
pectoraque inclusis ignibus usta dolent.
Hermione coram quidquamne obiectet Orestae?
Nec mihi sunt vires; nec ferus ensis adest. 60
Flere licet certe: flendo diffundimus iram:
perque sinus lacrimae, fluminis instar, eunt.
Has solas habeo semper, semperque profundo
Hument incultae fonte perenne genae.
Hoc generis fato, quod nostros durat in annos, 65
Tantalides matres apta rapina sumus.
Non ego fluminei referam mendacia cygni:
nec querar in plumis delituisse Iovem.
Qua duo porrectus longe freta distinet Isthmos,
vecta peregrinis Hippodamia rotis. 70
Castori Amyclaeo et Amyclaeo Polluci
reddita Mopsopia Tyndaris urbe soror.
Tyndaris, Idaeo trans aequor ab hospite rapta,
Argolicas pro se vertit in arma manus.
Vix equidem memini; memini tamen: omnia luctus, 75
omnia solliciti plena timoris erant.
Flebat avus, flebatque soror, fratresque gemelli:
orabat superos Leda, suumque Iovem.
Ipsa ego, non longos etiam nunc scissa capillos,
clamabam, Sine me, me sine, mater, abis? 80
Nam coniux aberat. Ne non Pelopeïa credar,
ecce Neoptolemo praeda parata fui.
Pelides utinam vitasset Apollinis arcus!
Damnaret nati facta proterva pater.
Nec quondam placuit, nec nunc placuisset Achilli, 85
abducta viduum coniuge flere virum.

Quae mea coelestes iniuria fecit iniquos?
  quodve mihi miserae sidus obesse querar?
Parva mea sine matre fui; pater arma gerebat:
90 et, duo quum vivant, orba duobus eram.
Non tibi blanditias primis, mea mater, in anni
  incerto dictas ore puella tuli.
Non ego captavi brevibus tua colla lacertis:
  nec gremio sedi sarcina grata tuo.
95 Non cultus tibi cura mei: nec pacta marito
  intravi thalamos, matre parante, novos.
Obvia prodieram reduci tibi (vera fatebor:)
  nec facies nobis nota parentis erat.
Te tamen esse Helenen, quod eras pulcherrima, se
100 Ipsa requirebas, quae tua nata foret.
Pars haec una mihi coniux bene cessit Orestes:
  is quoque, ni pro se pugnet, ademtus erit.
Pyrrhus habet raptam, reduce et victore parent
  munus et hoc nobis diruta Troia dedit.
105 Quum tamen altus equis Titan radiantibus insta
  perfruor infelix liberiore malo.
Nox ubi me thalamis, ululantem et acerba gem
tem,
  condidit, in moesto procubuique toro;
pro somno lacrimis oculi funguntur obortis:
110 quaque licet, fugio, sicut ab hoste, viro.
Saepe malis stupeo; rerumque oblita locique
  ignara tetigi Scyria membra manu.
Utque nefas sensi, male corpora tacta relinquo
  et mihi pollutas credor habere manus.
115 Saepe Neoptolemi pro nomine nomen Orestae
  exit: et errorem vocis, ut omen, amo.
Per genus infelix iuro, generisque parentem,
  qui freta, qui terras, qui sua regna quatit,

per patris ossa tui, patrui mihi, quae tibi debent,
quod se sub tumulo fortiter ulta iacent: 120
aut ego praemoriar, primoque extinguar in aevo,
aut ego Tantalidae Tantalis uxor ero.

EPISTOLA IX.

DEIANIRA HERCULI.

Gratulor Oechaliam titulis accedere nostris:
victorem victae succubuisse queror.
Fama Pelasgiades subito pervenit in urbes
decolor, et factis inficianda tuis:
quem nunquam Iuno seriesque immensa laborum 5
fregerit, huic Iölen imposuisse iugum.
Hoc velit Eurystheus, velit hoc germana Tonantis,
laetaque sit vitae labe noverca tuae.
At non ille velit, cui nox, si creditur, una
non tanta, ut tantus conciperere, fuit. 10
Plus tibi, quam Iuno, nocuit Venus. Illa premendo
sustulit: haec humili sub pede colla tenet.
Respice vindicibus pacatum viribus orbem,
qua latam Nereus caerulus ambit humum.
Se tibi pax terrae, tibi se tuta aequora debent: 15
implesti meritis Solis utramque domum.
Quod te laturum est, coelum prius ipse tulisti:
Hercule supposito sidera fulsit Atlas.
Quid nisi notitia est misero quaesita pudori,
si macula stupri facta priora notas? 20
Tene ferunt geminos pressisse tenaciter angues,
quum tener in cunis iam Iove dignus eras?
Coepisti *melius, quam* desinis. Ultima primis

Non tibi Threïciis affixa penatibus ora,
90 non hominum pingues caede tacentur equae?
prodigiumque triplex, armenti dives Iberi
Geryones; quamvis in tribus unus erat?
inque canes totidem trunco digestus ab uno
Cerberus, implicitis angue minante comis?
95 quaeque redundabat fecundo vulnere serpens
fertilis, et damnis dives ab ipsa suis?
quique inter laevumque latus laevumque lacertum
praegrave compressa fauce pependit onus?
et male confisum pedibus formaque bimembri
100 pulsum Thessalicis agmen equestre iugis?
Haec tu Sidonio potes insignitus amictu
dicere? Non cultu lingua retenta silet?
Se quoque Nympha tuis ornavit Iärdanis armis,
et tulit e capto nota tropaea viro.
105 I nunc, tolle animos, et fortia facta recense.
Quod tu non esses iure, vir illa fuit:
qua tanto minor es, quanto te, maxime rerum,
quam quos vicisti, vincere maius erat.
Illi procedit rerum mensura tuarum.
110 Cede bonis: heres laudis amica tuae.
Pro pudor! hirsuti costis exuta leonis
aspera texerunt vellera molle latus.
Falleris, et nescis: non sunt spolia ista leonis,
sed tua; tuque feri victor es, illa tui.
115 Femina tela tulit Lernaeis atra venenis,
ferre gravem lana vix satis apta colum:
instruxitque manum clava domitrice ferarum:
vidit et in speculo coniugis arma sui.
Haec tamen audieram: licuit non credere famae;
120 et venit ad sensus mollis ab aure dolor.
Ante meos oculos adducitur advena pellex;

nec mihi, quae patior, dissimulare licet.
Non sinis averti; mediam captiva per urbem
invitis oculis adspicienda venit.
Nec venit incultis, captarum more, capillis, 125
fortunam vultus fassa tegendo suam.
Ingreditur late lato spectabilis auro;
qualiter in Phrygia tu quoque cultus eras.
Dat vultum populo sublime sub Hercule victo:
Oechaliam vivo stare parente putes. 130
Forsitan et, pulsa Aetolide Deïanira,
nomine deposito pellicis, uxor erit:
Eurytidosque Iöles, atque insani Alcidae
turpia famosus corpora iunget Hymen.
Mens fugit admonitu, frigusque perambulat artus, 135
et iacet in gremio languida facta manus.
Me quoque cum multis, sed me sine crimine, amasti;
ne pigeat, pugnae bis tibi caussa fui.
Cornua flens legit ripis Achelous in udis,
truncaque limosa tempora mersit aqua. 140
Semivir occubuit in letifero Eueno
Nessus; et infecit sanguis equinus aquas.
Sed quid ego haec refero? scribenti nuntia venit
fama, virum tunicae tabe perire meae.
Hei mihi, quid feci? quo me furor egit amantem? 145
Impia quid dubitas Deïanira mori?
An tuus in media coniux lacerabitur Oeta?
tu, sceleris tanti caussa, superstes eris?
Si quid adhuc habeo facti, cur Herculis uxor
credar; coniugii mors mea pignus erit. 150
Tu quoque cognosces in me, Meleagre, sororem.
Impia quid dubitas Deïanira mori?
Heu devota domus! solio sedet Agrios alto:

Oenea desertum nuda senecta premit.
155 Exulat ignotis Tydeus germanus in oris.
Alter fatali vivus in igne fuit.
Exegit ferrum sua per praecordia mater.
Impia quid dubitas Deïanira mori?
Deprecor hoc unum per iura sacerrima lecti,
160 ne videar fatis insidiata tuis.
Nessus, ut est avidum percussus arundine pectus,
Hic, dixit, vires sanguis amoris habet.
Illita Nesseo misi tibi texta veneno.
Impia quid dubitas Deïanira mori?
165 Iamque vale, seniorque pater, germanaque Gorge,
et patria, et patriae frater ademte tuae;
et tu lux oculis hodierna novissima nostris,
virque, sed o possis! et puer Hylle, vale.

EPISTOLA X.

ARIADNE THESEO.

Mitius inveni, quam te, genus omne ferarum:
credita non ulli, quam tibi, peius eram.
Quae legis, ex illo, Theseu, tibi littore mitto,
unde tuam sine me vela tulere ratem;
5 in quo me somnusque meus male prodidit, et tu,
pro facinus! somnis insidiate meis.
Tempus erat, vitrea quo primum terra pruina
spargitur, et tectae fronde queruntur aves.
Incertum vigilans, an somno languida, movi
10 Thesea prensuras semisupina manus.
Nullus erat: referoque manus, iterumque retento,
perque torum moveo brachia: nullus erat.

Excussere metus somnum: conterrita surgo:
membraque sunt viduo praecipitata toro.
Protinus adductis sonuerunt pectora palmis: 15
utque erat e somno turbida, rapta coma est.
Luna fuit: specto, si quid, nisi littora, cernam.
Quod videant oculi, nil, nisi littus, habent.
Nunc huc, nunc illuc, et utroque, sine ordine, curro:
alta puellares tardat arena pedes. 20
Interea toto clamanti littore, Theseu,
reddebant nomen concava saxa tuum:
et quoties ego te, toties locus ipse vocabat,
ipse locus miserae ferre volebat opem.
Mons fuit; apparent frutices in vertice rari: 25
hinc scopulus raucis pendet adesus aquis.
Adscendo, (vires animus dabat,) atque ita late
aequora prospectu metior alta meo.
Inde ego, (nam ventis quoque sum crudelibus usa,)
vidi praecipiti carbasa tenta Noto. 30
Aut vidi, aut certe, quum me vidisse putarem,
frigidior glacie semianimisque fui.
Nec languere diu patitur dolor: excitor illo;
excitor, et summa Thesea voce voco.
Quo fugis, exclamo, scelerate? Revertere, Theseu; 35
flecte ratem; numerum non habet illa suum.
Haec ego, quod voci deerat, plangore replebam.
Verbera cum verbis mista fuere meis.
Si non audires, ut saltem cernere posses,
iactatae late signa dedere manus: 40
candidaque imposui longae velamina virgae,
scilicet oblitos admonitura mei.
Iamque oculis ereptus eras: tum denique flevi.
Torpuerant molles ante dolore genae.

45 Quid potius facerent, quam me mea lumina flerent,
postquam desierant vela videre tua?
Aut ego diffusis erravi sola capillis,
qualis ab Ogygio concita Baccha deo:
aut mare prospiciens in saxo frigida sedi:
50 quamque lapis sedes, tam lapis ipsa fui.
Saepe torum repeto, qui nos acceperat ambos,
sed non acceptos exhibiturus erat,
et tua, quae possum, pro te vestigia tango;
strataque, quae membris intepuere tuis.
55 Incumbo, lacrimisque toro manante profusis,
Pressimus, exclamo, te duo: redde duos.
Venimus huc ambo: cur non discedimus ambo?
Perfide, pars nostri, lectule, maior ubi est?
Quid faciam? quo sola ferar? Vacat insula cultu.
60 Non hominum video, non ego facta boum.
Omne latus terrae cingit mare: navita nusquam:
nulla per ambiguas puppis itura vias.
Finge dari comitesque mihi, ventosque, ratemque,
quid sequar? Accessus terra paterna negat.
65 Ut rate felici pacata per aequora labar;
temperet ut ventos Aeolus; exul ero.
Non ego te, Crete, centum digesta per urbes,
adspiciam, puero cognita terra Iovi.
Nam pater, et tellus iusto regnata parenti,
70 prodita sunt facto, nomina cara, meo,
quum tibi, ne victor tecto morerere recurvo,
quae regerent passus, pro duce fila dedi:
quum mihi dicebas, Per ego ipsa pericula iuro,
te fore, dum nostrûm vivet uterque, meam.
75 Vivimus, et non sum, Theseu, tua: si modo vivit
femina periuri fraude sepulta viri.
Me quoque, qua fratrem, mactasses, improbe, clava.

esset, quam dederas, morte soluta fides.
Nunc ego non tantum, quae sum passura, recordor;
sed quaecumque potest ulla relicta pati. 80
Occurrunt animo pereundi mille figurae:
morsque minus poenae, quam mora mortis, habet.
Iam iam venturos aut hac aut suspicor illac,
qui lanient avido viscera dente, lupos.
Forsitan et fulvos tellus alat ista leones. 85
Quis scit, an haec saevas tigridas insula habet?
Et freta dicuntur magnas expellere phocas.
Quid vetat et gladios per latus ire meum?
Tantum ne religer dura captiva catena;
neve traham serva grandia pensa manu: 90
cui pater est Minos, cui mater filia Phoebi:
quodque magis memini, quae tibi pacta fui.
Si mare, si terras, porrectaque littora vidi;
multa mihi terrae, multa minantur aquae.
Coelum restabat: timeo simulacra deorum. 95
Destituor rabidis praeda cibusque feris.
Sive colunt habitantque viri, diffidimus illis.
Externos didici laesa timere viros.
Viveret Androgeos utinam, nec facta luisses
impia funeribus, Cecropi terra, tuis! 100
nec tua mactasset nodoso stipite, Theseu,
ardua parte virum dextera, parte bovem!
nec tibi, quae reditus monstrarent, fila dedissem,
fila per adductas saepe recepta manus!
Non equidem miror, si stat victoria tecum, 105
strataque Cretaeam bellua tinxit humum.
Non poterant figi praecordia ferrea cornu:
ut te non tegeres, pectore tutus eras.
Illic tu silices, illic adamanta tulisti:

110 illic, qui silices, Thesea, vincat, habes.
Crudeles somni, quid me tenuistis inertem?
At semel aeterna nocte premenda fui.
Vos quoque crudeles, venti, nimiumque parati,
flaminaque in lacrimas officiosa meas.
115 Dextera crudelis, quae me fratremque necavit,
et data poscenti, nomen inane, fides.
In me iurarunt somnus ventusque fidesque.
Prodita sum caussis una puella tribus.
Ergo ego nec lacrimas matris moritura videbo;
120 nec, mea qui digitis lumina condat, erit?
Spiritus infelix peregrinas ibit in auras,
nec positos artus unget amica manus?
Ossa superstabunt volucres inhumata marinae?
Haec sunt officiis digna sepulcra meis?
125 Ibis Cecropios portus, patriaque receptus
quum steteris urbis celsus in arce tuae,
et bene narrabis letum taurique virique,
sectaque per dubias saxea tecta vias;
me quoque narrato solam tellure relictam.
130 Non ego sum titulis surripienda tuis.
Nec pater est Aegeus; nec tu Pittheïdos Aethrae
filius: auctores saxa fretumque tui.
Di facerent, ut me summa de puppe videres!
Movisset vultus moesta figura tuos.
135 Nunc quoque non oculis, sed, qua potes, adspice mente
haerentem scopulo, quem vaga pulsat aqua.
Adspice demissos lugentis more capillos,
et tunicas lacrimis, sicut ab imbre, graves.
Corpus, ut impulsae segetes Aquilonibus, horret:
140 literaque articulo pressa tremente labat.
Non te per meritum, quoniam male cessit, adoro.

Debita sit facto gratia nulla meo:
sed nec poena quidem. Si non ego caussa salutis,
non tamen est, cur tu sis mihi caussa necis.
Has tibi, plangendo lugubria pectora lassas, 145
infelix tendo trans freta longa manus.
Hos tibi, qui superant, ostendo moesta capillos.
Per lacrimas oro, quas tua facta movent;
flecte ratem, Theseu, versoque relabere vento.
Si prius occidero, tu tamen ossa feres. 150

EPISTOLA XI.

CANACE MACAREO.

Si qua tamen caecis errabunt scripta lituris,
oblitus a dominae caede libellus erit.
Dextra tenet calamum, strictum tenet altera ferrum,
et iacet in gremio charta soluta meo.
Haec est Aeolidos fratri scribentis imago: 5
sic videor duro posse placere patri.
Ipse necis cuperem nostrae spectator adesset,
auctorisque oculis exigeretur opus.
Ut ferus est, multoque suis truculentior Euris,
spectaret siccis vulnera nostra genis. 10
Scilicet est aliquid, cum saevis vivere ventis:
ingenio populi convenit ille sui.
Ille Noto Zephyroque, et Sithonio Aquiloni
imperat, et pennis, Eure proterve, tüis.
Imperat heu ventis, tumidae non imperat irae: 15
possidet et vitiis regna minora suis.
Quid iuvat admotam per avorum nomina coelo
inter *cognatos posse* referre Iovem?

Num minus infestum, funebria munera, ferrum
20 feminea teneo, non mea tela, manu?
O utinam, Macareu, quae nos commisit in unum,
venisset leto serior hora meo!
Cur unquam plus me, frater, quam frater amasti?
et tibi, non debet quod soror esse, fui?
25 Ipsa quoque incalui: qualemque audire solebam,
nescio quem sensi corde tepente deum.
Fugerat ore color, maciesque obduxerat artus:
sumebant minimos ora coacta cibos.
Nec somni faciles, et nox erat annua nobis:
30 et gemitum nullo laesa dolore dabam.
Nec, cur haec facerem, poteram mihi reddere caus-
sam:
nec noram, quid amans esset: at illud eram.
Prima malum nutrix animo praesensit anili:
prima mihi nutrix, Aeoli, dixit, amas.
35 Erubui, gremioque pudor deiecit ocellos.
Haec satis in tacita signa fatentis erant.
Iamque tumescebant vitiati pondera ventris,
aegraque furtivum membra gravabat onus.
Quas mihi non herbas, quae non medicamina nutrix
40 Attulit, audaci supposuitque manu,
ut penitus nostris (hoc te celavimus unum,)
visceribus crescens excuteretur onus?
Ah nimium vivax admotis restitit infans
artibus, et tecto tutus ab hoste fuit.
45 Iam novies erat orta soror pulcherrima Phoebi,
denaque luciferos Luna movebat equos:
nescia quae faceret subitos mihi caussa dolores,
et rudis ad partus, et nova miles eram.
Nec tenui vocem. Quid, ait, tua crimina prodis?
50 *oraque clamantis* conscia pressit anus.

Quid faciam infelix? Gemitus dolor edere cogit;
sed timor, et nutrix, et pudor ipse, vetant.
Contineo gemitus, elapsaque verba reprendo,
et cogor lacrimas combibere ipsa meas.
Mors erat ante oculos, et opem Lucina negabat; 55
et grave, si morerer, mors quoque crimen erat;
quum superincumbens, scissa tunicaque comaque,
pressa refovisti pectora nostra tuis,
et mihi, Vive soror, soror o carissima, dixti,
vive, nec unius corpore perde duos. 60
Spes bona det vires: germano nupta futura es.
Illius, es de quo mater, et uxor eris.
Mortua, crede mihi, tamen ad tua verba revixi:
et positum est uteri crimen onusque mei.
Quid tibi grataris? Media sedet Aeolus aula: 65
crimina sunt oculis surripienda patris.
Frondibus infantem ramisque albentis olivae
et levibus vittis sedula celat anus;
fictaque sacra facit, dicitque precantia verba.
Dat populus sacris, dat pater ipse, viam. 70
Iam prope limen erat: patrias vagitus ad aures
venit, et indicio proditur ille suo.
Eripit infantem, mentitaque sacra revelat
Aeolus. Insana regia voce sonat.
Ut mare fit tremulum, tenui quum stringitur aura, 75
ut quatitur tepido fraxina virga Noto,
sic mea vibrari pallentia membra videres.
Quassus ab imposito corpore lectus erat.
Irruit, et nostrum vulgat clamore pudorem,
et vix a misero continet ore manus. 80
Ipsa nihil, praeter lacrimas, pudibunda profudi:
torpuerat gelido lingua retenta metu.

Iamque dari parvum canibusque avibusque nepotem
iusserat, in solis destituique locis.
85 Vagitus dedit ille miser; sensisse putares:
quaque suum poterat voce rogabat avum.
Quid mihi tunc animi credis, germane, fuisse.
(nam potes ex animo colligere ipse tuo)
quum mea me coram silvas inimicus in altas
90 viscera montanis ferret edenda lupis?
Exierat thalamo: tunc demum pectora plangi
contigit, inque meas unguibus ire genas.
Interea patrius vultu moerente satelles
venit, et indignos edidit ore sonos:
95 Aeolus hunc ensem mittit tibi, (tradidit ensem,)
et iubet ex merito scire, quid iste velit.
Scimus, et utemur violento fortiter ense:
pectoribus condam dona paterna meis.
His mea muneribus, genitor, connubia donas?
100 Hac tua dote, pater, filia dives erit?
Tolle procul decepte faces, Hymenaee, maritas,
et fuge turbato tecta nefanda pede.
Ferte faces in me, quas fertis, Erinnyes atrae,
ut meus ex isto luceat igne rogus.
105 Nubite felices, Parca meliore, sorores:
admissi memores sed tamen este mei.
Quid puer admisit, tam paucis editus horis?
quo laesit facto, vix bene natus, avum?
Si potuit meruisse necem, meruisse putetur.
110 Ah miser admisso plectitur ille meo!
Nate, dolor matris, rabidarum praeda ferarum,
hei mihi, natali dilacerate tuo:
nate, parum fausti miserabile pignus amoris;
haec tibi prima dies, haec tibi summa fuit.

Non mihi te licuit lacrimis perfundere iustis: 115
in tua non tonsas ferre sepulcra comas.
Non superincubui; non oscula frigida carpsi.
Diripiunt avidae viscera nostra ferae.
Ipsa quoque infantis quum vulnere persequar umbras:
nec mater fuero dicta nec orba diu. 120
Tu tamen, o frustra miserae sperate sorori,
sparsa, precor, nati collige membra tui,
et refer ad matrem, socioque impone sepulcro:
urnaque nos habeat, quamlibet arcta, duos.
Vive memor nostri, lacrimasque in vulnera funde, 125
neve reformida corpus amantis amans.
[Tu, rogo, proiectae nimium mandata sororis
perfer. Mandatis perfruar ipsa patris.]

EPISTOLA XII.

MEDEA IASONI.

Ut tibi Colchorum, memini, regina vacavi,
ars mea quum peteres ut tibi ferret opem:
tunc, quae dispensant mortalia fata, sorores
debuerant fusos evolüisse meos:
tunc potui Medea mori bene. Quidquid ab illo 5
produxi vitae tempore, poena fuit.
Hei mihi, cur unquam iuvenilibus acta lacertis
Phryxeam petiit Pelias arbor ovem?
Cur unquam Colchi Magnetida vidimus Argo;
turbaque Phasiacam Graia bibistis aquam; 10
aut, semel in nostras quoniam nova puppis arenas

venerat, audaces attuleratque viros,
cur mihi plus aequo flavi placuere capilli,
et decor, et linguae gratia ficta tuae?
15 Isset anhelatos non praemedicatus in ignes
immemor Aesonides, oraque adunca boum.
Semina iecisset, totidem sensisset et hostes,
ut caderet cultu cultor ab ipse suo.
Quantum perfidiae tecum, scelerate, perisset!
20 Demta forent capiti quam mala multa meo!
Est aliqua ingrato meritum exprobrare voluptas.
Hac fruar: haec de te gaudia sola feram.
Iussus inexpertam Colchos advertere puppim,
intrasti patriae regna beata meae.
25 Hoc illic Medea fui, nova nupta quod hic est.
Quam pater est illi, tam mihi dives erat.
Hic Ephyren bimarem, Scythia tenus ille nivosa
omne tenet, Ponti qua plaga laeva iacet.
Excipit hospitio iuvenes Aeëta Pelasgos,
30 et premitis pictos corpora Graia toros.
Tunc ego te vidi: tunc coepi scire, quis esses.
Illa fuit mentis prima ruina meae.
Ut vidi, ut perii; nec notis ignibus arsi,
ardet ut ad magnos pinea taeda deos.
35 Et formosus eras, et me mea fata trahebant:
abstulerant oculi lumina nostra tui.
Perfide, sensisti: quis enim bene celat amorem?
Eminet indicio prodita flamma suo.
Dicitur interea tibi lex, ut dura ferorum
40 insolito premeres vomere colla boum.
[Martis erant tauri plus, quam per cornua, saevi:
quorum terribilis spiritus ignis erat.]

:s solidi, praetentaque naribus aera:
ıer afflatus haec quoque facta suos.
raeterea, populos genitura, iuberis 45
re devota lata per arva manu,
ınt natis secum tua corpora telis.
t agricolae messis iniqua suo.
ustodis, succumbere nescia somno,
s est aliqua decipere arte labor. 50
eëtes: moesti consurgitis omnes:
jue purpureos deserit alta toros.
i tunc longe regnum dotale Creusae,
·, et magni nata Creontis erant?
is. Oculis abeuntem prosequor udis: 55
tenui murmure lingua, Vale.
m tetigi thalamo male saucia lectum,
; per lacrimas nox mihi, quanta fuit.
os taurique truces, segetesque nefandae;
eos oculos pervigil anguis erat. 60
r, hinc timor est. Ipsum timor auget amorem.
rat, et thalamo cara recepta soror,
que comas aversaque in ora iacentem
;, et lacrimis omnia plena meis.
n Minyis: petit altera, et altera habebit. 65
o iuveni, quod rogat illa, damus.
s et piceis et frondibus ilicis atrum:
ıd radiis solis adire licet.
), fuerantque diu, delubra Dianae:
barbarica stat dea facta manu. 70
ın exciderunt mecum loca? Venimus illuc;
:s infido sic prior ore loqui:
t arbitrium nostrae Fortuna salutis
t, *inque tua* est vitaque morsque manu.

75 Perdere posse sat est, si quem iuvat ipsa potestas.
Sed tibi servatus gloria maior ero.
Per mala nostra precor, quorum potes esse levamen;
per genus et numen cuncta videntis avi;
per triplicis vultus arcanaque sacra Dianae;
80 et si forte alios gens habet ista deos:
o virgo, miserere mei; miserere meorum!
Effice me meritis tempus in omne tuum.
Quod si forte virum non dedignare Pelasgum;
(sed mihi tam faciles unde deosque meos?)
85 spiritus ante meus tenues vanescat in auras,
quam thalamo, nisi tu, nupta sit ulla meo.
Conscia sit Iuno, sacris praefecta maritis,
et dea, marmorea cuius in aede sumus.
Haec animum (et quota pars haec sunt?) movere puellae
90 simplicis, et dextrae dextera iuncta meae.
Vidi etiam lacrimas: an pars et fraudis in illis?
Sic cito sum verbis capta puella tuis.
Iungis et aeripedes inadusto corpore tauros,
et solidam iusso vomere findis humum.
95 Arva venenatis pro semine dentibus imples:
nascitur, et gladios scutaque miles habet.
Ipsa ego, quae dederam medicamina, pallida sedi;
quum vidi subitos arma tenere viros:
donec terrigenae (facinus miserabile!) fratres
100 inter se strictas conseruere manus.
Pervigil ecce draco squamis crepitantibus horrens
sibilat; et torto pectore verrit humum.
Dotis opes ubi erant, ubi erat tunc regia coniux?
quique maris gemini distinet Isthmos aquas?
105 *Illa ego, quae tibi* sum nunc denique barbara facta,

›i sum pauper, nunc tibi visa nocens,
ıbduxi medicato lumina somno,
quae raperes, vellera tuta dedi.
ɜt genitor: regnum patriamque reliqui:
in exilio quod licet esse, tuli. 110
facta est peregrini praeda latronis:
:um cara matre relicta soror.
'ugiens sine me, germane, reliqui.
ıoc uno litera nostra loco.
'e ausa mea est, non audet scribere, dextra: 115
sed tecum, dilaceranda fui.
extimui (quid enim post illa timerem?)
me pelago femina, tamque nocens.
i est? ubi dî? Meritas subeamus in alto,
is poenas, credulitatis ego. 120
ıs utinam Symplegades elisissent,
ıe adhaererent ossibus ossa tuis!
ylla rapax canibus misisset edendos!
ngratis Scylla nocere viris:)
omit totidem fluctus, totidemque resorbet, 125
que Trinacriae supposuisset aquae.
Haemonias victorque reverteris urbes
ad patrios aurea lana deos.
ım Peliae natas pietate nocentes,
ɜ virginea membra paterna manu? 130
alii, tibi me laudare necesse est,
sum toties esse coacta nocens.
ı (iusto desunt sua verba dolori,)
ı, Aesonia, dicere, cede domo.
› cessi, natis comitata duobus, 135
ne sequitur semper, amore tui.

Ut subito nostras Hymen cantatus ad aures
venit, et accenso lampades igne micant,
tibiaque effudit socialia carmina vobis,
140 at mihi funerea flebiliora tuba;
pertimui, nec adhuc tantum scelus esse putabam:
sed tamen in toto pectore frigus erat.
Turba ruunt; et, Hymen, clamant: Hymenaee, frequentant.
Quo proprior vox haec, hoc mihi peius erat.
145 Diversi flebant servi, lacrimasque tegebant.
Quis vellet tanti nuntius esse mali?
Me quoque, quidquid erat, potius nescire iuvabat
sed tanquam scirem, mens mea tristis erat:
quum minor e pueris, iussus studioque videndi,
150 constitit ad geminae limina prima foris.
Hic mihi, Mater, abi; pompam pater, inquit, Iason
ducit; et adiunctos aureus urget equos.
Protinus abscissa planxi mea pectora veste:
tuta nec a digitis ora fuere meis.
155 Ire animus mediae suadebat in agmina turbae,
sertaque compositis demere rapta comis.
Vix me continui, quin sic laniata capillos
clamarem, Meus est; iniiceremque manus.
Laese pater, gaude: Colchi gaudete relicti;
160 inferias, umbrae fratris, habete mei.
Deseror, amissis regno patriaque domoque,
coniuge, qui nobis omnia solus erat.
Serpentes igitur domui, taurosque furentes,
unum non potui perdomuisse virum.
165 Quaeque feros pepuli doctis medicatibus ignes,
non valeo flammas effugere ipsa meas.
Ipsi me cantus, herbaeque, artesque relinquunt:

nil dea, nil Hecates sacra potentis agunt.
Non mihi grata dies: noctes vigilantur amarae:
nec tener in misero pectore somnus adest. 170
Quae me non possum, potui sopire draconem.
Utilior cuivis, quam mihi, cura mea est.
Quos ego servavi, pellex amplectitur artus,
et nostri fructus illa laboris habet.
Forsitan et, stultae dum te iactare maritae 175
quaeris, et iniustis auribus apta loqui,
in faciem moresque meos nova crimina fingis.
Rideat, et vitiis laeta sit illa meis:
rideat, et Tyrio iaceat sublimis in ostro.
Flebit, et ardores vincet adusta meos. 180
Dum ferrum flammaeque aderunt, succusque veneni,
hostis Medeae nullus inultus erit.
Quod si forte preces praecordia ferrea tangunt,
nunc animis audi verba minora meis.
Tam tibi sum supplex, quam tu mihi saepe fuisti, 185
nec moror ante tuos procubuisse pedes.
Si tibi sum vilis, communes respice natos.
Saeviet in partus dira noverca meos.
Et nimium similes tibi sunt, et imagine tangor,
et, quoties video, lumina nostra madent. 190
Per superos oro, per avitae numina flammae,
per meritum, et natos, pignora nostra, tuos,
redde torum, pro quo tot res insana reliqui.
Adde fidem dictis, auxiliumque refer.
Non ego te imploro contra taurosque virosque, 195
utque tua serpens victa quiescat ope.
Te peto, quem merui, quem nobis ipse dedisti;
cum quo sum pariter facta parente parens.
Dos ubi sit, quaeris? Campo numeravimus illo,
qui tibi, laturo vellus, arandus erat. 200

Aureus ille aries, villo spectabilis aureo,
  dos mea: Quam, dicam si tibi, redde; neges.
Dos mea tu sospes: dos est mea Graia iuventus.
  I nunc, Sisyphias, improbe, confer opes.
205 Quod vivis, quod habes nuptam socerumque potentem,
  Hoc ipsum, ingratus quod potes esse, meum est.
Quos equidem actutum! sed quid praedicere poenam
  attinet? Ingentes parturit ira minas.
Quo feret ira, sequar. Facti fortasse pigebit;
210 ut piget infido consuluisse viro.
Viderit ista deus, qui nunc mea pectora versat.
  Nescio quid certe mens mea maius agit.

EPISTOLA XIII.

LAODAMIA PROTESILAO.

Mittit, et optat amans, quo mittitur, ire, salutem,
  Aemonis Aemonio Laodamia viro.
Aulide te fama est vento retinente morari.
  Ah, me quum fugeres, hic ubi ventus erat?
5 Tunc freta debuerant vestris obsistere remis.
  Illud erat saevis utile tempus aquis.
Oscula plura viro, mandataque plura dedissem:
  et sunt, quae volui dicere, plura, tibi.
Raptus es hinc praeceps; et, qui tua vela vocaret,
10 quem cuperent nautae, non ego, ventus erat.
Ventus erat nautis aptus, non aptus amanti.
  Solvor ab amplexu, Protesilaë, tuo;
linguaque mandatis verba imperfecta reliquit.
  Vix illud potui dicere triste Vale.

ɔreas, arreptaque vela tetendi:, 15
meus longe Protesilaus erat.
spectare virum, spectare iuvabat;
tuos oculos usque secuta meis.
oteram, poteram tua vela videre:
vultus detinuere meos. 20
m nec te, nec vela fugacia vidi;
spectarem, nil, nisi pontus, erat;
ɔ tecum abiit; tenebris exanguis obortis
ɔ dicor procubuisse genu.
phiclus, vix me grandaevus Acastus, 25
ɔr gelida moesta refecit aqua.
ɔcere pium, sed inutile nobis.
r miserae non licuisse mori.
ɪimus, pariter rediere dolores;
legitimus casta momordit amor. 30
ɔectendos cura est praebere capillos:
t aurata corpora veste tegi.
.mpinea tetigisse Bicorniger hasta
', huc illuc, quo furor egit, eo.
ɪt matres Phylaceides, et mihi clamant, 35
ɔgales, Laodamia, sinus.
ɪa geram saturatas murice vestes:
b Iliacis moenibus ille geret?
ɪ pectam: galea caput ille premetur?
ɪas vestes, dura vir arma feret? 40
ɪm, squalore tuos imitata labores
et haec belli tempora tristis agam.
riamide, damno formose tuorum,
hostis iners, quam malus hospes eras.
ɪnariae faciem culpasse maritae, 45
vellem displicuisse tuam.
ro rapta nimium, Menelaë, laboras,

hei mihi, quam multis flebilis ultor eris!
Dî, precor, a nobis omen removete sinistrum.
50 et sua det reduci vir meus arma Iovi.
Sed timeo: quotiesque subit miserabile bellum,
more nivis, lacrimae, sole madentis, eunt.
Ilion et Tenedos, Simoïsque et Xanthus et Ide,
nomina sunt ipso paene timenda sono.
55 Nec rapere ausurus, nisi se defendere posset,
hospes erat: vires noverat ille suas.
Venerat, ut fama est, multo spectabilis auro,
quique suo Phrygias corpore ferret opes;
classe virisque potens, per quae fera bella geruntur
60 et sequitur regni pars quotacunque sui.
His ego te victam, consors Ledaea gemellis,
suspicor: haec Danais posse nocere puto.
Hectora nescio quem timeo. Paris Hectora dixit
ferrea sanguinea bella movere manu.
65 Hectora, quisquis is est, si sum tibi cara, caveto.
Signatum memori pectore nomen habe.
Hunc ubi vitaris, alios vitare memento:
et multos illic Hectoras esse puta.
Et facito dicas, quoties pugnare parabis,
70 Parcere me iussit Laodamia sibi.
Si cadere Argolico fas est sub milite Troiam;
te quoque non ullum vulnus habente, cadat.
Pugnet, et adversos tendat Menelaus in hostes,
ut rapiat Paridi, quam Paris ante sibi.
75 Irruat, et caussa quem vincit, vincat et armis.
Hostibus e mediis nupta petenda viro est.
Caussa tua est dispar: tu tantum vivere pugna,
inque pios dominae posse redire sinus.
Parcite, Dardanidae, de tot, precor, hostibus uni,
80 ne meus ex illo corpore sanguis eat.

Non est, quem deceat nudo concurrere ferro,
saevaque in oppositos pectora ferre viros.
Fortius ille potest multo, quam pugnat, amare.
Bella gerant alii; Protesilaus amet.
Nunc fateor; volui revocare; animusque ferebat. 85
Substitit auspicii lingua timore mali.
Quum foribus velles ad Troiam exire paternis,
pes tuus offenso limine signa dedit.
Ut vidi, ut gemui; tacitoque in pectore dixi:
Signa reversuri sint, precor, ista viri. 90
Haec tibi nunc refero, ne sis animosus in armis:
fac meus in ventos hic timor omnis eat.
Sors quoque nescio quem fato designat iniquo,
qui primus Danaûm Troada tanget humum.
Infelix, quae prima virum lugebit ademtum! 95
Dî faciant, ne tu strenuus esse velis!
Inter mille rates tua sit millesima puppis,
iamque fatigatas ultima verset aquas.
Hoc quoque praemoneo; de nave novissimus exi.
Non est, quo properes, terra paterna tibi. 100
Quum venies, remoque move veloque carinam;
inque tuo celerem littore siste gradum.
Sive latet Phoebus, seu terris altior extat;
tu mihi luce dolor, tu mihi nocte, venis:
nocte tamen, quam luce, magis. Nox grata puellis, 105
quarum suppositus colla lacertus habet.
Aucupor in lecto mendaces caelibe somnos.
Dum careo veris, gaudia falsa iuvant.
Sed tua cur nobis pallens occurrit imago?
cur venit a verbis multa querela tuis? 110
Excutior somno, simulacraque noctis adoro.
Nulla caret fumo Thessalis ara meo.
Tura *damus, lacrimas*que super; quis sparsa relucet

ut solet adfuso surgere flamma mero.
115 Quando ego, te reducem cupidis amplexa lacertis,
languida laetitia solvar ab ipsa mea?
quando erit, ut lecto mecum bene iunctus in uno
militiae referas splendida facta tuae?
Quae mihi dum referes, quamvis audire iuvabit,
120 multa tamen capies oscula, multa dabis.
Semper in his apte narrantis verba resistunt.
Promtior est dulci lingua retenta mora.
Sed quum Troia subit, subeunt ventique fretumque,
spes bona sollicito victa timore cadit.
125 Hoc quoque, quod venti prohibent exire carinas,
me movet: invitis ire paratis aquis.
Quis velit in patriam vento prohibente reverti?
a patria pelago vela vetante datis.
Ipse suam non praebet iter Neptunus ad urbem.
130 Quo ruitis? Vestras quisque redite domos.
Quo ruitis, Danai? Ventos audite vetantes.
Non subiti casus, numinis ista mora est.
Quid petitur tanto, nisi turpis adultera, bello?
Dum licet, Inachiae vertite vela rates.
135 Sed quid ego revoco haec? Omen revocantis abesto,
blandaque compositas aura secundet aquas.
Troasin invideo, quae sic lacrimosa suorum
funera conspicient; nec procul hostis erit.
Ipsa suis manibus forti nova nupta marito
140 imponet galeam, barbaraque arma dabit.
Arma dabit, dumque arma dabit, simul oscula sumet;
hoc genus officii dulce duobus erit:
producetque virum, dabit et mandata reverti:
et dicet, Referas ista, face, arma Iovi.
145 *Ille, ferens dom*inae mandata recentia secum,

pugnabit caute, respicietque domum.
Exuet et reduci clypeum, galeamque resolvet,
excipietque suo pectora lassa sinu.
Nos sumus incertae: nos anxius omnia cogit,
quae possunt fieri, facta putare timor. 150
Dum tamen arma geris diverso miles in orbe,
quae referat vultus est mihi cera tuos.
Illi blanditias, illi tibi debita verba
dicimus: amplexus accipit illa meos.
Crede mihi, plus est, quam quod videatur, imago. 155
Adde sonum cerae; Protesilaus erit.
Hanc specto, teneoque sinu, pro coniuge vero:
et, tanquam possit verba referre, queror.
Per reditus, corpusque tuum, mea numina, iuro,
perque pares animi coniugiique faces, 160
perque, quod ut videam canis albere capillis,
quod tecum possis ipse referre, caput;
me tibi venturam comitem, quocunque vocaris:
sive, quod heu timeo! sive superstes eris.
Ultima mandato claudatur epistola parvo: 165
si tibi cura mei, sit tibi cura tui.

EPISTOLA XIV.

HYPERMNESTRA LYNCEO.

Mittit Hypermnestre de tot modo fratribus uni:
caetera nuptarum crimine turba iacet.
Clausa domo teneor, gravibusque coërcita vinclis.
Est mihi supplicii caussa, fuisse piam.
Quod manus extimuit iugulo dimittere ferrum, 5
sum rea; *laudarer, si* scelus ausa forem.
Esse ream praestat, quam sic placuisse parenti.

Non piget immunes caedis habere manus.
Me pater igne licet, quem non violavimus, urat;
10 quaeque aderant sacris, tendat in ora faces;
aut illo iugulet, quem non bene tradidit, ense;
ut, qua non cecidit vir nece, nupta cadam:
non tamen, ut dicant morientia, Poenitet, ora,
efficiet; non est, quam piget esse piam.
15 Poeniteat sceleris Danaum saevasque sorores.
Hic solet eventus facta nefanda sequi.
Cor pavet admonitu temeratae sanguine noctis;
et subitus dextrae praepedit orsa tremor.
Quam tu caede putes fungi potuisse mariti,
20 scribere de facta non sibi caede timet.
Sed tamen experiar. Modo facta crepuscula terris,
ultima pars lucis, primaque noctis erat:
ducimur Inachides magni sub tecta Pelasgi,
et socer armatas accipit ipse nurus.
25 Undique collucent praecinctae lampades auro.
Dantur in invitos impia tura focos.
Vulgus, Hymen, Hymenaee, vocant: fugit ille vocantes.
Ipsa Iovis coniux cessit ab urbe sua.
Ecce mero dubii, comitum clamore frequentes,
30 flore novo madidas impediente comas,
in thalamos laeti, thalamos, sua busta, feruntur,
strataque corporibus, funere digna, premunt.
Iamque, cibo vinoque graves somnoque, iacebant;
securumque quies alta per Argos erat:
35 circum me gemitus morientum audire videbar:
et tamen audieram, quodque verebar, erat.
Sanguis abit; mentemque calor corpusque reliquit:
inque novo iacui frigida facta toro.

i Zephyro graciles vibrantur aristae;
populeas ut quatit aura comas; 40
ıt etiam tremui magis. Ipse iacebas:
.e tibi dederam vina, soporis erant.
: metum violenti iussa parentis;
et capio tela tremente manu.
ılsa loquor: ter acutum sustulit ensem, 45
e sublato decidit ense manus.
ıgulo, (sine me tibi vera fateri)
iugulo tela paterna tuo.
et pietas crudelibus obstitit ausis:
e mandatum dextra refugit opus. 50
ı laniata sinus, laniata capillos,
dixi talia verba sono:
ypermnestre, pater est tibi: iussa parentis
germanis sit comes iste suis.
ım et virgo, natura mitis et annis. 55
iunt molles ad fera tela manus.
dumque licet, fortes imitare sorores;
le est caesos omnibus esse viros.
haec aliquam posset committere caedem,
əret dominae sanguinolenta suae. 60
ere necem, patruelia regna tenendo,
men externis danda forent generis?
ıs meruisse mori: quid fecimus ipsae?
hi commisso non licet esse piam?
cum ferro? Quo bellica tela puellae? 65
əst digitis lana colusque meis.
dumque queror, lacrimae sua verba sequuntur,
neis oculis in tua membra cadunt.
amplexus, sopitaque brachia iactas,
anus telo saucia facta tua est. 70

Iamque patrem, famulosque patris, lucemque timebam.
Expulerant somnos haec mea dicta tuos:
Surge age, Belide, de tot modo fratribus unus:
nox tibi, ni properas, ista perennis erit.
75 Territus exsurgis: fugit omnis inertia somni.
Adspicis in timida fortia tela manu.
Quaerenti caussam, Dum nox sinit, effuge, dixi,
dum nox atra sinit, tu fugis, ipsa moror.
Mane erat, et Danaus generos ex caede iacentes
80 dinumerat: summae criminis unus abes.
Fert male cognatae iacturam mortis in uno;
et queritur factum sanguinis esse parum.
Abstrahor a patriis pedibus; raptamque capillis
(haec meruit pietas praemia,) carcer habet.
85 Scilicet ex illo Iunonia permanet ira,
quo bos ex homine est, ex bove facta dea.
Ah satis est poenae teneram mugisse puellam.
nec, modo formosam, posse placere Iovi.
Adstitit in ripa liquidi nova vacca parentis,
90 cornuaque in patriis non sua vidit aquis:
et conata loqui mugitus edidit ore:
territaque est forma, territa voce sua.
Quid furis, infelix? quid te miraris in umbra?
quid numeras factos ad nova membra pedes?
95 Illa Iovis magni pellex, metuenda sorori,
fronde levas nimiam cespitibusque famem.
Fonte bibis, spectasque tuam stupefacta figuram:
et, te ne feriant, quae geris, arma, times.
Quaeque modo, ut posses etiam Iove digna videri,
100 dives eras; nuda nuda recumbis humo.
Per mare, per terras, cognataque flumina curris;
dat mare, dant amnes, dat tibi terra viam.

Quae tibi caussa fugae? quid, Io, freta longa pererras?
  Non poteris vultus effugere ipsa tuos.
Inachi, quo properas? Eadem sequerisque fugisque. 105
  Tu tibi dux comiti: tu comes ipsa duci.
Per septem Nilus portus emissus in aequor
  exuit insanae pellicis ora bovi.
Ultima quid referam, quorum mihi cana senectus
  auctor? Dant anni quod querar, ecce, mei. 110
Bella pater patruusque gerunt: regnoque domoque
  pellimur: eiectos ultimus orbis habet.
Ille ferox solus solio sceptrisque potitur:
  cum sene nos inopi turba vagamur inops.
De fratrum populo pars exiguissima restas; 115
  quique dati leto, quaeque dedere, fleo.
Nam mihi quot fratres, totidem periere sorores,
  accipiat lacrimas utraque turba meas.
En ego, quod vivis, poenae crucianda reservor;
  quid fiet sonti, quum rea laudis agar? 120
et consanguineae quondam centesima turbae
  infelix, uno fratre manente, cadam.
At tu, si qua piae, Lynceu, tibi cura sororis,
  quaeque tibi tribui munera, dignus habes;
vel fer opem, vel dede neci: defunctaque vita 125
  corpora furtivis insuper adde rogis;
et sepeli lacrimis perfusa fidelibus ossa:
  sculptaque sint titulo nostra sepulcra brevi:
Exul Hypermnestre, pretium pietatis iniquum,
  quam mortem fratri depulit, ipsa tulit. 130
Scribere plura libet: sed pondere lassa catenae
  est manus, et vires subtrahit ipse timor.

EPISTOLA XV.

SAPPHO PHAONI.

Numquid, ubi adspecta est studiosae litera dext
protinus est oculis cognita nostra tuis?
an, nisi legisses auctoris nomina Sapphus,
hoc breve nescires unde movetur opus?
5 Forsitan et, quare mea sint alterna, requiris,
carmina, quum lyricis sim magis apta modi
Flendus amor meus est: elegi flebile carmen.
Non facit ad lacrimas barbitos ulla meas.
Uror, ut, indomitis ignem exercentibus Euris,
10 fertilis accensis messibus ardet ager.
Arva Phaon celebrat diversa Typhoïdos Aetnae
me calor Aetnaeo non minor igne tenet.
Nec mihi, dispositis quae iungam carmina ner
proveniunt; vacuae carmina mentis opus.
15 Nec me Pyrrhiades Methymniadesve puellae,
nec me Lesbiadum caetera turba iuvant.
Vilis Anactorie, vilis mihi candida Cydno:
non oculis grata est Atthis, ut ante, meis,
atque aliae centum, quas non sine crimine ama
20 Improbe, multarum quod fuit, unus habes.
Est in te facies, sunt apti lusibus anni.
O facies oculis insidiosa meis!
Sume fidem et pharetram; fies manifestus Apo
Accedant capiti cornua, Bacchus eris.
25 Et Phoebus Daphnen, et Gnosida Bacchus ama
nec norat lyricos illa vel illa modos.
At mihi Pegasides blandissima carmina dictant
iam canitur toto nomen in orbe meum.

Nec plus Alcaeus, consors patriaeque lyraeque,
  laudis habet, quamvis grandius ille sonet. 30
Si mihi difficilis formam natura negavit,
  ingenio formae damna rependo meae.
Sum brevis: at nomen, quod terras impleat omnes,
  est mihi: mensuram nominis ipsa fero.
Candida si non sum, placuit Cepheïa Perseo 35
  Andromede, patriae fusca colore suae.
Et variis albae iunguntur saepe columbae:
  et niger a viridi turtur amatur ave.
Si, nisi quae facie poterit te digna videri,
  nulla futura tua est, nulla futura tua est. 40
At, me quum legeres, etiam formosa videbar:
  unam iurabas usque decere loqui.
Cantabam, (memini: meminerunt omnia amantes:)
  oscula cantanti tu mihi rapta dabas.
Haec quoque laudabas, omnique a parte placebam: 45
  sed tunc praecipue, quum fit Amoris opus.
Tunc te plus solito lascivia nostra iuvabat,
  crebraque mobilitas, aptaque verba ioco;
quique, ubi iam amborum fuerat consumta voluptas,
  plurimus in lasso corpore languor erat. 50
Nunc tibi Sicelides veniunt, nova praeda, puellae.
  Quid mihi cum Lesbo? Sicelis esse volo.
At vos erronem tellure remittite nostrum,
  Nisiades matres, Nisiadesque nurus.
Neu vos decipiant blandae mendacia linguae. 55
  Quae dicit vobis, dixerat ante mihi.
Tu quoque, quae montes celebras, Erycina, Sicanos,
  (nam tua sum,) *vati* consule, diva, tuae.
An gravis inceptum peragit Fortuna tenorem,

60 et manet in cursu semper acerba suo?
Sex mihi natales ierant, quum lecta parentis
ante diem lacrimas ossa bibere meas.
Arsit inops frater, captus meretricis amore;
mistaque cum turpi damna pudore tulit.
65 Factus inops agili peragit freta caerula remo;
quasque male amisit, nunc male quaerit opes.
Me quoque, quod monui bene multa fideliter, odit.
Hoc mihi libertas, hoc pia lingua dedit.
Et tamquam desint, quae me sine fine fatigent,
70 accumulat curas filia parva meas.
Ultima tu nostris accedis caussa querelis.
Non agitur vento nostra carina suo.
Ecce, iacent collo sparsi sine lege capilli:
nec premit articulos lucida gemma meos.
75 Veste tegor vili: nullum est in crinibus aurum:
non Arabo noster rore capillus olet.
Cui colar infelix, aut cui placuisse laborem?
Ille mei cultus unicus auctor abest.
Molle meum levibus cor est violabile telis:
80 et semper caussa est, cur ego semper amem.
Sive ita nascenti legem dixere Sorores;
nec data sunt vitae fila severa meae:
sive abeunt studia in mores, artisque magistra
ingenium nobis molle Thalia facit.
85 Quid mirum, si me primae lanuginis aetas
abstulit, atque anni, quos vir amare potest?
Hunc ne pro Cephalo raperes, Aurora, timebam.
Et faceres: sed te prima rapina tenet.
Hunc si conspiciat, quae conspicit omnia, Phoebe:
90 iussus erit somnos continuare Phaon.
Hunc Venus in coelum curru vexisset eburno;
sed videt et Marti posse placere suo.

O nec adhuc iuvenis, nec iam puer; utilis aetas!
o decus atque aevi gloria magna tui!
huc ades, inque sinus, formose, relabere nostros. 95
Non ut ames, oro, verum ut amare sinas.
Scribimus, et lacrimis oculi rorantur obortis.
Adspice, quam sit in hoc multa litura loco.
Si tam certus eras hinc ire, modestius isses:
et modo dixisses: Lesbi puella, vale. 100
Non tecum lacrimas, non oscula summa tulisti.
Denique non timui, quod dolitura fui.
Nil de te mecum est, nisi tantum iniuria: nec tu,
admoneat quod te, pignus amantis habes.
Non mandata dedi: neque enim mandata dedissem 105
ulla, nisi, ut nolles immemor esse mei.
Per tibi, qui nunquam longe discedit, Amorem,
perque novem iuro, numina nostra, deas,
quum mihi nescio quis, Fugiunt tua gaudia, dixit,
nec me flere diu nec potuisse loqui. 110
Et lacrimae deerant oculis, et lingua palato:
adstrictum gelido frigore pectus erat.
Postquam se dolor invenit; nec pectora plangi,
nec puduit scissis exululare comis;
non alitér, quam si gnati pia mater ademti 115
portet ad exstructos corpus inane rogos.
Gaudet, et e nostro crescit moerore Charaxus
frater, et ante oculos itque reditque meos.
Utque pudenda mei videatur caussa doloris;
Quid dolet haec? Certe filia vivit, ait. 120
Non veniunt in idem pudor atque amor: omne videbat
vulgus; eram lacero pectus aperta sinu.
Tu mihi cura, Phaon: te somnia nostra reducunt,
somnia formoso candidiora die.

125 Illic te invenio; quamquam regionibus absis.
  Sed non longa satis gaudia somnus habet.
Saepe tuos nostra cervice onerare lacertos,
  saepe tuae videor supposuisse meos.
Blandior interdum, verisque simillima verba
130 eloquor: et vigilant sensibus ora meis.
Oscula cognosco, quae tu committere linguae,
  aptaque consueras accipere, apta dare.
Ulteriora pudet narrare: sed omnia fiunt.
  Et iuvat, et sine te non libet esse mihi.
135 At quum se Titan ostendit, et omnia secum,
  tam cito me somnos destituisse queror.
Antra nemusque peto; tanquam nemus antraq
  prosint.
  Conscia deliciis illa fuere meis.
Illuc mentis inops, ut quam furialis Erichthò
140 impulit, in collo crine iacente, feror.
Antra vident oculi scabro pendentia topho,
  quae mihi Mygdonii marmoris instar erant.
Invenio silvam, quae saepe cubilia nobis
  praebuit, et multa texit opaca coma:
145 at non invenio dominum silvaeque meumque.
  Vile solum locus est: dos erat ille loci.
Agnovi pressas noti mihi cespitis herbas:
  de nostro curvum pondere gramen erat.
Incubui, tetigique locum, qua parte fuisti.
150 Grata prius lacrimas combibit herba meas.
Quin etiam rami positis lugere videntur
  frondibus, et nullae dulce queruntur aves.
Sola virum non ulta pie moestissima mater
  concinit Ismarium Daulias ales Ityn.
155 Ales Ityn, Sappho desertos cantat amores.
  Hactenus, ut media caetera nocte silent.

Est nitidus, vitroque magis perlucidus omni,
fons sacer: hunc multi numen habere putant:
quem supra ramos expandit aquatica lotos,
una nemus; tenero cespite terra viret. 160
Hic ego quum lassos posuissem fletibus artus,
constitit ante oculos Naïas una meos.
Constitit, et dixit, Quoniam non ignibus aequis
ureris, Ambracias terra petenda tibi.
Phoebus ab excelso, quantum patet, adspicit aequor: 165
Actiacum populi Leucadiumque vocant.
Hinc se Deucalion, Pyrrhae succensus amore,
misit, et illaeso corpore pressit aquas.
Nec mora: versus Amor tetigit lentissima Pyrrhae
pectora; Deucalion igne levatus erat. 170
Hanc legem locus ille tenet. Pete protinus altam
Leucada; nec saxo desiluisse time.
Ut monuit, cum voce abiit. Ego territa surgo:
nec gravidae lacrimas continuere genae.
Ibimus, o, Nymphe, monstrataque saxa petemus. 175
Sit procul insano victus amore timor.
Quidquid erit, melius, quam nunc, erit. Aura, subito:
et mea non magnum corpora pondus habent.
Tu quoque, mollis Amor, pennas suppone cadenti:
ne sim Leucadiae mortua crimen aquae. 180
Inde chelyn Phoebo, communia munera, ponam:
et sub ea versus unus et alter erunt:
Graia lyram posui tibi, Phoebe, poëtria Sappho:
convenit illa mihi, convenit illa tibi.
Cur tamen Actiacas miseram me mittis ad oras, 185
quum profugum possis ipse referre pedem?
Tu mihi Leucadia potes esse salubrior unda:
et forma et meritis tu mihi Phoebus eris.

An potes, o, scopulis undaque ferocior illa,
190 si moriar, titulum mortis habere meae?
At quanto melius iungi mea pectora tecum,
quam poterant saxis praecipitanda dari!
Haec sunt illa, Phaon, quae tu laudare solebas;
visaque sunt toties ingeniosa tibi.
195 Nunc vellem facunda forent! Dolor artibus obstat,
ingeniumque meis substitit omne malis.
Non mihi respondent veteres in carmina vires.
Plectra dolore tacent; muta dolore lyra est.
Lesbides aequoreae, nupturaque nuptaque proles,
200 Lesbides, Aeolia nomina dicta lyra,
Lesbides, infamem quae me fecistis amatae,
desinite ad citharas turba venire meas.
Abstulit omne Phaon, quod vobis ante placebat.
Me miseram! dixi quam modo paene, meus!
205 Efficite, ut redeat: vates quoque vestra redibit.
Ingenio vires ille dat, ille rapit.
Ecquid ago precibus? Pectusne agreste movetur?
an riget? et Zephyri verba caduca ferunt?
Qui mea verba ferunt, vellem tua vela referrent:
210 hoc te, si saperes, lente, decebat opus.
Sive redis, puppique tuae votiva parantur
munera; quid laceras pectora nostra mora?
Solve ratem: Venus, orta mari, mare praestat amanti.
Aura dabit cursum; tu modo solve ratem.
215 Ipse gubernabit residens in puppe Cupido:
ipse dabit tenera vela, legetque, manu.
Sive iuvat longe fugisse Pelasgida Sappho;
non tamen invenies, cur ego digna fuga.
Hoc saltem miserae crudelis epistola dicat:
220 *ut mihi* Leucadiae fata petantur aquae.

EPISTOLA XVI.

PARIS HELENAE.

Hanc tibi Priamides mitto, Ledaea, salutem,
quae tribui sola te mihi dante potest.
Eloquar? an flammae non est opus indice notae,
et plus, quam vellem, iam meus extat amor?
Ille quidem lateat malim, dum tempora dentur 5
laetitiae mistos non habitura metus.
Sed male dissimulo. Quis enim celaverit ignem,
lumine qui semper proditur ipse suo?
Si tamen exspectas, vocem quoque rebus ut addam,
uror: habes animi nuntia verba mei. 10
Parce, precor, fasso: nec duro caetera vultu
perlege, sed formae conveniente tuae.
Iamdudum gratum est, quod epistola nostra recepta
spem facit, hoc recipi me quoque posse modo.
Quae rata sint, nec te frustra promiserit, opto, 15
hoc mihi quae suasit, mater Amoris, iter.
Namque ego divino monitu, ne nescia pecces,
advehor: et coepto non leve numen adest.
Praemia magna quidem, sed non indebita, posco:
pollicita est thalamo te Cytherea meo. 20
Hac duce Sigeo dubias a littore feci
longa Phereclea per freta puppe vias.
Illa dedit faciles auras, ventosque secundos.
In mare (nil mirum) ius habet orta mari.
Perstet: et, ut pelagi, sic pectoris adiuvet aestum: 25
deferat in portus et mea vota suos.
Attulimus flammas, non hic invenimus, illas,
hae mihi tam longae caussa fuere viae.

Nam neque tristis hiems, neque nos huc app
error.
30 Taenaris est classi terra petita meae.
Nec me crede fretum merces portante carina
findere. Quas habeo, di tueantur opes.
Nec venio Graias veluti spectator ad urbes.
Oppida sunt regni divitiora mei.
35 Te peto, quam lecto pepigit Venus aurea nostro.
Te prius optavi, quam mihi nota fores.
Ante tuos animo vidi, quam lumine, vultus:
prima fuit vultus nuntia fama tui.
Nec tamen est mirum, si, sicut oportuit, arcu
40 missilibus telis eminus ictus, amo.
Sic placuit fatis: quae ne convellere tentes,
accipe cum vera dicta relata fide.
Matris adhuc utero partu remorante tenebar:
iam gravidus iusto pondere venter erat.
45 Illa sibi ingentem visa est sub imagine somni
flammiferam pleno reddere ventre facem.
Territa consurgit; metuendaque noctis opacae
visa seni Priamo, vatibus ille, refert.
Arsuram Paridis vates canit Ilion igni.
50 Pectoris, ut nunc est, fax fuit illa mei.
Forma vigorque animi, quamvis de plebe videbı
indicium tectae nobilitatis erant.
Est locus in mediae nemorosis vallibus Idae
devius, et piceis ilicibusque frequens:
55 qui nec ovis placidae, nec amantis saxa capellae
nec patulo tardae carpitur ore bovis.
Hinc ego Dardaniae muros, excelsaque tecta,
et freta prospiciens, arbore nixus eram.
Ecce pedum pulsu visa est mihi terra moveri:
60 (*vera loq*uar, veri vix habitura fidem:)

constitit ante oculos, actus velocibus alis,
Atlantis magni Pleïonesque nepos:
(fas vidisse fuit; fas sit mihi visa referre:)
inque dei digitis aurea virga fuit:
tresque simul divae, Venus, et cum Pallade Iuno, 65
graminibus teneros imposuere pedes.
Obstupui, gelidusque comas erexerat horror,
quum mihi, Pone metum, nuntius ales ait.
Arbiter es formae: certamina siste dearum;
vincere quae forma digna sit una duas. 70
Neve recusarem, verbis Iovis imperat, et se
protinus aetheria tollit in astra via.
Mens mea convaluit, subitoque audacia venit:
nec timui vultu quamque notare meo.
Vincere erant omnes dignae: iudexque querebar, 75
non omnes caussam vincere posse suam.
Sed tamen ex illis iam tunc magis una placebat:
hanc esse ut scires, unde movetur amor.
Tantaque vincendi cura est; ingentibus ardent
iudicium donis sollicitare meum. 80
Regna Iovis coniux, virtutem filia iactat.
Ipse potens dubito, fortis an, esse velim.
Dulce Venus risit, Nec te, Pari, munera tangant;
utraque suspensi plena timoris, ait.
Nos dabimus quod ames, et pulchrae filia Ledae 85
ibit in amplexus, pulchrior ipsa, tuos.
Dixit: et ex aequo donis formaque probata,
victorem coelo retulit illa pedem.
Interea, credo, versis ad prospera fatis,
regius agnoscor per rata signa puer. 90
Laeta domus nato per tempora longa recepto;
addit et ad *festos hunc* quoque Troia diem.
Utque ego te cupio, sic me cupiere puellae;

multarum votum sola tenere potes.
95 Nec tantum regum natae petiere ducumque,
sed Nymphis etiam curaque amorque fui.
At mihi cunctarum subeunt fastidia, postquam
coniugii spes est, Tyndari, facta tui.
Te vigilans oculis, animo te nocte videbam,
100 lumina quum placido victa sopore iacent.
Quid facies praesens, quae nondum visa placebas?
Ardebam, quamvis hic procul ignis erat.
Nec potui debere mihi spem longius istam,
caerulea peterem quin mea vota via.
105 Troïa caeduntur Phrygia pineta securi,
quaeque erat aequoreis utilis arbor aquis.
Ardua proceris spoliantur Gargara silvis,
innumerasque mihi longa dat Ida trabes.
Fundatura citas flectuntur robora naves,
110 texitur et costis panda carina suis.
Addimus antennas et vela sequentia malos,
accipit et pictos puppis adunca deos.
Qua tamen ipse vehor, comitata Cupidine parvo
sponsor coniugii stat dea picta sui.
115 Imposita est factae postquam manus ultima classi
protinus Aegaeis ire iubebar aquis.
Et pater et genitrix inhibent mea vota rogando,
propositumque pia voce morantur iter:
et soror effusis, ut erat, Cassandra capillis,
120 quum vellent nostrae iam dare vela rates;
Quo ruis? exclamat: referes incendia tecum!
Quanta per has, nescis, flamma petatur aquas.
Vera fuit vates: dictos invenimus ignes,
et ferus in molli pectore flagrat amor.
125 Portubus egredior; ventisque ferentibus usus
applicor in terras, Oebali Nympha, tuas.

Excipit hospitio vir me tuus. Hoc quoque factum
non sine consilio numinibusque deum.
Ille quidem ostendit, quidquid Lacedaemone tota
ostendi dignum conspicuumque fuit. 130
Sed mihi laudatam cupienti cernere formam,
lumina, nil aliud, quo caperentur, erat.
Ut vidi, obstupui; praecordiaque intima sensi
attonitus curis intumuisse novis.
His similes vultus, quantum reminiscor, habebat, 135
venit in arbitrium quum Cytherea meum.
Si tu venisses pariter certamen in illud,
in dubium Veneris palma futura fuit.
Magna quidem de te rumor praeconia fecit,
nullaque de facie nescia terra tua est; 140
nec tibi par usquam Phrygia, nec solis ab ortu
inter formosas altera nomen habet.
Credis et hoc nobis? minor est tua gloria vero:
famaque de forma paene maligna tua est.
Plus hic invenio, quam quod promiserat illa: 145
et tua materia gloria victa sua est.
Ergo arsit merito, qui noverat omnia, Theseus,
et visa es tanto digna rapina viro,
more tuae gentis nitida dum nuda palaestra
ludis, et es nudis femina mista viris. 150
Quod rapuit, laudo: miror, quod reddidit unquam.
Tam bona constanter praeda tenenda fuit.
Ante recessisset caput hoc cervice cruenta,
quam tu de thalamis abstraherere meis.
Tene manus unquam nostrae dimittere vellent? 155
Tene meo paterer vivus abire sinu?
Si reddenda fores, aliquid tamen ante tulissem:
nec *Venus ex toto nostra* fuisset iners.
Vel tua virginitas esset libata, vel illud,

160 quod poterat salva virginitate rapi.
Da modo te; Paridi quae sit constantia, nosces.
Flamma rogi flammas finiet una meas.
Praeposui regnis ego te, quae maxima quondam
pollicita est nobis nupta sororque Iovis:
165 dumque tuo possem circumdare brachia collo,
contemta est virtus, Pallade dante, mihi.
Nec piget, aut unquam stulte legisse videbor:
permanet in voto mens mea firma suo.
Spem modo ne nostram fieri patiare caducam,
170 deprecor, o tanto digna labore peti.
Non ego coniugium generosae degener opto:
nec mea, crede mihi, turpiter uxor eris.
Pliada, si quaeras, in nostra gente, Iovemque
invenies: medios ut taceamus avos.
175 Sceptra parens Asiae, qua nulla beatior ora,
finibus immensis vix obeunda, tenet.
Innumeras urbes, atque aurea tecta videbis:
quaeque suos dicas templa decere deos.
Ilion adspicies, firmataque turribus altis
180 moenia, Phoebeae structa canore lyrae.
Quid tibi de turba narrem numeroque virorum?
Vix populum tellus sustinet illa suum.
Occurrent denso tibi Troades agmine matres,
nec capient Phrygias atria nostra nurus.
185 O quoties dices, Quam pauper Achaïa nostra est!
Una domus quaevis urbis habebit opes.
Nec mihi fas fuerit Sparten contemnere vestram.
In qua tu nata es, terra beata mihi est.
Parca sed est Sparte: tu cultu divite digna.
190 Ad talem formam non facit iste locus.
Hanc faciem largis sine fine paratibus uti
deliciisque decet luxuriare novis.

Quum videas cultum nostra de gente virorum;
  qualem Dardanidas credis habere nurus?
Da modo te facilem, nec dedignare maritum, 195
  rure Therapnaeo nata puella, Phrygem.
Phryx erat et nostro genitus de sanguine, qui nunc
  quum dis potando nectare miscet aquas.
Phryx erat Aurorae coniux; tamen abstulit illum,
  extremum noctis quae dea finit iter. 200
Phryx erat Anchises, volucrum cui mater Amorum
  gaudet in Idaeis concubuisse iugis.
Nec, puto, collatis forma Menelaus et annis,
  iudice te, nobis anteferendus erit.
Non dabimus certe socerum tibi clara fugantem 205
  lumina, qui trepidos a dape vertat equos:
nec pater est Priamo soceri de caede cruentus;
  et qui Myrtoas crimine signet aquas:
nec proavo Stygia nostro captantur in unda
  poma, nec in mediis quaeritur humor aquis. 210
Quid tamen hoc refert, si te tenet ortus ab illis?
  Cogitur huic domui Iupiter esse socer.
Heu facinus! totis indignus noctibus ille
  te tenet, amplexu perfruiturque tuo:
at mihi conspiceris posita vix denique mensa: 215
  multaque, quae laedant, hoc quoque tempus habet.
Hostibus eveniant convivia talia nostris,
  experior posito qualia saepe mero.
Poenitet hospitii, quum, me spectante, lacertos
  imponit collo rusticus ille tuo. 220
Rumpor, et invideo, (quid nunc tamen omnia narrem?)
  membra superiecta quum tua veste fovet.
Oscula quum vero coram non dura daretis,

ante oculos posui pocula sumta meos.
225 Lumina demitto, quum te tenet arctius ille;
crescit et invito lentus in ore cibus.
Saepe dedi gemitus, et te, lasciva, notavi
in gemitu risum non tenuisse meo.
Saepe mero volui flammam compescere: at illa
230 crevit, et ebrietas ignis in igne fuit.
Multaque ne videam, versa cervice recumbo;
sed revocas oculos protinus ipsa meos.
Quid faciam, dubito. Dolor est meus illa videre;
sed dolor a facie maior abesse tua.
235 Qua licet et possum, luctor celare furorem:
sed tamen apparet dissimulatus amor.
Nec tibi verba damus: sentis mea vulnera, sentis.
Atque utinam soli sint ea nota tibi!
Ah quoties, lacrimis venientibus, ora reflexi,
240 ne caussam fletus quaereret ille mei!
Ah quoties aliquem narravi potus amorem,
ad vultus referens singula verba tuos,
indiciumque mei ficto sub nomine feci.
Ille ego, si nescis, verus amator eram.
245 Quin etiam, ut possem verbis petulantius uti,
non semel ebrietas est simulata mihi.
Prodita sunt, memini, tunica tua pectora laxa,
atque oculis aditum nuda dedere meis:
pectora vel nivibus puris, vel lacte, tuamque
250 complexo matrem candidiora Iove.
Dum stupeo visis, nam pocula forte tenebam,
tortilis e digitis excidit ansa meis.
Oscula si natae dederas, ego protinus illa
Hermiones tenero laetus ab ore tuli:
255 et modo cantabam veteres resupinus amores:
et modo per nutum signa tegenda dabam:

et comitum primas, Clymenen Aethramque, tuarum
ausus sum blandis nuper adire sonis.
Quae mihi non aliud, quam formidare, locutae,
orantis medias deseruere preces. 260
Di facerent, pretium magni certaminis esses;
teque suo posset victor habere toro.
Ut tulit Hippomenes Schoeneïda, praemia cursus,
venit ut in Phrygios Hippodamia sinus;
ut ferus Alcides Acheloïa cornua fregit, 265
dum petit amplexus, Deïanira, tuos,
nostra per has leges audacia fortiter isset:
teque mei scires esse laboris opus.
Nunc mihi nil superest, nisi te, formosa, precari,
amplectique tuos, si patiare, pedes. 270
O decus, o praesens geminorum gloria fratrum;
o Iove digna viro, ni Iove nata fores:
aut ego Sigeos repetam te coniuge portus:
aut ego Taenaria contegar exul humo.
Non mea sunt summa leviter districta sagitta 275
pectora: descendit vulnus ad ossa meum.
Hoc mihi (nam recolo,) fore ut a coeleste sagitta
figar, erat verax vaticinata soror.
Parce datum fatis, Helene, contemnere amorem ·
sic habeas faciles in tua vota deos. 280
Multa quidem subeunt: sed coram ut plura loqua-
mur,
excipe me lecto nocte silente tuo.
An pudet, et metuis Venerem temerare maritam?
castaque legitimi fallere iura tori?
Ah nimium simplex Helene, ne rustica dicam! 285
hanc faciem culpa posse carere putas?
Aut faciem mutes, aut sis non dura, necesse est.
Lis *est cum forma* magna pudicitiae.

Iupiter his gaudet, gaudet Venus aurea furtis.
290 Haec tibi nempe patrem furta dedere Iovem.
Vix fieri, si sunt vires in semine avorum,
et Iovis et Ledae filia, casta potes.
Casta tamen tum sis, quum te mea Troia tenebit:
et tua sim, quaeso, crimina solus ego.
295 Nunc ea peccemus, quae corrigat hora iugalis,
si modo promisit non mihi vana Venus.
Sed tibi et hoc suadet rebus, non voce, maritus:
neve sui furtis hospitis obstet, abest.
Non habuit tempus, quo Cressia regna videret,
300 aptius. O mira calliditate virum!
Ivit et, Idaei, mando tibi, dixit iturus,
curam pro nobis hospitis, uxor, agas.
Negligis absentis, testor, mandata mariti:
cura tibi non est hospitis ulla tui.
305 Hunccine tu speras hominem sine pectore dotes
posse satis formae, Tyndari, nosse tuae?
Falleris: ignorat; nec, si bona summa putaret,
quae tenet, externo crederet illa viro.
Ut te nec mea vox, nec te meus incitet ardor.
310 cogimur ipsius commoditate frui;
aut erimus stulti, sic ut superemus et ipsum,
si tam securum tempus abibit iners.
Paene suis ad te manibus deduxit amantem.
Utere mandantis simplicitate viri.
315 Sola iaces viduo tam longa nocte cubili:
in viduo iaceo solus et ipse toro.
Te mihi meque tibi communia gaudia iungant.
Candidior medio nox erit illa die.
Tunc ego iurabo quaevis tibi numina; meque
320 adstringam verbis in sacra iura tuis.
Tunc ego, si non est fallax fiducia nostri,

efficiam praesens, ut mea regna petas.
Si pudet, et metuis, ne me videare secuta;
ipse reus sine te criminis huius ero.
Nam sequar Aegidae factum, fratrumque tuorum. 325
Exemplo tangi non propiore potes.
Te rapuit Theseus; geminas Leucippidas illi:
quartus in exemplis adnumerabor ego.
Troica classis adest, armis instructa virisque.
Iam facient celeres remus et aura vias. 330
Ibis Dardanias ingens regina per urbes:
teque novam credet vulgus adesse deam.
Quaque feres gressus, adolebunt cinnama flammae,
caesaque sanguineam victima planget humum.
Dona pater fratresque et cum genitrice sorores 335
Iliadesque omnes totaque Troia dabit.
Hei mihi, vix a me pars dicitur ulla futuri.
Plura feres, quam quae litera nostra refert.
Nec tu rapta time, ne nos fera bella sequantur,
concitet et vires Graecia tota suas. 340
Tot prius abductis, dic quae repetita per arma est?
Crede mihi, vanos res habet ista metus.
Nomine ceperunt Aquilonis Erechthida Thraces;
tuta tamen bello Bistonis ora fuit.
Phasida puppe nova vexit Pagasaeus Iason, 345
laesa nec est Colcha Thessala terra manu.
Te quoque qui rapuit, rapuit Minoïda Theseus;
nulla tamen Minos Cretas ad arma vocat.
Terror in his ipso maior solet esse periclo:
quaeque timere libet, pertimuisse pudet. 350
Finge tamen, si vis, ingens consurgere bellum:
et mihi sunt vires: et mea tela nocent.
Nec minor est Asiae, quam vestrae copia terrae:
illa *viris dives, dives* abundat equis.

40 verbaque dicuntur vestra carere fide.
At peccant aliae, matronaque rara pudica est.
Quis prohibet raris nomen inesse meum?
Nam mea quod visa est tibi mater idonea, cuius
exemplo flecti me quoque posse putes:
45 matris in admisso, falsa sub imagine lusae,
error inest: pluma tectus adulter erat.
Nil ego, si peccem, possum nescisse: nec ullus
error, qui facti crimen obumbret, erit.
Illa bene erravit, vitiumque auctore redemit.
50 Felix in culpa quo Iove dicar ego?
Et genus, et proavos, et regia nomina iactas:
clara domus satis haec nobilitate sua est.
Iupiter ut soceri proavus taceatur, et omne
Tantalidae Pelopis Tyndareique genus;
55 dat mihi Leda Iovem, cycno decepta, parentem,
quae falsam gremio credula fovit avem.
I nunc, et Phrygiae late primordia gentis,
cumque suo Priamum Laomedonte refer.
Quos ego suspicio: sed, qui tibi gloria magna e
60 quintus, is a nostro sanguine primus erit.
Sceptra tuae quamvis rear esse potentia Troiae,
non tamen haec illis esse minora puto.
Si iam divitiis locus hic numeroque virorum
vincitur: at certe barbara terra tua est.
65 Munera tanta quidem promittit epistola dives
ut possint ipsas illa movere deas.
Sed si iam vellem fines transire pudoris:
tu maior culpae caussa futurus eras.
Aut ego perpetuo famam sine labe tenebo;
70 aut ego te potius, quam tua dona, sequar.
Utque ea non sperno; sic acceptissima semper
munera sunt, auctor quae pretiosa facit

Plus multo est, quod amas; quod sum tibi caussa laboris;
quod per tam longas spes tua venit aquas.
Illa quoque, apposita quae nunc facis improbe, mensa, 75
quamvis experiar dissimulare, noto;
quum modo me spectas oculis, lascive, protervis;
quos vix instantes lumina nostra ferunt:
et modo suspiras, modo pocula proxima nobis
sumis; quaque bibi, tu quoque parte bibis. 80
Ah quoties digitis, quoties ego tecta notavi
signa supercilio paene loquente dari!
et saepe extimui, ne vir meus illa videret:
non satis occultis erubuique notis.
Saepe vel exiguo, vel nullo murmure, dixi, 85
Nil pudet hunc: nec vox haec mea falsa fuit.
Orbe quoque in mensae legi sub nomine nostro,
quod deducta mero litera fecit, AMO.
Credere me tamen hoc oculo renuente negavi.
Hei mihi! iam didici sic quoque posse loqui. 90
His ego blanditiis, si peccatura fuissem,
flecterer: his poterant pectora nostra capi.
Est quoque, confiteor, facies tibi rara: potestque
velle sub amplexus ire puella tuos.
Altera sed potius felix sine crimine fiat, 95
quam cadat externo noster amore pudor.
Disce meo exemplo, formosis posse carere.
Est virtus placitis abstinuisse bonis.
Quam multos credis iuvenes optare, quod optas?
Qui sapiant, oculos an Paris unus habet? 100
Non tu plus cernis, sed plus temerarius audes:
nec tibi plus cordis, sed minus oris, inest.
Tunc ego te vellem celeri venisse carina,

quum mea virginitas mille petita procis.
105 Si te vidissem, primus de mille fuisses.
Iudicio veniam vir dabit ipse meo.
Ad possessa venis praereptaque gaudia serus.
Spes tua lenta fuit: quod petis, alter habet.
Ut tamen optarem fieri tua Troïa coniux,
110 invitam sic me non Menelaus habet.
Desine molle, precor, verbis convellere pectus:
neve mihi, quam te dicis amare, noce:
sed sine, quam tribuit sortem Fortuna, tueri:
nec spolium nostri turpe pudoris habe:
115 At Venus hoc pacta est: et in altae vallibus Idae
tres tibi se nudas exhibuere deae:
unaque quum regnum, belli daret altera laudem,
Tyndaridis coniux, tertia dixit, eris.
Credere vix equidem coëlestia numina possum
120 arbitrio formam supposuisse tuo.
Utque sit hoc verum, certe pars altera ficta est,
iudicii pretium qua data dicor ego.
Non est tanta mei fiducia corporis, ut me
maxima, teste dea, dona fuisse putem.
125 Contenta est oculis hominum mea forma probari:
laudatrix Venus est insidiosa mihi.
Sed nihil infirmo: faveo quoque laudibus istis:
nam mea vox quare, quod cupit, esse neget?
Nec tu succence, nimium mihi creditus aegre.
130 Tarda solet magnis rebus inesse fides.
Prima mea est igitur Veneri placuisse voluptas;
proxima, me visam praemia summa tibi,
nec te Palladios, nec te Iunonis honores
auditis Helenes praeposuisse bonis.
135 *Ergo ego sum* virtus, ego sum tibi nobile regnum?
Ferrea sim, si non hoc ego pectus amem.

crede mihi, non sum: sed amare repugno
., quem fieri vix puto posse meum.
bulum curvo proscindere littus aratro,
que sequi coner, quam locus ipse negat? 140
dis ad Veneris furtum: nullaque fidelem,
.ihi sunt testes,) lusimus arte virum.
ıoque, quod tacito mando mea verba libello,
tur officio litera nostra novo.
quibus usus adest! Ego, nescia rerum, 145
ilem culpae suspicor esse viam.
lo metus est. Iam nunc confundor, et omnes
stris oculos vultibus esse reor.
r hoc falso. Sensi mala murmura vulgi:
asdam voces retulit Aethra mihi. 150
ssimula; nisi si desistere mavis.
ur desistas? Dissimulare potes.
ıed occulte. Maior, non maxima, nobis
ıta libertas, quod Menelaus abest.
lem procul est, ita re cogente, profectus. 155
ıa fuit subitae iustaque caussa viae.
ıi sic visum est. Ego, quum dubitaret, an iret,
ıprimum, dixi, fac rediturus eas.
aetatus dedit oscula: Resque, domusque,
i sit curae Troicus hospes, ait. 160
ui risum; quem dum compescere luctor,
li potui dicere, praeter, Erit.
idem ventis Creten dedit ille secundis:
ı non ideo cuncta licere puta.
ıs hinc vir abest, ut me custodiat absens. 165
escis longas regibus esse manus?
uoque *est oneri*: nam quo constantius ore
mur vestro, iustius ille timet.

Quae iuvat, ut nunc est, eadem mihi gloria dam est:
170 et melius famae verba dedisse fuit.
Nec, quod abest, hic me tecum mirare relictam:
moribus et vitae credidit ille meae.
De facie metuit, vitae confidit: et illum
securum probitas, forma timere facit.
175 Tempora ne pereant ultro data, praecipis; utqu
simplicis utamur commoditate viri.
Et libet, et timeo: nec adhuc exacta voluntas
est satis; in dubio pectora nostra labant.
Et vir abest nobis, et tu sine coniuge dormis,
180 inque vicem tua me, te mea forma capit:
et longae noctes: et iam sermone coimus:
et tu (me miseram!) blandus: et una domus:
et pereuam, si non invitent omnia culpam.
Nescio quo tardor sed tamen ipsa metu.
185 Quod male persuades, utinam bene cogere poss
Vi mea rusticitas excutienda fuit.
Utilis interdum est ipsis iniuria passis.
Sic certe felix esse coacta velim.
Dum novus est, coepto potius pugnemus amori:
190 flamma recens parva sparsa resedit aqua.
Certus in hospitibus non est amor; errat, ut ip
quumque nihil speres firmius esse, fugit.
Hypsipyle testis, testis Minoïa virgo,
in non exhibitis utraque lusa toris.
195 Tu quoque dilectam multos, infide, per annos
diceris Oenonen deseruisse tuam.
Nec tamen ipse negas; et nobis omnia de te
quaerere, si nescis, maxima cura fuit.
Adde quod, ut cupias constans in amore manere
200 *non potes:* expediunt iam tua vela Phryges.

Dum loqueris mecum, dum nox sperata paratur,
qui ferat in patriam, iam tibi ventus erit.
Cursibus in mediis novitatis plena relinques
gaudia: cum ventis noster abibit amor.
An sequar, ut suades, laudataque Pergama visam? 205
pronurus et magni Laomedontis ero?
Non ita contemno volucris praeconia Famae,
ut probris terras impleat illa meis.
Quid de me poterit Sparte, quid Achaïa tota,
quid gentes Asiae, quid tua Troia loqui? 210
Quid Priamus de me, Priami quid sentiet uxor,
totque tui fratres, Dardaniaeque nurus?
Tu quoque qui poteris fore me sperare fidelem,
et non exemplis anxius esse tuis?
Quicunque Iliacos intraverit advena portus, 215
is tibi solliciti caussa timoris erit.
Ipse mihi quoties iratus, Adultera, dices,
oblitus nostro crimen inesse tuum?
Delicti fies idem reprehensor et auctor.
Terra, precor, vultus obruat ante meos. 220
At fruar Iliacis opibus, cultuque beato;
donaque promissis uberiora feram.
Purpura nempe mihi, pretiosaque texta dabuntur:
congestoque auri pondere dives ero.
Da veniam fassae; non sunt tua munera tanti. 225
Nescio quo tellus me tenet ista modo.
Quis mihi, si laedar, Phrygiis succurret in oris?
Unde petam fratres, unde parentis opem?
Omnia Medeae fallax promisit Iason:
pulsa est Aesonia non minus illa domo. 230
Non erat Aeëtes, ad quem despecta rediret:
non Ipsea parens, Chalciopeque soror.
Tale *nihil timeo: sed* nec Medea timebat.

Fallitur augurio spes bona saepe suo.
235 Omnibus invenies, quae nunc iactantur in alto,
navibus a portu lene fuisse fretum.
Fax quoque me terret, quam se peperisse cruentam
ante diem partus est tua visa parens:
et vatum timeo monitus, quos igne Pelasgo
240 Ilion arsuram praemonuisse ferunt.
Utque favet Cytherea tibi, quia vicit, habetque
parta per arbitrium bina tropaea tuum;
sic illas timeo, quae, si tua gloria vera est,
iudice te caussam non tenuere duae.
245 Nec dubito, quin, te si persequar, arma parentur.
Ibit per gladios, hei mihi! noster amor.
An fera Centauris indicere bella coëgit
Atracis Haemonios Hippodamia viros?
tu fore tam iusta lentum Menelaon in ira
250 et geminos fratres Tyndareumque putas?
Quod bene te iactas, et fortia facta recenses;
a verbis facies dissidet ista tuis.
Apta magis Veneri, quam sunt tua corpora Marti
Bella gerant fortes: tu, Pari, semper ama.
255 Hectora, quem laudas, pro te pugnare iubeto:
militia est operis altera digna tuis.
His ego, si saperem, paulloque audacior essem,
uterer. Utetur, si qua puella sapit:
aut ego deposito faciam fortasse pudore;
260 et dabo coniunctas tempore victa manus.
Quod petis, ut furtim praesentes plura loquamur;
scimus quid captes, colloquiumque voces.
Sed nimium properas; et adhuc tua messis in herba est.
Haec mora fit voto forsan amica tuo.
265 *Hactenus* arcanum furtivae conscia mentis

litera, iam lasso pollice, sistat opus.
Caetera per socias Clymenen Aethramque loquemur,
quae mihi sunt comites consiliumque duae.

EPISTOLA XVIII.

LEANDER HERONI.

Mittit Abydenus, quam mallet ferre, salutem,
si cadat ira maris, Sesti puella, tibi.
Si mihi di faciles et sunt in amore secundi,
invitis oculis haec mea verba leges.
Sed non sunt faciles: nam cur mea vota morantur, 5
currere me nota nec patiuntur aqua?
Ipsa vides coelum pice nigrius, et freta ventis
turbida, perque cavas vix adeunda rates.
Unus, et hic audax, a quo tibi litera nostra
redditur, a portu navita movit iter. 10
Adscensurus eram, nisi quod, quum vincula prorae
solveret, in speculis omnis Abydos erat.
Non poteram celare meos, velut ante, parentes:
quemque tegi volumus, non latuisset amor.
Protinus haec scribens, Felix, i, litera, dixi: 15
iam tibi formosam porriget illa manum.
Forsitan admotis etiam tangere labellis,
rumpere dum niveo vincula dente volet.
Talibus exiguo dictis mihi murmure verbis,
caetera cum charta dextra locuta mea est. 20
Ah quanto mallem, quam scriberet, illa nataret,
meque per assuetas sedula ferret aquas!
Aptior illa *quidem placido* dare verbera ponto:
est tamen et sensus apta ministra mei.

25 Septima nox agitur, spatium mihi longius anno,
sollicitum raucis ut mare fervet aquis.
His ego si vidi mulcentem pectora somnum
noctibus, insani sit mora longa freti.
Rupe sedens aliqua specto tua littora tristis:
30 et quo non possum corpore, mente feror.
Lumina quin etiam summa vigilantia turre
aut videt aut acies nostra videre putat.
Ter mihi deposita est in sicca vestis arena.
Ter grave tentavi carpere nudus iter.
35 Obstitit inceptis tumidum iuvenilibus aequor,
mersit et adversis ora natantis aquis.
At tu, de rapidis immansuetissime ventis,
quid mecum certa praelia mente geris?
In me, si nescis, Borea, non aequora, saevis.
40 Quid faceres, esset ni tibi notus amor?
Tam gelidus quum sis, non te tamen, improbe, quondam
ignibus Actaeis incaluisse negas.
Gaudia rapturo si quis tibi rumpere vellet
aërios aditus, quo paterere modo?
45 Parce, precor, facilemque move moderatius auram.
Imperet Hippotades sic tibi triste nihil.
Vana peto, precibusque meis obmurmurat ipse:
quasque quatit, nulla parte coërcet aquas.
Nunc daret audaces utinam mihi Daedalus alas;
50 Icarium quamvis hic prope littus adest:
quidquid erit, patiar: liceat modo corpus in auras
tollere; quod dubia saepe pependit aqua.
Interea, dum cuncta negant ventique fretumque,
mente agito furti tempora prima mei.
55 *Nox erat* incipiens, (namque est meminisse voluptas)

foribus patriis egrediebar amans.
ı, deposito pariter cum veste timore,
ım liquido brachia lenta mari.
hi tremulum praebebat lumen eunti,
ıes in nostras officiosa vias. 60
suspiciens, Faveas o candida, dixi,
ɜant animo Latmia saxa tuo.
; Endymion te pectoris esse severi.
, precor, vultus ad mea furta tuos.
mortalem coelo delapsa petebas. 65
ɔqui liceat: quam sequor, ipsa dea est.
·am mores coelesti pectore dignos;
nisi in veras non cadit illa deas.
s facie non est prior ulla tuaque.
neis credas vocibus, ipsa vide. 70
ı, quum radiis fulges argentea puris,
lunt flammis sidera cuncta tuis;
mosis formosior omnibus illa est.
ıitas, caecum, Cynthia, lumen habes.
, vel certe non his diversa, locutus 75
ihi cedentes nocte ferebar aquas.
ıercussae radiabat imagine Lunae,
ır in tacita nocte diurnus erat.
ɜ vox nostras unquam veniebat ad aures,
r dimotae corpore murmur aquae. 80
ɜ solae, memores Ceycis amati,
quid visae sunt mihi dulce queri.
fatigatis humero sub utroque lacertis,
r in summas erigor altus aquas.
l adspexi lumen, Meus ignis in illo est; 85
eum, dixi, littora numen habent.
ɔ lassis vires rediere lacertis:
ıe, quam fuerat, mollior unda mihi.

Frigora ne possim gelidi sentire profundi,
90 qui calet in cupido pectore, praestat amor.
Quo magis accedo, propioraque littora fiunt,
quoque minus restat, plus libet ire mihi.
Quum vero possum cerni quoque, protinus addis
spectatrix animos, ut valeamque facis.
95 Nunc etiam nando dominae placuisse laboro,
atque oculis iacto brachia nostra tuis.
Te tua vix prohibet nutrix descendere in altum.
Hoc quoque enim vidi: nec mihi verba dabas.
Nec tamen effecit, quamvis retinebat euntem,
100 ne fieret prima pes tuus udus aqua.
Excipis amplexu, feliciaque oscula iungis;
oscula, di magni! trans mare digna peti:
deque tuis demtos humeris mihi tradis amictus,
et madidam siccas aequoris imbre comam.
105 Caetera nox, et nos, et turris conscia novit,
quodque mihi monstrat per vada lumen iter.
Non magis illius numerari gaudia noctis,
Hellespontiaci quam maris alga potest.
Quo brevius spatium nobis ad furta dabatur,
110 hoc magis est cautum, ne foret illud iners.
Iamque, fugatura Tithoni coniuge noctem,
praevius Aurorae Lucifer ortus erat:
oscula congerimus properata sine ordine raptim,
et querimur parvas noctibus esse moras.
115 Atque ita cunctatus, monitu nutricis amaro
frigida deserta littora turre peto.
Digredimur flentes: repetoque ego Virginis aequor,
respiciens dominam, dum licet, usque meam.
Si qua fides vero est, veniens huc esse natator,
120 quum redeo, videor naufragus esse mihi.
Hoc quoque si credis; ad te via prona videtur

a te quum redeo, clivus inertis aquae.
ıvitus patriam repeto: quis credere possit?
invitus certe nunc moror urbe mea.
lei mihi, cur, animis iuncti, secernimur undis? 125
unaque mens, tellus non habet una duos?
'el tua me Sestos, vel te mea sumat Abydos.
Tam tua terra mihi, quam tibi nostra, placet.
ur ego confundor, quoties confunditur aequor?
Cur mihi caussa levis, ventus, obesse potest? 130
ım nostros curvi norunt delphines amores,
ignotum nec me piscibus esse reor.
ım patet attritus solitarum limes aquarum,
non aliter, multa quam via pressa rota.
)uod mihi non esset, nisi sic, iter, ante querebar: 135
at nunc per ventos hoc quoque deesse queror.
'luctibus immodicis Athamantidos aequora canent,
vixque manet portu tuta carina suo.
loc mare, quum primum de virgine nomina mersa,
quae tenet, est nactum, tale fuisse puto. 140
:t satis amissa locus hic infamis ab Helle est:
utque mihi parcat, crimine nomen habet.
nvideo Phryxo, quem per freta tristia tutum
aurea lanigero vellere vexit ovis.
Iec tamen officium pecoris navisve requiro, 145
dummodo, quas findam corpore, dentur aquae.
ırte egeo nulla: fiat modo copia nandi,
idem navigium, navita, vector, ero.
Iec sequar aut Helicen, aut, qua Tyros utitur, Arcton:
publica non curat sidera noster amor. 150
ındromeden alius spectet, claramve Coronam,
quaeque micat gelido Parrhasis Ursa polo.
ıt *mihi, quod Perseus* et cum Iove Liber amarunt,

indicium dubiae non placet esse viae.
155 Est aliud lumen, multo mihi certius istis,
non erit in tenebris quo duce noster amor.
Hoc ego dum spectem, Colchos, atque ultima Ponti,
quaque viam fecit Thessala puppis, eam:
et iuvenem possim superare Palaemona nando,
160 miraque quem subito reddidit herba deum.
Saepe per assiduos languent mihi brachia motus,
vixque per immensas fessa trahuntur aquas.
His ego quum dixi, Pretium non vile laboris,
iam dominae vobis colla tenenda dabo:
165 protinus illa valent, atque ad sua praemia tendunt,
ut celer Eleo carcere missus equus.
Ipse meos igitur servo, quibus uror, amores:
teque, magis coelo digna puella, sequor.
Digna quidem coelo, sed adhuc tellure morare:
170 aut dic, ad Superos hinc mihi qua sit iter.
Hic es, et exiguum misero contingis amanti:
cumque mea fiunt turbida mente freta.
Quid mihi, quod lato non separor aequore, prodest?
Non minus hoc nobis tam brevis obstat aqua.
175 Num malim, dubito, toto procul orbe remotus
cum domina longe spem quoque habere meam.
Quo propius nunc es, flamma propiore calesco:
et res non semper, spes mihi semper adest.
Paene manu, quod amo, (tanta est vicinia) tango:
180 saepe sed, heu! lacrimas hoc mihi paene movet.
Velle quid est aliud fugientia prendere poma,
spemque suo refugi fluminis ore sequi?
Ergo ego te nunquam, nisi quum volet unda, tenebo?
et me felicem nulla videbit hiems?

quumque minus firmum nil sit, quam ventus et unda, 185
in ventis et aqua spes mea semper erit?
Aestus adhuc tamen est. Quid quum mihi laeserit aequor
Plias et Arctophylax Oleniumque pecus?
Aut ego non novi, quam sim temerarius, aut me
in freta non cautum tunc quoque mittet Amor. 190
Neve putes id me, quod abest, promittere tempus:
pignora polliciti non tibi tarda dabo.
Sit tumidum paucis etiam nunc noctibus aequor:
ire per invitas experiemur aquas.
Aut mihi continget felix audacia salvo: 195
aut mors solliciti finis amoris erit.
Optabo tamen, ut partes expellar in illas,
et teneant portus naufraga membra tuos.
Flebis enim, tactuque meum dignabere corpus:
et, Mortis, dices, huic ego caussa fui. 200
Scilicet interitus offenderis omine nostri;
literaque invisa est hac mea parte tibi?
Desino; parce queri. Sed et ut mare finiat iram,
accedant, quaeso, fac tua vota meis.
Pace brevi nobis opus est, dum transferor istuc: 205
quum tua contigero littora, perstet hiems.
Illic est aptum nostrae navale carinae,
et melius nulla stat mea puppis aqua.
Illic me claudat Boreas, ubi dulce morari est;
tunc piger ad nandum, tunc ego cautus ero. 210
Nec faciam surdis convicia fluctibus ulla,
triste nataturo nec querar esse fretum.
Me pariter venti teneant, tenerique lacerti;
per caussas istic impediarque duas.
Quum patietur hiems, remis ego corporis utar. 215

Lumen in adspectu tu modo semper habe.
Interea pro me pernoctet epistola tecum;
quam precor ut minima persequar ipse mora.

EPISTOLA XIX.

HERO LEANDRO.

Quam mihi misisti verbis, Leandre, salutem,
ut possim missam rebus habere, veni.
Longa mora est nobis omnis, quae gaudia differt.
Da veniam fassae: non patienter amo.
5 Urimur igne pari: sed sum tibi viribus impar.
Fortius ingenium suspicor esse viris.
Ut corpus teneris sic mens infirma puellis..
Deficiam, parvi temporis adde moram.
Vos, modo venando, modo rus geniale colendo,
10 ponitis in varia tempora longa mora:
aut fora vos retinent, aut unctae dona palaestrae:
flectitis aut freno colla fugacis equi.
Nunc volucrem laqueo, nunc piscem ducitis hamo.
Diluitur posito serior hora mero.
15 His mihi submotis, vel si minus acriter urar,
quod faciam, superest; praeter amare, nihil.
Quod superest, facio: teque, o mea sola voluptas,
plus quoque, quam reddi quod mihi possit, amo.
Aut ego cum cara de te nutrice susurro;
20 quaeque tuum, miror, caussa moretur iter:
aut mare prospiciens, odioso concita vento
corripio verbis aequora saepe tuis:
aut, ubi saevitiae paullum gravis unda remisit,
posse quidem, sed te nolle venire, queror.

queror, lacrimae per amantia lumina manant, 25
e quas tremulo conscia siccat anus.
i, specto, si sint in littore passus:
itas tanquam servet arena notas.
gem de te, et scribam tibi, si quis Abydo
it, aut quaero, si quis Abydon eat. 30
eram, quoties dem vestibus oscula, quas tu
pontiaca ponis iturus aqua?
ux acta est, et noctis amicior hora
uit pulso sidera clara die;
in summa vigilantia lumina turre 35
ius, assuetae signa notamque viae:
versato ducentes stamina fuso
ea tardas fallimus arte moras.
uar interea tam longo tempore, quaeris?
nisi Leandri nomen, in ore meo est. 40
utas exisse domo mea gaudia, nutrix?
gilant omnes, et timet ille suos?
ias humeris illum deponere vestes;
e iam pingui Pallade membra putas?
lla fere: non nostra quod oscula curet; 45
ovet obrepens somnus anile caput.
morae minimum, Iam certe navigat, inquam,
ue dimotis brachia iactat aquis.
e quum tacta perfeci stamina tela,
dio possis, quaerimus, esse freto. 50
prospicimus: timida modo voce precamur,
i det faciles utilis aura vias.
interdum voces captamus, et omnem
tus strepitum credimus esse tui.
leceptae pars est mihi maxima noctis 55

acta, subit furtim lumina fessa sopor.
Forsitan invitus, mecum tamen, improbe, dorm
et, quamquam non vis ipse venire, venis.
Nam modo te videor prope iam spectare natantei
60 brachia nunc humeris humida ferre meis:
nunc dare, quae soleo, madidis velamina membı
pectora nunc iuncto nostra fovere sinu:
multaque praeterea, linguae reticenda modesta(
quae fecisse iuvat, facta referre pudet.
65 Me miseram! brevis est haec, et non vera volupt
nam tu cum somno semper abire soles.
Firmius o, cupidi tandem coëamus amantes,
ne careant vera gaudia nostra fide.
Cur ego tot viduas exegi frigida noctes?
70 cur toties a me, lente natator, abes?
Est mare, confiteor, nondum tractabile nanti:
nocte sed hesterna lenior aura fuit.
Cur ea praeterita est? Cur non ventura timebas
Tam bona cur periit, nec tibi rapta via est?
75 Protinus ut similis detur tibi copia cursus,
hoc melior certe, quo prior; illa fuit.
At cito mutata est iactati forma profundi;
tempore, quum properas, saepe minore veni
Hic, puto, deprensus nil, quod querereris, haber
80 meque tibi amplexo nulla noceret hiems.
Certe ego tunc ventos audirem laeta sonantes,
et nunquam placidas esse precarer aquas.
Quid tamen evenit, cur sis metuentior undae?
contemtumque prius nunc vereare fretum?
85 Nam memini, quum te saevum veniente minax(
non minus, aut multo non minus, aequor er
quum tibi clamabam, Sic tu temerarius esto,
ne miserae virtus sit tua flenda mihi.

ƒus timor hic? quoque illa audacia fugit?
ıs ubi est spretis ille natator aquis? 90
ı hoc potius, quam quod prius essesolebas;
ıs placidum per mare tutus iter:
lo sis idem: dum sic, ut scribis, amemur:
aque non fiat frigidus illa cinis.
tam ventos timeo, mea vota morantes, 95
, similis vento ne tuus erret amor:
m tanti, superentque pericula caussam;
ar merces esse labore minor.
ı metuo, patria ne laedar, et impar
ıbydeno Thressa puella toro. 100
ıen possum patientius omnia, quam si
nescio qua pellice captus, agas:
veniant alieni colla lacerti,
novus nostri finis amoris amor.
s peream, quam crimine vulnerer isto; 105
e sint culpa nostra priora tua!
ia venturi dederis mihi signa doloris,
ɔquor, aut fama sollicitata nova;
d vereor: (quis enim securus amavit?)
t absentes multa timere locus. 110
las, sua quas praesentia nosse
.a vera iubet, falsa timere vetat.
vana movet, quam facta iniuria fallit:
et morsus error uterque pares.
ı venias! aut ut ventusve paterve, 115
que sit certe femina nulla morae!
ıuam sciero, moriar, mihi crede, dolendo.
dum peccas, si mea fata petis.
.e peccabis, frustraque ego terreor istis:
e minus venias, invida pugnat hiems. 120
am! quanto planguntur littora fluctu

et latet obscura condita nube dies!
Forsitan ad pontum mater pia venerit Helles
mersaque turbatis nata fleatur aquis:
125 an mare ab inviso privignae nomine dictum
vexat in aequoream versa noverca deam?
Non favet, ut nunc est, teneris locus iste pı
Hac Helle periit; hac ego laedor aqua.
At tibi flammarum memori, Neptune, tuaı
130 nullus erat ventis impediendus amor:
si neque Amymone, nec laudatissima form
criminis est Tyro fabula vana tui;
lucidaque Alcyone, Circeque et Alymone n
et nondum nexis angue Medusa comis;
135 flavaque Laodice, coeloque recepta Celaeno,
et quarum memini nomina lecta mihi.
Has certe pluresque canunt, Neptune, poët
molle latus lateri conseruisse tuo.
Cur igitur, toties vires expertus amoris,
140 assuetum nobis turbine claudis iter?
Parce, ferox, latoque mari tua praelia misc
Seducit terras haec brevis unda duas.
Te decet aut magnas magnum iactare carina
aut etiam totis classibus esse trucem.
145 Turpe deo pelagi, iuvenem terrere natanten
gloriaque est stagno quolibit ista minor.
Nobilis ille quidem est, et clarus origine: s
a tibi suspecto ducit Ulixe genus.
Da veniam, servaque duos. Natat ille: sed
150 corpus Leandri, spes mea, pendet aquis
Interea lumen (posito nam scribimus illo:)
sternuit, et nobis prospera signa dedit.
Ecce merum nutrix faustos instillat in ignes
Cras erimus plures, inquit, et ipsa bibi

Effice nos plures, evicta per aequora lapsus, 155
o penitus toto corde recepte mihi.
In tua castra redi, socii desertor amoris.
Ponuntur medio cur mea membra toro?
Quod timeas, non est. Auso Venus ipsa favebit,
sternet et aequoreas, aequore nata, vias. 160
Ire libet medias ipsi mihi saepe per undas:
sed solet hoc maribus tutius esse fretum.
Nam cur, hoc vectis Phryxo Phryxique sorore,
sola dedit vastis femina nomen aquis?
Forsitan ad reditum metuis ne robora desint 165
ac nequeas gemini ferre laboris onus?
At nos diversi medium coëamus in aequor;
obviaque in summis oscula demus aquis:
atque ita quisque suas iterum redeamus ad urbes.
Exiguum, sed plus, quam nihil, illud erit. 170
Vel pudor hic utinam, qui nos clam cogit amare,
vel timidus famae cedere vellet amor!
Nunc male res iunctae, calor et reverentia, pugnant.
Quid sequar, in dubio est. Haec decet; ille iuvat.
Ut semel intravit Colchos Pagasaeus Iason; 175
impositam celeri Phasida puppe tulit.
Ut semel Idaeus Lacedaemona venit adulter,
cum praeda rediit protinus ille sua.
Tu, quam saepe petis quod amas, tam saepe relinquis,
et quoties grave fit puppibus ire, natas. 180
Sic tamen o, iuvenis, tumidarum victor aquarum,
sic facito spernas, ut vereare, fretum.
Arte laboratae merguntur in aequore puppes:
tu tua plus remis brachia posse putas?
*Quod cupis, hoc nau*tae metuunt, Leandre, natare. 185

Exitus hic fractis puppibus esse solet.
Me miseram! cupio non persuadere, quod l
sisque, precor, monitis fortior ipse meis
dummodo pervenias, excussaque saepe per
190 iniicias humeris brachia lassa meis.
Sed mihi, caeruleas quoties obvertor ad und
nescio quid pavidum pectora frigus habet
Nec minus hesternae confundor imagine noc
quamvis est sacris illa piata meis.
195 Namque sub Auroram, iam dormitante lucer
tempore quo cerni somnia vera solent,
stamina de digitis cecidere, sopore remissis
collaque pulvino nostra ferenda dedi.
Hic ego ventosas nantem delphina per undas
200 cernere non dubia sum mihi visa fide.
Quem, postquam bibulis illisit fluctus areni
unda simul miserum vitaque deseruit.
Quidquid id est, timeo. Nec tu mea somnia
nec nisi tranquillo brachia crede mari.
205 Si tibi non parcis, dilectae parce puellae,
quae nunquam, nisi te sospite, sospes e
Spes tamen est fractis vicinae pacis in undis.
Tum placidas tuto pectore finde vias.
Interea, quoniam nanti freta pervia non sun
210 leniat invisas litera missa moras.

EPISTOLA XX.

ACONTIUS CYDIPPAE.

Accipe, Cydippe, despecti nomen Aconti,
illius, in pomo qui tibi verba dedit.
Pone metum: nihil hic iterum iurabis amar

Promissam satis est te semel esse mihi.
Perlege: discedat sic corpore languor ab isto,
qui meus est, ulla parte dolente, dolor.
Quid pudor ora subit? Nam, sicut in aede Dianae, 5
suspicor ingenuas erubuisse genas.
Coniugium pactamque fidem, non crimina, posco.
Debitus ut coniux, non ut adulter, amo.
Verba licet repetas, quae demtus ab arbore foetus
pertulit ad castas, me iaciente, manus; 10
invenies illic id te spondere, quod opto
te potius, virgo, quam meminisse deam.
Nunc quoque idem timeo: sed idem tamen acrius illud
assumsit vires; auctaque flamma mora est:
quique fuit nunquam parvus, nunc tempore longo, 15
et spe, quam dederas tu mihi, crevit amor.
Spem mihi tu dederas: meus hic tibi credidit ardor.
Non potes hoc factum teste negare dea.
Adfuit, et praesens, ut erat, tua verba notavit,
et visa est mota dicta probasse coma. 20
Deceptam dicas nostra te fraude licebit,
dum fraudis nostrae caussa feratur amor.
Fraus mea quid petiit, nisi quo tibi iungerer uni?
Id me, quod quereris, conciliare potest.
Non ego natura, nec sum tam callidus usu: 25
sollertem tu me, crede, puella, facis.
Te mihi compositis, si quid tamen egimus, arte
adstrinxit verbis ingeniosus Amor.
Dictatis ab eo feci sponsalia verbis:
consultoque fui iuris Amore vafer. 30
Sit fraus huic nomen facto, dicarque dolosus:
si tamen est, quod ames velle tenere, dolus.
En iterum scribo, mittoque rogantia verba.

Altera fraus haec est; quodque queraris, hab
35 Si noceo, quod amo; fateor, sine fine nocebo;
teque, peti caveas tu licet, usque petam.
Per gladios alii placitas rapuere puellas:
scripta mihi caute litera crimen erit?
Di faciant, possim plures imponere nodos,
40 ut tua sit nulla libera parte fides.
Mille modi restant: clivo sudamus in imo.
Ardor inexpertum nil sinet esse meus.
Sit dubium, possisne capi; captabere certe.
Exitus in dis est: sed capiere tamen.
45 Ut partem effugias, non omnia retia falles,
quae tibi, quam credis, plura tetendit Amor.
Si non proficient artes, veniemus ad arma,
inque tui cupido rapta ferere sinu.
Non sum, qui soleam Paridis reprehendere factu
50 nec quemquam, qui, vir possit ut esse, fuit
Nos quoque: sed taceo. Mors huius poena rapir
ut sit, erit, quam te non habuisse, minor.
Aut esses formosa minus, peterere modeste.
Audaces facie cogimur esse tua.
55 Tu facis hoc, oculique tui, quibus ignea cedunt
sidera, qui flammae caussa fuere meae.
Hoc flavi faciunt crines, et eburnea cervix;
quaeque, precor, veniant in mea colla manu
et decor, et vultus sine rusticitate pudentes:
60 et, Thetidis quales vix reor esse, pedes.
Caetera si possem laudare, beatior essem;
nec dubito, totum quin sibi par sit opus.
Hac ego compulsus, non est mirabile, forma,
si pignus volui vocis habere tuae.
65 *Denique*, dum captam tu te cogare fateri,
insidiis esto capta puella meis.

Invidiam patiar: passo sua praemia dentur.
Cur suus a tanto crimine fructus abest?
Hesionen Telamon, Briseïda cepit Achilles:
utraque victorem victa secuta suum. 70
Quamlibet accuses et sis irata licebit,
irata liceat dum mihi posse frui.
Iidem, qui facimus, factam tenuabimus iram;
copia placandae sit modo parva tui.
Ante tuos flentem liceat consistere vultus, 75
et liceat lacrimis addere verba suis:
utque solent famuli, quum verbera saeva verentur,
tendere submissas ad tua crura manus.
Ignoras tua iura; voca; cur arguor absens?
Iamdudum dominae more venire iube. 80
Ipsa meos scindas licet imperiosa capillos,
oraque sint digitis livida facta tuis:
omnia perpetiar, tantum fortasse timebo,
corpore laedatur ne manus ista meo.
Sed neque compedibus, nec me compesce catenis. 85
servabor firmo vinctus amore tui.
Quum bene se, quantumque volet, satiaverit ira;
ipsa tibi dices, Quam patienter amat!
Ipsa tibi dices, ubi videris omnia ferre;
Tam bene qui servit, serviat iste mihi. 90
Nunc reus infelix absens agor: et mea, quum sit
optima, non ullo caussa tuente perit.
Hoc quoque, quod ius est, sit scriptum iniuria nostrum:
quod de me solo nempe queraris, habes.
Non meruit falli mecum quoque Delia. Si non 95
vis mihi promissum reddere, redde deae.
Adfuit, *et vidit, quum* tu decepta rubebas:
et vocem memori condidit aure tuam.

Omnia re careant. Nihil est violentius illa,
100 quum sua, quod nolim, numina laesa videt.
Testis erit Calydonis aper: nam scimus, ut illo
sit magis in natum saeva reperta parens:
testis et Actaeon, quondam fera creditus illis,
ipse dedit leto cum quibus ante feras:
105 quaeque superba parens, saxo per corpus oborto,
nunc quoque Mygdonia flebilis extat humo.
Hei mihi, Cydippe! timeo tibi dicere verum;
ne videar caussa falsa monere mea.
Dicendum tamen est: hoc est, mihi crede, quod aegra
110 ipso nubendi tempore saepe iaces.
Consulit ipsa tibi, neu sis periura laborat,
et salvam salva te cupit esse fide.
Inde fit, ut, quoties existere perfida tentas,
peccatum toties corrigat illa tuum.
115 Parce movere feros animosae Virginis arcus.
Mitis adhuc fieri, si patiare, potest.
Parce, precor, teneros corrumpere febribus artus
Servetur facies ista fruenda mihi.
Serventur vultus ad nostra incendia nati:
120 quique subest niveo lenis in ore rubor.
Hostibus e si quis, ne fias nostra, repugnat;
sic sit, ut, invalida te, solet esse mihi.
Torqueor ex aequo, vel te nubente, vel aegra:
dicere nec possum, quid minus ipse velim.
125 Maceror interdum, quod sum tibi caussa dolendi:
teque mea laedi calliditate puto.
In caput haec nostrum dominae periuria, quaeso,
eveniant: poena tuta sit illa mea.
Ne tamen ignorem, quid agas, ad limina crebro
130 anxius huc illuc dissimulanter eo.

Subsequor ancillam furtim famulumve, requirens,
profuerint somni quid tibi, quidve cibi.
Me miserum, quod non medicorum iussa ministro,
effingoque manus, insideoque toro!
et rursus miserum, quod, me procul inde remoto, 135
quem minime vellem, forsitan alter adest.
Ille manus istas effingit, et assidet aegrae,
invisus Superis, cum Superisque mihi:
dumque suo tentat salientem pollice venam,
candida per caussam brachia saepe tenet: 140
contrectatque sinus, et forsitan oscula iungit.
Officio merces plenior ista suo est.
Quis tibi permisit nostras praecerpere messes?
Ad sepem alterius quis tibi fecit iter?
Iste sinus meus est: mea turpiter oscula sumis. 145
A mihi promisso corpore tolle manus.
Improbe, tolle manus: quam tangis, nostra futura est.
Postmodo si facies istud, adulter eris.
Elige de vacuis, quam non sibi vindicet alter.
Si nescis, dominum res habet ista suum. 150
Nec mihi credideris: recitetur formula pacti.
Neu falsam dicas esse; face ipsa legat.
Alterius thalamo, tibi nos, tibi dicimus, exi
Quid facis hic? Exi; non vacat iste torus.
Nam quod habes et tu humani verba altera pacti, 155
non erit idcirco par tua caussa meae.
Haec mihi se pepigit, pater hanc tibi: primus ab illa;
sed propior certe, quam pater, ipsa sibi est.
Promisit pater hanc: haec adiuravit amanti.
Ille homines, haec est testificata deam. 160
Hic *metuit mendax*, timet haec periura vocari.

Num dubitas, hic sit maior, an ille, metus?
Denique, ut amborum conferre pericula possis,
respice ad eventus: haec cubat; ille valet.
165 Nos quoque dissimili certamina mente subimus;
nec spes par nobis, nec timor aequus adest.
Tu petis ex tuto: gravior mihi morte repulsa est:
idque ego iam, quod tu forsan amabis, amo.
Si tibi iustitiae, si recti cura fuisset,
170 cedere debueras ignibus ipse meis.
Nunc quoniam ferus hic pro caussa pugnat iniqua
ad quid, Cydippe, litera nostra redit?
Hic facit, ut iaceas, et sis suspecta Dianae.
Hunc tu, si sapias, limen adire vetes.
175 Hoc faciente, subis tam saeva pericula vitae.
Atque utinam pro te, qui movet illa, cadat!
Quem si repuleris, nec, quem dea damnat, amaris
et tu continuo, certe ego salvus ero.
Siste metum, virgo: stabili potiere salute:
180 fac modo polliciti conscia templa colas.
Nec bove mactato coelestia numina gaudent;
sed, quae praestanda est et sine teste, fide.
Ut valeant aliae, ferrum patiuntur et ignes:
fert aliis tristem succus amarus opem.
185 Nil opus est istis; tantum periuria vita,
teque simul serva, meque datamque fidem.
Praeteritae veniam dabit ignorantia culpae:
exciderint animo foedera lecta tuo.
Admonita es modo voce mea, modo casibus istis;
190 quos, quoties tentas fallere, ferre soles.
His quoque vitatis, in partu nempe rogabis,
ut tibi luciferas afferat illa manus.
Audiet, et, repetens quae sint audita, requiret
ipsa, tibi de quo coniuge partus eat.

Promittes votum; scit te promittere falso. 195
Iurabis; scit te fallere posse deos.
Non agitur de me: cura maiore laboro.
Anxia sunt vitae pectora nostra tuae.
Cur modo te dubiam pavidi flevere parentes,
ignaros culpae quos facis esse tuae? 200
Et cur ignorant? Matri licet omnia narres;
nil tua, Cydippe, facta ruboris habent.
Ordine fac referas, ut sis mihi cognita primum,
sacra pharetratae dum facit ipsa deae:
ut, te conspecta, subito, si forte notasti, 205
restiterim fixis in tua membra genis:
ut, te dum nimium miror, nota certa furoris,
deciderint humero pallia lapsa meo:
postmodo nescio qua venisse volubile malum,
verba ferens doctis insidiosa notis: 210
quod quia sit lectum sancta praesente Diana,
esse tuam vinctam, numine teste, fidem.
Ne tamen ignoret, quae sit sententia scripto,
lecta tibi quondam nunc quoque verba refer.
Nube, precor, dicet, cui te bona numina iungunt: 215
quem fore iurasti, sit gener ille mihi.
Quisquis is est, placeat, quoniam placet ante Dianae.
Talis erit mater, si modo mater erit.
Sic tamen et quaerat, qui sim qualisque, iubeto:
inveniet vobis consuluisse deam. 220
Insula, Coryciis quondam celeberrima Nymphis,
cingitur Aegaeo, nomine Cea, mari.
Illa mihi patria est; nec, si generosa probaris
nomina, despectis arguor ortus avis.
Sunt et opes nobis, sunt et sine crimine mores. 225
amplius utque nihil, me tibi iungit amor.

immodicus pariter corporis ardor inest:
45 et mihi coniugii tempus crudelis ad ipsum
Persephone nostras pulsat acerba fores.
Iam pudet, et timeo, quamvis mihi conscia no
offensos videar ne meruisse deos.
Accidere hoc aliquis casu contendit; et alter
50 acceptum Superis hunc negat esse virum.
Neve nihil credas in te quoque dicere famam
facta veneficiis pars putat ista tuis.
Caussa latet: mala nostra patent. Vos pace m
aspera submota proelia: plector ego.
55 Dicam nunc, solitoque tibi me decipe more:
quid facies odio, sic ubi amore noces?
Si laedis, quod amas, hostem sapienter am
Me, precor, ut serves, perdere velle veli
Aut tibi iam nulla est speratae cura puellae,
60 quam ferus indigna tabe perire sinis,
aut dea si frustra pro me tibi saeva rogatur,
quid mihi te iactas? Gratia nulla tua est.
Elige, quid fingas. Non vis placare Dianan
immemor es nostri: non potes; illa tui es
65 Vel nunquam mallem, vel non mihi tempore
esset in Aegaeis cognita Delos aquis.
Tunc mea difficili deducta est aequore navis,
et fuit ad coeptas hora sinistra vias.
Quo pede processi! quo me pede limine mov
70 picta citae tetigi quo pede texta ratis!
Bis tamen adverso redierunt carbasa vento.
Mentior ah demens! Ille secundus erat.
Ille secundus erat, qui me referebat euntem
quique parum felix impediebat iter.
75 Atque utinam constans contra mea vela fuiss
Sed stultum est venti de levitate queri.

Mota loci fama properabam visere Delon,
  et facere ignava puppe videbar iter.
Quam saepe, ut tardis, feci convicia remis;
  questaque sum vento lintea parca dari! 80
Et iam transieram Myconen, iam Tenon et Andron:
  inque meis oculis candida Delos erat.
Quam procul ut vidi, Quid me fugis, insula, dixi?
  Laberis in magno numquid, ut ante, mari?
Institeram terrae, quum iam, prope luce peracta, 85
  demere purpureis Sol iuga vellet equis:
quos idem solitos postquam revocavit ad ortus,
  comuntur nostrae, matre iubente, comae.
Ipsa dedit gemmas digitis, et crinibus aurum:
  et vestes humeris induit ipsa meis. 90
Protinus egressae Superis, quibus insula sacra est,
  flava salutatis tura merumque damus.
Dumque parens aras votivo sanguine tingit,
  festaque fumosis ingerit exta focis;
sedula me nutrix alias quoque ducit in aedes, 95
  erramusque vago per loca sacra pede.
Et modo porticibus spatior, modo munera regum
  miror: et in cunctis stantia signa locis.
Miror et innumeris structam de cornibus aram.
  et de qua pariens arbore nixa dea est: 100
et quae praeterea (neque enim meminive libetve,
  quidquid ibi vidi, dicere,) Delos habet.
Forsitan haec spectans a te spectabar, Aconti,
  visaque simplicitas est mea posse capi.
In templum redeo, gradibus sublime, Dianae. 105
  Tutior hoc ecquis debuit esse locus?
Mittitur ante pedes malum cum carmine tali: —
  hei mihi! iuravi nunc quoque paene tibi.
Sustulit hoc nutrix, mirataque, Perlege, dixit.

110 Insidias legi, magne poëta, tuas.
Nomine coniugii dicto, confusa pudore
sensi me totis erubuisse genis:
luminaque in gremio, veluti defixa, tenebam,
lumina propositi facta ministra tui.
115 Improbe, quid gaudes? aut quae tibi gloria pa
est?
quidve vir elusa virgine laudis habes?
Non ego constiteram sumta peltata securi;
qualis in Iliaco Penthesilea solo.
Nullus Amazonio caelatus balteus auro,
120 sicut ab Hippolyte, praeda relata tibi est.
Verba, quid exultas, tua si mihi verba dederu
sumque parum prudens capta puella dolis?
Cydippen pomum, pomum Schoeneïda cepit.
Tu nunc Hippomenes scilicet alter eris.
125 At fuerat melius, si te puer iste tenebat,
quem tu nescio quas dicis habere faces,
more bonis solito spem non corrumpere fraude.
Exoranda tibi, non capienda fui.
Cur, me quum peteres, ea non profitenda putab
130 propter quae nobis ipse petendus eras?
Cogere cur potius, quam persuadere, volebas,
si poteram audita conditione capi?
Quid tibi nunc prodest iurandi formula iuris,
linguaque praesentem testificata deam?
135 Quae iurat, mens est: nil coniuravimus illa.
Illa fidem dictis addere sola potest.
Consilium prudensque animi sententia iurat,
et, nisi iudicii, vincula nulla valent.
Si tibi coniugium volui promittere nostrum;
140 exige polliciti debita iura tori.
Sed si nil dedimus praeter sine pectore vocem,

verba suis frustra viribus orba tenes.
Non ego iuravi: legi iurantia verba.
Vir mihi non isto more legendus eras.
Decipe sic alias: succedat epistola pomo. 145
Si valet hoc, magnas divitis aufer opes.
Fac, iurent reges sua se tibi regna daturos;
sitque tuum, toto quidquid in orbe placet.
Maior es hac ipsa multo, mihi crede, Diana,
si tua tam praesens litera numen habet. 150
Quum tamen haec dixi, quum me tibi firma negavi,
quum bene promissi caussa peracta mei est;
confiteor, timeo saevae Latoïdos iram:
et corpus laedi suspicor inde meum.
Nam quare, quoties socialia sacra parantur, 155
nupturae toties languida membra cadunt?
Ter mihi iam veniens positas Hymenaeus ad aras
fugit, et e thalami limine terga dedit.
Vixque manu pigra toties infusa resurgunt
lumina: vix moto corripit igne faces. 160
Saepe coronatis stillant unguenta capillis,
et trahitur multo splendida palla croco.
Quum tetigit limen, lacrimas mortisque timorem
cernit, et a cultu multa remota suo.
Proiicit ipse sua deductas fronte coronas, 165
spissaque de nitidis tergit amoma comis:
et pudet in tristi laetum consurgere turba:
quique erat in palla, transit in ora rubor.
At mihi, vae miserae! torrentur febribus artus:
et gravius iusto pallia pondus habent: 170
nostraque plorantes video super ora parentes:
et, face pro thalami, fax mihi mortis adest.
Parce laboranti, *picta* dea laeta pharetra;
daque salutiferam iam mihi fratris opem.

175 Turpe tibi est, illum caussas depellere leti,
te contra titulum mortis habere meae.
Numquid, in umbroso quum velles fonte lavari,
imprudens vultus ad tua labra tuli?
Praeteriine tuas de tot coelestibus aras?
180 atque tua est nostra spreta parente parens?
Nil ego peccavi, nisi quod periuria legi,
inque parum fausto carmine docta fui.
Tu quoque pro nobis, si non mentiris amorem,
tura feras: prosint, quae nocuere, manus.
185 Cur, quae succenset, quod adhuc tibi pacta puella
non tua sit, fieri ne tua possit, agit?
Omnia de viva tibi sunt speranda. Quid aufert
saeva mihi vitam, spem tibi diva mei?
Nec tu credideris illum, cui destinor uxor,
190 aegra superposita membra fovere manu.
Assidet ille quidem, quantum permittitur ipsi:
sed meminit nostrum virginis esse torum.
Iam quoque nescio quid de me sensisse videtur
nam lacrimae caussa saepe latente cadunt.
195 Et minus audacter blanditur, et oscula rara
accipit, et timido me vocat ore suam.
Nec miror sensisse, notis quum prodar apertis.
In dextrum versor, quum venit ille, latus.
Nec loquor, et tecto simulatur lumine somnus;
200 captantem tactus reiicioque manum.
Ingemit, et tacito suspirat pectore: meque
offensam, quamvis non mereatur, habet.
Hei mihi, quod gaudes, et te iuvat ista voluptas!
Hei mihi, quod sensus sum tibi fassa meos!
205 Si mihi lingua foret, tu nostra iustius ira,
qui mihi tendebas retia, dignus eras.
Scribis, ut invalidum liceat tibi visere corpus.

Es procul a nobis: et tamen inde noces.
Mirabar, quare tibi nomen Acontius esset.
Quod faciat longe vulnus, acumen habes. 21
Certe ego convalui nondum de vulnere tali,
ut iaculo, scriptis eminus icta tuis.
Quid tamen huc venias? sane, ut miserabile corpus
ingenii videas digna tropaea tui?
Concidimus macie; color est sine sanguine, qualem 215
in pomo refero mente fuisse tuo:
candida nec misto sublucent ora rubore.
Forma novi talis marmoris esse solet:
argenti color est inter convivia talis,
quod tactum gelidae frigore pallet aquae. 220
Si me nunc videas, visam prius esse negabis:
Arte nec est, dices, ista petenda mea:
promissique fidem, ne sim tibi iuncta, remittes;
et cupies illud non meminisse deam.
Forsitan et facies, iurem ut contraria rursus; 225
quaeque legam, mittes altera verba mihi.
Sed tamen adspiceres vellem, prout ipse rogabas,
et discas sponsae languida membra tuae:
urius et ferro quum sit tibi pectus, Aconti;
tu veniam nostris vocibus ipse petas. 230
e tamen ignores: ope qua revalescere possim,
quaeritur a Delphis fata canente deo.
quoque, nescio quam, nunc ut vaga fama susurrat,
ieglectam queritur testis habere fidem.
deus et vates, hoc et mea carmina dicunt: 235
n desunt voto carmina nulla tuo?
e tibi favor hic? nisi quod nova forte reperta est,
iae *capiat magnos litera* lecta deos:
tenente deos, numen sequor ipsa deorum.

240 doque libens victas in tua vota manus.
Fassaque sum matri deceptae foedera linguae,
lumina fixa tenens, plena pudoris, humo.
Caetera cura tua est. Plus hoc quoque virgine factum,
non timuit tecum quod mea charta loqui.
245 Iam satis invalidos calamo lassavimus artus,
et manus officium longius aegra negat.
Quid, nisi, quod cupio me iam coniungere tecu
restat, ut adscribat litera nostra? Vale.

P. OVIDII NASONIS
AMORUM LIBRI TRES.

EPIGRAMMA NASONIS
IN AMORES SUOS.

Qui modo Nasonis fueramus quinque libelli,
  tres sumus: hoc illi praetulit auctor opus.
Ut iam nulla tibi nos sit legisse voluptas,
  at levior demtis poena duobus erit.

LIBER PRIMUS.

ELEGIA I.

Arma gravi numero violentaque bella parabam
  edere, materia conveniente modis.
Par erat inferior versus: risisse Cupido
  dicitur, atque unum surripuisse pedem.
Quis tibi, saeve puer, dedit hoc in carmina iuris? 5
  Pieridum vates, non tua turba, sumus.
Quid? si praeripiat flavae Venus arma Minervae,
  ventilet accensas flava Minerva faces?

Quis probet in silvis Cererem regnare iugosis?
10 lege pharetratae Virginis arva coli?
Crinibus insignem quis acuta cuspide Phoebum
instruat, Aoniam Marte movente lyram?
Sunt tibi magna, puer, nimiumque potentia regna;
cur opus affectas, ambitiose, novum?
15 An, quod ubique, tuum est? Tua sunt Heliconia Tempe?
Vix etiam Phoebo iam lyra tuta sua est.
Quum bene surrexit versu nova pagina primo,
attenuat nervos protinus ille meos.
Nec mihi materia est numeris levioribus apta,
20 aut puer, aut longas comta puella comas.
Questus eram; pharetra quum protinus ille soluta
legit in exitium spicula facta meum;
lunavitque genu sinuosum fortiter arcum:
Quodque canas, vates, accipe, dixit, opus.
25 Me miserum! certas habuit puer ille sagittas.
Uror, et in vacuo pectore regnat Amor.
Sex mihi surgat opus numeris; in quinque residat.
Ferrea cum vestris bella valete modis.
Cingere littorea flaventia tempora myrto,
30 Musa, per undenos emodulanda pedes.

ELEGIA II.

Esse quid hoc dicam, quod tam mihi dura videntur
strata, neque in lecto pallia nostra sedent?
et vacuus somno noctem, quam longa, peregi,
lassaque versati corporis ossa dolent?
5 Nam puto sentirem, si quo tentarer amore.
An subit, et tacita callidus arte nocet?
Sic erat: haeserunt tenues in corde sagittae.

et possessa ferus pectora versat Amor.
Cedimus? an subitum luctando accendimus ignem?
Cedamus: leve fit, quod bene fertur, onus. 10
Vidi ego iactatas mota face crescere flammas,
et vidi nullo concutiente mori.
Verbera plura ferunt, quam quos iuvat usus aratri,
detrectant pressi dum iuga prima boves.
Asper equus duris contunditur ora lupatis: 15
frena minus sentit, quisquis ad arma facit.
Acrius invitos multoque ferocius urget,
quam qui servitium ferre fatentur, Amor.
En ego confiteor: tua sum nova praeda, Cupido:
porrigimus victas ad tua iura manus. 20
Nil opus est bello: pacem veniamque rogamus.
Non tibi laus, armis victus inermis, ero.
Necte comam myrto: maternas iunge columbas.
Qui deceant, currus vitricus ipse dabit:
inque dato curru, populo clamante triumphum, 25
stabis, et adiunctas arte movebis aves.
Ducentur capti iuvenes captaeque puellae.
Haec tibi magnificus pompa triumphus erit
Ipse ego, praeda recens, factum modo vulnus habebo,
et nova captiva vincula mente feram. 30
Mens Bona ducetur manibus post terga retortis,
et Pudor, et castris quidquid Amoris obest.
Omnia te metuent: ad te sua brachia tendent:
vulgus, Io, magna voce, Triumphe, canet.
Blanditiae comites tibi erunt, Errorque, Furorque, 35
assidue partes turba secuta tuas.
His tu militibus *superas* hominesque deosque:
haec tibi si demas commoda, nudus eris.

Laeta triumphanti de summo Mater Olympo
40 plaudet, et appositas sparget in ora rosas.
Tu, pennas gemma, gemma variante capillos,
ibis in auratis aureus ipse rotis.
Tum quoque non paucos, si te bene novimus, u
tum quoque praeteriens vulnera multa dabis
45 Non possunt, licet ipse velis, cessare sagittae.
Fervida vicino flamma vapore nocet.
Talis erat domita Bacchus Gangetide terra.
Tu gravis alitibus, tigribus ille fuit.
Ergo, quum possim sacri pars esse triumphi,
50 parce tuas in me perdere, victor, opes.
Adspice cognati felicia Caesaris arma.
·Qua vincit, victos protegit ille manu.

ELEGIA III.

Iusta precor: quae me nuper praedata puella e
aut amet, aut faciat, cur ego semper amem
Ah nimium volui! tantum patiatur amari.
Audierit nostras tot Cytherea preces.
5 Accipe, per longos tibi qui deserviat annos:
accipe, qui pura norit amare fide.
Si me non veterum commendant magna parent
nomina, si nostri sanguinis auctor eques,
nec meus innumeris renovatur campus aratris,
10 temperat et sumtus parcus uterque parens:
at Phoebus, comitesque novem, vitisque repe
hoc faciunt, et, me qui tibi donat, Amor:
et nulli cessura fides; sine crimine mores;
nudaque simplicitas, purpureusque pudor.
15 *Non mihi mille* placent: non sum desertor am
Tu mihi, si qua fides, cura perennis eris.

ı, quos dederint annos mihi fila Sororum,
ɔre contingat, teque dolente mori.
ıi materiem felicem in carmina praebe;
venient caussa carmina digna sua. 20
ne nomen habent exterrita cornibus Io,
uam fluminea lusit adulter ave:
ue, super pontum simulato vecta iuvenco,
ginea tenuit cornua falsa manu.
ıoque per totum pariter cantabimur orbem; 25
ctaque semper erunt nomina nostra tuis.

ELEGIA IV.

ıus est epulas nobiscum aditurus easdem.
ma coena tuo sit, precor, illa viro.
ɔgo dilectam tantum conviva puellam
piciam? tangi quem iuvet, alter erit?
ısque sinu dextram subiecta fovebis? 5
ciet collo, quum volet, ille manum?
ɜ mirari, posito quod candida vino
acis ambiguos traxit in arma viros.
ıihi silva domus, nec equo mea membra cohaerent:
a te videor posse tenere manus. 10
tibi sunt facienda tamen, cognosce: nec Euris
nea, nec tepidis verba ferenda Notis.
veni, quam vir. Nec, quid, si veneris ante,
sit agi, video: sed tamen ante veni.
ı premet ille torum, vultu comes ipsa modesto 15
ı, ut accumbas: clam mihi tange pedem.
ecta, nutusque meos, vultumque loquacem:
ipe *furtivas*, et refer ipsa, notas.
superciliis sine voce loquentia dicam:

20 verba leges digitis, verba notata mero.
Quum tibi succurret Veneris lascivia nostrae,
purpureas tenero pollice tange genas.
Si quid erit, de me tacita quod mente queraris:
pendeat extrema mollis ab aure manus.
25 Quum tibi, quae faciam, mea lux, dicamve,
cebunt,
versetur digitis annulus usque tuis.
Tange manu mensam, tangunt quo more precar
optabis merito quum mala multa viro.
Quod tibi miscuerit, sapias, bibat ipse iubeto
30 tu puerum leviter posce, quod ipsa voles.
Quae tu reddideris, ego primus pocula sumam
et qua tu biberis, hac ego parte bibam
Si tibi forte dabit, quos praegustaverit ipse,
reiice libatos illius ore cibos.
35 Nec premat ille suis sinito tua colla lacertis.
mite nec in rigido pectore pone caput.
Nec sinus admittat digitos, habilesve papillae.
Oscula praecipue nulla dedisse velis.
Oscula si dederis, fiam manifestus amator,
40 et dicam, Mea sunt; iniiciamque manus.
Haec tamen adspiciam: sed quae bene pallia cel
illa mihi caeci caussa timoris erunt.
Nec femori committe femur, nec crure cohaere
nec tenerum duro cum pede iunge pedem.
45 Multa miser timeo, quia feci multa proterve;
exemplique metu torqueor ipse mei.
Saepe mihi dominaeque meae properata volupt
veste sub iniecta dulce peregit opus.
Hoc tu non facies: sed ne fecisse puteris,
50 conscia de tergo pallia deme tuo.
Vir bibat usque roga: (precibus tamen oscula de

dumque bibet, furtim, si potes, adde merum.
Si bene compositus somno vinoque iacebit,
consilium nobis resque locusque dabunt.
Quum surges abitura domum, surgemus et omnes, 55
in medium turbae fac memor agmen eas.
Agmine me invenies aut invenieris in illo.
Quidquid ibi poteris tangere, tange mei.
Me miserum! monui, paucis quod prosit in horis.
Separor a domina, nocte iubente, mea. 60
Nocte vir includet: lacrimis ego moestus obortis,
qua licet, ad saevas prosequar usque fores.
Oscula iam sumet: iam non tantum oscula sumet.
Quod mihi das furtim, iure coacta dabis.
Verum invita dato, (potes hoc,) similisque coactae. 65
blanditiae taceant, sitque maligna Venus.
Si mea vota valent, illum quoque ne iuvet opto:
sin minus, at certe te iuvet inde nihil.
Sed quaecunque tamen noctem fortuna sequatur;
cras mihi constanti voce dedisse nega. 70

ELEGIA V.

Aestus erat, mediamque dies exegerat horam:
apposui medio membra levanda toro.
Pars adaperta fuit, pars altera clausa fenestrae;
quale fere silvae lumen habere solent;
qualia sublucent fugiente crepuscula Phoebo; 5
aut ubi nox abiit, nec tamen orta dies.
Illa verecundis lux est praebenda puellis,
qua timidus latebras speret habere pudor.
Ecce Corinna venit, tunica velata recincta,
candida dividua colla tegente coma; 10
qualiter in thalamos formosa Semiramis isse

dicitur, et multis Lais amata viris.
Diripui tunicam; nec multum rara nocebat:
pugnabat tunica se tamen illa tegi.
5 Quumque ita pugnaret, tanquam quae vincere nollet,
victa est non aegre proditione sua.
Ut stetit ante oculos, posito velamine, nostros,
in toto nusquam corpore menda fuit.
Quos humeros, quales vidi tetigique lacertos!
0 Forma papillarum quam fuit apta premi!
Quam castigato planus sub pectore venter!
quantum et quale latus, quam iuvenile femur!
Singula quid referam? Nil non laudabile vidi,
et nudam pressi corpus adusque meum.
5 Caetera quis nescit? Lassi requievimus ambo.
Proveniant medii sic mihi saepe dies.

ELEGIA VI.

Ianitor indigne dura religate catena,
difficilem moto cardine pande forem.
Quod precor, exiguum est: aditu fac ianua parvo
obliquum capiat semiadaperta latus.
Longus amor tales corpus tenuavit in usus,
aptaque subducto pondere membra dedit.
Ille per excubias custodum leniter ire
monstrat; inoffensos dirigit ille pedes.
At quondam noctem simulacraque vana timebam;
0 mirabar, tenebris si quis iturus erat.
Risit, ut audivit, tenera cum matre Cupido,
et leviter, Fies tu quoque fortis, ait.
Nec mora, venit amor. Non umbras nocte volantes,
non timeo strictas in mea fata manus.

Te nimium timeo lentum; tibi blandior uni; 15
tu, me quo possis perdere, fulmen habes.
Adspice, (et, ut videas, immitia claustra relaxa,)
uda sit ut lacrimis ianua facta meis.
Certe ego, quum posita stares ad verbera veste,
ad dominam pro te verba tremente tuli. 20
Ergo, quae valuit pro te quoque gratia quondam,
heu facinus! pro me nunc valet illa parum?
Redde vicem meritis: grato licet esse; quod optas.
Tempora noctis eunt: excute poste seram.
Excute: sic unquam dura relevere catena, 25
nec tibi perpetuo serva bibatur aqua.
Ferreus orantem nequicquam, ianitor, audis.
Roboribus duris ianua fulta riget.
Urbibus obsessis clausae munimina portae
prosunt; in media pace quid arma times? 30
Quid faceres hosti, qui sic excludis amantem?
Tempora noctis eunt: excute poste seram.
Non ego militibus venio comitatus et armis;
solus eram, si non saevus adesset Amor.
Hunc ego, si cupiam, nunquam dimittere possim. 35
Ante vel a membris dividar ipse meis.
Ergo Amor, et modicum circum mea tempora vinum
mecum est, et madidis lapsa corona comis.
Arma quis haec timeat? quis non eat obvius illis?
Tempora noctis eunt: excute poste seram. 40
Lentus es? an somnus, qui se male praebet amanti,
verba dat in ventos aure repulsa tua?
At, memini, primo, quum te celare solebam,
pervigil in mediae sidera noctis eras
Forsitan et tecum tua nunc requiescit amica. 45
Heu, *melior quanto* sors tua sorte mea est!
Dummodo sic, in me durae transite catenae.

Tempora noctis eunt; excute poste seram.
Fallimur? an verso sonuerunt cardine postes?
50 raucaque concussae signa dedere fores?
Fallimur: impulsa est animoso ianua vento.
Hei mihi, quam longe spem tulit aura meam!
Si satis es raptae, Borea, memor Orithyiae,
huc ades, et surdas flamine tunde fores.
55 Urbe silent tota, vitreoque madentia rore
tempora noctis eunt: excute poste seram:
aut ego iam ferroque ignique potentior ipso,
quem face sustineo, tecta superba petam.
Nox et Amor vinumque nihil moderabile suadent:
60 illa pudore vacat, Liber Amorque metu.
Omnia consumsi, nec te precibusque minisque
movimus, o foribus durior ipse tuis!
Non te formosae decuit servare puellae
limina: sollicito carcere dignus eras.
65 Iamque pruinosos molitur Lucifer axes,
inque suum miseros excitat ales opus.
At tu, non laetis detracta corona capillis,
dura super tota limina nocte iace.
Tu dominae, quum te proiectam mane videbit,
70 temporis absumti tam male testis eris.
Qualiscunque vale, sentique abeuntis amorem,
lente; nec admisso turpis amante, vale.
Vos quoque crudeles rigido cum limine postes,
duraque consertae ligna valete foris.

ELEGIA VII.

Adde manus in vincla meas, (meruere catenas,)
dum furor omnis abit, si quis amicus adest.
Nam furor in dominam temeraria brachia movit.

ι vesana laesa puella manu.
'el caros potui violare parentes, 5
l in sanctos verbera ferre deos.
. et clypei dominus septemplicis Aiax
eprensos lata per arva greges?
in matre patris, malus ultor Orestes,
ι arcanas poscere tela deas? 10
ilectos potui laniare capillos?
ıinam motae dedecuere comae;
ι fuit. Talem Schoeneïda dicunt
as arcu sollicitasse feras.
ri promissaque velaque Thesei 15
ıecipites Cressa tulisse Notos.
ittatis quod erat, Cassandra, capillis,
it templo, casta Minerva, tuo.
non, Demens, quis non mihi, Barbare, dixit?
il: pavido lingua retenta metu est. 20
ecere tamen convicia vultus.
lacrimis, ore silente, reum.
humeris vellem cecidisse lacertos:
ıotui parte carere mei.
anas habui dispendia vires, 25
poenam fortis in ipse meam.
vobiscum, caedis scelerumque ministrae?
acrilegae vincla subite manus.
lsassem minimum de plebe Quiritem,
:? in dominam ius mihi maius erit? 30
ydides scelerum monimenta reliquit.
n primus perculit; alter ego.
ille nocens: ego, quam profitebar amare,
'ydides saevus in hoste fuit.
ıgnificos victor molire triumphos; 35

cinge comam lauro, votaque redde Iovi:
quaeque tuos currus comitantum turba sequetur,
clamet: Io forti victa puella viro!
Ante eat effuso tristis captiva capillo,
40 si sinerent laesae, candida tota, genae.
Aptius impressis fuerat livere labellis,
et collum blandi dentis habere notam.
Denique, si tumidi ritu torrentis agebar,
caecaque me praedam fecerat ira suam,
45 nonne satis fuerat timidae inclamasse puellae.
nec nimium rigidas intonuisse minas?
aut tunicam summa deducere turpiter ora
ad mediam? Mediae zona tulisset opem.
At nunc sustinui, raptis a fronte capillis,
50 ferreus ingenuas ungue notare genas.
Adstitit illa amens albo et sine sanguine vultu
caeduntur Pariis qualia saxa iugis.
Exanimes artus et membra trementia vidi,
ut quum populeas ventilat aura comas;
55 ut leni Zephyro gracilis vibratur arundo:
summave quum tepido stringitur unda Noto.
Suspensaeque diu lacrimae fluxere per ora,
qualiter abiecta de nive manat aqua.
Tunc ego me primum coepi sentire nocentem.
60 Sanguis erant lacrimae, quas dabat illa, mei
Ter tamen ante pedes volui procumbere supplex:
ter formidatas repulit illa manus.
At tu ne dubita, (minuet vindicta dolorem,)
protinus in vultus unguibus ire meos.
65 Nec nostris oculis, nec nostris parce capillis.
Quamlibet infirmas adiuvet ira manus.
Neve mei sceleris tam tristia signa supersint,
pone recompositas in statione comas.

ELEGIA VIII.

ı, (quicunque volet cognoscere lenam,
'st quaedam, nomine Dipsas, anus.
ı habet. Nigri non illa parentem
ı in roseis sobria vidit equis.
:tes, Aeaeaque carmina novit, 5
ut rapidas arte recurvat aquas.
uid gramen, quid torto concita rhombo
ıid valeat virus amantis equae.
t, toto glomerantur nubila coelo.
uit, puro fulget in orbe dies. 10
ıi qua fides, stillantia sidera vidi:
ı Lunae sanguine vultus erat.
cturnas versam volitare per umbras
et pluma corpus anile tegi.
t fama est. Oculis quoque pupula duplex 15
et gemino lumen ab orbe venit.
uis proavos atavosque sepulcris,
ı longo carmine findit humum.
ɔposuit thalamos temerare pudicos;
. eloquio lingua nocente caret. 20
noni testem dedit. Illa monebat
duplices occuluere fores:
mea lux, iuveni placuisse beato.
n vultu constitit usque tuo.
ılaceas? Nulli tua forma secunda est. 25
ım! dignus corpore cultus abest.
ses, quam formosissima, vellem.
te *facta divite*, pauper ero.
ɔositi nocuit contraria Martis.

30 Mars abiit: signo nunc Venus apta tuo.
Prosit ut adveniens, en adspice, dives amator
te cupit; et curae, quid tibi desit, habet.
Est etiam facies, quae se tibi comparet, illi:
si te non emtam vellet, emendus erat.
35 (Erubuit.) Decet alba quidem pudor ora: sed iste
si simules, prodest: verus obesse solet.
Quum bene deiectis gremium spectabis ocellis,
quantum quisque ferat, respiciendus erit.
Forsitan incultae, Tatio regnante, Sabinae
40 noluerant habiles pluribus esse viris.
Nunc Mars externis animos exercet in armis:
at Venus Aeneae regnat in urbe sui.
Ludunt formosae. Casta est, quam nemo rogavi
aut, si rusticitas non vetat, ipsa rogat.
45 Has quoque, quas frontis rugas in vertice portas
excute: de rugis crimina multa cadent.
Penelope vires iuvenum tentabat in arcu:
qui latus argueret, corneus arcus erat.
Labitur occulte, fallitque volatilis aetas,
50 ut celer admissis labitur amnis aquis.
Aera nitent usu; vestis bona quaerit haberi;
canescunt turpi tecta relicta situ.
Forma, nisi admittas, nullo exercente senescit,
nec satis effectus unus et alter habent.
55 Certior e multis, nec tam invidiosa, rapina est.
Praeda venit canis de grege plena lupis.
Ecce, quid iste tuus praeter nova carmina vates
donat? Amatoris millia multa leges.
Ipse deus vatum, palla spectabilis aurea,
60 tractat inauratae consona fila lyrae.
Qui dabit, ille tibi magno sit maior Homero.
Crede mihi, res est ingeniosa, dare.

quis erit capitis mercede redemtus,
;ypsati nomen inane pedis.
)iant veteres circa atria cerae. 6
s tecum, pauper amator, avos.
ulcher erit, poscet sine munere noctem,
, amatorem flagitet ante suum.
gito pretium, dum retia tendis,
it: captos legibus ure tuis. 70
simulatus amor. Sine credat amari:
, ne gratis hic tibi constet amor.
noctem. Capitis modo finge dolorem:
quae caussas praebeat, Isis erit.
. ut nullum patiendi colligat usum, 75
ntescat saepe repulsus amor.
anti tua ianua, laxa ferenti.
xclusi verba receptus amans.
esa prior, nonnunquam irascere laeso.
culpa culpa repulsa tua. 80
n dederis spatiosum tempus in iram.
ıltates ira morata facit.
iscant oculi lacrimare coacti,
das ille vel ille genas.
falles, tu periurare timeto. 85
illusis numina surda Venus.
artes sollers ancilla parentur,
, apte quid tibi possit emi:
gent. Multos si pauca rogabunt.
stipula grandis acervus erit. 90
r, nutrix quoque carpat amantem.
ultas praeda petita manus.
ıt poscendi munera caussae,
stificare tuum.
nullo rivale, caveto. 95

Non bene, si tollas proelia, durat amor.
Ille viri videat toto vestigia lecto,
factaque lascivis livida colla notis
Munera praecipue videat, quae miserit alter.
100 Si tibi nil dederit, Sacra roganda via est.
Quum multa abstuleris, ut non tamen omnia don
quod nunquam reddas, commodet usque rog
Lingua iuvet, mentemque tegat. Blandire, noceq
Impia sub dulci melle venena latent.
105 Haec si praestiteris, usu mihi cognita longo,
nec tulerint voces ventus et aura meas,
saepe mihi dices vivae bene: saepe rogabis,
ut mea defunctae molliter ossa cubent.
Vox erat in cursu, quum me mea prodidit umbı
110 At nostrae vix se continuere manus,
quin albam raramque comam, lacrimosaque vi
lumina, rugosas distraherentque genas.
Di tibi dent nullosque lares, inopemque senecta
et longas hiemes, perpetuamque sitim.

ELEGIA IX.

Militat omnis amans, et habet sua castra Cupid
Attice; crede mihi, militat omnis amans.
Quae bello est habilis, Veneri quoque conve
aetas.
Turpe senex miles, turpe senilis amor.
5 Quos petiere duces annos in milite forti,
hos petit in socio bella puella viro.
Pervigilant ambo: terra requiescit uterque.
Ille fores dominae servat, at iste ducis.
Militis officium longa est via: mitte puellam,
10 *strenuus* exemto fine sequetur amans.

ersos montes duplicataque nimbo
: congestas conteret ille nives
ressurus tumidos caussabitur Euros,
verrendis sidera quaeret aquis.
vel miles vel amans, et frigora noctis 15
mistas perferet imbre nives?
estos alter speculator in hostes;
oculos alter, ut hoste, tenet.
urbes, hic durae limen amicae
hic portas frangit, at ille fores. 20
ratos invadere profuit hostes,
et armata vulgus inerme manu.
reïcii ceciderunt agmina Rhesi;
ıum capti deseruistis equi.
ritorum somnis utuntur amantes, 25
pitis hostibus arma movent.
transire manus vigilumque catervas,
t miseri est semper amantis opus.
ıs, nec certa Venus; victique resurgunt;
neges unquam posse iacere, cadunt. 30
iam quicunque vocabit amorem,
Ingenii est experientis amor.
ducta Briseide moestus Achilles.
et, Argivas frangite Troës opes.
Andromaches complexibus ibat in arma: 35
am capiti quae daret, uxor erat.
cum Atrides visa Priameïde fertur
s effusis obstupuisse comis.
ue deprensus fabrilia vincula sensit.
ı coelo fabula nulla fuit. 40
gnis eram, discinctaque in otia natus:
nt *animos lectus* et umbra meos.
avum formosae cura puellae,

iussit et in castris aera merere suis.
45 Inde vides vigilem, nocturnaque bella geren[t]
Qui non vult fieri desidiosus, amet.

ELEGIA X.

Qualis ab Eurota Phrygiis avecta carinis
coniugibus belli caussa duobus erat:
qualis erat Lede, quam plumis abditus albi[s]
callidus in falsa lusit adulter ave:
5 qualis Amymone siccis errabat in agris,
quum premeret summi verticis urna coma[s]
talis eras; aquilamque in te taurumque ti[...]
bam,
et quidquid magno de Iove fecit Amor.
Nunc timor omnis abest, animique evanuit [...]
10 nec facies oculos iam capit ista meos.
Cur sim mutatus, quaeris? Quia munera p[...]
Haec te non patitur caussa placere mihi.
Donec eras simplex, animum cum corpore a[...]
nunc mentis vitio laesa figura tua est.
15 Et puer est et nudus Amor. Sine sordibus a[...]
et nullas vestes, ut sit apertus, habet.
Quid puerum Veneris pretio prostare iubetis[?]
Quo pretium condat, non habet ille sinum
Nec Venus apta feris, Veneris nec filius, ar[...]
20 non decet imbelles aera merere deos.
Stat meretrix certo cuivis mercabilis aere;
et miseras iusso corpore quaerit opes.
Devovet imperium tamen haec lenonis avari:
et, quod vos facitis sponte, coacta facit.
25 Sumite in exemplum pecudes ratione carente[s]
Turpe erit ingenium mitius esse feris.

munus equum, non taurum vacca poposcit:
s placitam munere captat ovem.
ıulier spoliis exultat ademtis:
ıt noctes: sola locanda venit. 30
quod utrumque iuvat, quod uterque petebat:
m, quanti gaudeat ipsa, facit.
s ex aequo ventura est grata duobus:
r illam vendit, et alter emit?
it damno, tibi sit lucrosa voluptas, 35
cio motu femina virque ferunt?
onducti vendunt periuria testes:
e selecti iudicis arca patet.
os emta miseros defendere lingua:
iat magnas, turpe, tribunal opes. 40
i reditu census augere paternos,
ı lucro prostituisse suam.
rebus merito debetur inemtis:
e conducto gratia nulla toro.
ductor solvit: mercede soluta 45
ıet officio debitor ille tuo.
rmosae, pretium pro nocte pacisci.
et eventus sordida praeda bonos.
millas tanti pepigisse Sabinas,
erent sacrae virginis arma caput. 50
xierat, traiecit viscera ferro
t poenae caussa monile fuit.
indignum est, a divite munera posci.
poscenti quod dare possit, habet.
plenis pendentes vitibus uvas: 55
Alcinoi poma benignus ager.
umeret pauper, studiumque fidemque

quod quis habet, dominae conferat omne suae.
Est quoque, carminibus meritas celebrare puellas
60 dos mea. Quam volui, nota sit arte mea.
Scindentur vestes, gemmae frangentur et aurum:
carmina quam tribuent, fama perennis erit.
Nec dare, sed pretium posci dedignor et odi.
Quod nego poscenti, desine velle; dabo.

ELEGIA XI.

Colligere incertos, et in ordine ponere, crines
docta, neque ancillas inter habenda, Nape;
inque ministeriis furtivae cognita noctis
utilis, et dandis ingeniosa notis;
5 saepe venire ad me dubitantem hortata Corinnam·
fida laboranti saepe reperta mihi;
accipe, et ad dominam peraratas mane tabellas
perfer; et obstantes sedula pelle moras.
Nec silicum venae, nec durum in pectore ferrum,
10 nec tibi simplicitas ordine maior inest.
Credibile est, et te sensisse Cupidinis arcus;
in me militiae signa tuere tuae.
Si quaeret, quid agam; spe noctis vivere, dices.
Caetera fert blanda cera notata manu.
15 Dum loquor, hora fugit. Vacuae bene redde ta
bellas:
verum continuo fac tamen illa legat.
Adspicias oculos, mando, frontemque legentis.
E tacito vultu scire futura licet.
Nec mora: perlectis rescribat multa iubeto.
20 Odi, quum late splendida cera vacat.
Comprimat ordinibus versus, oculosque moretur
margine in extremo litera rasa meos.

uid digitos opus est graphium lassare tenendo?
Hoc habeat scriptum tota tabella, Veni.
on ego victrices lauro redimire tabellas,
nec Veneris media ponere in aede morer.
ubscribam Veneri: fidas tibi Naso tabellas
dedicat; at nuper vile fuistis acer.]

ELEGIA XII.

lete meos casus: tristes rediere tabellae.
Infelix hodie litera posse negat.
mina sunt aliquid. Modo quum discedere vellet,
ad limen digitos restitit icta Nape.
issa foras iterum limen transire memento 5
cautius, atque alte sobria ferre pedem.
hinc, difficiles, funebria ligna, tabellae:
tuque negaturis cera referta notis,
am, puto, de longae collectam flore cicutae
nelle sub infami Corsica misit apis. 10
tanquam minio, penitus medicata rubebas.
lle color vere sanguinolentus erat.
ectae in triviis iaceatis, inutile lignum,
sque rotae frangat praetereuntis onus.
n etiam, qui vos ex arbore vertit in usum, 15
nvincam puras non habuisse manus.
uit illa arbor misero suspendia collo.
nifici diras praebuit illa cruces.
dit turpes raucis bubonibus umbras:
turis in ramis et strigis ova tulit. 20
o commisi nostros insanus amores,
liaque ad dominam verba ferenda dedi?
hae capiant vadimonia garrula cerae,
aliquis duro cognitor ore legat.

vela colorati qualia Seres habent?
vel pede quod gracili deducit aranea filum,
quum leve deserta sub trabe nectit opus.
Nec tamen ater erat, nec erat tamen aureus illis,
10 sed, quamvis neuter, mistus uterque color:
qualem clivosae madidis in vallibus Idae
ardua direpta cortice cedrus habet.
Adde, quod et dociles, et centum flexibus apti,
et tibi nullius caussa doloris erant.
15 Non acus abrupit, non vallum pectinis, illos:
ornatrix tuto corpore semper erat.
Ante meos oculos saepe est ornata; nec unquam
brachia direpta saucia fecit acu.
Saepe etiam, nondum digestis mane capillis,
20 purpureo iacuit semisupina toro.
Tum quoque erat neglecta decens; ut Threcia
Bacche,
quum temere in viridi gramine lassa iacet.
Quum graciles essent tamen, et lanuginis instar
heu! male vexatae quanta tulere comae!
25 Quam se praebuerunt ferro patienter et igni,
ut fieret torto nexilis orbe sinus!
Clamabam, Scelus est, istos scelus urere crines
Sponte decent: capiti, ferrea, parce tuo.
Vim procul hinc remove: non est, qui debeat u
30 erudit admotas ipse capillus acus.
Formosae periere comae: quas vellet Apollo,
quas vellet capiti Bacchus inesse suo.
Illis contulerim, quas quondam nuda Dione
pingitur humenti sustinuisse manu.
35 Quid male compositos quereris periisse capillos?
Quid speculum moesta ponis, inepta, manu
Non bene consuetis a te spectaris ocellis.

Ut placeas, debes immemor esse tui.
Non te cantatae laeserunt pellicis herbae;
non anus Haemonia perfida lavit aqua; 40
nec tibi vis morbi nocuit; procul omen abesto;
nec minuit densas invida lingua comas.
Facta manu culpaque tua dispendia sentis.
Ipsa dabas capiti mista venena tuo.
Nunc tibi captivos mittet Germania crines: 45
culta triumphatae munere gentis eris.
O quam saepe, comas aliquo mirante, rubebis,
et dices, Emta nunc ego merce probor!
Nescio quam pro me laudat nunc iste Sygambram;
fama tamen, memini, quum fuit ista mei. 50
Me miserum! lacrimas male continet; oraque dextra
protegit, ingenuas picta rubore genas.
Sustinet antiquos gremio, spectatque capillos,
hei mihi! non illo munera digna loco.
Collige cum vultu mentem: reparabile damnum est. 55
Postmodo nativa conspiciere coma.

ELEGIA XV.

Quid mihi, livor edax, ignavos obiicis annos;
ingeniique vocas carmen inertis opus?
non me more patrum, dum strenua sustinet aetas,
praemia militiae pulverulenta sequi:
nec me verbosas leges ediscere: nec me 5
ingrato vocem prostituisse foro?
Mortale est, quod quaeris, opus. Mihi fama perennis
quaeritur, ut toto semper in orbe canar.
Vivet Maeonides, Tenedos dum stabit et Ide:
dum rapidas Simois in mare volvet aquas. 10

inque suos fontes versa recurrit aqua.
Carminibus cessere fores: insertaque posti,
quamvis robur erat, carmine victa sera est.
Quid mihi profuerit velox cantatus Achilles?
30 quid pro me Aiaces alter et alter agent?
quique tot errando, quot bello, perdidit annos?
raptus et Haemoniis flebilis Hector equis?
At, facies tenerae ut laudata est saepe puellae,
ad vatem, pretium carminis, ipsa venit.
35 Magna datur merces. Heroum clara valete
nomina: non apta est gratia vestra mihi.
Ad mea formosos vultus adhibete puellae
carmina, purpureus quae mihi dictat Amor.

ELEGIA II.

Quem penes est dominam servandi cura, Bagoë,
dum perago tecum pauca, sed apta, vaca.
Hesterna vidi spatiantem luce puellam
illâ, quae Danai porticus agmen habet.
5 Protinus ut placuit, misi scriptoque rogavi.
Rescripsit trepida, Non licet, illa manu.
Et, cur non liceat, quaerenti, reddita caussa es
quod nimium dominae cura molesta tua est.
Si sapis o, custos, odium, mihi crede, mereri
10 desine! Quem metuit quisque, perisse cupit.
Vir quoque non sapiens: quid enim servare labor
unde nihil, quamvis non tueare, perit?
Sed gerat ille suo morem furiosus amori:
et castam, multis quae placet, esse putet.
15 Huic furtiva tuo libertas munere detur;
quam dederis illi, reddat ut illa tibi.
Conscius esse velis: domina est obnoxia servo.

Conscius esse times? dissimulare licet.
Scripta leget secum: matrem scripsisse putato.
Venerit ignotus, postmodo notus eat.
Ibit, ut adfectam, quae non languebit, amicam
visat; iudiciis aegra sit illa tuis.
Si faciet tarde, ne te mora longa fatiget,
imposita gremio stertere fronte potes.
Nec tu, linigeram fieri quid possit ad Isin, 25
quaesieris: nec tu curva theatra time.
Conscius assiduos commissi tollet honores.
Quis minor est autem, quam tacuisse, labor?
Ille placet, versatque domum, neque verbera sentit:
ille potens: alii, sordida turba, iacent. 30
Huic, verae ut lateant caussae, finguntur inanes:
atque ambo domini, quod probat una, probant.
Quum bene vir traxit vultum, rugasque coëgit;
quod voluit fieri blanda puella, facit.
Sed tamen interdum tecum quoque iurgia nectat, 35
et lacrimas simulet, carnificemque vocet.
Tu contra obiicies, quae tuto diluat illa.
In vero, falso crimine deme fidem.
Sic tibi semper honos, sic alta peculia crescent:
haec face, et exiguo tempore liber eris. 40
Adspicis indicibus nexas per colla catenas:
squalidus orba fide pectora carcer habet.
Quaerit aquas in aquis, et poma fugacia captat
Tantalus: hoc illi garrula lingua dedit.
um nimium servat custos Iunonius Io, 45
ante suos annos occidit; illa dea est.
di ego compedibus liventia crura gerentem,
unde vir incestum scire coactus erat.
ena minor merito. Nocuit mala lingua duobus.
Vir doluit; famae damna puella tulit. 50

Crede mihi, nulli sunt crimina grata marito:
nec quemquam, quamvis audiat illa, iuvant.
Seu tepet, indicium securas prodis ad aures:
sive amat, officio fit miser ille tuo.
55 Culpa nec ex facili, quamvis manifesta, probatur.
Iudicis illa sui tuta favore venit.
Viderit ipse licet; credet tamen ille neganti,
damnabitque oculos, et sibi verba dabit.
Adspiciet dominae lacrimas; plorabit et ipse:
60 et dicet, Poenas garrulus iste dabit.
Cur dispar certamen inis? Tibi verbera victo
adsunt: in gremio iudicis illa sedet.
Non scelus aggredimur: non ad miscenda coimus
toxica: non stricto fulminat ense manus:
65 quaerimus, ut tuto per te possimus amare.
Quid precibus nostris mollius esse potest?

ELEGIA III.

Hei mihi, quod dominam, nec vir nec femina, servas,
mutua nec Veneris gaudia nosse potes!
Qui primus pueris genitalia membra recidit,
vulnera, quae fecit, debuit ipse pati.
5 Mollis in obsequium facilisque rogantibus esses,
si tuus in quavis praetepuisset amor.
Non tu natus equo, non fortibus utilis armis:
bellica non dextrae convenit hasta tuae.
Ista mares tractant: tu spes depone viriles.
10 Sunt tibi cum domina signa ferenda tua.
Hanc imple meritis: huius tibi gratia prosit.
Si careas illa, quis tuus usus erit?
Est etiam facies, sunt apti lusibus anni.

Indigna est pigro forma perire situ.
Fallere te potuit, quamvis habeare molestus: 15
non caret effectu, quod voluere duo.
Aptius ut fuerit, precibus tentasse, rogamus,
dum bene ponendi munera tempus habes.

ELEGIA IV.

Non ego mendosos ausim defendere mores;
falsaque pro vitiis arma movere meis.
Confiteor; si quid prodest delicta fateri:
in mea nunc demens crimina, fassus, eo.
Odi: nec possum cupiens non esse, quod odi. 5
Heu quam, quod studeas ponere, ferre grave est!
Nam desunt vires ad me mihi, iusque regendi.
Auferor, ut rapida concita puppis aqua.
Non est certa meos quae forma invitet amores.
Centum sunt caussae, cur ego semper amem. 10
Sive aliqua est oculos in se deiecta modestos;
uror: et insidiae sunt pudor ille meae.
Sive procax ulla est; capior, quia rustica non est,
spemque dat in molli mobilis esse toro.
Aspera si visa est, rigidasque imitata Sabinas; 15
velle, sed ex alto dissimulare, puto.
Sive est docta; placet raras dotata per artes:
sive rudis; placita est simplicitate sua.
Est, quae Callimachi prae nostris rustica dicat
carmina? Cui placeo, protinus ipsa placet. 20
Est etiam, quae me vatem, et mea carmina culpet?
Culpantis cupiam sustinuisse femur.
Molliter incedit? motu capit. Altera dura est;
at poterit tacto mollior esse viro.
Haec quia dulce canit, flectitque facillima vocem, 25

oscula cantanti rapta dedisse velim.
Haec querulas habili pertentat pollice chordas;
tam doctas quis non possit amare manus?
Illa placet gestu, numerosaque brachia ducit,
30 et tenerum molli torquet ab arte latus:
ut taceam de me, qui caussa tangor ab omni;
illic Hippolytum pone, Priapus erit.
Tu, quia tam longa es, veteres Heroidas aequas,
et potes in toto multa iacere toro.
35 Haec habilis brevitate sua est: corrumpor utraque
Conveniunt voto longa brevisque meo.
Non est culta; subit quid cultae accedere possit.
Ornata est; dotes exhibet illa suas.
Candida me capiet, capiet me flava puella:
40 est etiam fusco grata colore Venus.
Seu pendent nivea pulli cervice capilli:
Leda fuit nigra conspicienda coma.
Seu flavent, placuit croceis Aurora capillis.
Omnibus historiis se meus aptat amor.
45 Me nova sollicitat, me tangit serior aetas.
Haec melior specie; moribus illa placet.
Denique quas tota quisquam probat urbe puellas,
noster in has omnes ambitiosus amor.

ELEGIA V.

Nullus amor tanti est, (abeas, pharetrate Cupido;)
ut mihi sint toties maxima vota mori.
Vota mori mea sunt, quum te peccasse recordor,
hei mihi perpetuum nata puella malum!
5 Non mihi delatae nudant tua facta tabellae:
non data furtive munera crimen habent.
O! utinam arguerem sic, ut non vincere possem!

Me miserum! quare tam bona caussa mea est?
Felix, qui, quod amat, defendere fortiter audet:
cui sua, Non feci, dicere amica potest. 10
Ferreus est, nimiumque suo favet ille dolori,
cui petitur victa palma cruenta rea.
Ipse miser vidi, quum me dormire putares,
sobrius apposito crimina vestra mero.
Multa supercilio vidi vibrante loquentes. 15
Nutibus in vestris pars bona vocis erat.
Non oculi tacuere tui, conscriptaque vino
mensa; nec in digitis litera nulla fuit.
Sermonem agnovi, quod non videatur, agentem,
verbaque pro certis iussa valere notis. 20
Iamque frequens ierat mensa conviva remota:
compositi iuvenes unus et alter erant.
Improba tum vero iungentes oscula vidi.
Illa mihi lingua nexa fuisse liquet:
qualia nec fratri tulerit germana severo; 25
sed tulerit cupido mollis amica viro:
qualia credendum est non Phoebum ferre Dianae:
sed Venerem Marti saepe tulisse suo.
Quid facis, exclamo; quo nunc mea gaudia defers?
Iniiciam dominas in mea iura manus. 30
Haec tibi sunt mecum, mihi sunt communia tecum.
In bona cur quisquam tertius ista venit?
Haec ego, quaeque dolor linguae dictavit: at illi
conscia purpureus venit in ora pudor.
Quale coloratum Tithoni coniuge coelum 35
subrubet, aut sponso visa puella novo:
quale rosae fulgent inter sua lilia mistae:
aut ubi cantatis Luna laborat equis:
aut quod, ne longis flavescere possit ab annis,
Maeonis Assyrium femina tinxit ebur: 40

hic erat, aut aliquis color ille simillimus horum:
  et nunquam casu pulchrior illa fuit.
Spectabat terram; terram spectare decebat.
  Moesta erat in vultu, moesta decenter erat.
45 Sicut erant, (et erant culti,) laniare capillos
  et fuit in teneras impetus ire genas.
Ut faciem vidi, fortes cecidere lacerti:
  defensa est armis nostra puella suis.
Qui modo saevus eram, supplex ultroque rogavi,
50 oscula ne nobis deteriora daret.
Risit, et ex animo dedit oscula, qualia possent
  excutere irato tela trisulca Iovi.
Torqueor infelix, ne tam bona senserit alter:
  et volo non ex hac illa fuisse nota.
55 Haec quoque, quam docui, multo meliora fuerunt,
  et quidquam visa est addidicisse novi.
Quod nimium placuere, malum est: quod tota labellis
  lingua tua est nostris, nostra recepta tuis.
Nec tamen hoc unum doleo: non oscula tantum
60 iuncta queror; quamvis haec quoque iuncta queror:
illa, nisi in lecto, nunquam potuere doceri.
  Nescio quis pretium grande magister habet.

ELEGIA VI.

Psittacus, Eois ales transmissus ab Indis,
  occidit: exequias ite frequenter aves.
Ite, piae volucres, et plangite pectora pennis;
  et rigido teneras ungue notate genas.
5 *Horrida* pro moestis lanietur pluma capillis:
  pro longa resonent carmina vestra tuba.

id scelus Ismarii quereris, Philomela, tyranni?
Expleta est annis ista querela suis.
itis in rarae miserum divertite funus.
Magna, sed antiqua est caussa doloris Itys. 10
mnes, quae liquido libratis in aëre cursus;
tu tamen ante alias, turtur amice, dole.
lena fuit vobis omni concordia vita,
et stetit ad finem longa tenaxque fides.
Quod fuit Argolico iuvenis Phocëus Orestae; 15
hoc tibi, dum licuit, psittace, turtur erat.
Quid tamen ista fides? quid rari forma coloris?
quid vox mutandis ingeniosa sonis?
quid iuvat, ut datus es, nostrae placuisse puellae?
Infelix avium gloria, nempe iaces. 20
Tu poteras virides pennis hebetare smaragdos,
tincta gerens rubro Punica rostra croco.
Non fuit in terris vocum simulantior ales:
reddebas blaeso tam bene verba sono.
Raptus es invidia. Non tu fera bella movebas: 25
garrulus, et placidae pacis amator eras.
Ecce, coturnices inter sua proelia vivunt:
forsitan et fiunt inde frequenter anus.
Plenus eras minimo: nec prae sermonis amore
in multos poteras ora vacare cibos. 30
Nux erat esca tibi, caussaeque papavera somni:
pellebatque sitim simplicis humor aquae.
Vivit edax vultur, ducensque per aëra gyros
milüus, et pluviae graculus auctor aquae:
vivit et armigerae cornix invisa Minervae; 35
illa quidem saeclis vix moritura novem.
Occidit illa loquax humanae vocis imago,
psittacus, extremo munus ab orbe datum.
Optima prima fere manibus rapiuntur avaris:

40 implentur numeris deteriora suis.
Tristia Phyllacidae Thersites funera vidit:
iamque cinis, vivis fratribus, Hector erat.
Quid referam timidae pro te pia vota puellae:
vota procelloso per mare rapta Noto?
45 Septima lux venit, non exhibitura sequentem:
et stabat vacua iam tibi Parca colo.
Non tamen ignavo stupuerunt verba palato.
Clamavit moriens lingua, Corinna vale.
Colle sub Elysio nigra nemus ilice frondet,
50 udaque perpetuo gramine terra viret.
Si qua fides dubiis, volucrum locus ille piarum
dicitur, obscaenae quo prohibentur aves.
Illic innocui late pascuntur olores:
et vivax phoenix, unica semper avis.
55 Explicat ipsa suas ales Iunonia pennas:
oscula dat cupido blanda columba mari.
Psittacus has inter, nemorali sede receptus,
convertit volucres in sua verba pias.
Ossa tegit tumulus: tumulus pro corpore parvus;
60 quo lapis exiguus par sibi carmen habet:
Colligor ex ipso dominae placuisse sepulcro.
Ora fuere mihi plus ave docta loqui.

ELEGIA VII.

Ergo ego sufficiam reus in nova crimina semper?
Ut vincam, toties dimicuisse piget.
Sive ego marmorei respexi summa theatri,
eligis e multis, unde dolere velis.
5 Candida seu tacito me vidit femina vultu,
in vultu tacitas arguis esse notas.
Si quam laudavi, miseros petis ungue capillos:

si culpo, crimen dissimulare putas.
Sive color bonus est, in te quoque frigidus esse,
seu malus, alterius dicor amore mori. 1
Atque ego peccati vellem mihi conscius esse.
Aequo animo poenam, qui meruere, ferunt.
Nunc temere insimulas: credendoque omnia frustra,
ipsa vetas iram pondus habere tuam.
Adspice, ut auritus miserandae sortis asellus 15
assiduo domitus verbere tardus eat.
Ecce, tuum crinem sollers ornare Cypassis
obiicitur dominae contemerasse torum.
Di melius, quam me, si sit peccasse libido,
sordida contemtae sortis amica iuvet! 20
Quis Veneris famulae connubia liber inire,
tergaque complecti verbere secta velit?
Adde, quod ornandis operosa est illa capillis,
et tibi per doctas grata ministra manus.
'cilicet ancillam, quae sic tibi fida, rogarem? 25
Quid, nisi ut indicio iuncta repulsa foret?
er Venerem iuro, puerique volatilis arcus,
me non admissi criminis esse reum.

ELEGIA VIII.

nendis in mille modos perfecta capillis,
omere sed solas digna, Cypassi, deas;
ihi iucundo non rustica cognita furto;
ota quidem dominae, sed magis apta mihi;
fuit inter nos sociati corporis index? 5
nsit concubitus unde Corinna tuos?
amen erubui, non verbo lapsus in ullo
tivae Veneris conscia signa dedi.
quod, in ancilla si quis delinquere possit.

10 illum ego contendi mente carere bona?
Thessalus ancillae facie Briseïdos arsit:
serva Mycenaeo est Phoebas amata duci.
Nec sum Tantalide, nec forti maior Achille.
Quod decuit reges, cur mihi turpe putem?
15 Ut tamen iratos in te defixit ocellos,
vidi te totis erubuisse genis.
At quanto, si forte refers, praesentior ipse,
per Veneris feci numina magna fidem!
Tu dea, tu iubeas animi periuria nostri
20 Carpathium tepidos per mare ferre Notos.
Pro quibus officiis pretium mihi dulce repende
concubitus hodie, fusca Cypassi, tuos.
Quid renuis? fingisque novos, ingrata, timores?
Est, unum e dominis emeruisse, satis.
25 Quod si stulta negas, index anteacta fatebor;
et veniam culpae proditor ipse meae:
quoque loco fuerim tecum, quotiesque, Cypassi,
narrabo dominae, quotque quibusque modis.

ELEGIA IX.

O nunquam pro me satis indignate Cupido,
o in corde meo desidiose puer,
quid me, qui miles nunquam tua signa reliqui,
laedis? et in castris vulneror ipse tuis?
5 Cur tua fax urit, figit tuus arcus amicos?
Gloria pugnantes vincere maior erat.
Quid? non Haemonius, quem cuspide perculi heros
confossum medica postmodo iuvit ope?
Venator sequitur fugientia, capta relinquit:
10 semper et inventis ulteriora petit.

sentimus, populus tibi deditus, arma:
reluctanti cessat in hoste manus.
vat in nudis hamata recondere tela
us? Ossa mihi nuda reliquit amor.
amore viri, tot sunt sine amore puellae. 15
tibi cum magna laude triumphus eat.
nisi immensum vires promosset in orbem,
ineis esset nunc quoque tecta casis.
in acceptos miles deducitur agros:
ur in saltus carcere liber equus: 20
e subductam celant navalia pinum:
ue deposito poscitur ense rudis.
que, qui toties merui sub amore puellae,
ctum placide vivere tempus erat.
leus, posito, si quis mihi dicat, amore, 25
cer: usque adeo dulce puella malum est.
bene pertaesum est, animique relanguit ardor;
o quo miserae turbine mentis agor.
in praeceps dominum, spumantia frustra
retentantem, durior oris equus: 30
us, prope iam prensa tellure, carinam
ntem portus ventus in alta rapit:
aepe refert incerta Cupidinis aura;
ue purpureus tela resumit Amor.
uer; positis nudus tibi praebeor armis. 35
bi sunt vires: hic tua dextra valet.
nquam iussae, veniunt iam sponte sagittae.
llis prae me nota pharetra tua est.
tota quicunque quiescere nocte
net, et somnos praemia magna vocat. 40
quid est somnus, gelidae nisi mortis imago?
i *quiescendi* tempora fata dabunt.

Me modo decipiant voces fallacis amicae:
  sperando certe gaudia magna feram.
45 Et modo blanditias dicat; modo iurgia nectat.
  Saepe fruar domina: saepe repulsus eam.
Quod dubius Mars est, per te, privigne Cupido, est
  et movet exemplo vitricus arma tuo:
tu levis es, multoque tuis ventosior alis:
50 gaudiaque ambigua dasque negasque fide.
Si tamen exaudis, pulchra cum matre, rogantem;
  indeserta meo pectore regna tene.
Accedant regno, nimium vaga turba, puellae.
  Ambobus populis sic venerandus eris.

ELEGIA X.

Tu mihi, tu certe, memini, Graecine, negabas,
  uno posse aliquem tempore amare duas.
Per te decipior: per te deprensus inermis,
  ecce duas uno tempore solus amo.
5 Utraque formosa est: operosae cultibus ambae:
  artibus, in dubio est, haec sit, an illa, prior.
Pulchrior hac illa est, haec est quoque pulchrior illa:
  et magis haec nobis, et magis illa placet.
Errat, ut a ventis discordibus acta faselos,
10 dividuumque tenent alter et alter amor.
Quid geminas, Erycina, meos sine fine dolores?
  Non erat in curas una puella satis?
Quid folia arboribus, quid pleno sidera coelo,
  in freta collectas alta quid addis aquas?
15 Sed tamen hoc melius, quam si sine amore iacerem.
  Hostibus eveniat vita severa meis.
Hostibus eveniat, vacuo dormire cubili,

ıedio late ponere membra toro.
ıi saevus amor somnos abrumpat inertes:
que mei lecti non ego solus onus. 20
a disperdat, nullo prohibente, puella,
ıtis una potest, si minus una, duae.
am. Graciles, non sunt sine viribus artus
dere, non nervis, corpora nostra carent.
ri dabit in vires alimenta voluptas. 25
ɜpta est opera nulla puella mea.
ego, lascivae consumto tempore noctis,
is et forti corpore mane fui.
quem Veneris certamina mutua perdunt!
aciant, leti caussa sit ista mei! 30
, adversis contraria pectora telis
ɜs, et aeternum sanguine nomen emat.
ɜt avarus opes; et quae lassarit arando
ıora, periuro naufragus ore bibat.
ıi contingat Veneris languescere motu, 35
.m moriar: medium solvar et inter opus:
aliquis, nostro lacrimans in funere, dicat:
.veniens vitae mors fuit ista tuae.

ELEGIA XI.

. malas docuit, mirantibus aequoris undis,
aco pinus vertice caesa vias:
ɔncurrentes inter temeraria cautes
spicuam fulvo vellere vexit ovem.
ıam, ne quis remo freta longa moveret, 5
;o funestas pressa bibisset aquas!
ugit notumque torum sociosque Penates,
ɜcesque vias ire Corinna parat.
ibi, *me miserum!* Zephyros Eurosque timebo,

10 et gelidum Borean, praecipitemque Notum?
Non illic urbes, non tu mirabere silvas;
una est iniusti caerula forma maris.
Nec medius tenues conchas pictosve lapillos
pontus habet: bibuli littoris illa mora est.
15 Littora marmoreis pedibus signanda, puellae.
Hactenus est tutum: caetera caeca via est.
Et vobis alii ventorum proelia narrent;
quas Scylla infestet, quasve Charybdis aquas:
et quibus emineant violenta Ceraunia saxis:
20 quo lateant Syrtes magna minorque sinu.
Haec alii referant: at vos, quod quisque loquetur,
credite: credenti nulla procella nocet.
Sero respicitur tellus, ubi fune soluto
currit in immensum panda carina salum.
25 Navita sollicitus iam ventos horret iniquos,
et prope tam letum, quam prope cernit aquam.
Quod si concussas Triton exasperet undas,
quam tibi sit toto nullus in ore color!
Tum generosa voces fecundae sidera Ledae:
30 et, Felix, dicas, quem sua terra tenet!
Tutius est, fovisse torum; legisse libellos;
Threïciam digitis increpuisse lyram.
At, si vana ferunt volucres mea dicta procellae,
aequa tamen puppi sit Galatea tuae.
35 Vestrum crimen erit talis iactura puellae,
Nereïdesque deae, Nereïdumque pater.
Vade memor nostri, vento reditura secundo.
Impleat illa tuos fortior aura sinus.
Tunc mare in haec magnus declinet littora Nereus:
40 huc venti spectent: huc agat aestus aquas.
Ipsa roges, Zephyri veniant in lintea pleni:
ipsa tua moveas turgida vela manu.

imus ego adspiciam notam de littore puppim,
et dicam, Nostros advehit ista deos:
cipiamque humeris, et multa sine ordine carpam 45
oscula. Pro reditu victima vota cadet.
que tori formam molles sternentur arenae:
pro mensa tumulus quilibet esse potest.
ic apposito narrabis multa Lyaeo,
paene sit ut mediis obruta navis aquis: 50
ımque ad me properas, nec iniquae tempora noctis,
nec te praecipites extimuisse Notos.
mnia pro veris credam, sint ficta licebit.
Cur ego non votis blandiar ipse meis?
ıec mihi quamprimum coelo nitidissimus alto 55
Lucifer admisso tempora portet equo.

ELEGIA XII.

e triumphales circum mea tempora lauri.
Vicimus: in nostro est ecce Corinna sinu,
ıam vir, quam custos, quam ianua firma, tot hostes,
servabant, ne qua posset ab arte capi.
aec est praecipuo victoria digna triumpho, 5
in qua, quaecunque est, sanguine praeda caret.
on humiles muri, non parvis oppida fossis
cincta, sed est ductu capta puella meo.
ergama quum caderent bello superata bilustri;
ex tot, in Atrida pars quota laudis erat? 10
t mea seposita est et ab omni milite dissors
gloria: nec titulum muneris alter habet.
e duce ad hanc voti finem, me milite veni:
ipse eques, *ipse* pedes, signifer ipse fui.

15 Nec casum fortuna meis immiscuit actis.
Huc ades, o cura parte, Triumphe, mea.
Nec belli est nova caussa mei. Nisi rapta fuiss
Tyndaris, Europae pax Asiaeque foret.
Femina silvestres Lapithas, populumque biforn
20 turpiter apposito vertit in arma mero.
Femina Troianos iterum fera bella movere
impulit in regno, iuste Latine, tuo.
Femina Romanis, etiamnunc Urbe recenti,
immisit soceros, armaque saeva dedit.
25 Vidi ego pro nivea pugnantes coniuge tauros:
spectatrix animos ipsa iuvenca dabat.
Me quoque cum multis, sed me sine caede, Cu
iussit militiae signa movere suae.

ELEGIA XIII.

Dum labefactat onus gravidi temeraria ventris,
in dubio vitae lassa Corinna iacet.
Illa quidem, clam me tantum molita pericli,
ira digna mea est: sed cadit ira metu.
5 Sed tamen aut ex me conceperat, aut ego credo
Est mihi pro facto saepe, quod esse potest.
Isi, Paraetonium genialiaque arva Canopi
quae colis, et Memphin, palmiferamque Phar
quaque celer lato Nilus delapsus in alveo
10 per septem portus in maris exit aquas;
per tua sistra precor, per Anubidis ora verend
sic tua sacra pius semper Osiris amet,
pigraque labatur circum donaria serpens,
et comes in pompa corniger Apis eat:
15 *huc adhibe* vultus, et in una parce duobus.
Nam vitam dominae tu dabis, illa mihi.

Saepe tibi sedit certis operata diebus,
qua cingit lauros Gallica turma tuas.
Tuque, laborantes utero miserata puellas,
quarum tarda latens corpora tendit onus; 20
lenis ades, precibusque fave, Lucina, puellae.
Digna est, quam iubeas muneris esse tui.
Ipse ego tura dabo fumosis candidus aris:
ipse feram ante tuos munera vota pedes.
Adiiciam titulum, *Servata Naso Corinna.* 25
Tu modo fac titulo muneribusque locum.
Si tamen in tanto fas est monuisse timore;
hac tibi sit pugna dimicuisse satis.

ELEGIA XIV.

Quid iuvat, immunes belli cessare puellas,
nec fera peltatas agmina velle sequi,
si sine Marte suis patiuntur vulnera telis,
et caecas armant in sua fata manus?
Quae prima instituit teneros convellere foetus, 5
militia fuerat digna perire sua.
Scilicet ut careat rugarum crimine venter,
sternetur pugnae tristis arena tuae?
Si mos antiquis placuisset matribus idem,
gens hominum vitio deperitura fuit: 10
quique iterum iaceret generis primordia nostri
in vacuo lapides orbe, parandus erat.
Quis Priami fregisset opes, si numen aquarum
iusta recusasset pondera ferre Thetis?
Ilia si tumido geminos in ventre necasset, 15
casurus dominae conditor Urbis erat.
Si Venus Aenean gravida temerasset in alvo,
Caesaribus tellus orba futura fuit.

Tu quoque, quum posses nasci, formosa, perisses
20 tentasset, quod tu, si tua mater opus.
Ipse ego, quum fuerim melius periturus amando
vidissem nullos, matre necante, dies.
Quid plenam fraudas vitem crescentibus uvis,
pomaque crudeli vellis acerba manu?
25 Sponte fluent matura sua. Sine crescere nata:
est pretium tardae non leve vita morae.
Vestra quid effoditis subiectis viscera telis,
et nondum natis dira venena datis?
Colchida respersam puerorum sanguine culpant,
30 atque sua caesum matre queruntur Ityn.
Utraque saeva parens: sed tristibus utraque causs
iactura socii sanguinis ulta virum est.
Dicite, quis Tereus, quis vos irritet Iäson
figere sollicita corpora vestra manu?
35 Hoc neque in Armeniis tigres fecere latebris:
perdere nec foetus ausa leaena suos.
At tenerae faciunt, sed non impune, puellae.
Saepe, suos utero quae necat, ipsa perit.
Ipsa perit, ferturque toro resoluta capillos;
40 et Merito clamant, qui modo cunque vident.
Ista sed aetherias vanescant dicta per auras;
et sint ominibus pondera nulla meis.
Di faciles, peccasse semel concedite tuto:
et satis est. Poenam culpa secunda ferat.

ELEGIA XV.

Annule, formosae digitum vincture puellae,
in quo censendum nil, nisi dantis amor;
munus eas gratum. Te laeta mente receptum
protinus articulis induat illa suis.

Tam bene convenias, quam mecum convenit illi;
  et digitum iusto commodus orbe teras.
Felix, a domina tractaberis, annule, nostra.
  Invideo donis iam miser ipse meis.
O utinam subito fieri mea munera possem
  artibus Aeaeis, Carpathiive senis! 10
Tunc ego te cupiam dominae tetigisse papillas,
  et laevam tunicis inseruisse manum.
Elabar digito, quamvis angustus et haerens;
  inque sinum mira laxus ab arte cadam.
Idem ego, ut arcanas possim signare tabellas, 15
  neve tenax ceram siccaque gemma trahat,
humida formosae tangam prius ora puellae:
  tantum ne signem scripta dolenda mihi.
Si dabor, ut condar loculis; exire negabo,
  adstringens digitos orbe minore tuos. 20
Non ego dedecori tibi sum, mea vita, futurus,
  quodve tener digitus ferre recuset, onus.
Me gere, quum calidis perfundes imbribus artus,
  damnaque sub gemma perfer euntis aquae.
Sed, puto, te nuda mea membra libidine surgent, 25
  et peraget partes annulus ipse viri.
Irrita quid voveo? Parvum proficiscere munus.
  Illa datam tecum sentiat esse fidem.

ELEGIA XVI.

le pars Sulmo tenet Peligni tertia ruris,
  parva, sed irriguis ora salubris aquis.
l licet admoto tellurem sidere findat,
  et micet Icarii stella proterva canis;
  a pererrantur Peligna liquentibus undis:
  t *viret in tenero fertilis* herba solo.

Terra ferax Cereris, multoque feracior uvis:
dat quoque bacciferam Pallada rarus ager:
perque resurgentes rivis labentibus herbas
10 gramineus madidam cespes obumbrat humum.
At meus ignis abest. Verbo peccavimus uno.
Quae movet ardores, est procul; ardor adest.
Non ego, si medius Polluce et Castore ponar,
in coeli sine te parte fuisse velim.
15 Solliciti iaceant, terraque premantur iniqua,
in longas orbem qui secuere vias.
Aut iuvenum comites iussissent ire puellas,
si fuit in longas terra secanda vias.
Tunc mihi, si premerem ventosas horridus Alpes,
20 durum cum domina molle fuisset iter.
Cum domina Libycas ausim perrumpere Syrtes,
et dare non aequis vela ferenda Notis.
Non, quae virgineo portenta sub inguine latrant,
nec timeam vestros, curva Malea, sinus:
25 nec, quas submersis ratibus saturata Charybdis
fundit, et effusas ore receptat aquas.
Quod si Neptuni ventosa potentia vincat,
et subventuros auferat unda deos;
tu nostris niveos humeris impone lacertos.
30 Corpore nos facili dulce feremus onus.
Saepe petens Hero iuvenis tranaverat undas.
Tunc quoque tranasset; sed via caeca fuit.
At sine te, quamvis operosi vitibus agri
me teneant, quamvis amnibus arva natent,
35 et vocet in rivos parentem rusticus undam,
frigidaque arboreas mulceat aura comas,
non ego Pelignos videor celebrare salubres·
non ego natalem, rura paterna, locum;

sed Scythiam, Cilicasque feros, viridesque Britannos,
quaeque Prometheo saxa cruore rubent. 40
Ulmus amat vites, vitis non deserit ulmos:
separor a domina cur ego saepe mea?
At mihi te comitem iurabas usque futuram
per me, perque oculos, sidera nostra, tuos.
Verba puellarum, foliis leviora caducis, 45
irrita, qua visum est, ventus et aura ferunt.
Si qua mei tamen est in te pia cura relicti;
incipe pollicitis addere facta tuis:
parvaque quamprimum rapientibus esseda mannis
ipsa per admissas concute lora iubas. 50
At vos, qua veniet, tumidi subsidite montes,
et faciles curvis vallibus este, viae!

ELEGIA XVII.

Si quis erit, qui turpe putet servire puellae;
illo convincar iudice turpis ego.
Sim licet infamis, dum me moderatius urat,
quae Paphon et fluctu pulsa Cythera tenet.
Atque utinam dominae mitis quoque praeda fuissem; 5
formosae quoniam praeda futurus eram.
Dat facies animos: facie violenta Corinna est.
Me miserum! cur est tam bene nota sibi?
Scilicet a speculi sumuntur imagine fastus;
nec nisi compositam se videt illa prius. 10
Non, tibi si facies nimium dat in omnia regnum,
(o facies oculos nata tenere meos!)
collatum idcirco tibi me contemnere debes.
Aptari magnis inferiora licet.

15 Creditur et Nymphe, mortalis amore, Calypso,
capta, reluctantem detinuisse virum.
Credimus, aequoream Phthio Nereïda regi,
Egeriam iusto concubuisse Numae;
Vulcano Venerem: quamvis, incude relicta,
20 turpiter obliquo claudicet ille pede.
Carminis hoc ipsum genus impar: sed tamen apte
iungitur herous cum breviore modo.
Tu quoque me, mea lux, in quaslibet accipe leges.
Te decet in medio iura dedisse toro.
25 Non tibi crimen ero, nec quo laetere remoto.
Non erit hic nobis inficiandus amor.
Sunt mihi pro magno felicia carmina censu:
et multae per me nomen habere volunt.
Novi aliquam, quae se circumferat esse Corinnam.
30 Ut fiat, quid non illa dedisse velit?
Sed neque diversi ripa labuntur eadem
frigidus Eurotas, populiferque Padus:
nec, nisi tu, nostris cantabitur ulla libellis.
Ingenio caussas tu dabis una meo.

ELEGIA XVIII.

Carmen ad iratum dum tu perducis Achillem,
primaque iuratis induis arma viris;
nos, Macer, ignavae Veneris cessamus in umbra:
et tener ausuros grandia frangit Amor.
5 Saepe meae dixi, Tandem discede, puellae:
in gremio sedit protinus illa meo.
Saepe, Pudet, dixi. Lacrimis vix illa retentis,
Me miseram! cur te, dixit, amare pudet?
implicuitque suos circum mea colla lacertos:
10 et, quae me perdunt, oscula mille dedit.

'incor, et ingenium sumtis revocatur ab armis;
resque domi gestas, et mea bella, cano.
ceptra tamen sumsi; curaque Tragoedia nostra
crevit: et huic operi quamlibet aptus eram.
isit Amor pallamque meam, pictosque cothurnos, 15
sceptraque privata tam cito sumta manu.
[inc quoque me dominae numen deduxit iniquae:
deque cothurnato vate triumphat Amor.
)uod licet, aut artes teneri profitemur Amoris:
(hei mihi: praeceptis urgeor ipse meis!) 20
ut, quod Penelopes verbis reddatur Ulyxi,
scribimus; aut lacrimas, Phylli relicta, tuas:
uod Paris, et Macareus, et quod male gratus Iäson,
Hippolytique parens, Hippolytusque legant.
uodque tenens strictum Dido miserabilis ensem 25
dicat, et Aeoliae Lesbis amica lyrae.
)uam celer e toto rediit meus orbe Sabinus,
scriptaque diversis retulit ille locis!
;andida Penelope signum cognovit Ulyxis:
legit ab Hippolyto scripta noverca suo. 30
am pius Aeneas miserae rescripsit Elissae:
quodque legat Phyllis, si modo vivit, habet.
'ristis ad Hypsipylen ab Iasone litera venit.
Dat votam Phoebo Lesbis amata lyram.
[ec tibi, qua tutum vati, Macer, arma canenti, 35
aureus in medio Marte tacetur Amor.
:t Paris est illic, et adultera nobile crimen;
et comes extincto Laodamia viro.
i bene te novi, non bella libentius istis
dicis, et a vestris in mea castra redis.

ELEGIA XIX.

Si tibi non opus est servata, stulte, puella,
at mihi fac serves, quo magis ipse velim.
Quod licet, ingratum est: quod non licet, acrius urit.
Ferreus est, si quis, quod sinit alter, amat.
5 Speremus pariter, pariter metuamus amantes:
et faciat voto rara repulsa locum.
Quo mihi fortunam, quae nunquam fallere possit?
Nil ego, quod nullo tempore laedat, amo.
Viderat hoc in me vitium versuta Corinna:
10 quaque capi possem, callida norat opem.
Ah quoties sani capitis mentita dolores,
cunctantem tardo iussit abire pede!
Ah quoties finxit culpam, quantumque libebat,
insontis speciem praebuit ipsa nocens!
15 Sic ubi vexarat, tepidosque refoverat ignes,
rursus erat votis comis et apta meis.
Quas mihi blanditias, quam dulcia verba parabat!
Oscula, di magni, qualia quotque dabat!
Tu quoque, quae nostros rapuisti nuper ocellos,
20 saepe face insidias, saepe rogata nega:
et sine me, ante tuos proiectum in limine postes,
longa pruinosa frigora nocte pati.
Sic mihi durat amor, longosque adolescit in annos.
Hoc iuvat: haec animi sunt alimenta mei.
25 Pinguis amor nimiumque potens in taedia nobis
vertitur; et stomacho, dulcis ut esca, nocet.
*Si nunq*uam Danaën habuisset aënea turris,
non esset Danaë de Iove facta parens.
Dum servat Iuno sinuatam cornibus Io,

, quam fuerat, gratior ipsa Iovi. 30
et facile est, quisquis cupit, arbore frondes
et e medio flumine potet aquam.
it regnare diu, deludat amantem.
i, quod monitis torqueor ipse meis!
eveniat; nocet indulgentia nobis. 35
quitur, fugio: quod fugit, usque sequor.
nosae nimium secure puellae,
m prima claudere nocte domum:
is furtim toties tua limina pulset,
: quid latrent nocte silente canes; 40
t referat sollers ancilla tabellas:
s vacuo secubet ipsa toro.
ta tuas aliquando cura medullas,
ocum nostris materiamque dolis.
vacuo furari littore arenas, 45
stulti si quis amare potest.
o praemoneo; nisi tu servare puellam
incipiet desinere esse mea.
ue tuli: speravi saepe futurum,
ene servasses, ut bene verba darem. 50
et pateris nulli patienda marito.
concessi finis amoris erit.
elix nunquam prohibebor adire?
i sub nullo vindice semper erit?
n? per nulla traham suspiria somnos? 55
s, cur te iure perisse velim?
cum facili, quid cum lenone marito?
pis vitio gaudia nostra tuo.
, quem tanta iuvet patientia, quaeras!
rivalem si iuvat esse, veta. 60

LIBER TERTIUS.

ELEGIA I.

Stat vetus et multos incidua silva per annos:
credibile est illi numen inesse loco.
Fons sacer in medio, speluncaque pumice pend
et latere ex omni dulce queruntur aves.
5 Hic ego dum spatior tectus nemoralibus umbris
quod mea, quaerebam, Musa moveret opu
Venit odoratos Elegeïa nexa capillos:
et, puto, pes illi longior alter erat.
Forma decens; vestis tenuissima; vultus ama
10 in pedibus vitium caussa decoris erat.
Venit et ingenti violenta Tragoedia passu:
fronte comae torva, palla iacebat humi.
Laeva manus sceptrum late regale tenebat:
Lydius alta pedum vincla cothurnus erat.
15 Et prior, Ecquis erit, dixit, tibi finis amandi
o argumenti lente poeta tui!
Nequitiam vinosa tuam convivia narrant,
narrant in multas compita secta vias.
Saepe aliquis digito vatem designat euntem,
20 atque ait, Hic, hic est, quem ferus urit A
Fabula, nec sentis, tota iactaris in Urbe,
dum tua postposito facta pudore refers.
Tempus erat thyrso dudum graviore moveri.
Cessatum satis est: incipe maius opus.
25 Materia premis ingenium; cane facta virorum:
haec animo, dices, area digna meo est.
Quod tenerae cantent, lusit tua Musa, puellae

ue per numeros acta iuventa suos.
eam per te Romana Tragoedia nomen.
it leges spiritus iste meas. 30
et movit pictis innixa cothurnis
ı caesarie terque quaterque caput.
m memini,) limis subrisit ocellis.
an in dextra myrtea virga fuit?
ibus verbis, animosa Tragoedia, dixit, 35
nis? An nunquam non gravis esse potes?
ı tamen es numeris dignata moveri:
ugnasti versibus usa meis.
ɔntulerim sublimia carmina nostris.
exiguas regia vasta fores. 40
; et mecum levis est, mea cura, Cupido.
n materia fortior ipsa mea.
sine me lascivi mater Amoris;
o proveni lena comesque deae.
ıon poteris duro reserare cothurno, 45
blanditiis ianua laxa meis.
emerui plus, quam tu, posse, ferendo
supercilio non patienda tuo.
cepto didicit custode Corinna
adstricti sollicitare forem; 50
toro tunica velata recincta;
npercussos nocte movere pedes.
s foribus duris incisa pependi,
ita a populo praetereunte legi!
ne memini, dum custos saevus abiret, 55
missam delituisse sinu.
um me munus natali mittis? at illa
et apposita barbara mersit aqua?
e movi felicia semina mentis.
habes, quod te iam petit ista, meum. 60

Desierant; coepi: Per vos utramque rogamus,
in vacuas aures verba timentis eant.
Altera me sceptro decoras, altoque cothurno:
(iam nunc contracto magnus in ore sonus:)
65 altera das nostro victurum nomen amori.
Ergo ades, et longis versibus adde breves.
Exiguum vati concede, Tragoedia, tempus.
Tu labor aeternus: quod petit illa, breve es
Mota dedit veniam. Teneri properentur amore
70 dum vacat; a tergo grandius urget opus.

ELEGIA II.

Non ego nobilium sedeo spectator equorum:
cui tamen ipsa faves, vincat ut ille precor.
Ut loquerer tecum, veni, tecumque sederem:
ne tibi non notus, quem facis, esset amor.
5 Tu cursus spectes, ego te. Spectemus uterqu
quod iuvet, atque oculos pascat uterque suc
O cuicunque faves, felix agitator equorum!
Ergo illi curae contigit esse tuae.
Hoc mihi contingat; sacro de carcere missis
10 insistam forti mente vehendus equis:
et modo lora dabo, modo verbere terga notabc
nunc stringam metas interiore rota.
Si mihi currenti fueris conspecta, morabor,
deque meis manibus lora remissa fluent.
15 Ah quam paene Pelops Pisaea concidit hasta,
dum spectat vultus, Hippodamia, tuos!
Nempe favore suae vicit tamen ille puellae.
Vincamus dominae quisque favore suae.
Quid frustra refugis? Cogit nos linea iungi.
20 *Haec* ex lege loci commoda Circus habet.

'u tamen, a dextra quicunque es, parce puellae.
Contactu lateris laeditur ista tui.
'u quoque, qui spectas post nos, tua contrahe crura,
si pudor est, rigido nec preme terga genu.
ed nimium demissa iacent tua pallia terrae. 25
Collige; vel digitis en ego tollo meis.
[nvida vestis eras, quae tam bona crura tegebas;
quoque magis spectes, invida vestis eras.
'alia Milanion Atalantes crura fugacis
optavit manibus sustinuisse suis. 30
'alia pinguntur succinctae crura Dianae,
quum sequitur fortes, fortior ipsa, feras.
[is ego non visis arsi: quid fiet ab istis?
In flammam flammas, in mare fundis aquas.
uspicor ex istis, et caetera posse placere, 35
quae bene sub tenui condita veste latent.]
'is tamen interea faciles arcessere ventos,
quos faciat nostra mota tabella manu?
n magis hic meus est animi, non aëris, aestus,
captaque femineus pectora torret amor? 40
)um loquor, alba nigro sparsa est tibi pulvere vestis.
Sordide de niveo corpore pulvis abi.
ed iam pompa venit; linguis animisque favete
Tempus adest plausus: aurea pompa venit.
'rima loco fertur passis Victoria pennis. 45
Huc ades; et meus hic fac, dea, vincat amor.
'laudite Neptuno, nimium qui creditis undis.
Nil mihi cum pelago: me mea terra tenet.
'laude tuo Marti, miles; nos odimus arma.
Pax iuvat, et media pace repertus Amor. 50
[uguribus Phoebus, Phoebe venantibus adsit:

artifices in te verte, Minerva, manus.
Ruricolae, Cereri teneroque adsurgite Baccho:
Pollucem pugiles, Castora placet eques.
55 Nos tibi, blanda Venus, puerique potentibus a
plaudimus: inceptis annue, diva, meis,
daque novae mentem dominae, ut patiatur am
Annuit; et motu signa secunda dedit.
Quod dea promisit, promittas ipsa rogamus.
60 Pace loquor Veneris: tu dea maior eris.
Per tibi tot iuro testes, pompamque deorum,
te dominam nobis tempus in omne fore.
Sed pendent tibi crura: potes, si forte iuvabit
cancellis primos inseruisse pedes.
65 Maxima iam vacuo Praetor spectacula Circo
quadriiuges aequo carcere misit equos.
Cui faveas video: vincet cuicunque favebis.
Quid cupias, ipsi scire videntur equi.
Me miserum! metam spatioso circuit orbe.
70 Quid facis? Admoto proximus axe subit.
Quid facis, infelix? Perdis bona vota puellae.
Tende precor valida lora sinistra manu.
Favimus ignavo. Sed enim revocate, Quirite
et date iactatis undique signa togis.
75 En revocant. At, ne turbet toga mota capillos
in nostros abdas te licet usque sinus.
Iamque patent iterum reserato carcere postes,
et volat admissis discolor agmen equis.
Nunc saltem supera, spatioque insurge patent
80 Sint mea, fac, dominae sint rata vota meae
Sunt dominae rata vota meae: mea vota supers
Ille tenet palmam, palma petenda mihi est.
Risit, et argutis quiddam promisit ocellis.
Hoc satis hic: alio caetera redde loco.

ELEGIA III.

ɔs, i, crede! Fidem iurata fefellit:
es illi, quae fuit ante, manet.
ıngos habuit nondum periura capillos,
ɔngos, postquam numina laesit, habet.
candorem roseo suffusa rubore 5
uit: niveo lucet in ore rubor.
exiguus: pedis est aptissima forma.
ı decensque fuit: longa decensque manet.
habuit, radiant ut sidus, ocellos,
ıos mentita est perfida saepe mihi. 10
ıeterni falsum iurare puellis
ɔque concedunt; formaque numen habet.
ꞩuos illam nuper iurasse recordor.
e meos oculos; et doluere mei.
li, si vos impune fefellerit illa, 15
ıs meriti cur ego damna tuli?
nvidiae vobis Cepheïa virgo est,
ıale formosa iussa parente mori.
s est, quod vos habui sine pondere testes,
ɔum laesos ridet inulta deos: 20
er nostram redimat periuria poenam,
ıa deceptus decipientis ero?
re deus est nomen, frustraque timetur,
lta populos credulitate movet:
juis deus est, teneras amat ille puellas, 25
ıium solas omnia posse iubet.
tifero Mavors accingitur ense:
ɔtit invicta Palladis hasta manu.
ɔxibiles curvantur Apollinis arcus:
ı *alta Iovis dextera* fulmen habet. 30

Formosas Superi metuunt offendere laesi:
atque ultro, quae se non timuere, timent.
Et quisquam pia tura focis imponere curat?
Certe plus animi debet inesse viris.
35 Iupiter igne suo lucos iaculatur et arces,
missaque periuras tela ferire vetat.
Tot meruere peti: Semele miserabilis arsit:
officio est illi poena reperta suo.
At si venturo se subduxisset amanti,
40 non pater in Baccho matris haberet onus.
Quid queror, et toti facio convicia coelo?
Di quoque habent oculos: di quoque pect habent.
Si deus ipse forem, numen sine fraude liceret
femina mendaci falleret ore meum.
45 Ipse ego iurarem verum iurasse puellas,
et non de tetricis dicerer esse deus.
Tu tamen illorum moderatius utere dono,
aut oculis certe parce, puella, meis.

ELEGIA IV.

Dure vir, imposito tenerae custode puellae,
nil agis; ingenio quaeque tuenda suo est.
Si qua metu demto casta est, ea denique casta est
quae, quia non liceat, non facit; illa facit.
5 Ut iam servaris bene corpus, adultera mens est:
nec custodiri, ni velit, ulla potest.
Nec mentem servare potes, licet omnia claudas.
Omnibus exclusis, intus adulter erit.
Cui peccare licet, peccat minus. Ipsa potestas
10 *semina* nequitiae languidiora facit.
Desine, crede mihi, vitia irritare vetando.

obsequio vinces aptius illa tuo.
Vidi ego nuper equum, contra sua frena tenacem,
ore reluctanti fulminis ire modo.
Constitit, ut primum concessas sensit habenas, 15
frenaque in effusa laxa iacere iuba.
Nitimur in vetitum semper, cupimusque negata.
Sic interdictis imminet aeger aquis.
Centum fronte oculos, centum cervice gerebat
Argus; et hos unus saepe fefellit Amor. 20
In thalamo Danaë, saxo ferroque perenni,
quae fuerat virgo tradita, mater erat.
Penelope mansit, quamvis custode careret,
inter tam multos intemerata procos.
Quidquid servatur, cupimus magis. ipsaque furem 25
cura vocat. Pauci, quod sinit alter, amant.
Nec facie placet ipsa sua, sed amore mariti.
Nescio quid, quod te ceperit, esse putant.
Non proba sit, quam vir servat, sed adultera: cara est;
ipse timor pretium corpore maius habet. 30
Indignere licet; iuvat inconcessa voluptas.
Sola placet, Timeo, dicere si qua potest.
Non tamen ingenuam ius est servare puellam.
Hic metus externae corpora gentis agat.
Scilicet ut possit custos, Ego, dicere, feci, 35
in laudem servi casta sit illa tui.
Rusticus est nimium, quem laedit adultera coniux;
et notos mores non satis Urbis habet,
in qua Martigenae non sunt sine crimine nati
Romulus Iliades, Iliadesque Remus. 40
Quo tibi formosam, si non nisi casta placebat?
Non possunt u.lis ista coire modis.
Si sapis, indulge dominae; vultusque severos

exue: nec rigidi iura tuere viri.
45 Et cole, quos dederit (multos dabit,) uxor amic
Gratia sic minimo magna labore venit.
Sic poteris iuvenum convivia semper inire:
et, quae non tuleris, multa videre domi.

ELEGIA V.

(Absque dubio spuria; olim in fragmentis post Nucem le huc reposita est ab Mario, quem secuti sunt et Burmannu recentiores.)

Nox erat; et somnus lassos submisit ocellos.
Terruerunt animum talia visa meum.
Colle sub aprico celeberrimus ilice lucus
stabat; et in ramis multa latebat avis.
5 Area gramineo suberat viridissima prato,
uvida de guttis lene sonantis aquae.
Ipse sub arboreis vitabam frondibus aestum;
fronde sub arborea sed tamen aestus erat.
Ecce petens variis immistas floribus herbas,
10 constitit ante oculos candida vacca meos,
candidior nivibus, tunc quum cecidere recentes
in liquidas nondum quas mora vertit aquas:
candidior, quod adhuc spumis stridentibus albe
et modo siccatam, lacte, reliquit ovem.
15 Taurus erat comes huic, feliciter ille maritus:
cumque sua teneram coniuge pressit humum.
Dum iacet, et lente revocatas ruminat herbas,
atque iterum pasto pascitur ante cibo:
visus erat, somno vires adimente ferendi,
20 cornigerum terrae deposuisse caput.
Huc levibus pennis cornix delapsa per auras
venit, et in viridi garrula sedit humo;
terque bovis niveae petulanti pectora rostro

fodit, et albentes abstulit ore iubas.
Illa locum taurumque diu cunctata reliquit. 25
Sed niger in vaccae pectore livor erat.
Utque procul vidit carpentes pabula tauros,
(carpebant tauri pabula laeta procul;)
illuc se rapuit, gregibusque immiscuit illis;
et petiit herbae fertilioris opem. 30
Dic, age, nocturnae, quicunque es, imaginis augur,
si quid habent veri, visa quid ista ferant.
Sic ego: nocturnae sic dixit imaginis augur,
expendens animo singula dicta suo:
quem tu mobilibus foliis vitare volebas, 35
sed male vitabas, aestus amoris erat.
Vacca puella tua est. Aptus color ille puellae.
Tu vir, et in vacca compare taurus eras.
Pectora quod rostro cornix fodiebat acuto;
ingenium dominae lena movebit anus. 40
Quod cunctata diu taurum sua vacca reliquit;
frigidus in viduo destituere toro.
.ivor, et adverso maculae sub pectore nigrae,
pectus adulterii labe carere negant.
ixerat interpres. Gelido mihi sanguis ab ore 45
fugit; et ante oculos nox stetit alta meos.

ELEGIA VI.

ımis, arundinibus limosas obsite ripas,
d dominam propero; siste parumper aquas.
tibi sunt pontes, nec quae sine remigis ictu
ncava traiecto cymba rudente vehat.
ıs eras, memini; nec te transire refugi: 5
nmaque vix talos contigit unda meos.
uis apposito nivibus de monte solutis,

et turpi crassas gurgite volvis aquas.
Quid properasse iuvat? quid parva dedisse quie
10 tempora? quid nocti conseruisse diem,
si tamen hic standum; si non datur artibus ulli
ulterior nostro ripa premenda pedi?
Nunc ego, quas habuit pennas Danaeïus heros,
terribili densum quum tulit angue caput;
15 nunc opto currum, de quo Cerealia primum
semina venerunt in rude missa solum.
Prodigiosa loquor veterum mendacia vatum.
Non tulit haec unquam, nec feret ulla dies.
Tu potius, ripis effuse capacibus amnis,
20 sic aeternus eas, labere fine tuo.
Non eris invidiae, torrens, mihi crede, ferend
si dicar per te forte retentus amans.
Flumina deberent iuvenes in amore iuvare:
flumina senserunt ipsa, quid esset amor.
25 Inachus in Melie Bithynide pallidus isse
dicitur, et gelidis incaluisse vadis.
Nondum Troia fuit lustris obsessa duobus,
quum rapuit vultus, Xanthe, Neaera tuos.
Quid? non Alpheon diversis currere terris
30 virginis Arcadiae certus adegit amor?
Te quoque promissam Xantho, Penee, Creüsa
Phthiotum terris occuluisse ferunt.
Quid referam Asopon, quem cepit Martia Theb
natarum Thebe quinque futura parens?
35 Cornua si tua nunc ubi sint, Acheloë, requiram
Herculis irata fracta querere manu.
Nec tanti Calydon, nec tota Aetolia tanti;
una tamen tanti Deïanira fuit.
Ille fluens dives septena per ostia Nilus,
40 *qui* patriam tantae tam bene celat aquae,

fertur in Euadne collectam Asopide flammam
  vincere gurgitibus non potuisse suis.
Siccus ut amplecti Salmonida posset Enipeus,
  cedere iussit aquam: iussa recessit aqua.
Nec te praetereo, qui per cava saxa volutans 45
  Tiburis Argei spumifer arva rigas;
Ilia cui placuit, quamvis erat horrida cultu,
  ungue notata comas, ungue notata genas.
Illa, gemens patruique nefas delictaque Martis,
  errabat nudo per loca sola pede. 50
Hanc amnis rapidis animosus vidit ab undis;
  raucaque de mediis sustulit ora vadis:
atque ita, Quid nostras, inquit, teris anxia ripas,
  Ilia, ab Idaeo Laomedonte genus?
Quo cultus abiere tui? quid sola vagaris? 55
  vitta nec evinctas impedit alba comas?
Quid fles, et teneros lacrimis corrumpis ocellos?
  pectoraque insana plangis aperta manu?
Ille habet et silices, et durum in pectore ferrum,
  qui tenero lacrimas lentus in ore videt. 60
Ilia, pone metus; tibi regia nostra patebit:
  teque colent amnes: Ilia, pone metus.
Tu centum aut plures inter dominabere Nymphas:
  nam centum aut plures flumina nostra tenent.
Ne me sperne, precor, tantum, Troiana propago: 65
  munera promissis uberiora feres.
Dixerat. Illa oculos in humum deiecta modestos
  spargebat tepido flebilis imbre sinus.
Ter molita fugam, ter ad altas restitit undas,
  currendi vires eripiente metu. 70
Sera tamen scindens inimico pollice crinem,
  edidit indignos ore tremente sonos:
O utinam mea lecta forent patrioque sepulcro

condita, dum poterant virginis ossa legi:
75 Cur modo Vestalis taedas invitor ad ullas
turpis et Iliacis inficianda focis?
Quid moror? En digitis designor adultera vulgi.
Desit famosus, qui notet ora, pudor.
Hactenus, et vestem tumidis praetendit ocellis:
80 atque ita se in rapidas perdita misit aquas.
Supposuisse manus ad pectora lubricus amnis
dicitur, et socii iura dedisse tori.
Te quoque credibile est aliqua caluisse puella:
sed nemora et silvae crimina vestra tegunt.
85 Dum loquor, increvit vastis spatiosius undis,
nec capit admissas alveus altus aquas.
Quid mecum, furiose, tibi? quid mutua differs
gaudia? quid coeptum, rustice, rumpis iter?
Quid? si legitimum flueres, si nobile flumen?
90 si tibi per terras maxima fama foret?
Nomen habes nullum, nivibus collecte caducis;
nec tibi sunt fontes, nec tibi certa domus.
Fontis habes instar pluviamque nivesque solutas;
quas tibi divitias pigra ministrat hiems.
95 Aut lutulentus agis brumali tempore cursus:
aut premis arentem pulverulentus humum.
Quis te unquam potuit sitiens haurire viator?
Quis dixit grata voce, Perennis eas?
Damnosus pecori curris, damnosior agris.
100 Forsitan haec alios; me mea damna movent.
Huic ego vae! demens narrabam fluminum amores?
Iactasse indigno nomina tanta pudet.
Nescio quid spectans, Acheloon et Inachon amnes,
et potui nomen, Nile, referre tuum?
105 At tibi pro meritis opto, non candide torrens,
sint rapidi soles, siccaque semper hiems.

ELEGIA VII.

ı formosa est, aut non bene culta puella,
puto, non votis saepe petita meis?
men in nullos tenui male languidus usus,
ıcui pigro crimen onusque toro;
ıi cupiens, pariter cupiente puella, 5
ınis effeti parte iuvante frui.
dem nostro subiecit eburnea collo
ıia, Sithonia candidiora nive:
ue inseruit cupida luctantia lingua:
/um femori supposuitque femur: 10
blanditias dixit, dominumque vocavit:
ıae praeterea publica verba iuvant.
ımen gelida veluti mea membra cicuta,
ia propositum destituere suum.
s iners iacui, species, et inutile pondus: 15
ıatis exactum est, corpus an umbra forem.
ıihi ventura est, siquidem ventura, senectus,
n desit numeris ipsa iuventa suis?
let annorum, quod me, iuvenemque virumque,
uvenem nec me sensit amica virum. 20
ımas aditura pias aeterna sacerdos
it, et a caro fratre verenda soror.
er bis flava Chie, ter candida Pithe,
ibas officio continuata meo est.
ı a nobis angusta nocte Corinnam, 25
emini numeros sustinuisse novem.
ıea Thessalico languent devota veneno
ora? num misero carmen et herba nocent?
punicea defixit nomina cera,

30 et medium tenues in iecur egit acus?
Carmine laesa Ceres sterilem vanescit in herbam:
deficiunt laesi carmine fontis aquae;
ilicibus glandes, cantataque vitibus uva
decidit; et nullo poma movente fluunt.
35 Quid vetat et nervos magicas torpere per artes?
Forsitan impatiens fit latus inde meum.
Huc pudor accessit: facti pudor ipse nocebat:
ille fuit vitii caussa secunda mei.
At qualem vidi, qualem tetigique puellam!
40 Sic etiam tunica tangitur illa sua.
Illius a tactu Pylius iuvenescere posset,
Tithonusque annis fortior esse suis.
Haec mihi contigerat; sed non vir contigit illi.
Quas nunc concipiam per nova vota preces?
45 Credo etiam magnos, quo sum tam turpiter usus,
muneris oblati poenituisse deos.
Optabam recipi certe; sum nempe receptus:
oscula ferre; tuli. proximus esse; fui.
Quid mihi fortunae tantum? quid regna sine usu?
50 Quid nisi possedi dives avarus opes?
Sic aret mediis taciti vulgator in undis,
pomaque, quae nullo tempore tangat, habet.
A tenera quisquam sic surgit mane puella,
protinus ut sanctos possit adire deos.
55 Sed non blanda, puto, non optima perdidit in me
oscula: non omni sollicitavit ope?
Illa graves potuit quercus, adamantaque durum,
surdaque blanditiis saxa movere suis.
Digna movere fuit certe vivosque virosque;
60 sed neque tunc vixi, nec vir, ut ante, fui.
Quid iuvat, ad surdas si cantet Phemius aures?
Quid miserum Thamyran picta tabella iuvat?

ı quae non tacita formavi gaudia mente!
Quos ego non finxi disposuique modos!
ostra tamen iacuere, velut praemortua, membra
turpiter, hesterna languidiora rosa:
ıae nunc ecce vigent intempestiva valentque:
nunc opus exposcunt militiamque suam.
uin istic pudibunda iace, pars pessima nostri.
Sic sum pollicitis captus et ante tuis. 70
u dominum fallis: per te deprensus inermis
tristia cum magno damna pudore tuli.
anc etiam non est mea dedignata puella
molliter admota sollicitare manu.
ɔd postquam nullas consurgere posse per artes, 75
immemoremque sui procubuisse videt;
uid me ludis, ait? Quis te, male sane, iubebat
invitum nostro ponere membra toro?
ıt te traiectis Aeaea venefica lanis
devovet: aut alio lassus amore venis. 80
ɔ mora: desiluit tunica velata recincta:
t decuit nudos proripuisse pedes.
e suae possent intactam scire ministrae;
ɔdecus hoc sumta dissimulavit aqua.

ELEGIA VIII.

ıisquam ingenuas etiamnum suspicit artes,
tenerum dotes carmen habere putat?
um quondam fuerat pretiosius auro:
ınc barbaria est grandis, habere nihil.
ɔulchre nostri dominae placuere libelli, 5
icuit libris, non licet ire mihi.
ene laudavit, laudato ianua clausa est.
'er *huc illuc* ingeniosus eo.

Ecce recens dives, parto per vulnera censu,
10 praefertur nobis, sanguine factus eques.
Hunc potes amplecti formosis, stulta, lacertis
huius in amplexu, stulta, iacere potes?
Si nescis, caput hoc galeam portare solebat:
ense latus cinctum, quod tibi servit, erat.
15 Laeva manus, cui nunc serum male conve
aurum,
scuta tulit. Dextram tange, cruenta fuit.
Qua periit aliquis, potes hanc contingere dext
Heus, ubi mollities pectoris illa tui est?
Cerne cicatrices, veteris vestigia pugnae.
20 Quaesitum est illi corpore, quidquid habet.
Forsitan et, quoties hominem iugulaverit, ill
indicet; hoc fassas tangis, avara, manus?
Ille ego Musarum purus Phoebique sacerdos
ad rigidas canto carmen inane fores.
25 Discite, qui sapitis, non haec, quae scimus, in
sed trepidas acies et fera bella sequi:
proque bono versu primum deducite pilum.
Hoc tibi, si velles, posset, Homere, dari.
Iupiter, admonitus nihil esse potentius auro,
30 corruptae pretium virginis ipse fuit.
Dum merces aberat, durus pater, ipsa severa,
aerati postes, ferrea turris erat.
Sed postquam sapiens in munera venit adulter
praebuit ipsa sinus, et, dare iussa, dedit.
35 At quum regna senex coeli Saturnus haberet,
omne lucrum tenebris alta premebat humus
Aeraque et argentum, cumque auro pondera
Manibus admorat: nullaque massa fuit.
At meliora dabat; curvo sine vomere fruges,
40 pomaque, et in quercu mella reperta cava.

Nec valido quisquam terram findebat aratro:
signabat nullo limite fossor humum.
Non freta demissi verrebant eruta remi.
Ultima mortali tum via littus erat.
Contra te sollers, hominum natura, fuisti; 45
et nimium damnis ingeniosa tuis.
Quid tibi, turritis incingere moenibus urbes?
Quid tibi, discordes addere in arma manus?
Quid tibi cum pelago? Terra contenta fuisses.
Cur non et coelum, tertia regna, petis? 50
Qua licet, affectas coelum quoque. Templa Quirinus,
Liber, et Alcides, et modo Caesar, habent.
Eruimus terra solidum pro frugibus aurum.
Possidet inventas sanguine miles opes.
Curia pauperibus clausa est: dat census honores. 55
Inde gravis iudex, inde severus eques.
Omnia possideant: illis Campusque forumque
serviat: hi pacem saevaque bella regant.
Tantum ne nostros avidi lucrentur amores:
et satis est; aliquid pauperis esse sinant. 60
At nunc, exaequet tetricas licet illa Sabinas,
imperat, ut captae, qui dare multa potest.
Me prohibet custos: in me timet illa maritum.
Si dederim, tota cedet uterque domo.
O si neglecti quisquam deus ultor amantis, 65
tam male quaesitas pulvere mutet opes!

ELEGIA IX.

Memnona si mater, mater ploravit Achillen,
et tangunt magnas tristia fata deas;
flebilis indignos, Elegëia, solve capillos.

Ah nimis ex vero nunc tibi nomen erit!
5 Ille tui vates operis, tua fama, Tibullus
ardet in exstructo, corpus inane, rogo.
Ecce puer Veneris fert eversamque pharetram,
et fractos arcus, et sine luce facem.
Adspice, demissis ut eat miserabilis alis;
10 pectoraque infesta tundat aperta manu.
Excipiunt lacrimas sparsi per colla capilli,
oraque singultu concutiente sonant.
Fratris in Aeneae sic illum funere dicunt
egressum tectis, pulcher Iüle, tuis.
15 Nec minus est confusa Venus, moriente Tibullo,
quam iuvenis rupit quum ferus inguen aper.
At sacri vates et divum cura vocamur:
sunt etiam, qui nos numen habere putent.
Scilicet omne sacrum mors importuna profanat:
20 omnibus obscuras iniicit illa manus.
Quid pater Ismario, quid mater profuit, Orpheo?
carmine quid victas obstupuisse feras?
Aelinon in silvis idem pater, aelinon, altis
dicitur invita concinuisse lyra.
25 Adspice Maeoniden, a quo, ceu fonte perenni,
vatum Pieriis ora rigantur aquis;
hunc quoque summa dies nigro submersit Averno:
diffugiunt avidos carmina sola rogos.
Durat opus vatum, Troiani fama laboris,
30 tardaque nocturno tela retexta dolo.
Sic Nemesis longum, sic Delia, nomen habebunt,
altera cura recens, altera primus amor.
Quid nunc sacra iuvant? quid nunc Aegyptia prosunt
sistra? quid in vacuo secubuisse toro?
35 Quum rapiant mala fata bonos, (ignoscite fasso,)

sollicitor, nullos esse putare deos.
Vive pius; moriere pius. Cole sacra; colentem
mors gravis a templis in cava busta trahet.
Carminibus confide bonis; iacet ecce Tibullus.
Vix manet e toto, parva quod urna capit. 40
Tene, sacer vates, flammae rapuere rogales?
pectoribus pasci nec timuere tuis?
Aurea sanctorum potuissent templa deorum
urere, quae tantum sustinuere nefas.
Avertit vultus, Erycis quae possidet arces. 45
Sunt quoque, qui lacrimas continuisse negant.
Sed tamen hoc melius, quam si Phaeacia tellus
ignotum vili supposuisset humo.
Hic certe manibus fugientis pressit ocellos
mater, et in cineres ultima dona tulit. 50
Hic soror in partem misera cum matre doloris
venit, inornatas dilaniata comas:
cumque tuis sua iunxerunt Nemesisque priorque
oscula: nec solos destituere rogos.
Delia discedens, Felicius, inquit, amata 55
sum tibi: vixisti, dum tuus ignis eram.
Cui Nemesis, Quid, ait, tibi sunt mea damna dolori?
Me tenuit moriens deficiente manu.
Si tamen e nobis aliquid, nisi nomen et umbra,
restat, in Elysia valle Tibullus erit. 60
Obvius huic venies, hedera iuvenilia cinctus
tempora, cum Calvo, docte Catulle, tuo:
tu quoque, si falsum est temerati crimen amici,
sanguinis atque animae prodige Galle tuae.
His comes umbra tua est, si qua est modo corporis umbra. 65

Auxisti numeros, culte Tibulle, pios.

Ossa quieta, precor, tuta requiescite in urna
et sit humus cineri non onerosa tuo.

ELEGIA X.

Annua venerunt Cerealis tempora sacri.
Secubat in vacuo sola puella toro.
Flava Ceres, tenues spicis redimita capillos,
cur inhibes sacris commoda nostra tuis?
5 Te, dea, munificam gentes ubicunque loquuntur:
nec minus humanis invidet ulla bonis.
Ante nec hirsuti torrebant farra coloni:
nec notum terris area nomen erat:
sed glandem quercus, oracula prima, ferebant:
10 haec erat, et teneri cespitis herba, cibus.
Prima Ceres docuit turgescere semen in agris;
falce coloratas subsecuitque comas.
Prima iugis tauros supponere colla coëgit;
et veterem curvo dente revellit humum.
15 Hanc quisquam lacrimis laetari credit amantum,
et bene tormentis secubituque coli?
Nec tamen est, quamvis agros amet illa feraces,
rustica: nec viduum pectus amoris habet.
Cretes erunt testes, (nec fingunt omnia Cretes:)
20 Cretes, nutrito terra superba Iove.
Illic, sideream mundi qui temperat arcem,
exiguus tenero lac bibit ore puer.
Magna fides testi: testis laudatur alumno.
Fassuram Cererem crimina nota puto.
25 Viderat Iasium Cretaea diva sub Ida
figentem certa terga ferina manu.
Vidit, et ut tenerae flammam rapuere medullae,
hinc pudor, ex illa parte trahebat amor.

Victus amore pudor. Sulcos arere videres,
et sata cum minima parte redire sui. 30
Quum bene iactati pulsarunt arva ligones,
ruperat et duram vomer aduncus humum,
seminaque in latos ierant aequaliter agros;
irrita decepti vota colentis erant.
Diva, potens frugum, silvis errabat in altis: 35
deciderant longae spicea serta comae.
Sola fuit Crete fecundo fertilis anno.
Omnia, qua tulerat se dea, messis erant.
Ipse locus nemorum canebat frugibus Ide,
et ferus in silva farra metebat aper. 40
Optavit Minos similes sibi legifer annos:
optavit, Cereris longus ut esset amor.
Qui tibi secubitus tristes, dea flava, fuissent,
hos cogor sacris nunc ego ferre tuis.
Cur ego sum tristis, quum sit tibi nata reperta; 45
regnaque, quam Iuno, sorte minora regat?
Festa dies Veneremque vocat, cantusque merumque.
Haec decet ad dominos munera ferre deos.

ELEGIA XI.

Multa diuque tuli: vitiis patientia victa est.
Cede fatigato pectore, turpis Amor.
Scilicet asserui iam me, rupique catenas:
et quae non puduit ferre, tulisse pudet.
Vicimus: et domitum pedibus calcamus Amorem. 5
Venerunt capiti cornua sera meo.
Perfer, et obdura: dolor hic tibi proderit olim.
Saepe tulit lassis succus amarus opem.
Ergo ego sustinui, foribus tam saepe repulsus,

10 ingenuum dura ponere corpus humo.
Ergo ego nescio cui, quem tu complexa tenebas,
excubui clausam, servus ut, ante domum.
Vidi ego, quum foribus lassus prodiret amator,
invalidum referens emeritumque latus.
15 Hoc tamen est levius, quam quod sum visus ab illo.
Eveniat nostris hostibus ille pudor.
Quando ego non fixus lateri spatiantis adhaesi,
ipse tuus custos, ipse vir, ipse comes?
Scilicet ut populo per me comitata placebas,
20 caussa fuit multis noster amoris amor.
Turpia quid referam vanae mendacia linguae,
et periuratos in mea damna deos?
quid iuvenum tacitos inter convivia nutus,
verbaque compositis dissimulata notis?
25 Dicta erat aegra mihi: praeceps amensque cucurri.
Veni; et rivali non erat aegra meo.
His, et quae taceo, duravi saepe ferendis.
Quaere alium, pro me qui velit ista pati.
Iam mea, votiva puppis redimita corona,
30 laeta tumescentes aequoris audit aquas.
Desine blanditias et verba, potentia quondam,
perdere. Non ego sum stultus, ut ante fui.
Luctantur, pectusque leve in contraria ducunt
hac amor, hac odium: sed, puto, vincet amor.
35 Odero, si potero: si non, invitus amabo.
Nec iuga taurus amat: quae tamen odit, habet.
Nequitiam fugio: fugientem forma reducit.
Aversor morum crimina: corpus amo.
Sic ego nec sine te, nec tecum vivere possum;
40 et videor voti nescius esse mei.

Aut formosa fores minus, aut minus improba, vellem:
  non facit ad mores tam bona forma malos.
Facta merent odium; facies exorat amorem.
  Me miserum! vitiis plus valet illa suis.
Parce, per o lecti socialia iura, per omnes, 45
  qui dant fallendos se tibi saepe, deos,
perque tuam faciem, magni mihi numinis instar,
  perque tuos oculos, qui rapuere meos;
quidquid eris, mea semper eris. Tu selige tantum,
  me quoque velle velis, anne coactus amem. 50
Lintea dem potius, ventisque ferentibus utar,
  ut, quamvis nolim, cogar amare tamen.

ELEGIA XII.

Quis fuit ille dies, quo tristia semper amanti
  omina non albae concinuistis aves?
quodve putem sidus nostris occurrere votis?
  quosve deos in me bella movere querar?
Quae modo dicta mea est, quam coepi solus amare, 5
  cum multis vereor ne sit habenda mihi.
Fallimur? an nostris innotuit illa libellis?
  Sic erat: ingenio prostitit illa meo.
Et merito. Quid enim formae praeconia feci?
  Vendibilis culpa facta puella mea est. 10
Me lenone placet: duce me productus amator
  Ianua per nostras est adaperta manus.
An prosint, dubium est; nocuerunt carmina certe.
  Invidiae nostris illa fuere bonis.
Quum Thebae, quum Troia foret, quum Caesaris acta, 15
  ingen*ium movit* sol*a* Corinna meum.

O utinam adversis tetigissem carmina Musis,
Phoebus et inceptum destituisset opus!
Nec tamen, ut testes mos est audire poëtas,
20 malueram verbis pondus abesse meis.
Per nos Scylla, patri canos furata capillos,
pube premit rabidos inguinibusque canes.
Nos pedibus dedimus pennas, nos crinibus angues
victor Abantiades alite fertur equo.
25 Iidem per spatium Tityon porreximus ingens;
et tria vipereo fecimus ora cani.
Fecimus Enceladum iaculantem mille lacertis;
ambiguae captos virginis ore viros.
Aeolios Ithacis inclusimus utribus Euros.
30 Proditor in medio Tantalus amne sitit.
De Niobe silicem, de virgine fecimus ursam.
Concinit Odrysium Cecropis ales Ityn.
Iupiter aut in aves, aut se transformat in aurum:
aut secat imposita virgine taurus aquas.
35 Protea quid referam, Thebanaque semina, dentes
qui vomerent flammas ore, fuisse boves?
flere genis electra tuas, Auriga, sorores?
quaeque rates fuerint, nunc maris esse deas?
aversumque diem mensis furialibus Atrei?
40 duraque percussam saxa secuta lyram?
Exit in immensum fecunda licentia vatum,
obligat historica nec sua verba fide.
Et mea debuerat falso laudata videri
femina. Credulitas nunc mihi vestra nocet.

ELEGIA XIII.

Quum mihi pomiferis coniux foret orta Faliscis,
moenia contigimus victa, Camille, tibi.

Casta sacerdotes Iunoni festa parabant,
et celebres ludos, indigenamque bovem.
Grande morae pretium, ritus cognoscere: quamvis 5
difficilis clivis huc via praebet iter.
Stat vetus, et densa praenubilus arbore lucus.
Adspice; concedes numinis esse locum.
Accipit ara preces, votivaque tura piorum,
ara per antiquas facta sine arte manus. 10
Hic ubi praesonuit sollenni tibia cantu,
it per velatas annua pompa vias
Ducuntur niveae, populo plaudente, iuvencae,
quas aluit campis herba Falisca suis,
et vituli nondum metuenda fronte minaces, 15
et minor ex humili victima porcus hara,
duxque gregis cornu per tempora dura recurvo.
Invisa est dominae sola capella deae.
Illius indicio silvis inventa sub altis
dicitur inceptam destituisse fugam. 20
Nunc quoque per pueros iaculis incessitur index,
et pretium auctori vulneris ipsa datur.
Qua ventura dea est, iuvenes timidaeque puellae
praesternunt latas veste iacente vias.
Virginei crines auro gemmaque premuntur; 25
et tegit auratos palla superba pedes.
More patrum sancto velatae vestibus albis
tradita supposito vertice sacra ferunt.
Ore favent populi tunc quum venit aurea pompa:
ipsa sacerdotes subsequiturque suas. 30
Argiva est pompae facies. Agamemnone caeso
et scelus et patrias fugit Halesus opes.
Iamque pererratis profugus terraque marique,
moenia *felici condidit* alta manu.

35 Ille suos docuit Iunonia sacra Faliscos.
Sint mihi., sint populo semper amica suo.

ELEGIA XIV.

Non ego, ne pecces, quum sis formosa, recuso;
sed ne sit misero scire necesse mihi.
Nec te nostra iubet fieri censura pudicam:
sed tamen ut tentes dissimulare, rogo.
5 Non peccat, quaecunque potest peccasse negare:
solaque deformem culpa professa facit.
Quis furor est, quae nocte latent, in luce fateri?
et quae clam facias, facta referre palam?
Ignoto meretrix corpus iunctura Quiriti
10 apposita populum submovet ante sera.
Tu tua prostitues fama peccata sinistra,
commissi perages indiciumque tui?
Sit tibi mens melior; saltemque imitare pudicas:
teque probam, quamvis non eris, esse putem
15 Quae facis, haec facito; tantum fecisse negato:
nec pudeat coram verba modesta loqui.
Est qui nequitiam locus exigat; omnibus illum
deliciis imple; sit procul inde pudor.
Hinc simul exieris, lascivia protinus omnis
20 absit, et in lecto crimina pone tuo.
Illic nec tunicam tibi sit posuisse rubori;
nec femori impositum sustinuisse femur:
illic purpureis condatur lingua labellis;
inque modos Venerem mille figuret amor.
25 Illic nec voces, nec verba iuvantia cessent;
spondaque lasciva mobilitate tremat.
Indue cum tunicis metuentem crimina vultum,
et pudor obscaenum diffiteatur opus.

Da populo, da verba mihi: sine nescius errem;
et liceat stulta credulitate frui. 30
Cur toties video mitti recipique tabellas?
Cur pressus prior est interiorque torus?
Cur plus, quam somno, turbatos esse capillos,
collaque conspicio dentis habere notam?
Tantum non oculos crimen deducis ad ipsos. 35
Si dubitas famae parcere, parce mihi.
Mens abit, et morior, quoties peccasse fateris,
perque meos artus frigida gutta fluit.
Tunc amo: tunc odi frustra, quod amare necesse est:
tunc ego, sed tecum, mortuus esse velim. 40
Nil equidem inquiram; nec, quae celare parabis,
insequar: et falsi criminis instar erit.
Si tamen in media deprensa tenebere culpa,
et fuerint oculis probra videnda meis;
quae bene visa mihi fuerint, bene visa negato. 45
Concedent verbis lumina nostra tuis.
Prona tibi vinci cupientem vincere palma est:
sit modo, Non feci, dicere lingua memor.
Quum bene contingat verbis superare duobus;
etsi non caussa, iudice vince tuo. 50

ELEGIA XV.

Quaere novum vatem, tenerorum mater Amorum:
raditur haec elegis ultima charta meis,
quos ego composui, Peligni ruris alumnus,
(nec me deliciae dedecuere meae;)
si quid id est, usque a proavis vetus ordinis heres, 5
non modo militiae turbine factus eques.
Mantua Virgilio gaudet, Verona Catullo:

Sed tamen et tauri cervix oneratur aratro;
20 frenaque magnanimi dente teruntur equi:
et mihi cedet Amor, quamvis mea vulneret arcu
pectora, iactatas excutiatque faces.
Quo me fixit Amor, quo me violentius ussit;
hoc melior facti vulneris ultor ero.
25 Non ego, Phoebe, datas a te mihi mentiar artes
nec nos aëriae voce monemur avis.
Non mihi sunt visae Clio Cliusque sorores,
servanti pecudes vallibus, Ascra, tuis.
Usus opus movet hoc. Vati parete perito.
30 Vera canam. Coeptis, mater Amoris, ades.
Este procul, vittae tenues, insigne pudoris;
quaeque tegis medios, instita longa, pedes.
Nos Venerem tutam concessaque furta canemus;
inque meo nullum carmine crimen erit.
35 Principio, quod amare velis, reperire labora,
qui nova nunc primum miles in arma venis.
Proximus huic labor est, placitam exorare puellam
Tertius, ut longo tempore duret amor.
Hic modus; haec nostro signabitur area curru:
40 haec erit admissa meta terenda rota.
Dum licet, et loris passim potes ire solutis;
elige, cui dicas, Tu mihi sola places.
Haec tibi non veniet tenues delapsa per auras:
quaerenda est oculis apta puella tuis.
45 Scit bene venator, cervis ubi retia tendat:
scit bene, qua frendens valle moretur aper.
Aucupibus noti frutices. Qui sustinet hamos,
novit, quae multo pisce natentur aquae.
Tu quoque, materiam longo qui quaeris amori,
50 ante frequens quo sit disce puella loco.
Non ego quaerentem ventis dare vela iubebo:

nec tibi, ut invenias, longa terenda via est.
Andromeden Perseus nigris portarit ab Indis,
raptaque sit Phrygio Graia puella viro.
Tot tibi namque dabit formosas Roma puellas; 55
Haec habet, ut dicas, quidquid in orbe fuit.
Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos;
aequore quot pisces, fronde teguntur aves;
quot coelum stellas, tot habet tua Roma puellas;
mater et Aeneae constat in urbe sui. 60
Seu caperis primis et adhuc crescentibus annis;
ante oculos veniet vera puella tuos:
sive petis iuvenem, iuvenes tibi mille placebunt.
Cogeris voti nescius esse tui.
Seu te forte iuvat sera et sapientior aetas; 65
hoc quoque, crede mihi, crebrius agmen erit.
Tu modo Pompeia lentus spatiare sub umbra,
quum sol Herculei terga leonis adit:
aut ubi muneribus nati sua munera mater
addidit, externo marmore dives opus. 70
Nec tibi vitetur, quae, priscis sparsa tabellis,
porticus auctoris Livia nomen habet:
quaque parare necem miseris patruelibus ausae
Belides, et stricto stat ferus ense pater.
Nec te praetereat Veneri ploratus Adonis; 75
cultaque Iudaeo septima sacra viro.
Nec fuge Niliacae Memphitica templa iuvencae.
Multas illa facit, quod fuit ipsa Iovi.
Et fora conveniunt (quis credere posset?) amori;
flammaque in arguto saepe reperta foro est. 80
Subdita qua Veneris facto de marmore templo
Appias expressis aëra pulsat aquis:
illo saepe loco capitur consultus Amore;

quique aliis cavit, non cavet ipse sibi.
85 Illo saepe loco desunt sua verba diserto:
resque novae veniunt, caussaque agenda sua est.
Hunc Venus e templis, quae sunt confinia, ridet.
Qui modo patronus, iam cupit esse cliens.
Sed tu praecipue curvis venare theatris.
90 Haec loca sunt voto fertiliora tuo.
Illic invenies, quod ames, quod ludere possis,
quodque semel tangas, quodque tenere velis.
Ut redit itque frequens longum formica per agmen,
granifero solitum dum vehit ore cibum;
95 aut ut apes, saltusque suos et olentia nactae
pascua, per flores et thyma summa volant;
sic ruit in celebres cultissima femina ludos.
Copia iudicium saepe morata meum est.
Spectatum veniunt, veniunt spectentur ut ipsae.
100 Ille locus casti damna pudoris habet.
Primus sollicitos fecisti, Romule, ludos,
quum iuvit viduos rapta Sabina viros.
Tunc neque marmoreo pendebant vela theatro,
nec fuerant liquido pulpita rubra croco.
105 Illic, quas tulerant nemorosa Palatia, frondes
simpliciter positae, scena sine arte fuit.
In gradibus sedit populus de cespite factis,
qualibet hirsutas fronde tegente comas.
Respiciunt, oculisque notat sibi quisque puellam,
110 quam velit: et tacito pectore multa movent.
Dumque, rudem praebente modum tibicine Tusco,
ludius aequatam ter pede pulsat humum;
in medio plausu (plausus tunc arte carebat,)
rex populo praedae signa petenda dedit.
115 Protinus exiliunt, animum clamore fatentes:
virginibus cupidas iniiciuntque manus.

Ut fugiunt aquilas timidissima turba columbae,
  utque fugit visos agna novella lupos;
sic illae timuere viros sine lege ruentes.
  Constitit in nulla, qui fuit ante, color. 120
Nam timor unus erat; facies non una timoris.
  Pars laniat crines: pars sine mente sedet:
altera moesta silet; frustra vocat altera matrem:
  haec queritur; stupet haec: haec fugit, illa manet.
Ducuntur raptae, genialis praeda, puellae: 125
  et potuit multas ipse decere pudor.
Si qua repugnabat nimium, comitemque negabat;
  sublatam cupido vir tulit ipse sinu:
atque ita, Quid teneros lacrimis corrumpis ocellos?
  Quod matri pater est, hoc tibi, dixit, ero. 130
Romule, militibus scisti dare commoda solus.
  Haec mihi si dederis commoda, miles ero.
Scilicet ex illo sollennia more theatra
  nunc quoque formosis insidiosa manent.
Nec te nobilium fugiat certamen equorum: 135
  multa capax populi commoda Circus habet.
Nil opus est digitis, per quos arcana loquaris:
  nec tibi per nutus accipienda nota est.
Proximus a domina, nullo prohibente, sedeto.
  Iunge tuum lateri, quam potes, usque latus: 140
et bene te cogit, si nolit, linea iungi,
  qua tibi tangenda est lege puella loci.
Hic tibi quaeratur socii sermonis origo,
  et moveant primos publica verba sonos.
Cuius equi veniant, facito, studiose, requiras. 145
  Nec mora; quisquis erit, cui favet illa, fave.
At quum pompa frequens certantibus ibit ephebis,
  tu Veneri *dominae* plaude favente manu.

Parthe, malum iam nunc Mars tuus omen ha
Ergo erit illa dies, qua tu, pulcherrime rerum
quattuor in niveis aureus ibis equis.
215 Ibunt ante duces onerati colla catenis;
ne possint tuti, qua prius, esse fuga.
Spectabunt iuvenes laeti, mistaeque puellae:
diffundetque animos omnibus illa dies.
Atque aliqua ex illis quum regum nomina quae
220 quae loca, qui montes, quaeve ferantur aqu
omnia responde: nec tantum si qua rogabit:
et quae nescieris, ut bene nota refer.
Hic est Euphrates, praecinctus arundine fronte
cui coma dependet caerula, Tigris erit.
225 Hos fac Armenios: haec est Danaëia Persis:
urbs in Achaemeniis vallibus ista fuit.
Ille, vel ille, duces: et erunt, quae nomina di
si poteris, vere: si minus, apta tamen.
Dant etiam positis aditum convivia mensis:
230 est aliquid praeter vina, quod inde petas.
Saepe illic positi teneris adducta lacertis
purpureus Bacchi cornua pressit Amor.
[Vinaque quum bibulas sparsere Cupidinis alas
permanet, et capto stat gravis ille loco.
235 Ille quidem pennas velociter excutit udas:
sed tamen et spargi pectus amore nocet.]
Vina parant animos, faciuntque caloribus apta
cura fugit multo diluiturque mero.
Tunc veniunt risus: tunc pauper cornua sumit
240 tunc dolor et curae, rugaque frontis abit.
Tunc aperit mentes, aevo rarissima nostro,
simplicitas, artes excutiente deo.
Illic saepe animos iuvenum rapuere puellae:
et Venus in vinis, ignis in igne fuit.

ci nimium ne crede lucernae. 245
ormae noxque merumque nocet.
oeloque Paris spectavit aperto;
ixit Veneri, Vincis utramque, Venus.
t mendae, vitioque ignoscitur omni:
formosam quamlibet illa facit. 250
gemmis, de tincta murice lana,
de facie corporibusque diem.
mineos coetus, venatibus aptos,
m? Numero cedet arena meo.
m Baias, praetextaque littora velis: 255
de calido sulfure fumat, aquam?
is vulnus referens in pectore, dixit:
, ut fama est, unda salubris erat.
banae templum nemorale Dianae,
per gladios regna nocente manu. 260
st virgo, quod tela Cupidinis odit,
dit populo vulnera, multa dabit.
unde legas, quod ames, ubi retia ponas,
t imparibus vecta Thalia rotis.
quae placuit, quas sit capienda per artes, 265
raecipuae molior artis opus.
bique viri, dociles advertite mentes;
que favens, vulgus, adesto meis.
menti veniat fiducia, cunctas
pi; capies: tu modo tende plagas. 270
volucres taceant, aestate cicadae;
us lepori det sua terga canis:
m iuveni, blande tentata, repugnet.
oque, quam poteris credere nolle, volet.
furtiva Venus, sic grata puellae. 275
dissimulat: tectius illa cupit.
naribus, ne quam nos ante rogemus:

femina iam partes victa rogantis aget.
Mollibus in pratis admugit femina tauro:
280 femina cornipedi semper adhinnit equo.
Fortior in nobis, nec tam furiosa libido est.
Legitimum finem flamma virilis habet.
Byblida quid referam, vetito quae fratris amore
arsit; et est laqueo fortiter ulta nefas?
285 Myrrha patrem, sed non ut filia debet, amavit.
et nunc obducto cortice pressa latet:
illius et lacrimis, quas arbore fundit odora,
ungimur; et dominae nomina gutta tenet.
Forte sub umbrosis nemorosae vallibus Idae
290 candidus, armenti gloria, taurus erat;
signatus tenui media inter cornua virga.
Una fuit labes; caetera lactis erant.
Illum Gnosiadesque Cydoneaeque iuvencae
optarunt tergo sustinuisse suo.
295 Pasiphaë fieri gaudebat adultera tauri:
invida formosas oderat illa boves.
Nota cano. non hoc, quae centum sustinet urb
quamvis sit mendax, Creta negare potest.
Ipsa novas frondes et prata tenerrima tauro
300 fertur inassueta subsecuisse manu.
It comes armentis; nec ituram cura moratur
coniugis: et Minos a bove victus erat.
Quo tibi, Pasiphaë, pretiosas sumere vestes?
Iste tuus nullas sentit adulter opes.
305 Quid tibi cum speculo montana armenta petenti'
Quid toties positas fingis, inepta, comas?
Crede tamen speculo, quod te negat esse iuvenca
Quam cuperes fronti cornua nata tuae!
Sive placet Minos, nullus quaeratur adulter.
310 *Sive* virum mavis fallere; falle viro.

In nemus et saltus thalamo regina relicto
  fertur, ut Aönio concita Baccha deo.
Ah quoties vultu vaccam spectavit iniquo,
  et dixit, Domino cur placet ista meo!
[Adspice, ut ante ipsum teneris exultat in herbis. 315
  Nec dubito, quin se stulta decere putet.
Dixit; et ingenti iamdudum de grege duci
  iussit; et immeritam sub iuga curva trahi:
aut cadere ante aras commentaque sacra coëgit:
  et tenuit laeta pellicis exta manu. 320
Pellicibus quoties placavit numina caesis:
  atque ait, exta tenens, Ite, placete meo!]
Et modo se fieri Europam, modo postulat Io:
  altera quod bos est; altera vecta bove.
Hanc tamen implevit, vacca deceptus acerna, 325
  dux gregis: et partu proditus auctor erat.
Cressa Thyesteo si se abstinuisset amore;
  (Ah quantum est, uni posse placere viro!)
non medium rupisset iter, curruque retorto
  Auroram versis Phoebus adisset equis. 330
Filia purpureos Niso furata capillos,
  [puppe cadens celsa facta refertur avis:
altera Scylla, maris monstrum, medicamine Circes,]
  pube premit rabidos inguinibusque canes.
Qui Martem terra, Neptunum effugit in undis,
  coniugis Atrides victima dira fuit.
Cui non defleta est Ephyraeae flamma Creüsae? 335
  et nece natorum sanguinolenta parens?
Flevit Amyntorides per inania lumina Phoenix:
  Hippolytum pavidi diripuistis equi.
Quid fodis immeritis, Phineu, sua lumina natis?
  Poena *reversura est* in caput ista tuum. 340
Omnia feminea sunt ista libidine mota.

Acrior est nostra, plusque furoris habet.
Ergo age, ne dubita cunctas superare puellas.
Vix erit e multis quae neget una tibi.
345 Quae dant, quaeque negant, gaudent tamen rogatae.
Ut iam fallaris, tuta repulsa tua est.
Sed cur fallaris, quum sit nova grata voluptas
et capiant animos plus aliena suis?
Fertilior seges est alienis semper in agris:
350 vicinumque pecus grandius uber habet.
Sed prius ancillam captatae nosse puellae
cura sit: accessus molliet ista tuos.
Proxima consiliis dominae sit ut illa videto;
neve parum tacitis conscia fida iocis.
355 Hanc tu pollicitis, hanc tu corrumpe rogando.
Quod petis, ex facili, si volet illa, feres.
Illa leget tempus, (medici quoque tempora serv
quo facilis dominae mens sit, et apta capi.
Mens erit apta capi tunc, quum laetissima rer
360 ut seges in pingui luxuriabit humo.
Pectora dum gaudent, nec sunt adstricta dolor
ipsa patent: blanda tum subit arte Venus.
Tum, quum tristis erat, defensa est Ilios armi
militibus gravidum laeta recepit equum.
365 Tum quoque tentanda est, quum pellice laes lebit:
tunc facies opera, ne sit inulta, tua.
Hanc matutinos pectens ancilla capillos
incitet: et velo remigis addat opem:
et, secum tenui suspirans murmure dicat:
370 *Ut puto*, non poteris ipsa referre vicem.
Tunc de te narret: tunc persuadentia verba
addat, et insano iuret amore mori.

Sed propera, ne vela cadant, iraeque residant.
  Ut fragilis glacies, interit ira mora.
Quaeris, an hanc ipsam prosit violare ministram? 375
  Talibus admissis alea grandis inest.
[Haec a concubitu fit sedula; tardior illa:
  haec dominae munus te parat, illa sibi.]
Casus in eventu est. Licet hic indulgeat ausis,
  consilium tamen est abstinuisse meum. 380
Non ego per praeceps et acuta cacumina vadam,
  nec iuvenum quisquam, me duce, captus erit.
Si tamen illa tibi, dum dat recipitque tabellas,
  corpore, non tantum sedulitate, placet;
fac domina potiare prius; comes illa sequetur. 385
  Non tibi ab ancilla est incipienda Venus.
Hoc unum moneo; (si quid modo creditur arti,
  nec mea dicta rapax per mare ventus agit;)
aut non tentaris, aut perfice. Tollitur index,
  quum semel in partem criminis illa venit. 390
Non avis utiliter viscatis effugit alis:
  non bene de laxis cassibus exit aper.
Saucius arrepto piscis retinetur ab hamo.
  Opprime tentatam: nec, nisi victor, abi.
Tunc neque te prodet, communi obnoxia culpae: 395
  factaque erunt dominae dictaque nota tibi.
Sed bene celetur. Bene si celabitur index,
  notitiae suberit semper amica tuae.
Tempora qui solis operosa colentibus arva,
  fallitur, et nautis adspicienda putat. 400
Nec semper credenda Ceres fallacibus arvis:
  nec semper viridi concava puppis aquae.
Nec teneras tutum est semper captare puellas.
  Saepe *dato melius* tempore fiet idem.
Sive dies suberit natalis; sive Kalendae, 405

quas Venerem Marti continuasse iuvat:
sive erit ornatus, non ut fuit ante, sigillis,
sed regum positas Circus habebit opes;
differ opus. Tunc tristis hiems, tunc Pliades instant:
410 tunc et in aequorea mergitur Hoedus aqua.
Tunc bene desinitur: tunc, si quis creditur alto,
vix tenuit lacerae naufraga membra ratis.
Tunc licet incipias, qua flebilis Allia luce
vulneribus Latiis sanguinolenta fuit:
415 quaque die redeunt, rebus minus apta gerendis,
culta Palaestino septima festa viro.
Magna superstitio tibi sit natalis amicae:
quaque aliquid dandum est, illa sit atra dies.
Quum bene vitaris, tamen auferet. Invenit artem
420 femina, qua cupidi carpat amantis opes.
Institor ad dominam veniet discinctus emacem,
expediet merces teque sedente suas.
Quas illa inspicias, sapere ut videare, rogabit.
Oscula deinde dabit: deinde rogabit, emas.
425 Hoc fore contentam multos iurabit in annos.
Nunc opus esse sibi, nunc bene dicet emi.
Si non esse domi, quos des, caussabere numos;
litera poscetur; ne didicisse iuvet.
Quid? quasi natali quum poscit munera libo;
430 et quoties opus est, nascitur illa sibi?
Quid? quum mendaci damno moestissima plorat;
elapsusque cava fingitur aure lapis?
Multa rogant utenda dari: data reddere nolunt.
Perdis; et in damno gratia nulla tuo est.
435 Non mihi, sacrilegas meretricum ut persequar artes,
cum totidem linguis sint satis ora decem.
Cera vadum tentet, rasis infusa tabellis:
cera tuae primum nuntia mentis eat.

Blanditias ferat illa tuas, imitataque amantum
  verba; nec exiguas, quisquis es, adde preces. 440
Hectora donavit Priamo, prece motus, Achilles:
  flectitur iratus voce rogante deus.
Promittas facito: quid enim promittere laedit?
  Pollicitis dives quilibet esse potest.
Spes tenet in tempus, semel est si credita, longum: 445
  illa quidem fallax, sed tamen apta dea est.
Si dederis aliquid, poteris ratione relinqui.
  Praeteritum tulerit, perdideritque nihil.
At quod non dederis, semper videare daturus.
  Sic dominum sterilis saepe fefellit ager. 450
Sic, ne perdiderit, non cessat perdere lusor:
  et revocat cupidas alea blanda manus.
Hoc opus, hic labor est: primum sine munere iungi.
  Si dederit gratis, quae dedit, usque dabit.
Ergo eat, et blandis peraretur litera verbis: 455
  exploretque animos, primaque tentet iter.
Litera Cydippen, pomo perlata, fefellit:
  insciaque est verbis capta puella suis.
Disce bonas artes, moneo, Romana iuventus;
  non tantum, trepidos ut tueare reos. 460
Quam populus, iudexque gravis, lectusque senatus;
  tam dabit eloquio victa puella manus.
Sed lateant vires; nec sis in fronte disertus.
  Effugiant voces verba molesta tuae.
Quis, nisi mentis inops, tenerae declamet amicae? 465
  Saepe valens odii litera caussa fuit.
Sit tibi credibilis sermo, consuetaque verba:
  blanda tamen, praesens ut videare loqui.
Si non accipiet scriptum, illectumque remittet;
  lecturam *spera*, propositumque tene. 470
Tempore difficiles veniunt ad aratra iuvenci.

tempore lenta pati frena docentur equi.
Ferreus assiduo consumitur annulus usu:
interit assidua vomer aduncus humo.
475 Quid magis est durum saxo? quid mollius unda?
dura tamen molli saxa cavantur aqua.
Penelopen ipsam, perstes modo, tempore vinces.
Capta vides sero Pergama; capta tamen.
Legerit, et nolit rescribere; cogere noli:
480 tu modo blanditias fac legat ipsa tuas.
Quae voluit legisse, volet rescribere lectis.
Per numeros veniunt ista gradusque suos.
Forsitan et primo veniet tibi litera tristis;
quaeque roget, ne se sollicitare velis.
485 Quod rogat illa, timet: quod non rogat, optat, ut instes.
Insequere; et voti postmodo compos eris.
Interea, sive illa toro resupina feretur;
lecticam dominae dissimulanter adi:
neve aliquis verbis odiosas afferat aures,
490 quam potes, ambiguis callidus abde notis:
seu pedibus vacuis illi spatiosa teretur
porticus; hic socias tu quoque iunge moras:
et modo praecedas facito: modo terga sequaris:
et modo festines; et modo lentus eas.
495 Nec tibi de mediis aliquot transire columnas
sit pudor, et lateri continuasse latus.
Nec sine te curvo sedeat speciosa theatro:
quod spectes, humeris afferet illa suis.
Illam respicias, illam mirere licebit;
500 multa supercilio, multa loquare notis.
Et plaudas, aliquam mimo saltante puellam;
et faveas illi, quisquis agatur amans.
Quum surget, surges; donec sedet illa, sedebis

Arbitrio dominae tempora perde tuae.
Sed tibi nec ferro placeat torquere capillos: 505
nec tua mordaci pumice crura teras.
Ista iube faciant, quorum Cybeleïa mater
concinitur Phrygiis exululata modis.
Forma viros neglecta decet. Minoida Theseus
abstulit, a nulla tempora comtus acu. 510
Hippolytum Phaedre, nec erat bene comtus, amavit.
Cura deae, silvis aptus, Adonis erat.
Munditiae placeant: fuscentur corpora Campo:
sit bene conveniens, et sine labe toga.
Linguaque ne rigeat: careant rubigine dentes: 515
nec vagus in laxa pes tibi pelle natet.
Nec male deformet rigidos tonsura capillos
sit coma, sit docta barba resecta manu.
Et nihil emineant, et sint sine sordibus ungues:
inque cava nullus stet tibi nare pilus. 520
Nec male odorati sit tristis anhelitus oris:
nec laedat nares virque paterque gregis.
Caetera lascivae faciant, concede, puellae:
et si quis male vir quaerit habere virum.
Ecce suum vatem Liber vocat. Hic quoque amantes 525
adiuvat; et flammae, qua calet ipse, favet.
Gnosis in ignotis amens errabat arenis,
qua brevis aequoreis Dia feritur aquis.
Utque erat a somno tunica velata recincta,
nuda pedem, croceas irreligata comas; 530
Thesea crudelem surdas clamabat ad undas,
indigno teneras imbre rigante genas.
Clamabat, flebatque simul; sed utrumque decebat:
nec facta est lacrimis turpior illa suis.
Iamque iterum tundens mollissima pectora palmis, 535
Perfidus ille abiit: quid mihi fiet? ait.

Quid mihi fiet? ait. Sonuerunt cymbala toto
littore, et attonita tympana pulsa manu.
Excidit illa metu, rupitque novissima verba:
540 nullus in exanimi corpore sanguis erat.
Ecce Mimallonides sparsis in terga capillis:
ecce leves Satyri, praevia turba dei:
ebrius ecce senex pando Silenus asello
vix sedet, et pressas continet arte iubas.
545 Dum sequitur Bacchas, Bacchae fugiuntque petuntque,
quadrupedem ferula dum malus urget eques;
in caput aurito cecidit delapsus asello.
Clamarunt Satyri, Surge age, surge, pater.
Iam deus in curru, quem summum texerat uvis,
550 tigribus adiunctis aurea lora dabat.
Et color, et Theseus, et vox abiere puellae:
terque fugam petiit: terque retenta metu,
horruit, ut steriles, agitat quas ventus, aristae:
ut levis in madida canna palude tremit.
555 Cui deus, En adsum tibi cura fidelior, inquit.
Pone metum; Bacchi, Gnosias, uxor eris.
Munus habe coelum: coelo spectabere sidus:
saepe reges dubiam, Cressa puella, ratem.
Dixit; et e curru, ne tigres illa timeret,
560 desilit: imposito cessit arena pede:
implicitamque sinu (neque enim pugnare valebat,
abstulit: ut facile est omnia posse deo.
Pars, Hymenaee, canunt: pars Evie, Evie clamant
Sic coëunt sacro nupta deusque toro.
565 Ergo, ubi contigerint positi tibi munera Bacchi,
atque erit in socii femina parte tori;
Nycteliumque patrem, nocturnaque sacra precare
ne iubeant capiti vina nocere tuo.

Hic tibi multa licet sermone latentia tecto
  dicere, quae dici sentiat illa sibi: 570
blanditiasque leves tenui perscribere vino;
  ut dominam in mensa se legat illa tuam:
atque oculos oculis spectare fatentibus ignem.
  Saepe tacens vocem verbaque vultus habet.
Fac primus rapias illius tacta labellis 575
  pocula; quaque bibet parte puella, bibas:
et quemcumque cibum digitis libaverit illa,
  tu pete: dumque petes, sit tibi tacta manus.
Sint etiam tua vota viro placuisse puellae.
  Utilior vobis factus amicus erit. 580
Huic, si sorte bibes, sortem concede priorem:
  huic detur capiti demta corona tuo.
Sive sit inferior, seu par, prior omnia sumat:
  neu dubites illi verba secunda loqui.
[Tuta frequensque via est, per amici fallere nomen. 585
  Tuta frequensque licet sit via; crimen habet.
Inde procurator nimium quoque multa procurat,
  et sibi mandatis plura videnda putat.]
Certa tibi a nobis dabitur mensura bibendi:
  officium praestent mensque pedesque suum. 590
Iurgia praecipue, vino stimulata, caveto,
  et nimium faciles ad fera bella manus.
Occidit Eurytion stulte data vina bibendo.
  Aptior est dulci mensa merumque ioco.
Si vox est, canta: si mollia brachia, salta; 595
  et, quacunque potes dote placere, place.
Ebrietas ut vera nocet, sic ficta iuvabit.
  Fac titubet blaeso subdola lingua sono:
et, quidquid dices faciesve protervius aequo,
  credatur nimium caussa fuisse merum. 600
Et, Bene, dic, dominae; bene, cum quo dormiet illa:

sed, male sit, tacita mente precare, viro.
At, quum discedet mensa conviva remota;
ipsa tibi accessus turba locumque dabit.
605 Insere te turbae: leviterque admotus eunti,
velle latus digitis, et pede tange pedem.
Colloquii iam tempus adest. Fuge rustice longe
hinc pudor: audacem Forsque Venusque iuvan
Non tua sub nostras veniet facundia leges.
610 Fac tantum incipias, sponte disertus eris.
Est et agendus amans, imitandaque vulnera verbi
Hinc tibi quaeratur qualibet arte fides.
Nec credi labor est: sibi quaeque videtur amand
Pessima sit, nulli non sua forma placet.
615 Saepe tamen vere coepit simulator amare:
saepe, quod incipiens finxerat esse, fuit.
Quo magis o faciles imitantibus este, puellae.
Fiet amor verus, qui modo fictus erat.
Blanditiis animum furtim deprendere fas est,
620 ut pendens liquida ripa subitur aqua.
Nec faciem, nec te pigeat laudare capillos,
et teretes digitos, exiguumque pedem.
Delectant etiam castas praeconia formae.
Virginibus curae grataque forma sua est.
625 Nam cur in Phrygiis Iunonem et Pallada silvis
nunc quoque iudicium non tenuisse pudet?
Laudatas ostentat avis Iunonia pennas:
si tacitus spectes, illa recondet opes.
Quadrupedes, inter rapidi certamina cursus,
630 depexaeque iubae, plausaque colla iuvant.
Nec timide promitte: trahunt promissa puellas
Pollicitis testes quoslibet adde deos.
Iupiter ex alto periuria ridet amantum;
et iubet Aeolios irrita ferre Notos.

a Iunoni falso iurare solebat 635
r: exemplo nunc favet ipse suo.
esse deos: et, ut expedit, esse putemus.
r in antiquos tura merumque focos.
ra quies illos similisque sopori
t. Innocui vivite; numen adest. 640
depositum: pietas sua foedera servet:
absit: vacuas caedis habete manus.
si sapitis, solas impune puellas.
inus est una fraude tuenda fides.
llentes: ex magna parte profanum 645
enus; in laqueos, quos posuere, cadant.
egyptus caruisse iuvantibus arva
bus, atque annos sicca fuisse novem,
rasius Busirin adit, monstratque piari
is effuso sanguine posse Iovem. 650
is, Fies Iovis hostia primus,
: et Aegypto tu dabis hospes aquam.
ris tauro violenti membra Perilli
t. Infelix imbuit auctor opus.
erque fuit. Neque enim lex iustior ulla, 655
necis artifices arte perire sua.
periuras merito periuria fallant,
lo doleat femina laesa suo.
ae prosunt: lacrimis adamanta movebis.
adidas videat, si potes, illa genas. 660
ae (neque enim veniunt in tempore semper,)
nt, uda lumina tange manu.
iens blandis non misceat oscula verbis?
et non det, non data sume tamen.
primo fortassis, et, Improbe, dicet: 665
ndo vinci se tamen illa volet.
ne noceant teneris male rapta labellis,

neve queri possit dura fuisse, cave.
Oscula qui sumsit, si non et caetera sumsit,
670 haec quoque, qua data sunt, perdere dignus erat.
Quantum defuerat pleno post osculo voto!
Hei mihi! rusticitas, non pudor ille fuit.
Vim licet appellent, grata est vis ista puellis:
quod iuvat, invitae saepe dedisse volunt.
675 Quaecunque est Veneris subita violata rapina,
gaudet: et improbitas muneris instar habet.
At quae, quum posset cogi, non tacta recessit,
quum simulet vultu gaudia, tristis erit.
Vim passa est Phoebe; vis est illata sorori:
680 et gratus raptis raptor uterque fuit.
Fabula nota quidem, sed non indigna referri,
Scyrias Haemonio victa puella viro.
Iam dea laudatae dederat mala praemia formae,
colle sub Idaeo vincere digna duas.
685 Iam nurus ad Priamum diverso venerat orbe;
Graiaque in Iliacis moenibus uxor erat.
Iurabant omnes in laesi verba mariti:
nam dolor unius, publica caussa fuit.
Turpe, nisi hoc matris precibus tribuisset, Achilles
690 veste virum longa dissimulatus erat.
Quid facis, Aeacide? Non sunt tua munera lanae.
Tu titulos alia Palladis arte pete.
Quid tibi cum calathis? Clypeo manus apta ferendo
Pensa quid in dextra, qua cadet Hector, habes'
695 Reiice succinctos operoso stamine fusos.
Quassanda est ista Pelias hasta manu.
Forte erat in thalamo virgo regalis eodem:
haec illum stupro comperit esse virum.
Viribus illa quidem victa est; ita credere oportet
700 sed voluit vinci viribus illa tamen.

Saepe, Mane, dixit, quum iam properaret Achilles:
fortia nam posita sumserat arma colo.
Vis ubi nunc illa est? quid blanda voce moraris
auctorem stupri, Deidamia, tui?
Scilicet, ut pudor est quondam coepisse priorem; 705
sic alio gratum est incipiente pati.
Ah! nimia est propriae iuveni fiducia formae,
expectet si quis, dum prior illa roget.
Vir prior accedat: vir verba precantia dicat.
Excipiet blandas molliter illa preces. 710
Ut potiare, roga: tantum cupit illa rogari.
Da caussam voti principiumque tui.
Iupiter ad veteres supplex Heroidas ibat:
corripuit magnum nulla puella Iovem.
Si tamen a precibus tumidos accedere fastus 715
senseris; incepto parce, referque pedem.
Quod refugit, multae cupiunt: odere, quod instat.
Lenius instando taedia tolle tui.
Nec spes est Veneris semper profitenda roganti:
intret amicitiae nomine tectus amor. 720
Hoc aditu vidi tetricae data verba puellae:
qui fuerat cultor, factus amator erat.
Candidus in nauta turpis color: aequoris unda
debet, et a radiis sideris, esse niger:
turpis et agricolae, qui vomere semper adunco, 725
et gravibus rastris sub Iove versat humum.
Et tu, Palladiae petitur cui fama coronae,
candida si fuerint corpora, turpis eris.
Palleat omnis amans: color est hic aptus amanti.
Hoc decet: hoc vultu non valuisse putent. 730
Pallidus in Lyrice silvis errabat Orion:
pallidus in lenta Naide Daphnis erat.
Arguat et macies animum: nec turpe putaris,

palliolum nitidis imposuisse comis.
735 Attenuant iuvenum vigilatae corpora noctes,
curaque, et immenso qui fit amore, dolor.
Ut voto potiare tuo, miserabilis esto:
ut, qui te videat, dicere possit, Amas.
Conquerar, an moneam, nullum fas esse nefasque?
740 Nomen amicitia est, nomen inane fides.
Hei mihi! non tutum est, quod ames, laudare sodali.
Quum tibi laudanti credidit, ipse subit.
At non Actorides lectum temeravit Achillis:
quantum ad Pirithoum, Phaedra pudica fuit.
745 Hermionen Pylades, quo Pallada Phoebus, amavit:
quodque tibi geminus, Tyndari, Castor erat.
Si quis idem sperat; laturas poma myricas
speret, et e medio flumine mella petat.
Nil, nisi turpe, iuvat: curae est sua cuique voluptas.
750 Haec quoque ab alterius grata dolore venit.
Heu facinus, non est hostis metuendus amanti
Quos credis fidos, effuge; tutus eris.
Cognatum fratremque cave, fidumque sodalem
praebebit veros haec tibi turba metus.
755 Finiturus eram: sed sunt diversa puellis
pectora. Mille animos excipe mille modis.
Nec tellus eadem parit omnia. Vitibus illa
convenit; haec oleis: hic bene farra virent.
Pectoribus mores tot sunt, quot in orbe figurae:
760 qui sapit, innumeris moribus aptus erit.
Utque leves Proteus modo se tenuabat in undas;
nunc leo, nunc arbor, nunc erat hirtus aper:
hi iaculo pisces, illi capiuntur ab hamis:
hos cava contento retia fune trahunt.
765 Nec tibi conveniet cunctos modus unus ad annos:

longius insidias cerva videbit anus.
Si doctus videare rudi, petulansve pudenti,
diffidet miserae protinus illa sibi.
Inde fit, ut, quae se timuit committere honesto,
vilis in amplexus inferioris eat. 770
Pars superat coepti, pars est exhausta, laboris.
Hic teneat nostras ancora iacta rates.

LIBER SECUNDUS.

Dicite, Io Paean: et, Io, bis dicite, Paean.
Decidit in casses praeda petita meos.
Laetus amans donet viridi mea carmina palma:
praeferar Ascraeo Maeonioque seni.
Talis ab armiferis Priameïus hospes Amyclis 5
candida cum rapta coniuge vela dabat.
Talis erat, qui te curru victore ferebat,
vecta peregrinis Hippodameia rotis.
Quid properas, iuvenis? Mediis tua pinus in undis
navigat: et longe, quem peto, portus abest. 10
Non satis invenisse tibi est me vate puellam:
arte mea capta est, arte tenenda mea est.
Nec minor est virtus, quam quaerere, parta tueri.
Casus inest illic: hic erit artis opus.
Nunc mihi, si quando, Puer et Cytherea, favete: 15
nunc Erato: nam tu nomen amoris habes.
Magna paro; quas possit Amor remanere per artes,
dicere, tam vasto pervagus orbe puer.
Et levis est, et habet geminas, quibus evolet, alas.
Difficile est illis imposuisse modum. 20
Hospitis effugio praecluserat omnia Minos.
Audacem pennis reperit ille viam.
Daedalus ut clausit conceptum crimine matris

semibovemque virum, semivirumque bovem;
25 Sit modus exilio, dixit, iustissime Minos:
accipiat cineres terra paterna meos:
et quoniam in patria, fatis agitatus iniquis,
vivere non potui, da mihi, posse mori.
Da reditum puero, senis est si gratia vilis:
30 si non vis puero parcere, parce seni.
Dixerat haec: sed et haec, et multo plura licebat
dicere: at egressus non dabat ille viro.
Quod simul ac sensit, Nunc, nunc, o Daedale, dixit,
materiam, qua sis ingeniosus, habes.
35 Possidet en terras, et possidet aequora Minos·
nec tellus nostrae, nec patet unda fugae.
Restat iter coeli: coelo tentabimus ire.
Da veniam coepto, Iupiter alme, meo.
Non ego sidereas affecto tangere sedes.
40 Qua fugiam dominum, nulla, nisi ista, via est.
Per Styga detur iter, Stygias transibimus undas.
Sint mihi naturae iura novanda meae.
Ingenium mala saepe movent. Quis crederet unquam,
aërias hominem carpere posse vias?
45 Remigium volucres disponit in ordine pennas,
et leve per lini vincula nectit opus:
imaque pars ceris adstringitur igne solutis:
finitusque novae iam labor artis erat.
Tractabat ceramque puer pennasque renidens,
50 nescius haec humeris arma parata suis.
Cui pater, His, inquit, patria est adeunda carinis:
hac nobis Minos effugiendus ope.
Aëra non potuit Minos; alia omnia clausit.
Qua licet, inventis aëra rumpe meis.

n virgo Tegeaea, comesque Bootae 55
)rion adspiciendus erit.
sectare datis: ego praevius ibo;
ura sequi: me duce tutus eris.
ɩetherias vicino sole per auras
impatiens cera caloris erit: 60
es propiore freto iactabimus alas;
aequoreis penna madescet aquis.
nque vola: ventos quoque, nate, caveto;
ferent aurae, vela secunda dato.
ɜt, aptat opus puero, monstratque moveri, 65
ɪfirmas ut sua mater aves.
actas humeris accommodat alas;
novum timide corpora librat iter.
ˈlaturus parvo dedit oscula nato:
ˈiae lacrimas continuere genae. 70
ɩor collis, campis erat altior aequis:
ta sunt miserae corpora bina fugae.
pse suas, et nati respicit alas
.s, et cursus sustinet usque suos.
ɩvum delectat iter; positoque timore 75
udaci fortius arte volat.
s, tremula dum captat arundine pisces,
ɫt inceptum dextra reliquit opus.
ɜ a laeva fuerant Naxosque relictae,
ɜ, et Clario Delos amata deo. 80
ɩynthos erat, silvisque umbrosa Calymne,
ue piscosis Astypalaea vadis:
ɪr incautis nimium temerarius armis
git iter, deseruitque patrem.
ant; et cera deo propiore liquescit. 85
es venti brachia mota tenent.

Territus a summo despexit in aequora coelo:
nox oculis pavido venit oborta metu.
Tabuerant cerae; nudos quatit ille lacertos:
90 et trepidat; nec, quo sustineatur, habet.
Decidit; atque cadens, Pater, o, pater, auferor, inquit.
Clauserunt virides ora loquentis aquae.
At pater infelix, non iam pater, Icare, clamat,
Icare, clamat, ubi es? quove sub axe volas?
95 Icare, clamabat: pennas adspexit in undis.
Ossa tegit tellus; aequora nomen habent.
Non potuit Minos hominis compescere pennas:
ipse deum volucrem detinuisse paro.
Fallitur, Haemonias si quis decurrit ad artes;
100 datque, quod a teneri fronte revellit equi.
Non facient, ut vivat amor, Medeïdes herbae,
mixtaque cum magicis naenia Marsa sonis.
Phasias Aesoniden, Circe tenuisset Ulyxen,
si modo servari carmine posset amor.
105 Nec data profuerunt pallentia philtra puellis.
Philtra nocent animis, vimque furoris habent.
Sit procul omne nefas. Ut ameris, amabilis esto:
quod tibi non facies solave forma dabit.
Sis licet antiquo Nireus adamatus Homero;
110 Naiadumque tener crimine raptus Hylas:
ut dominam teneas, nec te mirere relictum,
ingenii dotes corporis adde bonis.
Forma bonum fragile est; quantumque accedit ad annos,
fit minor; et spatio carpitur ipsa suo.
115 Nec semper violae, nec semper lilia florent;
et riget amissa spina relicta rosa.
Et tibi iam venient cani, formose, capilli:

iam venient rugae, quae tibi corpus arent.
am molire animum, qui duret, et adstrue formae.
Solus ad extremos permanet ille rogos. 120
Nec levis, ingenuas pectus coluisse per artes,
cura sit, et linguas edidicisse duas.
Non formosus erat, sed erat facundus Ulixes:
et tamen aequoreas torsit amore deas.
Ah quoties illum doluit properare Calypso; 125
remigioque aptas esse negavit aquas!
Haec Troiae casus iterumque iterumque rogabat.
Ille referre aliter saepe solebat idem.
Littore constiterant: illic quoque pulchra Calypso
exigit Odrysii fata cruenta ducis. 130
Ille levi virga, (virgam nam forte tenebat,)
quod rogat, in spisso littore pingit opus.
Hic, inquit, Troia est: (muros in littore fecit;)
hic tibi sit Simois: haec mea castra puta.
Campus erat, (campum fecit,) quem caede Dolonis 135
sparsimus, Haemonios dum vigil optat equos.
Illic Sithonii fuerant tentoria Rhesi:
hac ego sum captis nocte reversus equis.
Pluraque pingebat: subitus quum Pergama fluctus
abstulit, et Rhesi cum duce castra suo. 140
Tum dea, Quas, inquit, fidas tibi credis ituro,
perdiderint undae nomina quanta, vides? —
Ergo age, fallaci timide confide figurae,
quisquis es, atque aliquid corpore pluris habe.
Dextera praecipue capit indulgentia mentes: 145
asperitas odium, saevaque verba, movent.
Odimus accipitrem, quia vivit semper in armis,
et pavidum solitos in pecus ire lupos.
At caret insidiis hominum, quia mitis hirundo est;
quasque colat turres Chaonis ales habet. 150

Este procul, lites et amarae proelia linguae.
Dulcibus est verbis mollis alendus amor.
Lite fugant nuptaeque viros, nuptasque mariti:
inque vicem credunt rem sibi semper agi.
155 Hoc decet uxores: dos est uxoria lites.
Audiat optatos semper amica sonos.
Non legis iussu lectum venistis in unum:
fungitur in vobis munere legis amor.
Blanditias molles, auresque iuvantia verba
160 affer, ut adventu laeta sit ipsa tuo.
Non ego divitibus venio praeceptor amandi.
Nil opus est illi, qui dabit, arte mea.
Secum habet ingenium, qui, quum libet, Accipe, dicit.
Cedimus: inventis plus habet ille meis.
165 Pauperibus vates ego sum; quia pauper amavi.
Quum dare non possem munera, verba dabam.
Pauper amet caute: timeat maledicere pauper:
multaque divitibus non patienda ferat.
Me iratum memini dominae turbasse capillos:
170 haec mihi quam multos abstulit ira dies!
Nec puto, nec sensi tunicam laniasse; sed ipsa
dixerat: et pretio est illa redemta meo.
At vos, si sapitis, vestri peccata magistri
effugite: et culpae damna timete meae.
175 Proelia cum Parthis, cum culta pax sit amica;
et iocus, et caussas quidquid amoris habet.
Si nec blanda satis, nec erit tibi comis amanti,
perfer et obdura: postmodo mitis erit
Flectitur obsequio curvatus ab arbore ramus.
180 Frangis, si vires experiere tuas.
Obsequio tranantur aquae: nec vincere possis
flumina, si contra, quam rapit unda, nates.

Obsequium tigresque domat tumidosque leones.
  Rustica paullatim taurus aratra subit.
Quid fuit asperius Nonacrina Atalanta? 185
  Succubuit meritis trux tamen illa viri.
Saepe suos casus, nec mitia facta puellae
  flesse sub arboribus Milaniona ferunt.
Saepe tulit iusso fallentia retia collo:
  saepe fera torvos cuspide fixit apros. 190
Sensit et Hylaei contentum saucius arcum:
  sed tamen hoc arcu notior alter erat.
Non te Maenalias armatum scandere silvas,
  nec iubeo collo retia ferre tuo;
pectora nec missis iubeo praebere sagittis 195
  artis erunt cauto mollia iussa meae.
Cede repugnanti; cedendo victor abibis.
  Fac modo, quas partes illa iubebit, agas.
Arguet? arguito; quidquid probat illa, probato:
  quod dicit, dicas: quod negat illa, neges. 200
Riserit? arride: si flerit, flere memento.
  Imponat leges vultibus illa tuis.
Seu ludet, numerosque manu iactabit eburnos:
  tu male iactato, tu bene iacta dato.
Seu iacies talos, victam ne poena sequatur, 205
  damnosi facito stent tibi saepe canes:
sive latrocinii sub imagine calculus ibit:
  fac pereat vitreo miles ab hoste tuus.
Ipse tene distenta suis umbracula virgis:
  ipse face in turba, qua venit illa, locum. 210
Nec dubita tereti scamnum producere lecto:
  et tenero soleam deme, vel adde, pedi.
Saepe etiam dominae, quamvis horrebis et ipse,
  algentis manus est calfacienda sinu.
Nec tibi turpe puta, (quamvis sit turpe, placebit,) 215

ingenua speculum sustinuisse manu.
Ille, fatigatae vincendo monstra novercae,
qui meruit coelum, quod prior ipse tulit,
inter Ioniacas calathum tenuisse puellas
220 creditur, et lanas excoluisse rudes.
Paruit imperio dominae Tirynthius heros.
I nunc, et dubita ferre, quod ille tulit.
Iussus adesse foro, iussa maturius hora
fac semper venias; nec nisi serus abi.
225 Occurras aliquo tibi dixerit; omnia differ.
Curre; nec inceptum turba moretur iter.
Nocte domum repetens epulis perfuncta redibit:
tunc quoque pro servo, si vocat illa, veni.
Rure erit, et dicet, Venias; Amor odit inertes;
230 si rota defuerit, tu pede carpe viam.
Nec grave te tempus sitiensve Canicula tardet,
nec via per iactas candida facta nives.
Militiae species amor est: discedite, segnes.
Non sunt haec timidis signa tuenda viris.
235 Nox, et hiems, longaeque viae, saevique dolores
mollibus his castris, et labor omnis inest.
Saepe feres imbrem coelesti nube solutum;
frigidus et nuda saepe iacebis humo.
Cynthius Admeti vaccas pavisse per aestus
240 fertur, et in parva delituisse casa.
Quod Phoebum decuit, quem non decet? Exue fastus,
curam mansuri quisquis amoris habes.
Si tibi per tutum planumque negabitur ire,
atque erit opposita ianua fulta sera;
245 at tu per praeceps tecto delabere aperto:
det quoque furtivas alta fenestra vias.
Laeta erit, ut caussam tibi se sciet esse pericli.

ninae certi pignus amoris erit.
poteras, Leandre, carere puella:
s, animum nosset ut illa tuum. 250
ancillas, ut quaeque erit ordine prima,
sit servos demeruisse pudor.
ıemque suo (nulla est iactura) saluta:
ıis humiles, ambitiose, manus.
et servo (levis est impensa) roganti 255
fortunae munera parva tuae:
ancillae, qua poenas luce pependit
ritali Gallica veste manus.
n, mihi crede, tuam: sit semper in illa
et thalami qui iacet ante fores. 260
ıam iubeo pretioso munere dones:
sed e parvis callidus apta dato.
dives ager, dum rami pondere nutant;
n calatho rustica dona puer.
rbano poteris tibi dicere missa, 265
in Sacra sint licet emta Via.
uvas, aut quas Amaryllis amabat;
castaneas, nunc amat illa nuces.
ı turdoque licet missaque columba
ɔrem dominae testificere tuae. 270
is emitur spes mortis, et orba senectus.
ant, per quos munera crimen habent!
ɔraecipiam teneros quoque mittere versus?
i! non multum carmen honoris habet.
ıudantur: sed munera magna petuntur. 275
do sit dives, barbarus ipse placet.
t vere nunc saecula: plurimus auro
ınos: auro conciliatur amor.
enias Musis comitatus, Homere,
ttuleris, ibis, Homere, foras. 280

Sunt tamen et doctae, rarissima turba, puellae:
altera non doctae turba, sed esse volunt.
Utraque laudetur per carmina: carmina lector
commendet dulci qualiacunque sono.
285 His ergo, aut illis, vigilatum carmen in ipsas,
forsitan exigui muneris instar erit.
At, quod eris per te facturus, et utile credis,
id tua te facito semper amica roget.
Libertas alicui fuerit promissa tuorum;
290 hanc tamen a domina fac petat ille tua.
Si poenam servo, si vincula saeva remittis;
quod facturus eras, debeat illa tibi.
Utilitas tua sit, titulus donetur amicae.
Perde nihil: partes illa petentis agat.
295 Sed tu, cuicunque est retinendae cura puellae,
attonitum forma fac putet esse sua.
Sive erit in Tyriis: Tyrios laudabis amictus:
sive erit in Cois; Coa decere puta.
Aurata est; ipso tibi sit pretiosior auro:
300 gausapa si sumsit; gausapa sumta proba.
Adstiterit tunicata; Moves incendia, clama:
sed timida, caveat frigora, voce roga.
Compositum discrimen erit; discrimina lauda:
torserit igne comam; torte capille place.
305 Brachia saltantis, vocem mirare canentis:
et, quum desierit, verba querentis habe.
Ipsos concubitus, ipsum venerere licebit,
quod iuvat; et querula gaudia voce notes.
Ut fuerit torva violentior ipsa Medusa,
310 Fiet amatori lenis et aequa suo.
Tantum, ne pateas verbis simulator in illis,
effice: nec vultu destrue verba tuo.
Si latet ars, prodest; affert deprensa pudorem:

atque adimit merito tempus in omne fidem.
Saepe sub auctumno, quum formosissimus annus, 315
plenaque purpureo subrubet uva mero;
quum modo frigoribus premimur, modo solvimur aestu;
aëre non certo corpora languor habet.
Illa quidem valeat: sed si male firma cubabit,
et vitium coeli senserit aegra sui: 320
tunc amor et pietas tua sit manifesta puellae:
tunc sere, quae plena postmodo falce metas.
Nec tibi morosi veniant fastidia morbi;
perque tuas fiant, quae sinit illa, manus.
Et videat flentem; nec taedeat oscula ferre: 325
et sicco lacrimas combibat ore tuas.
Multa vove; sed cuncta palam: quotiesque libebit,
quae referas illi, somnia laeta vide.
Et veniat, quae lustret, anus, lectumque locumque:
praeferat et tremula sulphur et ova manu 330
Omnibus his inerunt gratae vestigia curae
in thalamos multis haec via fecit iter.
Ne tamen officiis odium quaeratur ab aegra,
sit suus in blanda sedulitate modus.
Neve cibo prohibe, nec amari pocula succi 335
porrige: rivalis misceat illa tuus.
Sed non, cui dederis a littore carbasa, vento
utendum, medio quum potiere freto.
Dum novus errat amor, vires sibi colligit usu:
si bene nutrieris, tempore firmus erit. 340
Quem taurum metuis, vitulum mulcere solebas:
sub qua nunc recubas arbore, virga fuit.
Nascitur exiguus, *sed opes acquirit eundo*:
quaque venit, multas accipit amnis aquas.

345 Fac tibi consuescat: nihil assuetudine maius.
Quam tu dum capias, taedia nulla fuge.
Te semper videat: tibi semper praebeat aures:
exhibeat vultus noxque diesque tuos.
Quum tibi maior erit fiducia, posse requiri;
350 tum procul, absenti cura futurus, eris.
Da requiem; requietus ager bene credita reddit:
terraque coelestes arida sorbet aquas.
Phyllida Demophoon praesens moderantius ussit:
exarsit velis acrius illa datis.
355 [Penelopen absens sollers torquebat Ulixes.
Phyllacides aberat, Laodamia, tuus.]
Sed mora tuta brevis: lentescunt tempore curae;
vanescitque absens, et novus intrat, amor.
Dum Menelaus abest, Helene, ne sola iaceret.
360 hospitis est tepido nocte recepta sinu.
Qui stupor hic, Menelaë, fuit? Tu solus abibas:
isdem sub tectis hospes et uxor erant.
Accipitri timidas credis, furiose, columbas;
plenum montano credis ovile lupo.
365 Nil Helene peccat; nil hic committit adulter.
Quod tu, quod faceret quilibet, ille facit.
Cogis adulterium, dando tempusque locumque.
Quo, nisi consilio est usa puella tuo?
Quid faciat? Vir abest; et adest non rusticus hospes
370 et timet in vacuo sola cubare toro.
Viderit Atrides: Helenen ego crimine solvo.
Usa est humani commoditate viri.
Sed neque fulvus aper media tam saevus in ira est
fulmineo rabidos quum rotat ore canes:
375 nec lea, quum catulis lactentibus ubera praebet:
nec brevis ignaro vipera laesa pede:
femina quam, socii deprensa pellice lecti,

ardet; et in vultu pignora mentis habet.
In ferrum flammasque ruit. positoque decore
fertur, ut Aonii cornibus icta dei. 380
Coniugis admissum, violataque iura maritae,
barbara per natos Phasias ulta suos.
Altera dira parens haec est, quam cernis, hirundo:
adspice, signatum sanguine pectus habet.
Hoc bene compositos, hoc firmos rumpit amores: 385
crimina sunt cautis ista timenda viris.
Nec mea vos uni donat censura puellae.
Dî melius! vix hoc nupta tenere potest.
Ludite: sed furto celetur culpa modesto.
Gloria peccati nulla petenda tui est. 390
Nec dederis munus, cognosse quod altera possit:
nec sint nequitiae tempora certa tuae.
Et, ne te capiat latebris sibi femina notis,
non uno est omnis convenienda loco.
Et quoties scribis, totas prius ipse tabellas 395
inspice. Plus multae, quam sibi missa, legunt.
Laesa Venus iusta arma movet, telumque remittit:
et, modo quod questa est, ipse querare, facit.
Dum fuit Atrides una contentus, et illa
casta fuit; vitio est improba facta viri. 400
Audierat, laurumque manu vittasque ferentem
pro nata Chrysen non valuisse sua.
Audierat, Lyrnesi, tuos, abducta, dolores;
bellaque per turpes longius isse moras.
Haec tantum audierat: Priameïda viderat ipsa. 405
Victor erat praedae praeda pudenda suae.
Inde Thyestiaden animo thalamoque recepit;
et male peccantem Tyndaris ulta virum est.
Quae bene *celaris, si* qua tamen acta patebunt,
illa licet pateant, tu tamen usque nega. 410

Tu neque subiectus, solito neque blandior esto.
Haec animi multum signa nocentis habent.
Sed lateri nec parce tuo. Pax omnis in illo est:
concubitu prior est inficianda Venus.
415 Sunt, qui praecipiant herbas, satureia, nocentes
sumere: iudiciis ista venena meis:
aut piper urticae mordacis semine miscent;
tritaque in annoso flava pyrethra mero.
Sed dea nec patitur sic ad sua munera cogi,
420 colle sub umbroso quam tenet altus Eryx.
Candidus, Alcathoi qui mittitur urbe Pelasga,
bulbus, et, ex horto quae venit, herba salax,
ovaque sumantur, sumantur Hymettia mella,
quasque tulit folio pinus acuta nuces.
425 Docta, quid ad medicas, Erato, deverteris artes?
Interior curru meta terenda meo est.
Qui modo celabas monitu tua crimina nostro;
flecte iter, et monitu detege furta meo.
Nec levitas culpanda mea est: nec semper eodem
430 impositos vento panda carina vehit.
Nam modo Threïcio Borea, modo currimus Euro'
saepe tument Zephyro lintea, saepe Noto.
Adspice, ut in curru modo det fluitantia rector
lora, modo admissos arte retentet equos.
435 Sunt, quibus ingrate timida indulgentia servit:
et, si nulla subest aemula, languet amor.
Luxuriant animi rebus plerumque secundis:
nec facile est aequa commoda mente pati.
Ut levis absumtis paullatim viribus ignis
440 ipse latet, summo candet in igne cinis:
sed tamen extinctas admoto sulfure flammas
invenit: et lumen, quod fuit ante, redit:
sic, ubi pigra situ securaque pectora torpent,

acribus est stimulis eliciendus amor.
Fac timeat de te, tepidamque recalface mentem: 445
palleat indicio criminis illa tui.
O quater, et quoties numero comprendere non est,
felicem, de quo laesa puella dolet!
quae, simul invitas crimen pervenit ad aures,
excidit, et miserae voxque colorque fugit. 450
Ille ego sim, cuius laniet furiosa capillos:
ille ego sim, teneras cui petat ungue genas:
quem videat lacrimans: quem torvis spectet ocellis:
quo sine non possit vivere; posse velit.
Si spatium quaeras; breve sit, quo laesa queratur, 455
ne vires lenta colligat ira mora.
Candida iamdudum cingantur colla lacertis:
inque tuo flens est accipienda sinu.
Oscula da flenti: Veneris da gaudia flenti.
Pax erit: hoc uno solvitur ira modo. 460
Quum bene saevierit, quum certa videbitur hostis;
tum pete concubitus foedera: mitis erit.
Illic depositis habitat Concordia telis:
illo, crede mihi, Gratia nata loco est.
Quae modo pugnarunt, iungunt sua rostra columbae, 465
quarum blanditias verbaque murmur habet.
Prima fuit rerum confusa sine ordine moles:
unaque erat facies sidera, terra, fretum.
Mox coelum impositum est terris; humus aequore cincta est:
inque suas partes cessit inane Chaos. 470
Silva feras, aër volucres accepit habendas:
in liquida pisces delituistis aqua.
Tum genus humanum solis errabat in agris:

idque merae vires, et rude corpus erat.
475 Silva domus fuerat, cibus herba, cubilia fronde
iamque diu nulli cognitus alter erat.
Blanda truces animos fertur mollisse voluptas:
constiterant uno femina virque loco.
Quid facerent, ipsi nullo didicere magistro:
480 arte Venus nulla dulce peregit opus.
Ales habet, quod amet: cum quo sua gaudia iung
invenit in media femina piscis aqua.
Cerva parem sequitur: serpens serpente tenetur:
haeret adulterio cum cane nexa canis.
485 Laeta salitur ovis: tauro quoque laeta iuvenca es
sustinet immundum sima capella marem.
In furias agitantur equae, spatioque remota
per loca dividuos amne sequuntur equos.
Ergo age, et iratae medicamina fortia praebe:
490 illa feri requiem sola doloris habent.
Illa Machaonios superant medicamina succos:
his, ubi peccaris, restituendus eris.
Haec ego quum canerem, subito manifestus Apo
movit inauratae pollice fila lyrae.
495 [In manibus laurus: sacris inducta capillis
laurus erat: vates ille videndus adest.]
Is mihi, Lascivi, dixit, praeceptor Amoris,
duc, age, discipulos ad mea templa tuos.
Est ibi diversum fama celebrata per orbem
500 litera, cognosci quae sibi quemque iubet.
Qui sibi notus erit, solus sapienter amabit:
atque opus ad vires exiget omne suas.
Cui faciem natura dedit, spectetur ab illa:
cui color est, humero saepe patente cubet.
505 Qui sermone placet, taciturna silentia rumpat:
qui canit arte, canat: qui bibit arte, bibat.

Sed neque declament medio sermone diserti:
 nec sua vesanus scripta poëta legat.
Sic monuit Phoebus; Phoebo parete monenti.
 Certa dei sâcro est huius in ore fides. 510
Ad propiora vocor. Quisquis sapienter amabit,
 vincet; et e nostra, quod petet, arte feret.
Credita non semper sulci cum foenore reddunt:
 nec semper dubias adiuvat aura rates.
Quod iuvat, exiguum est; plus est, quod laedit amantes. 515
 Proponant animo multa ferenda suo.
Quot lepores in Atho, quot apes pascuntur in Hybla,
 caerula quot baccas Pallados arbor habet,
littore quot conchae; tot sunt in amore dolores:
 quae patimur, multo spicula felle madent. 520
Dicta erit isse foras, quam tu fortasse videbis:
 isse foras, et te falsa videre, puta.
Clausa tibi fuerit promissa ianua nocte:
 perfer, et immunda ponito corpus humo.
Forsitan et vultu mendax ancilla superbo 525
 dicet, Quid nostras obsidet iste fores?
Postibus et durae supplex blandire puellae;
 et capiti demtas limine pone rosas.
Quum volet, accedes: quum te vitabit, abibis.
 Dedecet ingenuos taedia ferre sui. 530
Effugere hunc non est, quare tibi possit amica
 dicere? Non omni tempore sensus adest.
Nec maledicta puta nec verbera ferre puellae
 turpe, nec ad teneros oscula ferre pedes.
Quid moror in parvis? animus maioribus instat. 535
 Magna canam: toto pectore, vulgus, ades.
Ardua molimur: sed nulla, nisi ardua, virtus.

Difficilis nostra poscitur arte labor.
Rivalem patienter habe, victoria tecum
540 stabit: eris magni victor in arce Iovis.
Haec tibi non hominem, sed quercus crede Pelasgas
dicere. Nil istis ars mea maius habet.
Innuet illa, feras: scribet, ne tange tabellas:
unde volet, veniat: quoque libebit, eat.
545 Hoc in legitima praestant uxore mariti,
quum, tener, ad partes tu quoque, somne, venis.
Hac ego, confiteor, non sum perfectus in arte.
Quid faciam? monitis sum minor ipse meis.
Mene palam nostrae det quisquam signa puellae?
550 et patiar? nec me quolibet ira ferat?
Oscula vir dederat, memini, suus: oscula questus
sum data. Barbarie noster abundat amor.
Non semel hoc vitium nocuit mihi. Doctior ille est
quo veniunt alii conciliante viri.
555 Sed melius nescisse fuit. Sine furta tegantur:
nec fugiat victo falsus ab ore pudor.
Quo magis, o iuvenes, deprendere parcite vestras.
Peccent: peccantes verba dedisse putent.
Crescit amor prensis. Ubi par fortuna duorum est,
560 in caussam damni perstat uterque sui.
Fabula narratur toto notissima coelo,
Mulciberis capti Marsque Venusque dolis.
Mars pater, insano Veneris turbatus amore,
de duce terribili factus amator erat.
565 Nec Venus oranti (neque enim dea mollior ulla est,)
rustica Gradivo, difficilisve fuit.
Ah quoties lasciva pedes risisse mariti
dicitur, et duras igne vel arte manus!
Marte palam simulat Vulcanum imitata; decebat,

multaque cum forma gratia mista fuit. 570
Sed bene concubitus primos celare solebant:
plena verecundi culpa pudoris erat.
Indicio Solis (quis Solem fallere possit?)
cognita Vulcano coniugis acta suae.
Quam mala, Sol, exempla moves? Pete munus ab illa; 575
et tibi, si taceas, quod dare possit, habet.
Mulciber obscuros lectum circaque superque
disponit laqueos; lumina fallit opus.
Fingit iter Lemnon: veniunt ad foedus amantes;
impliciti laqueis nudus uterque iacent. 580
Convocat ille deos. Praebent spectacula capti.
Vix lacrimas Venerem continuisse putant.
Non vultus texisse suos, non denique possunt
partibus obscoenis opposuisse manus.
His aliquis ridens, In me, fortissime Mavors, 585
si tibi sunt oneri, vincula transfer, ait.
Vix precibus, Neptune, tuis captiva resolvit
corpora. Mars Threcen occupat; illa Paphon.
Hoc tibi profecit, Vulcane: quod ante tegebant,
liberius faciunt, ut pudor omnis abest. 590
Saepe tamen demens stulte fecisse fateris:
teque ferunt irae poenituisse tuae.
Haec vetui. Vos ecce vetat deprensa Dione
insidias illas, quas tulit ipsa, dare.
Nec vos rivali laqueos disponite: nec vos 595
excipite arcana verba notata manu.
Ista viri captent, si iam captanda probabunt,
quos facient iustos ignis et unda viros.
En iterum testor: nihil hic, nisi lege remissum,
luditur in *nostris instita* nulla iocis. 600
Quis Cereris ritus audet vulgare profanis,

magnaque Threïcia sacra reperta Samo?
Eximia est virtus, praestare silentia rebus:
at contra gravis est culpa, tacenda loqui.
605 Quam bene, quod, frustra captatis arbore pomis,
Tantalus in media garrulus aret aqua!
Praecipue Cytherea iubet sua sacra taceri.
Admoneo, veniat ne quis ad illa loquax.
Condita si non sunt Veneris mysteria cistis;
610 nec cava vesanis ictibus aera sonant:
attamen inter nos medio versantur in usu:
sed sic, inter nos ut latuisse velint.
Ipsa Venus pubem, quoties velamina ponit,
protegitur laeva semireducta manu.
615 In medio passimque coit pecus: hoc quoque viso
avertit vultus saepe puella suos.
Conveniunt thalami furtis et ianua nostris:
parsque sub iniecta veste pudenda latet:
et si non tenebras, aut quiddam nubis opacae
620 quaerimus; ast aliquid luce patente minus.
Tum quoque, quum solem nondum prohibebat et imbrem
tegula, sed quercus tecta cibumque dabat;
in nemore atque antris, non sub Iove, iuncta voluptas:
tanta rudi populo cura pudoris erat.
625 At nunc nocturnis titulos imponimus actis,
atque emitur magno nil, nisi posse loqui.
Scilicet excuties omnes ubicunque puellas,
cuilibet ut dicas, Haec quoque nostra fuit:
nec desint, quas tu digitis ostendere possis?
630 Ut quamque attigeris, fabula turpis erit.
Parva queror: fingunt quidam, quae vera negarent,
et nulli non se concubuisse ferunt.

[ueunt, quod possunt, nomine tangunt,
non tacto corpore, crimen habet.
de fores, custos odiose, puellae; 635
duris postibus adde seras.
erest, ubi nominis extat adulter,
uod non contigit esse, cupit?
ros parce profitemur amores:
nt solida mystica furta fide. 640
ipue vitia exprobrare puellae,
multis dissimulasse fuit.
dromedae color est obiectus ab illo,
gemino cui pede penna fuit.
dromache visa est spatiosior aequo: 645
modicam diceret, Hector erat.
's, assuesce: feres. Bene multa vetustas
icipiens omnia sentit amor.
a viridi coalescit cortice ramus,
enerum quaelibet aura, cadet. 650
ntis, spatio durata, resistet,
doptivas arbor habebit opes.
ies omnes de corpore mendas:
iit vitium, desinit esse mora.
iares taurorum terga recusant: 655
mitas tempore fallit odor.
iollire licet mala. Fusca vocetur,
'rica cui pice sanguis erit:
Veneri similis: si flava, Minervae.
, macie quae male viva sua est. 660
quaecunque brevis; quae turgida, plenam:
:ium proximitate boni.
anus eat, nec quo sit nata require
uae rigidus munera Censor habet.

665 praecipue si flore caret, meliusque peractum est
tempus; et albentes iam ligat illa comas.
Utilis, o iuvenes, aut haec aut serior aetas.
Iste feret segetes, iste serendus ager.
[Dum vires annique sinunt, tolerate labores:
670 iam veniet tacito curva senecta pede.
Aut mare navigiis, aut vomere findite terram;
aut fera belligeras addite in arma manus,
aut latus et vires operamque afferte puellis.
Haec quoque militia est; haec quoque fecit opes
675 Adde, quod est illis operum prudentia maior;
solus et, artifices qui facit, usus adest.
Illae munditiis annorum damna rependunt:
et faciunt cura, ne videantur anus;
utque velis, Venerem iungunt per mille figuras.
680 Inveniat plures nulla tabella modos.
Illis sentitur non irritata voluptas:
quod iuvat, ex aequo femina virque ferunt.
Odi concubitus, qui non utrinque resolvunt:
hoc est, cur pueri tangar amore minus.
685 Odi, quae praebet, quia sit praebere necesse;
siccaque de lana cogitat ipsa sua.
Quae datur officio, non est mihi grata voluptas.
Officium faciat nulla puella mihi.
Me voces audire iuvat sua gaudia fassas:
690 utque morer meme, sustineamque, roget.
Adspiciam dominae victos amentis ocellos.
Langueat, et tangi se vetet illa diu.
Haec bona non primae tribuit natura iuventae,
quae cito post septem lustra venire solent.
695 Qui properant, nova musta bibant: mihi fund avitum
consulibus priscis condita testa merum.

Nec platanus, nisi sera, potest obsistere vento,
et laedunt nudos prata novella pedes.
Scilicet Hermionen Helenae praeponere posses?
et melior Gorge, quam sua mater, erat? 700
Ad Venerem quicunque voles attingere seram;
si modo duraris, praemia digna feres.
Conscius ecce duos accepit lectus amantes:
ad thalami clausas, Musa, resiste fores.
Sponte sua sine te celeberrima verba loquentur: 705
nec manus in lecto laeva iacebit iners.
Invenient digiti, quid agant in partibus illis,
in quibus occulte spicula tingit Amor.
Fecit in Andromache prius hoc fortissimus Hector.
Non solum bellis utilis ille fuit. 710
Fecit et in capta Lyrneside magnus Achilles,
quum premeret mollem lassus ab hoste torum.
Illis te manibus tangi, Briseï, sinebas,
imbutae Phrygia quae nece semper erant?
an fuit hoc ipsum, quod te, lasciva, iuvaret, 715
ad tua victrices membra venire manus?
Crede mihi, Veneris non est properanda voluptas,
sed sensim tarda perficienda mora.
Quum loca repereris, quae tangi femina gaudet;
non obstet, tangas quo minus illa, pudor. 720
Adspicies oculos tremulo fulgore micantes,
ut sol a liquida saepe refulget aqua.
Accedant questus, accedat amabile murmur,
et dulces gemitus, aptaque verba ioco.
Sed neque tu dominam, velis maioribus usus, 725
desere, nec cursus anteeat illa tuos.
Ad metam properate simul. Tunc plena voluptas,
quum pariter victi femina virque iacent.
Hic tibi servandus tenor est, quum libera dantur

730 otia, furtivum nec timor urget opus.
Quum mora non tuta est, totis incumbere remis
utile, et admisso subdere calcar equo.
Finis adest operi. Palmam date, grata iuventu
sertaque odoratae myrtea ferte comae.
735 Quantus apud Danaos Podalirius arte medendi,
Aeacides dextra, pectore Nestor erat;
quantus erat Calchas extis, Telamonius armis,
Automedon curru; tantus amator ego.
Me vatem celebrate, viri, mihi dicite laudes:
740 cantetur toto nomen in orbe meum.
Arma dedi vobis: dederat Vulcanus Achilli.
Vincite muneribus, vicit ut ille, datis.
Sed quicunque meo superarit Amazona ferro,
inscribat spoliis, Naso magister erat.
745 Ecce rogant tenerae, sibi dem praecepta, puella
Vos eritis chartae proxima cura meae.

LIBER TERTIUS.

Arma dedi Danais in Amazonas: arma supersu
quae tibi dem et turbae, Penthesilea, tuae.
Ite in bella pares: vincant, quibus alma Dione
Faverit, et, toto qui volat orbe, Puer.
5 Non erat armatis aequum concurrere nudas:
sic etiam vobis vincere turpe, viri.
Dixerit e multis aliquis, Cur virus in angues
adiicis? et rabidis tradis ovile lupis?
Parcite paucarum diffundere crimen in omnes.
10 Spectetur meritis quaeque puella suis.
Si minor Atrides Helenen, Helenesque sororem
quo premat Atrides crimine maior habet;
si scelere Oeclides Talaioniae Eriphyles

vivus et in vivis ad Styga venit equis;
est pia Penelope, lustris errante duobus, 15
et totidem lustris bella gerente viro.
Respice Phyllaciden: et quae comes isse marito
fertur, et ante annos occubuisse suos.
Fata Pheretiadae coniux Pagasaea redemit:
proque viri est uxor funere lata sui. 20
Accipe me, Capaneu; cineres miscebimus, inquit
Iphias, in medios desiluitque rogos.
Ipsa quoque et cultu est et nomine femina Virtus:
nec mirum, populo si placet illa suo.
Non tamen hae mentes nostra poscuntur ab arte. 25
Conveniunt cymbae vela minora meae.
Nil nisi lascivi per me discuntur amores:
femina praecipio quo sit amanda modo.
Femina nec flammas, nec saevos excutit arcus.
Parcius haec video tela nocere viris. 30
Saepe viri fallunt; tenerae non saepe puellae:
paucaque, si quaeras, crimina fraudis habent.
Phasida, iam matrem, fallax dimisit Iason:
venit in Aesonios altera nupta sinus.
Quantum ad te, Theseu, volucres Ariadna marinas 35
pavit, in ignoto sola relicta loco.
Quaere, novem cur isse vices dicatur; et audi
depositis silvas Phyllida flesse comis.
Et famam pietatis habet; tamen hospes et ensem
praebuit, et caussam mortis, Elissa, tuae. 40
Quid vos perdiderit, dicam: nescistis amare;
defuit ars vobis. Arte perennat amor.
Nunc quoque nescirent: sed me Cytherea docere
iussit: et ante oculos constitit ipsa meos.
Tum mihi, Quid miserae, dixit, meruere puellae? 45
Traditur armatis vulgus inerme viris.

Illos artifices gemini fecere libelli:
haec quoque pars monitis erudienda tuis.
Probra Therapnaeae qui dixerat ante maritae,
50 mox cecinit laudes prosperiore lyra.
Si bene te nosti, cultas ne laede puellas.
Gratia, dum vives, ista petenda tibi est.
Dixerat, et myrti (myrto nam vincta capillos
constiterat,) folium granaque pauca dedit.
55 Sensimus acceptum numen quoque. Purior aether
fulsit, et e toto pectore cessit onus.
Dum favet ingenium, petite hinc praecepta, puellae,
quas pudor et leges et sua iura sinunt.
Venturae memores iam nunc estote senectae:
60 sic nullum vobis tempus abibit iners.
Dum licet, et veros etiam nunc editis annos,
ludite: eunt anni more fluentis aquae.
Nec, quae praeteriit, cursu revocabitur unda:
nec, quae praeteriit, hora redire potest.
65 Utendum est aetate; cito pede labitur aetas:
nec bona tam sequitur, quam bona prima fuit.
Hos ego, qui canent, frutices violaria vidi:
hac mihi de spina grata corona data est.
Tempus erit, quo tu, quae nunc excludis amantem,
70 frigida deserta nocte iacebis anus:
nec tua frangetur nocturna ianua rixa:
sparsa nec invenies limina mane rosa.
Quam cito, me miserum! laxantur corpora rugis,
et perit, in nitido qui fuit ore, color;
75 quasque fuisse tibi canas a virgine iures,
spargentur subitae per caput omne comae.
Anguibus exuitur tenui cum pelle vetustus;
nec faciunt cervos cornua iacta senes.
Nostra sine auxilio fugiunt bona. Carpite florem,

qui, nisi carptus erit, turpiter ipse cadet. 80
Adde, quod et partus faciunt breviora iuventae
tempora. Continua messe senescit ager.
Latmius Endymion non est tibi, Luna, rubori;
nec Cephalus roseae praeda pudenda deae.
Ut taceam de te, quem nunc quoque luget, Adoni, 85
unde habet Aenean Harmonienque Venus?
Ite per exemplum, genus o mortale, dearum;
gaudia nec cupidis vestra negate viris.
Ut iam decipiant, quid perditis? Omnia constant.
Mille licet sumant; deperit inde nihil. 90
Conteritur ferrum, silices tenuantur ab usu:
sufficit, et damni pars caret illa metu.
[Quis vetet apposito lumen de lumine sumi,
quisve cavo vastas in mare servet aquas?
Det tamen ulla viro mulier, non expedit, inquis. 95
Quid, nisi quam sumis, dic mihi, perdis, aquam?
Nec vos prostituit mea vox; sed vana timere
damna vetat. Damnis munera vestra carent.]
Sed me flaminibus venti maioris iturum,
dum sumus in portu, provehat aura levis. 100
Ordior a cultu. Cultis bene Liber ab uvis
provenit, et culto stat seges alta solo.
Forma dei munus: forma quota quaeque superbit?
Pars vestrum tali munere magna caret.
Cura dabit faciem: facies neglecta peribit, 105
Idaliae similis sit licet illa deae.
Corpora si veteres non sic coluere puellae,
nec veteres cultus sic habuere viri.
Si fuit Andromache tunicas induta valentes;
quid mirum? Duri militis uxor erat. 110
Scilicet Aiaci coniux ornata veniret,
cui tegimen septem terga fuere boum.

Simplicitas rudis ante fuit; nunc aurea Roma est,
et magnas domiti possidet orbis opes.
115 Adspice, quae nunc sunt Capitolia, quaeque fuerunt
alterius dices illa fuisse Iovis.
Curia, concilii quae nunc dignissima tanti est,
de stipula, Tatio regna tenente, fuit.
Quae nunc sub Phoebo ducibusque Palatia fulgent
120 quid, nisi araturis pascua bubus, erant?
Prisca iuvent alios: ego me nunc denique natum
gratulor: haec aetas moribus apta meis:
non quia nunc terrae lentum subducitur aurum;
lectaque diverso littore concha venit:
125 nec quia decrescunt effosso marmore montes:
nec quia caeruleae mole fugantur aquae,
sed quia cultus adest, nec nostros mansit in anno
rusticitas priscis illa superstes avis.
[Vos quoque non caris aures onerate lapillis,
130 quos legit in viridi decolor Indus aqua:
nec prodite graves insuto vestibus auro.
Per quas nos petitis, saepe fugatis, opes.]
Munditiis capimur: nec sint sine lege capilli.
Admotae formam dantque negantque manus.
135 Nec genus ornatus unum est. Quod quamque de
cebit,
eligat; et speculum consulat ante suum.
Longa probat facies capitis discrimina puri.
Sic erat ornatis Laodamia comis.
Exiguum summa nodum sibi fronte relinqui,
140 ut pateant aures, ora rotunda volunt.
Alterius crines humero iactentur utroque.
Talis es assumta, Phoebe canore, lyra.
Altera succinctae religetur more Dianae,
ut solet, attonitas quum petit illa feras.

Hanc decet, inflatos laxe iacuisse capillos : 145
illa sit adstrictis impedienda comis.
Hanc decet ornari testudine Cyllenea :
sustineat similes fluctibus illa sinus.
Sed neque ramosa numerabis in ilice frondes ;
nec quot apes Hyble, nec quot in Alpe ferae ; 150
nec mihi tot cultus numero comprendere fas est.
Adiicit ornatus proxima quaeque dies.
Et neglecta decet multas coma. Saepe iacere
hesternam credas : illa repexa modo est.
Ars casum simulet. Sic capta vidit in urbe 155
Alcides Iolen : Hanc ego, dixit, amo.
Talem te Bacchus, Satyris clamantibus Euoe,
sustulit in currus, Gnosi relicta, suos.
O quantum indulget vestro Natura decori,
quarum sunt multis damna pianda modis ! 160
Nos male detegimur, raptique aetate capilli,
ut Borea frondes excutiente, cadunt.
Femina canitiem Germanis inficit herbis ;
et melior vero quaeritur arte color.
Femina procedit densissima crinibus emtis ; 165
proque suis alios efficit aere suos.
Nec pudor est emisse palam. Venisse videmus
Herculis ante oculos, Virgineumque chorum.
Quid de veste loquar ? Non iam segmenta requiro ;
nec quae de Tyrio murice lana rubet. 170
Quum tot prodierint pretio leviore colores ;
quis furor est, census corpore ferre suos ?
Aëris ecce color, tum quum sine nubibus aër,
nec tepidus pluvias concitat Auster aquas.
Ecce tibi similis, qui quondam Phryxon et Hellen 175
diceris Inois eripuisse dolis.
Hic undas imitatur, habet quoque nomen ab undis.

Crediderim Nymphas hac ego veste tegi.
Ille crocum simulat, croceo velatur amictu,
180 roscida luciferos quum dea iungit equos:
hic Paphias myrtos: hic purpureas amethystos
albentesve rosas, Threïciamve gruem.
Nec glandes, Amarylli, tuae, nec amygdala desunt
et sua velleribus nomina cera dedit.
185 Quot nova terra parit flores, quum vere tepenti
vitis agit gemmas; pigraque fugit hiems:
lana tot, aut plures succos bibit. Elige certos:
nam non conveniens omnibus unus erit.
Pulla decet niveas: Briseïda pulla decebat.
190 Quum rapta est, pulla tum quoque veste fuit
Alba decent fuscas: albis, Cepheï, placebas.
Sic tibi vestitae pressa Seriphos erat.
Quam paene admonui, ne trux caper iret in alas
neve forent duris aspera crura pilis!
195 Sed non Caucasea doceo de rupe puellas,
quaeque bibunt undas, Myse Caïce, tuas
Quid? si praecipiam, ne fuscet inertia dentes;
oraque suscepta mane laventur aqua?
Scitis et inducta candorem quaerere creta.
200 Sanguine quae vero non rubet, arte rubet.
Arte supercilii confinia nuda repletis,
parvaque sinceras velat aluta genas.
Nec pudor est oculos tenui signare favilla,
vel prope te nato, lucide Cydne, croco.
205 Est mihi, quo dixi vestrae medicamina formae,
parvus, sed cura grande, libellus opus.
Hinc quoque praesidium laesae petitote figurae:
non est pro vestris ars mea rebus iners.
Non tamen expositas mensa deprendat amator
210 *pyxidas*. Ars faciem dissimulata iuvet.

Quem non offendat toto faex illita vultu,
  quum fluit in tepidos pondere lapsa sinus?
Oesypa quid redolent, quamvis mittatur Athenis
  demtus ab immundo vellere succus ovis?
Nec coram mistas cervae sumsisse medullas, 215
  nec coram dentes defricuisse probem.
Ista dabunt faciem, sed erunt deformia visu.
  Multaque, dum fiunt turpia, facta placent.
Quae nunc nomen habent operosi signa Myronis,
  pondus iners quondam, duraque massa fuit. 220
Annulus ut fiat, primo colliditur aurum:
  quas geritis vestes, sordida lana fuit.
Quum fieret, lapis asper erat; nunc nobile signum
  nuda Venus madidas exprimit imbre comas.
Tu faciem cura, dum te dormire putamus; 225
  aptius a summa conspiciere manu.
Cur mihi nota tui caussa est candoris in ore?
  Claude fores thalami; quid rude prodis opus?
Multa viros nescire decet. Pars maxima rerum
  offendet, si non interiora tegas. 230
Aurea quae pendent ornato signa theatro;
  inspice, quam tenuis bractea ligna tegat.
Sed neque ad illa licet populo, nisi facta, venire:
  nec nisi submotis forma paranda viris.
At non pectendos coram praebere capillos, 235
  ut iaceant fusi per tua terga, vetem.
Illo praecipue ne sis morosa, caveto,
  tempore: nec laxas saepe resolve comas.
Tuta sit ornatrix. Odi, quae sauciat ora
  unguibus, et rapta brachia figit acu. 240
Devovet, et tangit dominae caput illa: simulque
  plorat ad invisas sanguinolenta comas.
Quae male crinita est, custodem in limine ponat,

orneturve Bonae semper in aede deae.
245 Dictus eram subito cuidam venisse puellae;
turbida perversas induit illa comas.
Hostibus eveniat tam foedi caussa pudoris,
inque nurus Parthas dedecus illud eat.
Turpe pecus mutilum, turpis sine gramine campus,
250 et sine fronde frutex, et sine crine caput.
Non mihi venistis, Semele, Ledeve, docendae;
perque fretum falso, Sidoni, vecta bove:
aut Helene, quam non stulte, Menelae, reposcis;
tu quoque non stulte, Troice raptor, habes.
255 Turba docenda venit, turpes pulchraeque puellae:
pluraque sunt semper deteriora bonis.
Formosae minus artis opem praeceptaque curant:
est illis sua dos, forma sine arte potens.
Quum mare compositum est, securus navita cessat:
260 quum tumet, auxiliis assidet ille suis.
Rara tamen menda facies caret... Occule mendas:
quodque potes, vitium corporis abde tui.
Si brevis es, sedeas, ne stans videare sedere:
inque tuo iaceas quantulacunque toro.
265 Hic quoque, ne possit fieri mensura cubantis,
iniecta lateant fac tibi veste pedes.
Quae nimis est gracilis, pleno velamina filo
sumat: et ex humeris laxus amictus eat.
Pallida purpureis tingat sua corpora virgis:
270 nigrior, ad Pharii confuge piscis opem.
Pes malus in nivea semper celetur aluta:
arida nec vinclis crura resolve suis.
Conveniunt tenues scapulis analeptides altis;
inflatum circa fascia pectus eat.
275 Exiguo signet gestu, quodcunque loquetur,

cui digiti pingues, et scaber unguis erunt.
Cui gravis oris odor, nunquam ieiuna loquatur;
et semper spatio distet ab ore viri.
Si niger, aut ingens, aut non erit ordine natus
dens tibi, ridendo maxima damna feres. 280
Quis credat? discunt etiam ridere puellae,
quaeritur atque illis hac quoque parte decor.
Sint modici rictus, parvaeque utrimque lacunae;
et summos dentes ima labella tegant;
nec sua perpetuo contendant ilia risu, 285
sed leve nescio quid femineumque sonent.
Est, quae perverso distorqueat ora cachinno:
quum risu laeta est altera, flere putes.
Illa sonat raucum, quiddamque inamabile stridet,
ut rudit a scabra turpis asella mola. 290
Quo non ars penetrat? discunt lacrimare decenter.
quoque volunt plorant tempore, quoque modo.
Quid? quum legitima fraudatur litera voce,
blaesaque fit iusso lingua coacta sono:
in vitio decor est, quaedam male reddere verba. 295
Discunt posse minus, quam potuere, loqui.
Omnibus his, quando prosunt, impendite curam.
Discite femineo corpora ferre gradu.
Est et in incessu pars non temnenda decoris.
Allicit ignotos ille, fugatque viros. 300
Haec movet arte latus, tunicisque fluentibus auras
excipit: extensos fertque superba pedes:
illa, velut coniux Umbri rubicunda mariti,
ambulat, ingentes varica fertque gradus.
Sed sit, ut in multis, modus hic quoque. Rusticus alter 305
motus; in incessu mollior alter erit.
Pars humeri tamen ima tui, pars summa lacerti

nuda sit, a laeva conspicienda manu.
Hoc vos praecipue, niveae, decet. Hoc ubi vi(
310 oscula ferre humero, qua patet, usque libet
Monstra maris Sirenes erant: quae voce canor
quamlibet admissas detinuere rates.
His sua Sisyphides auditis paene resolvit
corpora. Nam sociis illita cera fuit.
315 Res est blanda canor: discant cantare puellae.
Pro facie multis vox sua lena fuit.
Et modo marmoreis referant audita theatris;
et modo Niliacis carmina lusa modis.
Nec plectrum dextra, citharam tenuisse sinistr
320 nesciat arbitrio femina docta meo:
Saxa ferasque lyra movit Rhodopeïus Orpheus,
Tartareosque lacus, tergeminumque canem.
Saxa tuo cantu, vindex iustissime matris,
fecerunt muros officiosa novos.
325 Quamvis mutus erat, voci favisse putatur
piscis, Arioniae fabula nota lyrae.
Disce etiam duplici genialia nablia palma
verrere: conveniunt dulcibus illa iocis.
Sit tibi Callimachi, sit Coi nota poetae,
330 sit quoque vinosi Teïa Musa senis:
nota sit et Sappho: quid enim lascivius illa?
cuive pater vafri luditur arte Getae:
et teneri possis carmen legisse Properti:
sive aliquid Galli, sive, Tibulle, tuum:
335 dictaque Varroni fulvis insignia villis
vellera, germanae, Phryxe, querenda tuae
et profugum Aenean, altae primordia Romae:
quo nullum Latio clarius extat opus.
Forsitan et nostrum nomen miscebitur istis;
340 *nec* mea Lethaeis scripta dabuntur aquis.

atque aliquis dicet, Nostri lege culta magistri
carmina, quis partes instruit ille duas:
deve tribus libris, titulus quos signat Amorum,
elige, quod docili molliter ore legas:
vel tibi composita cantetur Epistola voce. 345
Ignotum hoc aliis ille novavit opus.
O ita, Phoebe, velis; ita vos, pia numina vatum,
insignis cornu Bacche, novemque deae!
Quis dubitet, quin scire velim saltare puellam;
ut moveat posito brachia iussa mero? 350
Artifices lateris, scenae spectacula amantur:
tantum mobilitas illa decoris habet.
Parva monere pudet: talorum ducere iactus
ut sciat, et vires, tessera missa, tuas:
et modo tres iactet numeros: modo cogitet, apte 355
quam subeat partem callida, quamque vocet.
Cautaque non stulte latronum proelia ludat:
unus quum gemino calculus hoste perit.
Bellatorque suo prensus sine compare bellet;
aemulus et coeptum saepe recurrat iter. 360
Reticuloque pilae leves fundantur aperto:
nec, nisi quam tollas, ulla movenda pila est.
Est genus in totidem tenui ratione redactum
scriptula, quot menses lubricus annus habet.
Parva tabella capit ternos utrimque lapillos; 365
in qua vicisse est, continuasse suos.
Mille facesse iocos. Turpe est nescire puellam
ludere: ludendo saepe paratur amor.
Sed minimus labor est, sapienter iactibus uti:
maius opus, mores composuisse suos. 370
Tunc sumus incauti, studioque aperimur in ipso;
nudaque per lusus pectora nostra patent.
Ira subit, deforme malum, lucrique cupido;

iurgiaque et rixae, sollicitusque dolor.
375 Crimina dicuntur: resonat clamoribus aether:
invocat iratos et sibi quisque deos.
[Nulla fides tabulis, quae non per vota petuntur:
et lacrimis vidi saepe madere genas.]
Iupiter a vobis tam turpia crimina pellat,
380 in quibus est ulli cura placere viro.
Hos ignava iocos tribuit Natura puellis:
materia ludunt uberiore viri.
Sunt illis celeresque pilae, iaculumque, trochique,
armaque, et in gyros ire coactus equus.
385 Nec vos Campus habet, nec vos gelidissima Virgo,
nec Tuscus placidis devehit amnis aquis.
At licet, et prodest, Pompeias ire per umbras,
Virginis aetheriis cum caput ardet equis.
Visite laurigero sacrata Palatia Phoebo:
390 ille Paraetonias mersit in alta rates:
quaeque soror coniuxque ducis monumenta pararunt:
navalique gener cinctus honore caput.
Visite turicremas vaccae Memphitidos aras:
visite conspicuis terna theatra locis.
395 Spectentur tepido maculatae sanguine arenae;
metaque ferventi circumeunda rota.
Quod latet, ignotum est: ignoti nulla cupido.
Fructus abest, facies quum bona teste caret.
Tu licet et Thamyran superes, atque Orphea cantu,
400 non erit ignotae gratia magna lyrae.
Si Venerem Cous nusquam pinxisset Apelles;
mersa sub aequoreis illa lateret aquis.
Quid petitur sacris, nisi tantum fama, poëtis?
Hoc votum nostri summa laboris habet.
405 Cura ducum fuerant olim regumque poëtae:

praemiaque antiqui magna tulere chori:
sanctaque maiestas, et erat venerabile nomen
vatibus: et largae saepe dabantur opes.
Ennius emeruit, Calabris in montibus ortus,
contiguus poni, Scipio magne, tibi. 410
Nunc ederae sine honore iacent: operataque doctis
cura vigil Musis nomen inertis habet.
Sed famae vigilare iuvat. Quis nosset Homerum,
Ilias aeternum si latuisset opus?
Quis Danaën nosset, si semper clausa fuisset, 415
inque sua turri si latuisset anus?
Utilis est vobis, formosae, turba, puellae
Saepe vagos extra limina ferte pedes.
Ad multas lupa tendit oves, praedetur ut unam:
et Iovis in multas devolat ales aves. 420
Se quoque det populo mulier speciosa videndam:
quem trahat, e multis forsitan unus erit.
Omnibus illa locis maneat studiosa placendi:
et curam tota mente decoris agat.
Casus ubique valet: semper tibi pendeat hamus. 425
Quo minime credis gurgite, piscis erit.
Saepe canes frustra nemorosis montibus errant:
inque plagas nullo cervus agente cadit.
Quid minus Andromede poterat sperare revincta,
quam lacrimas ulli posse placere suas? 430
Funere saepe viri vir quaeritur. Ire solutis
crinibus, et fletus non tenuisse decet.
Sed vitate viros cultum formamque professos;
quique suas ponunt in statione comas.
Quae vobis dicunt, dixerunt mille puellis. 435
Errat, et in nulla sede moratur Amor.
[Femina quid faciet, quum vir sit levior ipsa,
forsitan et plures possit habere viros?]

Vix mihi credetis; sed credite. Troia maneret,
440 praeceptis Priami si foret usa senis.
Sunt qui mendaci specie grassantur amoris,
perque aditus tales lucra pudenda petunt.
Nec coma vos fallat liquida nitidissima nardo:
nec brevis in rugas cingula pressa suas.
445 Nec toga decipiat filo tenuissima; nec si
annulus in digitis alter et alter erit.
Forsitan ex horum numero cultissimus ille
fur sit; et uratur vestis amore tuae.
Redde meum, clamant spoliatae saepe puellae:
450 redde meum, toto voce boante foro.
Has Venus e templis, multo radiantibus auro,
laeta videt lites Appiadesque deae.
Sunt quoque non dubia quaedam mala nomina fama
deceptae a multis crimen amantis habent.
455 Discite ab alterius vestris timuisse querelis,
ianua fallaci ne sit aperta viro.
Parcite, Cecropides, iuranti credere Theseo;
quos faciet testes, fecit et ante, deos:
et tibi, Demophoon, Thesei criminis heres,
460 Phyllide decepta nulla relicta fides.
Si bene promittunt, totidem promittite verbis:
si dederint, et vos gaudia pacta date.
Illa potest vigiles flammas extinguere Vestae;
et rapere e templis, Inachi, sacra tuis;
465 et dare mista viro tritis aconita cicutis;
accepto Venerem munere si qua negat.
Fert animus propius consistere. Supprime habenas
Musa; nec admissis excutiare rotis.
Verba vadum tentent abiegnis scripta tabellis.
470 *Accipiat* missas apta ministra notas.
Inspice: quodque leges, ex ipsis collige verbis,

fingat, an ex animo sollicitusque roget.
Postque brevem rescribe moram. Mora semper amantes
incitat, exiguum si modo tempus habet.
Sed neque te facilem iuveni promitte roganti: 475
nec tamen edure, quod petit ille, nega.
Fac timeat speretque simul: quotiesque remittes,
spes magis hinc veniat certa, minorque metus.
Munda, sed e medio, consuetaque verba, puellae,
scribite. Sermonis publica verba placent. 480
Ah quoties dubius scriptis exarsit amator;
et nocuit formae barbara lingua bonae!
Sed quoniam, quamvis vittae careatis honore,
est vobis vestros fallere cura viros;
ancillae puerive manus ferat apta tabellas: 485
pignora nec iuveni credite vestra novo.
Vidi ego pallentes isto terrore puellas
servitium miseras tempus in omne pati.
Perfidus ille quidem, qui talia pignora servat:
sed tamen Aetnaei fulminis instar habet. 490
Iudice me fraus est concessa, repellere fraudem:
armaque in armatos sumere iura sinunt.
Ducere consuescat multas manus una figuras.
Ah pereant, per quos ista monenda mihi!
Nec nisi deletis tutum est rescribere ceris: 495
ne teneat geminas una tabella manus.
Femina dicatur scribenti semper amator;
illa sit in vestris, qui fuit ille, notis.
Sed libet a parvis animum ad maiora referre,
plenaque curvato pandere vela sinu. 500
Pertinet ad faciem rabidos compescere mores.
Candida pax homines, trux decet ira feras.
Ora tument ira; nigrescunt sanguine venae;

lumina Gorgoneo saevius igne micant.
505 I procul hinc, dixit, non es mihi, tibia, tanti;
ut vidit vultus Pallas in amne suos.
Vos quoque si media speculum spectetis in ira;
cognoscat faciem vix satis ulla suam.
Nec minus in vultu damnosa superbia vestro:
510 comibus est oculis alliciendus amor.
Odimus immodicos (experto credite) fastus
Saepe tacens odii semina vultus habet.
Spectantem specta: ridenti mollia ride.
Innuet? acceptas tu quoque redde notas.
515 Sic ubi praelusit rudibus Puer ille sagittis,
spicula de pharetra promit acuta sua.
Odimus et moestas. Tecmessam diligat Aiax:
nos, hilarem populum, femina laeta capit.
Nunquam ego te, Andromache, nec te, Tecmess
rogarem,
520 ut mea de vobis altera amica foret.
Credere vix videor, quum cogat credere partus,
vos ego cum vestris concubuisse viris.
Scilicet Aiaci mulier moestissima dixit,
Lux mea; quaeque solent verba iuvare viros?
525 Quis vetat a magnis ad res exempla minores
sumere, nec nomen pertimuisse ducis?
Dux bonus huic centum commisit vite regendos:
huic equites; illi signa tuenda dedit.
Vos quoque, de nobis quem quisque erit aptus
usum,
530 inspicite, et certo ponite quemque loco.
Munera det dives: ius qui profitebitur, adsit:
facundus caussam saepe clientis agat.
Carmina qui facimus, mittamus carmina tantum
Nam chorus ante alios aptus amare sumus.

facimus placitae late praeconia formae. 535
[omen habet Nemesis; Cynthia nomen habet.
per et Eoae novere Lycorida terrae:
t multi, quae sit nostra Corinna, rogant.
e, quod insidiae sacris a vatibus absunt:
t facit ad mores ars quoque nostra bonos. 540
nos ambitio, nec nos amor urget habendi:
ontemto colitur lectus et umbra foro.
facile haeremus, validoque perurimur aestu;
t nimium certa scimus amare fide.
icet ingenium placida mollitur ab arte, 545
t studio mores convenienter eunt.
bus Aoniis faciles estote, puellae.
[umen inest illis: Pieridesque favent.
deus in nobis, sunt et commercia coeli.
edibus aetheriis spiritus ille venit. 550
octis pretium scelus est sperare poëtis.
[e miserum! scelus hoc nulla puella timet.
imulate tamen; nec prima fronte rapaces
ste. Novus viso casse resistet amans.
neque rector equum, qui nuper sensit habenas, 555
um paribus frenis, artificemque regit:
stabiles animos annis viridemque iuventam
t capias, idem limes agendus erit.
rudis et castris nunc primum notus Amoris,
ui tetigit thalamos praeda novella tuos, 560
olam norit, tibi semper inhaereat uni
ingenda est altis sepibus ista seges.
ge rivalem: vinces, dum sola tenebis.
on bene cum sociis regna Venusque manent.
vetus miles sensim et sapienter amabit; 565
ultaque *tironi* non patienda feret.
ranget postes, nec saevis ignibus uret;

nec dominae teneras appetet ungue genas:
nec scindet tunicasve suas tunicasve puellae:
570 nec raptus flendi caussa capillus erit.
Ista decent pueros, aetate et amore calentes.
Hic fera composita vulnera mente feret.
Ignibus hic lentis uretur, ut humida taeda;
ut modo montanis silva recisa iugis.
575 Certior hic amor est: brevis et fecundior ille.
Quae fugiunt, celeri carpite poma manu.
Omnia tradentur: portas reserabimus hosti;
et sit in infida proditione fides.
Quod datur ex facili, longum male nutrit amorem.
580 Miscenda est laetis rara repulsa iocis.
Ante fores iaceant: Crudelis ianua, clament:
multaque submisse, multa minanter agant.
Dulcia non ferimus: succo renovamur amaro.
Saepe perit ventis obruta cymba suis.
585 Hoc est, uxores quod non patiatur amari:
conveniunt illas, quum voluere, viri.
Claude fores; duro dicat tibi ianitor ore,
Non potes. Exclusum te quoque tanget amor.
Ponite iam gladios hebetes; pugnetur acutis.
590 Non dubito, telis quin petar ipse meis.
Dum cadat in laqueos captus quoque nuper amator,
solum se thalamos speret habere tuos.
Postmodo rivalem partitaque foedera lecti
sentiat. Has artes tolle, senescet amor.
595 Tunc bene fortis equus reserato carcere currit,
quum, quos praetereat, quosque sequatur, habet.
Quamlibet extinctos iniuria suscitat ignes.
En ego, confiteor, non nisi laesus amo.
Caussa tamen nimium ne sit manifesta doloris:
600 pluraque sollicitus, quam sciat, esse putet.

Incitet et ficti tristis custodia servi,
  et nimium duri cura molesta viri.
Quae venit ex tuto, minus est accepta voluptas.
  Ut sis liberior Thaide, finge metus.
Quum melius foribus possis, admitte fenestra. 605
  inque tuo vultu signa timentis habe.
Callida prosiliat, dicatque ancilla, Perimus.
  Tu iuvenem trepidum quolibet abde loco.
Admiscenda tamen Venus est secreta timori,
  ne tanti noctes non putet esse tuas. 610
Qua vafer eludi possit ratione maritus,
  quaque vigil custos, praeteriturus eram.
Nupta virum timeat: rata sit custodia nuptae.
  Hoc decet: hoc leges iusque pudorque iubent.
Te quoque servari, modo quam vindicta redemit, 615
  quis ferat? Ut fallas, ad mea sacra veni.
Tot licet observent, adsit modo certa voluntas,
  quot fuerant Argo lumina, verba dabis.
Scilicet obstabit custos, ne scribere possis,
  sumendae detur quum tibi tempus aquae? 620
conscia quum possit scriptas portare tabellas,
  quas tegat in tepido fascia lata sinu?
quum possit solea chartas celare ligatas,
  et vincto blandas sub pede ferre notas?
Caverit haec custos: pro charta conscia tergum 625
  praebeat; inque suo corpore verba ferat.
Tuta quoque est, fallitque oculos e lacte recenti
  littera. Carbonis pulvere tange; leges.
Fallet et humiduli quae fiet acumine lini,
  et feret occultas pura tabella notas. 630
Adfuit Acrisio servandae cura puellae:
  hunc tamen illa suo crimine fecit avum.
Quid faciet custos, quum sint tot in Urbe theatra?

quum spectet iunctos illa libenter equos?
635 quum sedeat Phariae sistris operata iuvencae;
quoque sui comites ire vetantur, eat?
quum fuget a templis oculos Bona Diva virorum,
praeterquam si quos illa venire iubet?
quum, custode foris tunicam servante puellae,
640 celent furtivos balnea tuta viros:
quum, quoties opus est, fallax aegrotet amica,
et cedat lecto quamlibet aegra suo?
nomine quum doceat, quid agatur, adultera clavis
quasque petas, non det ianua sola, vias?
645 Fallitur et multo custodis cura Lyaeo:
illa vel Hispano lecta sit uva iugo.
Sunt quoque, quae faciant altos, medicamina, somnos,
victaque Lethaea lumina nocte premant.
Nec male deliciis odiosum conscia tardis
650 detinet; et longa iungitur illa mora.
Quid iuvat ambages, praeceptaque parva movere
quum minimo custos munere possit emi?
Munera, crede mihi, capiunt hominesque deosque
placatur donis Iupiter ipse datis.
655 Quid faciet sapiens? stultus quoque munere gaudet.
Ipse vir, accepto munere, mutus erit.
Sed semel est custos longum redimendus in aevum.
saepe dabit, dederit quas semel, ille manus.
Questus eram, memini, metuendos esse sodales:
660 non taugit solos ista querela viros.
Credula si fueris, aliae tua gaudia carpent;
et lepus hic aliis exagitatus erit.
Haec quoque, quae praebet lectum studiosa locumque;
crede mihi, mecum non semel illa fuit.

Nec nimium vobis formosa ancilla ministret. 665
Saepe vicem dominae praestitit illa mihi.
Quo feror insanus? quid aperto pectore in hostem
mittor, et indicio prodor ab ipse meo?
Non avis aucupibus monstrat, qua parte petatur:
non docet infestos currere cerva canes. 670
Viderit utilitas: praecepta fideliter edam.
Lemniasi gladios in mea fata dabo.
Efficite, et facile est, ut nos credamus amari:
prona venit cupidis in sua vota fides.
Spectet amabilius iuvenem et suspiret ab imo 675
femina; tam sero cur veniatque roget.
Accedant lacrimae, dolor et de pellice fictus;
et laniet digitis illius ora suis.
Iamdudum persuasus erit; miserebitur ultro:
et dicet, Cura carpitur ista mei. 680
Praecipue, si cultus erit, speculoque placebit,
posse suo tangi credet amore deas.
Sed te, quaecunque es, moderate iniuria turbet;
neu sis audita pellice mentis inops.
Nec cito credideris. Quantum cito credere laedat, 685
exemplum vobis non leve Procris erit.
Est prope purpureos colles florentis Hymetti
fons sacer, et viridi cespite mollis humus.
Silva nemus non alta facit: tegit arbutus herbam:
ros maris, et laurus, nigraque myrtus olent: 690
nec densum foliis buxum, fragilesque myricae,
nec tenues cytisi, cultaque pinus abest.
Lenibus impulsae Zephyris auraque salubri
tot generum frondes herbaque summa tremit.
Grata quies Cephalo. Famulis canibusque relictis 695
lassus in hac iuvenis saepe resedit humo:
Quaeque meos releves aestus, cantare solebat,

accipienda sinu, mobilis Aura, veni.
Coniugis ad timidas aliquis male sedulus aures
700 auditos memori detulit ore sonos.
Procris ut accepit nomen, quasi pellicis, Aurae
excidit, et subito mota dolore fuit.
Palluit, ut, sera lectis de vite racemis,
pallescunt frondes, quas nova laesit hiems:
705 quaeque suos curvant matura cydonia ramos;
cornaque adhuc nostris non satis apta cibis.
Utque animus rediit, tenues a pectore vestes
rumpit, et indignas sauciat ungue genas.
Nec mora; per medias sparsis furibunda capilli
710 evolat, ut thyrso concita Baccha, vias.
Ut prope perventum est, comites in valle reliq
ipsa nemus tacito clam pede fortis init.
Quid tibi mentis erat, quum sic male sana late
Procri? quis attoniti pectoris ardor erat?
715 Iam iam venturam, quaecunque erat Aura, tabas
scilicet, atque oculis probra videnda tuis.
Nunc venisse piget(neque enim deprendere vell
nunc iuvat. Incertus pectora versat amor.
Credere quae iubeant, locus est, et nomen, et ind
720 et quia amans semper, quod timet, esse put
Vidit ut oppressa vestigia corporis herba,
pulsantur trepidi corde micante sinus.
Iamque dies medius tenues contraxerat umbras
inque pari spatio vesper et ortus erant,
725 ecce redit Cephalus, proles Cyllenia, silvis,
oraque fontana fervida spargit aqua.
Anxia, Procri, lates. Solitas iacet ille per herbas
et, Zephyri molles, Auraque, dixit, ades.
Ut patuit miserae iucundus nominis error,

et mens, et rediit verus in ora color. 730
Surgit; et oppositas agitato corpore frondes
movit, in amplexus uxor itura viri.
Ille, feram sonuisse ratus, iuveniliter arcum
corripit: in dextra tela fuere manu.
Quid facis, infelix? Non est fera: supprime tela. 735
Me miserum! iaculo fixa puella tuo est.
Hei mihi! conclamat, fixisti pectus amicum.
Hic locus a Cephalo vulnera semper habet.
Ante diem morior, sed nulla pellice laesa:
hoc faciet positae te mihi, terra, levem. 740
Nomine suspectam iam spiritus exit in auram:
iam morior: cara lumina conde manu.
Ille sinu dominae morientia pectora moesto
sustinet; et lacrimis vulnera saeva lavat.
Exit, et, incauto paulatim pectore lapsus, 745
excipitur miseri spiritus ore viri.
Sed repetamus iter. Nudis mihi rebus agendum est,
ut tangat portus fessa carina suos.
Scilicet expectas, ut te in convivia ducam,
et quaeris monitus hac quoque parte meos? 750
Sera veni; positaque decens incede lucerna.
Grata mora est Veneri: maxima lena mora est.
Etsi turpis eris, formosa videbere potis:
et latebras vitiis nox dabit ipsa tuis.
Carpe cibos digitis; est quidam gestus edendi: 755
ora nec immunda tota perunge manu.
Neve diu praesume dapes; sed desine, citra
quam cupias paulo, quam potes, esse minus.
Priamides Helenen avide si spectet edentem,
oderit, et dicat, Stulta rapina mea est. 760
Aptius est, deceatque magis potare puellas.
Cum Veneris puero non male, Bacche, facis.

Hoc quoque, qua patiens caput est; animusque pedesque
constent: nec, quae sint singula, bina vide.
765 Turpe iacens mulier, multo madefacta Lyaeo:
digna est concubitus quoslibet illa pati.
Nec somno tutum est posita succumbere mensa:
per somnos fieri multa pudenda solent.
Ulteriora pudet docuisse: sed alma Dione,
770 Praecipue nostrum est, quod pudet, inquit, opus.
Nota sibi sit quaeque: modos ad corpora certos
sumite. Non omnes una figura decet.
Quae facie praesignis eris, resupina iaceto:
spectetur tergo, cui sua terga placent.
775 Milanion humeris Atalantes crura ferebat:
si bona sunt, hoc sunt adspicienda modo.
Parva vehatur equo: quod erat longissima, nunquam
Thebais Hectoreo nupta resedit equo.
Strata premat genibus, paullum cervice reflexa,
780 femina per longum conspicienda latus.
Cui femur est iuvenile, carent quoque cetera menda,
semper in obliquo fusa sit illa toro.
Nec tibi turpe puta crinem, ut Phylleïa mater,
solvere: et effusis colla reflecte comis.
785 Tu quoque, cui rugis uterum Lucina notavit,
ut celer aversis utere Parthus equis.
Mille modi Veneris. Simplex minimique laboris,
quum iacet in dextrum semisupina latus.
Sed neque Phoebei tripodes nec corniger Ammon
790 vera magis vobis, quam mea Musa, canet.
Si qua fides arti, quam longo fecimus usu;
credite: praestabunt carmina nostra fidem.
Sentiat ex imis Venerem resoluta medullis

femina; et ex aequo res iuvet ista duos:
nec blandae voces, iocundaque murmura cessent: 795
nec taceant mediis improba verba iocis.
Tu quoque, cui Veneris sensum natura negavit,
dulcia mendaci gaudia finge sono.
Infelix, cui torpet hebes locus ille, puella;
quo pariter debent femina virque frui. 800
Tantum, quum finges, ne sis manifesta caveto:
effice per motum luminaque ipsa fidem.
Quod iuvet, et voces et anhelitus arguat oris.
Ah pudet! arcanas pars habet ista notas.
Gaudia post Veneris quae poscit munus amantem, 805
illa suas nolit pondus habere preces.
Nec lucem in thalamos totis admitte fenestris.
Aptius in vestro corpore multa latent.
Lusus habet finem: cycnis descendere tempus,
duxerunt collo qui iuga nostra suo. 810
Ut quondam iuvenes, ita nunc, mea turba, puellae
inscribant spoliis, Naso magister erat.

P. OVIDII NASONIS

REMEDIORUM AMORIS

LIBER UNUS.

Legerat huius Amor titulum nomenque libelli.
Bella mihi, video, bella parantur, ait.
Parce tuum vatem sceleris damnare, Cupido;
tradita qui toties, te duce, signa tuli.
5 Non ego Tydides, a quo tua saucia mater
in liquidum rediit aethera Martis equis.
Saepe tepent alii iuvenes: ego semper amavi:
et si, quid faciam nunc quoque, quaeris, amo.
Quin etiam docui, qua posses arte parari:
10 et quod nunc ratio est, impetus ante fuit.
Nec te, blande puer, nec nostras prodimus artes:
nec nova praeteritum Musa retexit opus.
Si quis amat, quod amare iuvat, feliciter ardet.
Gaudeat, et vento naviget ille suo.
15 At, si quis male fert indignae regna puellae,
ne pereat, nostrae sentiat artis opem.
Cur aliquis, laqueo collum nodatus, amator,
e trabe sublimi triste pependit onus?
Cur aliquis rigido fodit sua viscera ferro?
20 *Invidiam* caedis, pacis amator, habes.

Qui, nisi desierit, misero periturus amore est;
desinat: et nulli funeris auctor eris.
Et puer es; nec te quicquam, nisi ludere, oportet.
Lude: decent annos mollia regna tuos.
Nam poteras uti nudis ad bella sagittis: 25
sed tua mortifero sanguine tela carent.
Vitricus et gladiis et acuta dimicet hasta:
et victor multa caede cruentus eat.
Tu cole maternas, tuto quibus utimur, artes:
et quarum vitio nulla fit orba parens. 30
Effice nocturna frangatur ianua rixa,
et tegat ornatas multa corona fores.
Fac coëant furtim iuvenes, timidaeque puellae:
verbaque dent cauto qualibet arte viro:
et modo blanditias, rigido modo iurgia posti 35
dicat, et exclusus flebile cantet amans.
His lacrimis contentus eris sine crimine mortis:
nec tua fax avidos digna subire rogos.
Haec ego. Movit Amor gemmatas aureus alas;
et mihi, Propositum perfice, dixit, opus. 40
Ad mea, decepti iuvenes, praecepta venite,
quos suus ex omni parte fefellit amor.
Discite sanari, per quem didicistis amare:
una manus vobis vulnus opemque feret.
Terra salutiferas herbas, eademque nocentes 45
nutrit; et urticae proxima saepe rosa est.
Vulnus Achilleo quae quondam fecerat hosti,
vulneris auxilium Pelias hasta tulit.
Sed quaecunque viris, vobis quoque dicta, puellae,
credite. Diversis partibus arma damus. 50
De quibus ad vestros si quid non pertinet usus;
attamen exemplo multa docere potest.
Utile propositum est, saevas extinguere flammas,

nec servum vitiis pectus habere suum.
55 Vixisset Phyllis, si me foret usa magistro,
et per quod novies, saepius isset iter:
nec moriens Dido summa vidisset ab arce
Dardanias vento vela dedisse rates:
nec dolor armasset contra sua viscera matrem,
60 quae socii damno sanguinis ulta virum est.
Arte mea Tereus, quamvis Philomela placeret,
per facinus fieri non meruisset avis.
Da mihi Pasiphaën; iam tauri ponet amorem:
da Phaedram; Phaedrae turpis abibit amor.
65 Redde Parin nobis; Helenen Menelaus habebit.
nec manibus Danaûm Pergama victa cadent.
Impia si nostros legisset Scylla libellos,
haesisset capiti purpura, Nise, tuo.
Me duce damnosas, homines, compescite curas:
70 rectaque cum sociis, me duce, navis eat.
Naso legendus erat tunc quum didicistis amare;
idem nunc vobis Naso legendus erit.
Publicus assertor vitiis suppressa levabo
pectora: vindictae quisque faveto suae
75 Te precor, o vates, adsit tua laurea nobis,
carminis et medicae, Phoebe, repertor opis:
et pariter vati, pariter succurre medenti:
utraque tutelae subdita cura tuae est.
Dum licet, et modici tangunt praecordia motus:
80 si piget, in primo limine siste pedem.
Opprime, dum nova sunt, subiti mala semina morbi;
et tuus, incipiens ire, resistat equus.
Nam mora dat vires, teneras mora percoquit uvas.
et validas segetes, quod fuit herba, facit.
85 Quae praebet latas arbor spatiantibus umbras,

sita est primum tempore, virga fuit.
rat manibus summa tellure revelli;
:at in immensum viribus aucta suis.
id, quod amas, celeri circumspice mente.
aesuro subtrahe colla iugo. 90
obsta. Sero medicina paratur,
mala per longas convaluere moras.
ra, nec te venturas differ in horas.
n est hodie, cras minus aptus erit.
t omnis amor, reperitque alimenta morando. 95
ı vindictae proxima quaeque dies.
pauca vides de magnis fontibus orta:
a collectis multiplicantur aquis.
ısisses, quantum peccare parares,
geres vultus cortice, Myrrha, tuos. 100
quod fuerat primo sanabile, vulnus
ı longae damna tulisse morae.
ı delectat Veneris decerpere flores,
s assidue, Cras quoque fiet idem.
citae serpunt in viscera flammae, 105
ı radices altius arbor agit.
auxilii perierunt tempora primi,
s in capto pectore sedit amor;
ıs superest: sed non, quia serior aegro
r, ille mihi destituendus erit. 110
sus fuerat partem Poeantius heros,
at celeri praesecuisse manu.
n hic multos sanatus creditur annos
ıam bellis imposuisse manum.
nascentes properabam pellere morbos, 115
o tardam nunc quoque lentus opem.

Aut nova, si possis, sedare incendia tentes,
aut ubi per vires procubuere suas.
Dum furor in cursu est, currenti cede furori.
120 Difficiles aditus impetus omnis habet.
Stultus, ab obliquo qui quum descendere po
pugnat in adversas ire natator aquas.
Impatiens animus, nec adhuc tractabilis art
respuit, atque odio verba monentis habet
125 Aggrediar melius tunc, quum sua vulnera t
iam sinet, et veris vocibus aptus erit.
Quis matrem, nisi mentis inops, in funere
flere vetat? Non hoc illa monenda loco es
Quum dederit lacrimas, animumque exp
aegrum;
130 ille dolor verbis emoderandus erit.
Temporibus medicina valet: data tempo
sunt,
et data non apto tempore vina nocent.
Quin etiam accendas vitia, irritesque vetan
temporibus si non aggrediare suis.
135 Ergo, ubi visus eris nostra medicabilis arte
fac monitis fugias otia prima meis.
Haec, ut ames, faciunt; haec, ut fecere, t
haec sunt iucundi caussa cibusque mali.
Otia si tollas, periere Cupidinis arcus,
140 contemtaeque iacent et sine luce faces.
Quam platanus rivo gaudet, quam populus
et quam limosa canna palustris humo:
tam Venus otia amat. Finem qui quaeris a
cedit amor rebus; res age: tutus eris.
145 Languor, et immodici sub nullo vindice so
aleaque, et multo tempora quassa mero,
eripiunt omnes animo sine vulnere vires.

Adfluit incautis insidiosus Amor.
Desidiam puer ille sequi solet: odit agentes.
Da vacuae menti, quo teneatur, opus. 150
Sunt fora, sunt leges, et, quos tuearis, amici:
vade per urbanae splendida castra togae.
Vel tu sanguinei iuvenilia munera Martis
suscipe: deliciae iam tibi terga dabunt.
Ecce fugax Parthus, magni nova caussa triumphi, 155
iam videt in campis Caesaris arma suis.
Vince Cupidineas pariter Parthasque sagittas:
et refer ad patrios bina tropaea deos.
Ut semel Aetola Venus est a cuspide laesa:
mandat amatori bella gerenda suo. 160
Quaeritur, Aegisthus quare sit factus adulter?
In promtu causa est: desidiosus erat.
Pugnabant alii tardis apud Ilion armis,
quo tulerat vires Graecia tota suas.
Sive operam bellis vellet dare, nulla gerebat; 165
sive foro, vacuum litibus Argos erat.
Quod potuit, fecit; ne nil ageretur, amavit.
Sic venit ille puer: sic puer ille manet.
Rura quoque oblectant animos, studiumque colendi:
quaelibet huic curae cedere cura potest. 170
Colla iube domitos oneri supponere tauros;
sauciet ut duram vomer aduncus humum.
Obrue versata Cerealia semina terra,
quae tibi cum multo foenore reddat ager.
Adspice curvatos pomorum pondere ramos; 175
ut sua, quod peperit, vix ferat arbor onus.
Adspice labentes iucundo murmure rivos:
adspice *tondentes* fertile gramen oves.
Ecce petunt rupes praeruptaque saxa capellae,

180 ut referant hoedis ubera plena suis.
Pastor inaequali modulatur arundine carmen;
nec desunt comites, sedula turba, canes.
Parte sonant alia silvae mugitibus altae;
et queritur vitulum mater abesse suum.
185 Quid? quum suppositos fugiunt examina fumos
ut relevent demti vimina curva favi?
Poma dat autumnus; formosa est messibus aest
ver praebet flores: igne levatur hiems.
Temporibus certis maturam rusticus uvam
190 colligit: et nudo sub pede musta fluunt:
temporibus certis desectas alligat herbas;
et tonsam raro pectine verrit humum.
Ipse potes riguis plantam deponere in hortis:
ipse potes rivos ducere lenis aquae.
195 Venerit insitio; fac ramum ramus adoptet:
stetque peregrinis arbor operta comis.
Quum semel haec animum coepit mulcere volupt
debilibus pennis irritus exit Amor.
Vel tu venandi studium cole: saepe recessit
200 turpiter a Phoebi victa sorore Venus.
Nunc leporem pronum catulo sectare sagaci:
nunc in frondosis retia tende iugis:
aut pavidos terre varia formidine cervos;
aut cadat adversa cuspide fossus aper.
205 Nocte fatigatum somnus, non cura puellae,
excipit; et pingui membra quiete levat.
Lenius est studium, prodest tamen, alite capta
aut lino, aut calamis praemia parva sequi:
vel, quae piscis edax avido male devoret ore,
210 abdere supremis aera recurva cibis.
Aut his, aut aliis, donec dediscis amare,
ipse tibi furtim decipiendus eris.

Tu tamen i, quamvis firmis retinebere vinclis,
i procul, et longas carpere perge vias.
Flebis, et occurret desertae nomen amicae; 215
stabit et in media pes tibi saepe via.
Sed quanto minus ire voles, magis ire memento.
Perfer, et invitos currere coge pedes.
Nec pluvias opta, nec te peregrina morentur
sabbata, nec damnis Allia nota suis. 220
Nec quot transieris, sed quot tibi, quaere, supersint
millia: nec, maneas ut prope, finge moras.
Tempora nec numera: nec crebro respice Romam:
sed fuge. Tutus adhuc Parthus ab hoste fuga est.
Dura aliquis praecepta vocet mea; dura fatemur 225
esse: sed, ut valeas, multa dolenda feres.
Saepe bibi succos, quamvis invitus, amaros
aeger; et oranti mensa negata mihi est.
Ut corpus redimas, ferrum patieris et ignes;
arida nec sitiens ora levabis aqua; 230
ut valeas animo, quidquam tolerare negabis?
At pretium pars haec corpore maius habet.
Sed tamen est artis tristissima ianua nostrae,
et labor est unus tempora prima pati.
Adspicis, ut prensos urant iuga prima iuvencos? 235
ut nova velocem cingula laedat equum?
Forsitan a Laribus patriis exire pigebit:
sed tamen exibis: deinde redire voles.
Nec te Lar patrius, sed amor revocabit amicae,
praetendens culpae splendida verba suae. 240
Quum semel exieris, centum solatia curae
et rus, et comites, et via longa dabunt.
Nec satis esse putes discedere: lentus abesto,
dum perdat vires, sitque sine igne, cinis.
Si nisi firmata properabis mente reverti, 245

inferet arma tibi saeva rebellis Amor.
Quidquid eras, fueris; sitiens avidusque redibis;
et spatium damno cesserit omne tuo.
Viderit, Haemoniae si quis mala pabula terrae,
250 et magicas artes posse iuvare putat.
Ista veneficii vetus est via. Noster Apollo
innocuam sacro carmine monstrat opem.
Me duce non tumulo prodire iubebitur umbra:
non anus infami carmine rumpet humum:
255 non seges ex aliis alios transibit in agros:
nec subito Phoebi pallidus orbis erit.
Ut solet, aequoreas ibit Tiberinus in undas:
ut solet, in niveis Luna vehetur equis.
Nulla recantatas deponent pectora curas;
260 nec fugiet vivo sulfure victus amor.
Quid te Phasiacae iuverunt gramina terrae,
quum cuperes patria, Colchi, manere domo?
Quid tibi profuerunt, Circe, Perseïdes herbae,
quum tibi Neritias abstulit aura rates?
265 Omnia fecisti, ne callidus hospes abiret:
ille dedit certae lintea plena fugae.
Omnia fecisti, ne te ferus ureret ignis:
longus at invito pectore sedit amor.
Vertere quae poteras homines in mille figuras,
270 non poteras animi vertere iura tui.
Diceris his etiam, quum iam discedere vellet,
Dulichium verbis detinuisse ducem:
Non ego, quod primo, memini, sperare solebam,
iam precor, ut coniux tu meus esse velis.
275 Et tamen, ut coniux essem tua, digna videbar:
quod dea, quod magni filia Solis eram.
Ne properes oro; spatium pro munere posco.
Quid minus optari per mea vota potest?

Et freta mota vides; et debes illa timere.
  Utilior velis postmodo ventus erit. 280
Quae tibi caussa fugae? Non hic nova Troia resurgit:
  non aliquis socios rursus ad arma vocat.
Hic amor et pax est; in qua male vulneror una:
  totaque sub regno terra futura tuo est.
Illa loquebatur, navem solvebat Ulixes: 285
  irrita cum velis verba tulere Noti.
Ardet, et assuetas Circe tendebat ad artes:
  nec tamen est illis attenuatus amor.
Ergo quisquis opem nostra tibi poscis ab arte,
  deme veneficiis carminibusque fidem. 290
Si te caussa potens domina retinebit in Urbe;
  accipe, consilium quod sit in Urbe meum.
Optimus ille fuit vindex, laedentia pectus
  vincula qui rupit, dedoluitque semel.
Sed, cui tantum animi est, illum mirabor et ipse: 295
  et dicam, Monitis non eget iste meis.
Tu mihi, qui, quod amas, aegre dediscis amare;
  nec potes, et velles posse, docendus eris.
Saepe refer tecum sceleratae facta puellae,
  et pone ante oculos omnia damna tuos. 300
Illud et illud habet: nec ea contenta rapina
  sub titulum nostros misit avara lares.
Sic mihi iuravit: sic me iurata fefellit,
  ante suas quoties passa iacere fores!
Diligit ipsa alios: a me fastidit amari. 305
  Institor heu! noctes, quas mihi non dat, habet!
Haec tibi per totos inacescant omnia sensus:
  haec refer: hinc odii semina quaere tui.
Atque utinam posses etiam facundus in illis
  esse! Dole tantum; sponte disertus eris. 310

Haeserat in quadam nuper mea cura puella:
conveniens animo non erat illa meo.
Curabar propriis aeger Podalirius herbis:
et, fateor, medicus turpiter aeger eram.
315 Profuit assidue vitiis insistere amicae.
Idque mihi factum saepe salubre fuit.
Quam mala, dicebam, nostrae sunt crura puellae!
nec tamen, ut verum confiteamur, erant.
Brachia quam non sunt nostrae formosa puellae!
320 et tamen, ut verum confiteamur, erant.
Quam brevis est! nec erat: quam multum poscit amantem!
Hinc odio venit maxima caussa meo.
Et mala sunt vicina bonis. Errore sub illo
pro vitio virtus crimina saepe tulit.
325 Quam potes, in peius dotes deflecte puellae:
iudiciumque brevi limite falle tuum.
Turgida, si plena est; si fusca est, nigra vocetur.
In gracili macies crimen habere potest.
Et poterit dici petulans, quae rustica non est:
330 et poterit dici rustica, si qua proba est.
Quin etiam, quacunque caret tua dote puella,
hanc moveat, blandis usque precare sonis.
Exige quod cantet, si qua est sine voce puella,
fac saltet, nescit si qua movere manum.
335 Barbara sermone est? Fac tecum multa loquatur.
Non didicit chordas tangere? Posce lyram.
Durius incedit? fac ambulet. Omne papillae
pectus habent tumidae? Fascia nulla tegat.
Si male dentata est, narra, quod rideat illa:
340 Mollibus est oculis? quod fleat illa, refer.
Proderit et subito, quum se non finxerit ulli,
ad dominam celeres mane tulisse gradus.

Auferimur cultu: gemmis auroque teguntur
omnia; pars minima est ipsa puella sui.
Saepe, ubi sit, quod ames, inter tam multa requiras. 345
Decipit hac oculos aegide dives Amor.
Improvisus ades, deprendes tutus inermem:
infelix vitiis excidet illa suis.
Non tamen huic nimium praecepto credere tutum est;
fallit enim multos forma sine arte decens. 350
Tum quoque, compositis sua quum linet ora venenis,
ad dominae vultus, nec pudor obstet, eas.
Pyxidas invenies, et rerum mille colores;
et fluere in tepidos oesypa lapsa sinus.
Illa tuas redolent, Phineu, medicamina mensas: 355
non semel est stomacho nausea facta meo.
Nunc tibi, quae medio Veneris praestemus in usu,
eloquar. Est omni parte fugandus amor.
Multa quidem ex illis pudor est mihi dicere: sed tu
ingenio verbis concipe plura meis. 360
Nuper enim nostros quidam carpsere libellos;
quorum censura Musa proterva mea est.
Dummodo sic placeam, dum toto canter in orbe,
quam volet, impugnet unus et alter opus.
Ingenium magni livor detrectat Homeri: 365
quisquis es, ex illo, Zoile, nomen habes.
Et tua sacrilegae laniarunt carmina linguae,
pertulit huc victos quo duce Troia deos.
Summa petit livor: perflant altissima venti:
summa petunt dextra fulmina missa Iovis. 370
At tu, quicunque es, quem nostra licentia laedit,
si sapis, ad numeros exige quaeque suos.
Fortia Maeonio gaudent pede bella referri.
Deliciis illic quis locus esse potest?

375 Grande sonant tragici; tragicos decet ira cothurnos:
versibus e mediis soccus habendus erit.
Liber in adversos hostes stringatur iämbus;
seu celer, extremum seu trahat ille pedem.
Blanda pharetratos Elegeïa cantet Amores:
380 et levis arbitrio ludat amica suo.
Callimachi numeris non est dicendus Achilles:
Cydippe non est oris, Homere, tui.
Quis feret Andromaches peragentem Thaida partes?
Peccat, in Andromache Thaida si quis agat.
385 Thais in Arte mea est: lascivia libera nostra est.
Nil mihi cum vitta: Thais in Arte mea est.
Si mea materiae respondet Musa iocosae,
vicimus, et falsi criminis acta rea est.
Rumpere, livor edax: magnum iam nomen habemus
390 maius erit; tantum, quo pede coepit, eat.
Sed nimium properas: vivam modo, plura dolebis:
et capient animi carmina multa mei.
Nam iuvat, et studium famae mihi crescit honore:
principio clivi noster anhelat equus.
395 Tantum se nobis Elegi debere fatentur,
quantum Virgilio nobile debet opus.
Hactenus invidiae respondimus: attrahe lora
fortius, et gyro curre, poëta, tuo.
Ergo ubi concubitus et opus iuvenile petetur,
400 et prope promissae tempora noctis erunt;
gaudia ne dominae, pleno si pectore sumes,
te capiant, ineas quamlibet ante velim.
Quamlibet invenias, in qua tua prima voluptas
desinat: a prima proxima segnis erit.
405 Sustentata Venus gratissima. Frigore soles,
sole iuvant umbrae: grata fit unda siti.

Et pudet, et dicam: Venerem quoque iunge figura,
qua minime iungi quamque decere putes.
Nec labor efficere est: rarae sibi vera fatentur;
et nihil est, quod se dedecuisse putent. 410
Tunc etiam iubeo totas aperire fenestras,
turpiaque admisso membra notare die.
At, simul ad metas venit finita voluptas,
lassaque cum tota corpora mente iacent;
dum piget, et nullam malles tetigisse puellam, 415
tacturusque tibi non videare diu;
tunc animo signa, quaecunque in corpore menda est:
luminaque in vitiis illius usque tene.
Forsitan haec aliquis (nam sunt quoque,) parva vocabit:
sed, quae non prosunt singula, multa iuvant. 420
Parva necat morsu spatiosum vipera taurum:
a cane non magno saepe tenetur aper.
Tu tantum numero pugna, praeceptaque in unum
contrahe: de multis grandis acervus erit.
Sed quia sunt totidem mores, totidemque figurae; 425
non sunt iudiciis omnia danda meis.
Quo tua non possunt offendi pectora facto,
forsitan hoc alio iudice crimen erit.
Ille quod obscaenas in aperto corpore partes
viderat, in cursu qui fuit, haesit amor: 430
ille quod, a Veneris rebus surgente puella,
vidit in immundo signa pudenda toro.
Luditis o, si quos potuerunt ista iuvare·
adflarant tepidae pectora vestra faces.
Attrahet ille puer contentos fortius arcus; 435
saucia maiorem turba petetis opem.
Quid? qui clam latuit reddente obscaena puella;
et vidit, *quae mos* ipse videre vetat?

Di melius, quam nos moneamus talia quemquam.
440 Ut prosint, non sunt experienda tamen.
Hortor et, ut pariter binas habeatis amicas.
Fortior est, plures si quis habere potest.
Secta bipartito quum mens discurrit utroque;
alterius vires subtrahit alter amor.
445 Grandia per multos tenuantur flumina rivos,
magnaque subducto stipite flamma perit.
Non satis una tenet ceratas ancora puppes:
nec satis est liquidis unicus hamus aquis.
Qui sibi iampridem solatia bina paravit,
450 iampridem summa victor in arce fuit.
At tibi, qui fueras dominae male creditus uni,
nunc saltem novus est inveniendus amor.
Pasiphaës Minos in Procride prodidit ignes:
cessit ab Idaea coniuge victa prior.
455 Amphilochi frater ne Phegida semper amaret,
Callirhoë fecit parte recepta tori.
Et Parin Oenone summos tenuisset ad annos,
si non Oebalia pellice laesa foret.
Coniugis Odrysio placuisset forma tyranno:
460 sed melior clausae forma sororis erat.
Quid moror exemplis, quorum me turba fatigat?
Successore novo vincitur omnis amor.
Parcius e multis mater desiderat unum,
quam quae flens clamat, Tu mihi solus eras.
465 Et ne forte putes nova me tibi condere iura:
(atque utinam inventi gloria nostra foret!)
vidit id Atrides: quid enim non ille videret,
cuius in arbitrio Graecia tota fuit?
Marte suo captam Chryseïda victor amabat:
470 at senior stulte flebat ubique parens.
Quid lacrimas, odiose senex? Bene contigit illi.

Officio natam laedis, inepte, tuo.
Quam postquam reddi Calchas, ope tutus Achillis,
iusserat, et patria est illa recepta domo;
Atrides ait, Est illius proxima forma; 475
et, si prima sinat litera, nomen idem:
hanc mihi, si sapiat, per se concedat Achilles:
sin minus; imperium sentiet ille meum.
Quod si quis vestrum factum hoc incusat, Achivi;
est aliquid valida sceptra tenere manu. 480
Nam, si rex ego sum, nec mecum dormiet illa,
in mea Thersites regna, licebit, eat.
Dixit; et hanc habuit solatia magna prioris:
et prior est posita cura sepulta nova.
Ergo assume novas, auctore Agamemnone, flammas; 485
et tuus in bivio detineatur amor.
Quaeris, ubi invenias? Artes tu perlege nostras.
Plena puellarum iam tibi navis erit.
Quod si quid praecepta valent mea, si quid Apollo
utile mortales edocet ore meo; 490
quamvis infelix media torreberis Aetna,
frigidior glacie fac videare tuae.
Et sanum simula; nec, si quid forte dolebis,
sentiat: et ride, quum tibi flendus eris.
Non ego te iubeo medias abrumpere flammas: 495
non sunt imperii tam fera iussa mei.
Quod non est, simula; positosque imitare furores:
sic facies vere, quod meditatus eris.
Saepe ego, ne biberem, volui dormire videri:
dum videor, somno lumina victa dedi. 500
Deceptum risi, qui se simularat amare,
in laqueos auceps decideratque suos.
Intrat amor mentes usu: dediscitur usu.

Qui poterit sanum fingere, sanus erit.
505 Dixerit, ut venias pacta tibi nocte; venito:
veneris, et fuerit ianua clausa; feres.
Nec dic blanditias, nec dic convicia posti,
nec latus in duro limine pone tuum.
Postera lux aderit; careant tua verba querelis:
510 et nulla in vultu signa dolentis habe.
Iam ponet fastus, quum te languere videbit;
hoc etiam nostra munus ab arte feres.
Te quoque falle tamen, nec sit tibi finis amandi.
Propositis frenis saepe repugnat equus.
515 Utilitas lateat; quod non profitèbere, fiet.
Quae nimis apparent retia, vitat avis.
Neu sibi tam placeat, quo te contemnere possit,
sume animos, animis cedat ut illa tuis.
Ianua forte patet: quamvis revocabere, transi.
520 Est data nox: dubita nocte venire data.
Posse pati facile est; tibi ni patientia desit,
protinus ex facili gaudia ferre licet.
Haec praecepta potest quisquam mea dura vocare?
En etiam partes conciliantis ago.
525 Nam, quoniam variant animi, variabimus artes.
Mille mali species, mille salutis erunt.
Corpora vix ferro quaedam sanantur acuto:
auxilium multis succus et herba fuit.
Mollior es, nec abire potes, vinctusque teneris,
530 et tua saevus Amor sub pede colla premit;
desine luctari; referant tua carbasa venti:
quaque vocant fluctus, hac tibi remus eat.
Explenda est sitis ista tibi, qua perditus ardes.
Cedimus: e medio iam licet amne bibas.
535 Sed bibe plus etiam, quam quod praecordia po-
scunt;

gutture fac pleno sumta redundet aqua:
et fruere usque tua nullo prohibente puella.
Illa tibi noctes auferat, illa dies.
Taedia quaere mali: faciunt et taedia finem.
Iam quoque, quum credas posse carere, mane. 540
Dum bene tu cumulas, tibi copia tollit amorem,
et fastidita non libet esse domo.
Fit quoque longus amor, quem diffidentia nutrit.
Hunc si tu quaeris ponere, pone metum.
Qui timet, ut sua sit, ne quis sibi subtrahat illam, 545
ille Machaonia vix ope sanus erit.
Plus amat e natis mater plerumque duobus,
pro cuius reditu, quod gerit arma, timet.
Est prope Collinam templum venerabile portam:
imposuit templo nomina celsus Eryx. 550
Est illic Lethaeus Amor, qui pectora sanat;
inque suas gelidam lampadas addit aquam.
Illic et iuvenes votis oblivia poscunt:
et si qua est duro capta puella viro.
Is mihi sic dixit: (dubito, verusne Cupido, 555
an somnus fuerit; sed puto somnus erat:)
O qui sollicitos modo das, modo demis, amores;
adiice praeceptis hoc quoque, Naso, tuis.
Ad mala quisque animum referat sua, ponet amo-
rem:
omnibus ille deus plusve minusve dedit. 560
Qui Puteal Ianumque timet, celeresque Kalendas;
torqueat hunc aeris mutua summa sui.
Cui durus pater est, ut voto caetera cedant,
huic pater ante oculos durus habendus erit.
Hic male dotata pauper cum coniuge vivit: 565
uxorem fato credat obesse suo.
Est tibi rure bono generosae fertilis uvae

vinea: ne nascens usta sit uva, time.
Ille habet in reditu navem: mare semper iniquum
570 cogitet, et damno littora saeva suo.
Filius hunc miles, hunc filia nubilis angat.
Et quis non causas mille doloris habet?
Ut possis odisse tuam, Pari, funera fratrum
debueras animo saepe referre tuo.
575 Plura loquebatur placide puerilis imago:
destituit somnus; si modo somnus erat.
Quid faciam? media navem Palinurus in unda
deserit: ignotas cogor inire vias.
Quisquis amas, loca sola nocent: loca sola caveto.
580 Quo fugis? in populo tutior esse potes.
Non tibi secretis (augent secreta furores,)
est opus: auxilio turba futura tibi est.
Tristis eris, si solus eris: dominaeque relictae
ante oculos facies stabit, ut ipsa, tuos.
585 Tristior idcirco nox est, quam tempora Phoebi:
quae relevet luctus, turba sodalis abest.
Nec fuge colloquium: nec sit tibi ianua clausa:
nec tenebris vultus flebilis abde tuos.
Semper habe Pyladen aliquem, qui curet Oresten.
590 Hic quoque amicitiae non levis usus erit.
Quid nisi secretae laeserunt Phyllida silvae?
Certa necis caussa est: incomitata fuit.
Ibat, ut Edono referens trieterica Baccho
ire solet fusis barbara turba comis:
595 et modo, qua poterat, latum spectabat in aequor:
nunc in arenosa lassa iacebat humo.
Perfide Demophoon, surdas clamabat ad undas:
ruptaque singultu verba loquentis erant.
Limes erat tenuis longa subnubilus umbra:
600 *quo tulit* illa suos ad mare saepe pedes.

Nona terebatur miserae via. Viderit, inquit:
 et spectat zonam pallida facta suam:
adspicit et ramos: dubitat, refugitque quod audet:
 et timet: et digitos ad sua colla refert.
Sithoni, tunc certe vellem ne sola fuisses; 605
 non flesset positis Phyllida silva comis.
Phyllidis exemplo nimium secreta cavete,
 laese vir a domina, laesa puella viro.
Praestiterat iuvenis, quidquid mea Musa iubebat;
 inque suae portu paene salutis erat. 610
Decidit, ut cupidos inter devenit amantes:
 et, quae condiderat, tela resumsit Amor.
Si quis amas, nec vis; facito contagia vites.
 Haec etiam pecori saepe nocere solent.
Dum spectant laesos oculi, laeduntur et ipsi: 615
 multaque corporibus transitione nocent.
In loca nonnunquam siccis arentia glebis
 de prope currenti flumine manat aqua.
Manat amor tectus, si non ab amante recedas:
 turbaque in hoc omnes ingeniosa sumus. 620
Alter item iam sanus erat; vicinia laesit.
 Occursus dominae non tulit ille suae.
Vulnus in antiquum rediit male firma cicatrix;
 successusque artes non habuere meae.
'roximus a tectis ignis defenditur aegre: 625
 utile finitimis abstinuisse locis.
 ec, quae ferre solet spatiantem porticus illam,
 te ferat: officium neve colatur idem.
 iid iuvat admonitu tepidam recalescere mentem?
 Alter, si possis, orbis habendus erit. 630
 i facile esuriens posita retinebere mensa,
 ' *multam* saliens incitat unda sitim.

Non facile est taurum visa retinere iuvenca:
fortis equus visae semper adhinnit equae.
635 Haec ubi praestiteris, ut tandem littora tangas,
non ipsam satis est deseruisse tibi.
Et soror, et mater valeant, et conscia nutrix:
et quisquis dominae pars erit ulla tuae.
Nec veniat servus, nec flens ancillula fictum
640 suppliciter dominae nomine dicat, Ave.
Nec, si scire voles, quid agat tamen illa, rogabis.
Perfer: erit lucro lingua retenta suo.
Tu quoque, qui caussam finiti reddis amoris,
deque tua domina multa querenda refers;
645 parce queri: melius sic te ulciscere tacendo;
dum desideriis effluat illa tuis.
Et malim taceas, quam te desisse loquaris.
Qui nimium multis, Non amo, dicit; amat.
Sed meliore fide paulatim extinguitur ignis,
650 quam subito. Lente desine; tutus eris.
Flumine perpetuo torrens solet altius ire;
sed tamen haec brevis est, illa perennis aqua.
Fallat, et in tenues evanidus exeat auras,
perque gradus molles emoriatur amor.
655 Sed modo dilectam scelus est odisse puellam:
exitus ingeniis convenit iste feris.
[Non curare sat est. Odio qui finit amorem,
aut amat, aut aegre desinet esse miser.]
Turpe, vir et mulier, iuncti modo, protinus hostes:
660 non istas lites Appias ipsa probat.
Saepe reas faciunt, et amant. Ubi nulla simultas
incidit, admonitu liber aberrat amor.
Forte aderam iuveni: dominam lectica tenebat:
horrebant saevis omnia verba minis.
665 Iamque vadaturus, Lectica prodeat: inquit.

Prodierat: visa coniuge mutus erat:
et manus, et manibus duplices cecidere tabellae.
Venit in amplexus: atque ita, Vincis, ait.
[Tutius est, aptumque magis, discedere pace,
quam petere a thalamis litigiosa fora:] 670
Munera, quae dederas, habeat sine lite iubeto:
esse solent magno damna minora bono.
Quod si vos aliquis conducet casus in unum,
mente memor tota, quae damus arma, tene.
Hic opus est armis: hic, o fortissime, pugna. 675
Vincenda est telo Penthesilea tuo.
Nunc tibi rivalis, nunc durum limen amicae,
nunc subeant mediis irrita verba deis.
Nec compone comas, quum sis venturus ad illam:
nec toga sit laxo conspicienda sinu. 680
Nulla sit, ut placeas, alienae cura puellae.
iam face ut e multis illa sit una tibi.
Sed quid praecipue vestris conatibus obstet,
eloquar; exemplo quemque docente suo.
)esinimus tarde, quia nos speramus amari. 685
Dum sibi quisque placet, credula turba sumus.
t tu nec voces, (quid enim fallacius illis?)
crede, nec aeternos pondus habere deos:
ve puellarum lacrimis moveare caveto:
ut flerent, oculos erudiere suos. 690
tibus innumeris mens oppugnatur amantum,
ıt lapis aequoreis undique pulsus aquis.
caussas aperi, quare divortia malis:
ıec dic, quid doleas; clam tamen usque dole.
peccata refer, ne diluat ipsa, (caveto,) 695
melior caussa caussa sit illa tua.
silet, est firmus; qui dicit multa puellae
ıbra, satisfieri postulat ille sibi.

Non ego Dulichias furiali more sagittas
700 nec raptas ausim tingere in amne faces:
nec nos purpureas pueri resecabimus alas:
nec sacer arte mea laxior arcus erit.
Consilium est, quodcunque cano. Parete monenti:
utque facis, coeptis, Phoebe saluber, ades.
705 Phoebus adest: sonuere lyrae; sonuere pharetrae.
Signa deum nosco per sua: Phoebus adest.
Confer Amyclaeis medicatum vellus ahenis
murice cum Tyrio: turpius illud erit.
Vos quoque formosis vestras conferte puellas:
710 incipiet dominae quemque pudere suae.
Utraque formosae Paridi potuere videri:
sed sibi collatam vicit utramque Venus.
Nec solam faciem; mores quoque confer et artes:
tantum iudicio ne tuus obstet amor.
715 Exiguum est, quod deinde canam: sed profuit illud
exiguum multis: in quibus ipse fui.
Scripta cave relegas blandae servata puellae;
constantes animos scripta relecta movent.
Omnia pone feros, quamvis invitus, in ignes:
720 et dic, Ardoris sit rogus iste mei.
Thestias absentem succendit stipite natum:
tu timide flammis perfida verba dabis?
Si potes, et ceras remove. Quid imagine muta
carperis? Hoc periit Laodameia modo.
725 Et loca saepe nocent. Fugito loca conscia vestri
concubitus. Caussas illa doloris habent.
Hic fuit; hic cubuit: thalamo dormivimus isto:
hic mihi lasciva gaudia nocte dedit.
Admonitu revocatur amor: vulnusque novatum
730 scinditur. Infirmis caussa pusilla nocet.
Ut, paene extinctum cinerem si sulfure tangas,

et ex minimo maximus ignis erit:
vitaris, quidquid revocabit amorem,
ıa redardescet, quae modo nulla fuit.
e cuperent fugisse Capharea puppes, 735
, senex, luctus ignibus ulte tuos.
a cautus Niseïde navita gaudet.
:a, quae nimium grata fuere, cave.
i sint Syrtes; haec Acroceraunia vita:
mit epotas dira Charybdis aquas. 740
uae non possint aliquo cogente iuberi;
tamen casu facta iuvare solent.
pes Phaedre; parces, Neptune, nepoti:
ciet pavidos taurus avitus equos.
fecisses inopem; sapienter amasset. 745
is alitur luxuriosus amor.
ıo est, Hecalen, nulla est, quae ceperit Irum?
ıe quod alter egens, altera pauper erat.
ıet, unde suum paupertas pascat amorem.
amen hoc tanti est, pauper ut esse velis. 750
tibi sit, non ındulgere theatris;
ɔene de vacuo pectore cedat amor.
ıt animos citharae, cantusque, lyraeque;
:, et numeris brachia mota suis.
due ficti saltantur amantes: 755
:aveas actor, quid iuvet, arte docet.
invitus: teneros ne tange poëtas.
.oveo dotes impius ipse meas.
:hum fugito; non est inimicus Amori:
n Callimacho tu quoque, Coë, noces. 760
Sappho meliorem fecit amicae:
gidos mores Teïa Musa dedit.
ı quis potuit tuto legisse Tibulli,
a, *cuius* opus Cynthia sola fuit?

765 Quis potuit lecto durus discedere Gallo?
Et mea nescio quid carmina tale sonant.
Quod nisi dux operis vatem frustratur Apollo;
aemulus est nostri maxima caussa mali.
At tu rivalem noli tibi fingere quemquam:
770 inque suo solam crede iacere toro.
Acrius Hermionen ideo dilexit Orestes,
esse quod alterius coeperat illa viri.
Quid, Menelaë, doles? Ibas sine coniuge Creten:
et poteras nupta lentus abesse tua.
775 Ut Paris hanc rapuit, tum demum uxore carere
non potes. Alterius crevit amore tuus.
Hoc et in abducta Briseide flebat Achilles,
illam Plisthenio gaudia ferre viro.
Nec frustra flebat; fecit, mihi credite, Atrides,
780 quod si non faceret, turpiter esset iners.
Certe ego fecissem, nec sum sapientior illo.
Invidiae fructus maximus ille fuit.
Nam, sibi quod nunquam tactam Briseïda iurat
per sceptrum, sceptrum non putat esse deos.
785 Di faciant, possis dominae transire relictae
limina, proposito sufficiantque pedes.
Et poteris; modo velle tene. Nunc fortiter ire,
nunc opus est celeri subdere calcar equo
Illo Lotophagos, illo Seirenas in antro
790 esse puta: remis adiice vela tuis.
Hunc quoque, quo quondam nimium rivale dolebas,
vellem desineres hostis habere loco:
aut certe, quamvis odio remanente, saluta.
Oscula quum poteris iam dare, sanus eris.
795 Ecce cibos etiam, medicinae fungar ut omni
munere, quos fugias, quosve sequare, dabo.

Daunius, an Libycis bulbus tibi missus ab oris,
  an veniat Megaris, noxius omnis erit.
Nec minus erucas aptum est vitare salaces,
  et quidquid Veneri corpora nostra parat. 800
Utilius sumas acuentes lumina rutas,
  et quidquid Veneri corpora nostra negat.
Quid tibi praecipiam de Bacchi munere, quaeris?
  Spe brevius monitus experiere meos.
Vina parant animos Veneri, nisi plurima sumas, 805
  et stupeant multo corda sepulta mero.
Nutritur vento, vento restinguitur ignis.
  Lenis alit flammas, grandior aura necat.
Aut nulla ebrietas, aut tanta sit, ut tibi curas
  eripiat: si qua est inter utramque, nocet. 810
Hoc opus exegi. Fessae date serta carinae.
  Contigimus portum, quo mihi cursus erat.
Postmodo reddetis sacro pia vota poëtae,
  carmine sanati femina virque meo.

P. OVIDII NASONIS

MEDICAMINA FACIEI

FRAGMENTUM.

Discite, quae faciem commendet cura, puellae;
et quo sit vobis forma tuenda modo.
Cultus humum quondam Cerealia pendere iussit
munera: mordaces interiere rubi.
5 Cultus et in pomis succos emendat acerbos;
fissaque adoptivas accipit arbor opes.
Culta placent. Auro sublimia tecta linuntur:
nigra sub imposito marmore terra latet.
Vellera saepe eadem Tyrio medicantur aheno:
10 sectile deliciis India praebet ebur.
Forsitan antiquae, Tatio sub rege, Sabinae
maluerint, quam se, rura paterna coli:
quum matrona, premens altum rubicunda sedile,
assiduo durum pollice nebat opus:
15 ipsaque claudebat, quos filia paverat, agnos:
ipsa dabat virgas caesaque ligna focis.
At vestrae teneras matres peperere puellas.
Vultis inaurata corpora veste tegi.
Vultis odoratos positu variare capillos:
20 *conspicuam* gemmis vultis habere manum.

ollo lapides Oriente petitos:
ıtos onus est aure tulisse duos.
n indignum, si vobis cura placendi,
ɔomtos habeant saecula nostra viros.
vestri poliuntur lege mariti: 25
ıd cultus nupta, quod addat, habet.
ɿuaeque paret: nec, quo venetur amores,
Munditiae crimina nulla merent.
nt, finguntque comas. Licet arduus illas
thos; cultas altus habebit Athos. 30
placuisse sibi, quaecunque, voluptas:
bus cordi grataque forma sua est.
homini volucris Iunonia pennas
ıt: et forma muta superbit avis.
s nos uret amor, quam fortibus herbis, 35
ıaga terribili subsecat arte manus.
ɾaminibus, nec misto credite succo:
.tate nocens virus amantis equae.
ae Marsis finduntur cantibus angues:
lit in fontes unda supina suos. 40
ɾis aliquis Temesaea removerit aera;
am Luna suis excutietur equis.
in vobis morum tutela, puellae:
ɔ facies conciliante placet.
ıor morum est: formam populabitur aetas, 45
itus rugis vultus aratus erit.
ərit, quo vos speculum vidisse pigebit,
et rugis altera caussa dolor.
et longum probitas perdurat in aevum;
ı suos annos hinc bene pendet amor. 50
ɿuum teneros somnus dimiserit artus,
a quo possint ora nitere modo.
ɿuae Libyci ratibus misere coloni,

exue de palea tegminibusque suis.
55 Par ervi mensura decem madefiat ab ovis:
sed cumulent libras hordea nuda duas.
Haec ubi ventosas fuerint siccata per auras;
lenta iube scabra frangat asella mola.
Et, quae prima cadunt vivaci cornua cervo,
60 contere: in haec solidi sexta face assis eat.
Iamque ubi pulvereae fuerint confusa farinae,
protinus in cribris omnia cerne cavis.
Adiice Narcissi bis sex sine cortice bulbos,
strenua quos puro marmore dextra terat:
65 sextantemque trahat gummi cum semine Tusco.
Huc novies tanto plus tibi mellis eat.
Quaecunque adficiet tali medicamine vultum;
fulgebit speculo levior ipsa suo.
Nec tu pallentes dubita torrere lupinos,
70 et simul inflantes corpora frige fabas.
Utraque sex habeant, aequo discrimine, libras;
utraque da nigris comminuenda molis.
Nec cerussa tibi, nec nitri spuma rubentis
desit, et Illyrica quae venit iris humo.
75 Da validis iuvenum pariter subigenda lacertis:
sed iustum tritis uncia pondus erit.
Addita de querulo volucrum medicamina nido
ore fugant maculas. Halcyonea vocant.
Pondere, qui quaeris, quo sim contentus in illis
80 quod trahit in partes uncia sexta duas.
Ut coëant, aptaque lini per corpora possint;
adiice de flavis Attica mella favis.
Quamvis tura deos irataque numina placent;
non tamen accensis omnia danda focis.
85 Tus ubi miscueris radenti tubera nitro;
ponderibus iustis fac sit utrimque triens.

Parte minus quarta dereptum cortice gummi,
et modicum e myrrhis pinguibus adde cubum.
Haec ubi contriris, per densa foramina cerne:
pulvis ab infuso melle premendus erit. 90
Profuit et marathros bene olentibus addere myrrhis;
quinque trahant marathri scrupula, myrrha novem.
Arentisque rosae quantum manus una prehendat,
cumque Ammoniaco mascula tura sale.
Hordea quem faciunt illis adfunde cremorem. 95
Aequent expensas cum sale tura rosas.
Tempore sis parvo molles licet illita vultus;
haerebit toto multus in ore color.
Vidi quae gelida madefacta papavera lympha
contereret, teneris illineretque genis. 100

P. OVIDII NASONIS

HALIEUTICON

FRAGMENTUM.

Accepit mundus legem: dedit arma per omnes,
admonuitque sui: vitulus sic namque minatur,
qui nondum gerit in tenera iam cornua fronte.
sic damae fugiunt, pugnant virtute leones,
5 et morsu canis, et caudae sic scorpius ictu:
concussisque levis pennis sic evolat ales.
Omnibus ignotae mortis timor, omnibus hostem,
praesidiumque datum sentire, et noscere teli
vimque modumque sui: sic et Scarus arte sub undis,
10 incidit, adsumtamque dolo tandem pavet escam.
Non audet radiis obnixa occurrere fronte,
aversus crebro veniens sed verbere caudae
laxans subsequitur, tutumque evadit in aequor.
Quin etiam si forte aliquis, dum pone nataret,
15 mitis luctantem Scarus hunc in vimine vidit,
aversi caudam morsu tenet: atque ita *
* Uber servato, quem texit, in * resultet.
Sepia tarda fugae, tenui cum forte sub unda
deprensa est, iam iamque manus timet illa rapaces,

inficiens aequor nigrum vomit ore cruorem, 20
avertitque vias, oculos frustrata sequentes.
Clausus rete Lupus, quamvis immanis et acer,
dimotis cauda submissus sidit arenis.
. . . . in auras
emicat, atque dolos saltu deludit inultus: 25
et Muraena ferox teretis sibi conscia tergi,
ad laxata magis conversa foramina retis,
tandem per multos evadit lubrica flexus,
exemploque nocens cunctis intervenit una.
At contra scopulis crinali corpore segnis 30
Polypus haeret, et hac eludit retia fraude,
et sub lege loci sumit mutatque colorem,
semper ei similis, quem contigit. Atque ubi prae-
dam
pendentem setis avidus rapit, hic quoque fallit
elato calamo, quum demum emersus in auras 35
brachia dissolvit, populatumque exspuit hamum.
At Mugil cauda pendentem everberat escam,
excussamque legit. Lupus acri concitus ira,
discursu fertur vario, fluctusque ferentes
prosequitur, quassatque caput, dum vulnere saevus 40
laxato cadat hamus, et ora patentia linquat.
Nec proprias vires nescit Muraena nocendi:
auxilioque sibi, morsu nec cominus acri
deficit, aut animos ponit captiva minaces.
Anthias his, tergo quae non videt, utitur armis, 45
vim spinae novitque suae, versoque supinus
corpore, lina secat, fixumque intercipit hamum.
Caetera quae densas habitant animalia silvas,
aut vani quatiunt semper lymphata timores,
aut trahit in praeceps non sana ferocia mentis. 50
Ipsa *sequi natura* monet, vel cominus ire.

Impiger ecce! Leo venantum sternere pergit
agmina, et adversis infert sua pectora telis:
quoque venit, fidens magis et sublatior ardet
55 concussitque toros, et viribus addidit iram.
Prodidit, atque suo properat sibi robore letum.
Foedus Lucanis provolvitur Ursus ab antris,
quid nisi pondus iners, stolidaeque ferocia mentis
Actus Aper setis iram denuntiat hirtis:
60 et ruit oppositi nitens in vulnera ferri,
pressus et emisso moritur per viscera telo.
Altera pars fidens pedibus, dat terga sequenti,
ut pavidi Lepores, ut fulvo tergore Damae,
et capto fugiens Cervus sine fine timore.
65 [Ipsa sequi natura docet, vel cominus ire.]
Hic generosus honos, et gloria maior Equorum:
nam capiunt animis palmam, gaudentque triumph
Seu septem spatiis Circo meruere coronam;
nonne vides victor quanto sublimius altum
70 attollat caput, et vulgi se venditet aurae?
Celsave quum caeso decoratur terga leone,
quam tumidus, quantoque venit spectabilis actu
compescatque solum generoso concita pulsu
ungula sub spoliis graviter redeuntis opimis.
75 Quae laus prima Canum? quibus est audacia pra
ceps,
venandique sagax virtus, viresque sequendi.
Quae nunc elatis rimantur naribus auras,
et nunc demisso quaerunt vestigia rostro,
et produnt clamore feram, dominumque vocando
80 increpitant. Quem si collatis effugit armis,
insequitur tumulosque canis camposque per omne
Noster in arte labor positus: spes omnis in illi
Nec tamen in medias pelagi te pergere sedes

admoneam, vastique maris tentare profundum.
Inter utrumque loci melius moderabere finem: 85
aspera num saxis loca sint: nam talia lentos
deposcunt calamos: at purum retia littus:
num mons horrentes demittat celsior umbras
in mare: nam varie quidam fugiuntque petuntque:
num vada subnatis imo viridentur ab herbis 90

* * *

Oblectetque moras, et molli serviat algae.
Descripsit sedes varie Natura profundi:
nec cunctos una voluit consistere pisces.
Nam gaudent pelago, quales Scombrique, Bovesque,
Hippuri celeres, et nigro tergore Milvi; 95
et pretiosus Helops, nostris incognitus undis;
ac durus Xiphias, ictu non mitior ensis:
et pavidi magno fugientes agmine Thunni:
parva Echeneis adest, mirum! mora puppibus ingens:
tuque comes ratium, tractique per aequora sulci, 100
qui semper spumas sequeris, Pompile, nitentes:
Cercyrosque ferox scopulorum fine moratus:
Cantharus ingratus succo: tum concolor illi
Orphus, caeruleaque rubens Erythinus in unda:
insignis Sargusque notis, insignis et alis: 105
et super aurata Sparulus cervice refulgens;
et rutilus Pagur, et fulvi Synodontes, et ex se
concipiens Channe gemino fraudata parente.
Tum viridis squamis parvo Saxatilis ore,
et rarus Faber, et pictae Mormyres, et auri 110
Chrysophrys imitata decus: tum corporis Umbrae
liventis, rapidique Lupi, Percaeque, Tragique.
Quin laude insignis caudae Melanurus et ardens
auratis Muraena notis, Merulaeque virentes,

115 immitisque suae Conger per vulner
et capitis duro nociturus Scorpius ic
ac nunquam aestivo conspectus side
At contra herbosa pisces laxantur ar
ut Scarus, epastas solus qui rumin
120 fecundumque genus Maenae, Lam
ris
atque immunda Chromis, merito vi
atque avium dulces nidos imitata s
et Squalus, et tenui suffusus sangu
fulgentes Soleae candore, et concol
125 passer, et Adriaco mirandus littore
tunc Epodes lati, tum molles tergo
Extremi parent *
*
*

Lubricus et spina nocuus non Gobi
et nigrum niveo portans in corpore
130 loligo, durique Sues, sinuosaque (
et tam deformi non dignus nomine
tuque peregrinis, Acipenser, nobil

INCERTI AUCTORIS
CONSOLATIO
AD LIVIAM AUGUSTAM
DE
MORTE DRUSI NERONIS
FILII EIUS
QUI IN
GERMANIA MORBO PERIIT.

Visa diu felix, mater modo dicta Neronum,
 iam tibi dimidium nominis huius abest.
Iam legis in Drusum miserabile, Livia, carmen.
 Unum, qui dicat iam tibi, Mater, habes.
Nec tua te pietas distendit amore duorum: 5
 nec posito fili nomine, dicis; Uter?
Et quisquam leges audet tibi dicere flendi?
 Et quisquam lacrimas temperat ore tuas?
Hei mihi! quam facile est, quamvis hic contigit omnes,
 alterius luctu fortia verba loqui! 10
Scilicet exiguo percussa es fulminis ictu,
 fortior ut possis cladibus esse tuis.

Occidit exemplum, iuvenis, venerabile morum:
maximus ille armis, maximus ille toga.
15 Ille modo eripuit latebrosas hostibus Alpes,
et titulum belli dux, duce fratre, tulit.
Ille genus Suevos acre, indomitosque Sygambros
contudit, inque fugam barbara terga dedit:
ignotumque tibi meruit, Romane, triumphum;
20 protulit in terras imperiumque novas.
Solvere vota Iovi, fatorum ignara tuorum,
mater, et armiferae solvere vota deae,
Gradivumque patrem donis implere parabas;
et quoscunque coli est iusque piumque deos.
25 maternaque sacros agitabas mente triumphos:
forsitan et curae iam tibi currus erat.
Funera pro sacris tibi sunt ducenda triumphis,
et tumulus Drusum pro Iovis arce manet.
Fingebas reducem; praeceptaque mente fovebas
30 gaudia; et ante oculos iam tibi victor erat.
Iam veniet: iam me gratantem turba videbit:
iam mihi pro Druso dona ferenda meo.
Obvia progrediar, felixque per oppida dicar;
collaque et os oculosque illius ore premam.
35 Talis erit: sic occurret: sic oscula iunget:
hoc mihi narrabit: sic prior ipsa loquar.
Gaudia vana foves: spem pone, miserrima, falsan
Desine de Druso laeta referre tuo.
Caesaris illud opus, voti pars altera vestri,
40 occidit; indignas, Livia, solve comas.
Quid tibi nunc mores prosunt, actumque pudice
omne aevum, et tanto tam placuisse viro?
quidque, pudicitia tantum inviolata bonorum,
ultima sit laudes inter ut illa tuas?
45 quid, tenuisse animum contra sua saecula rectu

altius et vitiis exseruisse caput?
nec nocuisse ulli, et fortunam habuisse nocendi?
nec quemquam nervos extimuisse tuos?
nec vires errasse tuas Campoque Foroque;
quamque licet citra constituisse domum? 50
Nempe per hos etiam Fortuna iniuria mores
regnat; et incerta est hic quoque nixa rota.
Hic quoque sentitur: ne quid non improba carpat,
saevit; et iniustum ius sibi ubique facit.
Scilicet immunis si luctus una fuisset 55
Livia, Fortunae regna minora forent?
Quid? si non habitu sic se gessisset in omni,
ut sua non essent invidiosa bona?
Caesaris adde domum: quae certe, funeris expers,
debuit humanis altior esse malis. 60
Ille vigil, summa sacer ipse locatus in arce,
res hominum ex tuto cernere dignus erat.
Nec fleri ipse suis, nec quemquam flere suorum;
nec, quae nos patimur vulgus, et ipse pati.
Vidimus erepta moerentem stirpe sororis: 65
Luctus, ut in Druso, publicus ille fuit.
Condidit Agrippam, quo te, Marcelle, sepulcro:
et cepit generos iam locus ille duos.
Vix posito Agrippa tumuli bene ianua clausa est:
perficit officium funeris, ecce! soror. 70
Ecce! ter ante datis, iactura novissima, Drusus
a magno lacrimas Caesare quartus habet.
Claudite iam, Parcae, nimium reserata sepulcra;
claudite: plus iusto iam domus ista patet.
Cedis; et incassum tua nomina, Druse, levantur. 75
Ultima sit fati haec summa querela tui.
Iste potest implere dolor vel saecula tota,
et magni luctus obtinuisse locum.

Multi in te amissi: nec, cui tot turba bonorum,
80 omnis cui virtus contigit, unus eras.
Nec genetrice tua fecundior ulla parentum:
tot bona per partus quae dedit una duos.
Heu! par illud ubi est, totidem virtutibus aequum?
et concors pietas, nec dubitatus amor?
85 Vidimus, attonitum fraterna morte, Neronem
squalida promissa flere per ora coma,
dissimilemque sui vultu profitente dolorem.
Hei mihi! quam toto luctus in ore fuit!
Tu tamen extremo moriturum tempore fratrem
90 vidisti; lacrimas vidit et ille tuas:
affigique suis moriens tua pectora sensit,
et tenuit vultu lumina fixa tuo.
lumina, caerulea iam iamque natantia morte,
lumina, fraternas iam subitura manus.
95 At miseranda parens suprema neque oscula fixit,
frigida nec fovit membra tremente sinu:
non animum apposito fugientem excepit hiatu;
nec traxit caesas per tua membra comas.
Raptus es absenti, dum te fera bella morantur,
100 utilior patriae, quam tibi, Druse, tuae.
Liquitur: ut quondam, Zephyris et solibus ictae
solvuntur tenerae, vere tepente, nives.
Te queritur, casusque malos, irrisaque talis,
accusatque annos, ut diuturna, suos.
105 Talis in umbrosis, mitis nunc denique, silvis
deflet Threïcium Daulias ales Ityn:
Halcyonum tales ventosa per aequora questus
ad surdas tenui voce sonantur aquas.
Sic plumosa novis plangentes pectora pennis
110 *Oeniden* subitae concinuistis aves.
Sic flevit Clymene: sic et Clymeneïdes, alte

quum iuvenis patriis excidit ictus equis.
Congelat interdum lacrimas, duratque, tenetque:
suspensasque oculis fortior ictus agit.
Erumpunt, iterumque gravant gremiumque sinusque, 115
effusae gravidis uberibusque genis.
In vires abiit flendi mora. Plenior unda
defluit, exigua si qua retenta mora.
Tandem ubi per lacrimas licuit, sic flebilis orsa est,
singultu medios impediente sonos. 120
Nate, brevis fructus, duplicis sors altera partus;
gloria confectae, nate, parentis, ubi es?
Sed neque iam duplicis, neque iam sors altera, partus,
gloria confectae nunc quoque matris, ubi es?
Heu! modo tantus, ubi es? Tumulo portaris et igni. 125
Haec sunt in reditus dona paranda tuos?
Siccine dignus eras oculis occurrere matris?
Sic ego te reducem digna videre fui?
Caesaris uxori si talia dicere fas est;
iam dubito, magnos an rear esse deos. 130
Nam quid ego admisi? quae non ego numina cultu,
quos ego non potui demeruisse deos?
Hic pietatis honos? Artus amplector inanes,
et vorat hos ipsos flamma rogusque sinus.
Tene ego sustineo positum scelerata videre? 135
Tene meae poterunt ungere, nate, manus?
Nunc ego te infelix summum teneoque tuorque?
effingoque manus? oraque ad ora fero?
Nunc primum adspiceris consul victorque parenti?
Sic mihi, sic miserae nomina tanta refers? 140
Quos primum vidi fasces, in funere vidi,
et vidi eversos, indiciumque mali.

Quis credat? matri lux haec moestissima
qua natum in summo vidit honore suur

145 Iamne ego non felix? iam pars mihi rapta N
materni celeber nomine Drusus avi?
Iamne meus non est, nec me facit ille pare
Iamne fui Drusi mater? et ipse fuit?
Nec quum victorem referetur adesse Nero
150 dicere iam potero, Maior, an alter, ade
Ultima contigimus: ius matris habemus a
unius est munus, quod tamen orba neg
Me miseram: extimui, frigusque per ossa
Nil ego iam possum certa vocare meum.
155 Hic meus ecce fuit: iubet hic de fratre ve
Omnia iam metuo: fortior ante fui.
Sospite te saltem moriar, Nero! Tu mea
lumina, et excipias hanc animam ore p
Atque utinam Drusi manus altera, et alter
160 formarent oculos, comprimerentque, n
Quod licet, hoc certe tumulo ponemur in
Druse: neque ad veteres conditus ibis
Miscebor cinerique cinis, atque ossibus os
Hanc lucem celeri turbine Parca neat!
165 Haec et plura refert: lacrimae suae verba
tur,
oraque nequidquam per modo questa fl
Quin etiam corpus, matri vix vixque rem
exequiis caruit, Livia, paene suis.
Quippe ducem arsuris exercitus omnis in a
170 inter quae periit, ponere certus erat.
Abstulit invitis corpus venerabile frater;
et Drusum patriae, quod licuitque, de
Funera ducuntur Romana per oppida Drus
heu facinus! per quae victor iturus er

per quae deletis Rhaetorum venerat armis. 175
Hei mihi! quam dispar huic fuit illud iter!
Consul init fractis moerentem fascibus Urbem.
Quid faceret victus, sic ubi victor init?
Moesta domus plangore sonat; cui figere laetus
parta sua dominus voverat arma manu. 180
Urbs gemit, et vultum miserabilis induit unum.
Gentibus adversis forma sit illa, precor!
Incerti clauduntque domos, strepitantque per urbem,
hic illic pavidi clamque palamque dolent.
Iura silent, mutaeque tacent sine vindice leges. 185
adspicitur toto purpura nulla foro.
Dique latent templis: neque iniqua ad funera vultus
praebent: nec poscunt tura ferenda rogo.
Obscuros delubra tenent. Pudet ora colentum
adspicere, invidiae, quam meruere, metu. 190
Atque aliquis de plebe pius pro paupere nato
sustulerat timidas sidera ad alta manus:
iamque precaturus, Quid ego iam credulus, inquit,
suscipiam in nullos irrita vota deos?
Livia, non illos pro Druso Livia movit: 195
nos erimus magno maxima cura Iovi?
Dixit: et iratus vota insuscepta reliquit;
duravitque animum, destituitque preces.
Obvia turba ruit: lacrimisque rigantibus ora
consulis erepti publica damna refert. 200
Omnibus iidem oculi; par est concordia flendi.
Funeris exsequiis adsumus omnis Eques.
Omnis adest aetas: moerent iuvenesque senesque,
Ausoniae matres, Ausoniaeque nurus.
Auctorisque sui praefertur imagine moesta,
quae victrix templis debita laurus erat.

Certat onus lecti generosa subire iuventus:
et studet officio sedula colla dare.
Et voce et lacrimis laudasti, Caesar, alumnum;
210 tristia quum medius rumperet orsa dolor.
Tu letum optasti, dis aversantibus omen,
par tibi: si sinerint te tua fata mori.
Sed tibi debetur coelum: te, fulmine pollens,
accipiet cupidi regia magna Iovis.
215 Quod petiit, tulit ille; tibi ut sua facta placerent
magnaque laudatus praemia mortis habet.
Armataeque rogum celebrant de more cohortes:
et pedes exsequias reddit equesque duci.
Te clamore vocant iterumque iterumque supremo
220 At vox adversis collibus icta redit.
Ipse pater flavis Tiberinus adhorruit undis:
sustulit et medio nubilus amne caput.
Tum salice implexum muscoque et arundine crine
caerulea magno legit ab ore manu:
225 uberibusque oculis lacrimarum flumina misit.
Vix capit adiectas alveus altus aquas.
Iamque rogi flammas extinguere fluminis ictu,
corpus et intactum tollere, certus erat.
Sustentabat aquas, cursusque inhibebat equorum
230 ut posset toto proluere amne rogum.
Sed Mavors templo vicinus, et accola Campi,
tot dixit, siccis, verba, nec ipse genis:
Quamquam amnes decet ira, tamen, Tiberin quiescas:
non tibi, non ullis vincere fata datur.
235 Iste meus periit: periit arma inter et enses:
et dux pro patria. Funere caussa patet.
Quod potui tribuisse, dedi: victoria parta est.
Auctor abit operis, sed tamen exstat opus.

Quondam ego tentavi Clothoque duasque sorores,
pollice quae certo pensa severa trahunt, 240
ut Remus Iliades, et frater, conditor Urbis,
effugerent aliqua stagna profunda via.
De tribus una mihi, Partem accipe, quae datur, inquit,
muneris: ex istis, quod petis, alter erit.
Hic tibi: mox Veneri Caesar promissus uterque. 245
Hos debet solos Martia Roma deos.
Sic cecinere deae: nec tu, Tiberine, repugna,
irrite: nec flammas amne morare tuo.
Nec iuvenis positi supremos destrue honores.
Vade age, et admissis labere pronus aquis. 250
Paret: et in longum spatiosas explicat undas;
structaque pendenti pumice tecta subit.
Flamma, diu cunctata caput contingere sanctum,
erravit posito lenta sub usque toro.
Tandem ubi complexa est silvas, alimentaque sumsit, 255
aethera subiectis lambit et astra comis:
qualis in Herculeae colluxit collibus Oetae,
quum sunt imposito membra cremata deo.
Uritur heu! decor ille viri, generosaque forma,
et faciles vultus; uritur ille vigor! 260
victricesque manus, facundaque principis ora,
pectoraque, ingenii magna capaxque domus!
Spes quoque multorum flammis uruntur in isdem.
Iste rogus miserae viscera matris habet.
Facta ducis vivent, operosaque gloria rerum. 265
Haec manet: haec avidos effugit una rogos.
Pars erit historiae, totoque legetur in aevo:
seque opus ingeniis carminibusque dabit.
Stabis et in rostris tituli speciosus honore;
caussaque dicemur nos tibi, Druse, necis. 270

At tibi ius veniae superest, Germania, nullum.
Postmodo tu poenas, barbare, morte dabis.
Adspiciam regum liventia colla catenis;
duraque per saevas vincula nexa manus:
275 et tandem trepidos vultus: inque illa ferocum
invitis lacrimas decidere ora genis.
Spiritus ille minax, et Drusi morte superbus,
carnifici in moesto carcere dandus erit.
Consistam, laetisque oculis, lentusque videbo
280 strata per obscaenas corpora nuda vias
Hunc Aurora diem, spectacula tanta ferentem,
quam primum croceis roscida portet equis.
Adiice Ledaeos, concordia sidera, fratres:
templaque Romano conspicienda foro.
285 Quam parvo numeros implevit principis aevo,
in patriam meritis occubuitque senex!
Nec sua conspiciet, miserum me! munera Drusus,
nec sua prae templi nomina fronte leget.
Saepe Nero, illacrimans, submissa voce loquetur,
290 Cur adeo fratres, heu! sine fratre, deos?
Certus eras, nunquam, nisi victor, Druse, reverti.
Haec te debuerant tempora: victor eras.
Consule nos, duce nos, duce iam victore, caremus:
invenit en tota moeror in urbe locum.
295 At comitum squalent immissis ora capillis,
infelix, Druso sed pia, turba, suo.
Quorum aliquis, tendens in te sua brachia, dixit.
Cur sine me, cur sic incomitatus abis?
Quid referam de te, dignissima coniuge Druso,
300 atque eadem Drusi digna parente nurus?
Par bene compositum: iuvenum fortissimus alter,
altera tam forti mutua cura viro.
Femina tu princeps; tu filia Caesaris: illi

nec minor es magni coniuge visa Iovis.
Tu concessus amor, tu solus et ultimus illi, 305
tu requies fesso grata laboris eras.
Te moriens per verba novissima questus abesse:
et mota in nomen frigida lingua tuum.
Infelix recipis, non quem promiserat ipse:
nec qui missus erat: nec tuus ille redit. 310
Nec tibi deletos poterit narrare Sygambros,
ensibus et Suevos terga dedisse suis;
fluminaque, et montes, et nomina magna locorum:
et si quid miri vidit in orbe novo.
Frigidus ille tibi, corpusque refertur inane: 315
quemque premat sine te, sternitur ecce torus.
Quo raperis, laniata comas, similisque furenti?
Quo ruis? attonita quid petis ora manu?
Hoc fuit Andromache, quum vir, religatus ad axem,
terruit admissos sanguinolentus equos. 320
Hoc fuit Evadne, tunc quum ferienda coruscis
fulminibus Capaneus impavida ora dedit.
Quid mortem tibi moesta rogas? amplexaque natos,
pignora de Druso sola relicta tenes?
et modo per somnos agitaris imagine falsa, 325
teque tuo Drusum credis habere sinu?
et subito tentasque manu, sperasque receptum;
quaeris et in vacui parte priore tori?
Ille pio, si non temere haec creduntur, in arvo
inter honoratos excipietur avos: 330
magnaque maternis maioribus, aequa paternis
gloria, quadriiugis aureus ibit equis:
regalique habitu, curruque superbus eburno,
fronde triumphali tempora vinctus erit.
Accipient iuvenem Germanica signa ferentem 335
consulis imperio, conspicuumque decus.

gaudebuntque suae merito cognomine gentis;
quod solum domito victor ab hoste tulit.
Vix credent tantum rerum cepisse tot annos.
340 Magna viri latum quaerere facta locum.
Haec ipsum sublime ferent: haec, optima mater,
debuerant luctus attenuare tuos.
Femina digna illis, quos aurea condidit aetas,
principibus natis, principe digna viro.
345 Quid deceat Drusi matrem, matremque Neronis,
adspice; quo surgas, adspice, mane toro.
Non eadem vulgusque decent, et lumina rerum.
Est quod praecipuum debeat ista domus.
Imposuit te alto Fortuna, locumque tueri
350 iussit honoratum, Livia: perfer onus.
Ad te oculos auresque trahis; tua facta notamus.
Nec vox missa potest principis ore tegi.
Alta mane; supraque tuos exsurge dolores:
infragilemque animum, quod potes, usque tene.
355 An melius per te virtutum exempla petemus,
quam si Romanae principis edis opus?
Fata manent omnes: omnes exspectat avarus
portitor: et turbae vix satis una ratis.
Tendimus huc omnes: metam properamus ad unam.
360 Omnia sub leges mors vocat atra suas.
Ecce necem intentam coelo, terraeque, fretoque,
casurumque triplex vaticinatur opus.
I nunc, et, rebus tanta impendente ruina,
in te solam oculos et tua damna refer.
365 Maximus ille quidem iuvenum, spes publica vixit,
et, qua natus erat, gloria summa domus.
Sed mortalis erat: nec tu secura fuisti,
fortia progenie bella gerente tua.

Vita data est utenda: data est sine foenore nobis
  mutua, nec certa persoluënda die. 370
Fortuna arbitriis tempus dispensat iniquis.
  Illa rapit iuvenes: sustinet illa senes:
quaque ruit, furibunda ruit: totumque per orbem
  fulminat, et caecis caeca triumphat equis.
Regna deae immitis parce irritare querendo: 375
  sollicitare animos parce potentis herae.
Quae tamen hoc uno tristis tibi tempore venit,
  saepe eadem rebus favit amica tuis.
Nata quod ex alto es, quod foetibus aucta duobus;
  quodque etiam magno consociata Iovi: 380
quod semper domito rediit tibi Caesar ab orbe,
  gessit et invicta prospera bella manu:
quod spes implerunt maternaque vota Nerones;
  quod pulsus toties hostis utroque duce.
Rhenus, et Alpinae valles, et sanguine nigro 385
  decolor infecta testis Itargus aqua:
Danubiusque rapax, et Dacius orbe remoto
  Apulus huic hosti perbreve Pontus iter:
Armeniusque fugax, et tandem Dalmata supplex,
  summaque dispersi per iuga Pannonii: 390
et modo Germanus Romanis cognitus orbis.
  Adspice quot meritis culpa sit una minor.
Adde quod est absens functus: nec cernere nati
  semineces oculos sustinuere tui.
Quique dolor menti lenissimus influit aegrae, 395
  accipere es luctus aure coacta tuos.
Praevertitque metus per longa pericula luctum;
  tu quibus auditis anxia mentis eras.
Non ex praecipiti dolor in tua pectora venit,
  sed per *mollitos* ante timore gradus. 400
Iupiter ante dedit fati mala signa cruenti,

flammifera petiit quum tria templa manu:
Iunonisque gravi nocte impavidaeque Minervae,
sancta quoque immensi Caesaris icta domus.
405 Sidera quin etiam coelo fugisse feruntur;
Lucifer et solitas destituisse vias.
Lucifer in toto nulli comparuit orbe,
et venit stella non praeeunte dies.
Sideris hoc obitus terris instare monebat,
410 et mergi Stygia nobile lumen aqua.
At tu, qui superes moestae solatia matri,
comprecor, illi ipsi conspiciare senex:
perque annos diuturnus eas fratrisque tuosque;
et vivat nato cum sene mater anus.
415 Eventura precor. Deus excusare priora
dum volet, a Druso caetera laeta dabit.
Tu tamen ausa potes tanto indulgere dolori:
longius ut nolis, heu male fortis, ali.
Vix etiam fueras paucas vitalis in horas,
420 obtulit invitae quum tibi Caesar opem:
admovitque preces, et ius immiscuit illis:
aridaque affusa guttura tinxit aqua.
Nec minor est nato servandae cura parentis:
hic adhibet blandas, nec sine iure, preces.
425 Coniugis et nati meritum pervenit ad omnes:
coniugis et nati, Livia, sospes ope es.
Supprime iam lacrimas. Non est revocabilis istis,
quem semel umbrifera navita lintre tulit.
Hectora tot fratres, tot deflevere sorores;
430 et pater, et coniux, Astyanaxque puer;
et longaeva parens. Tamen ille redemtus ad ignes;
nullaque per Stygias umbra renavit aquas.
Contigit hoc etiam Thetidi. Populator Achilles
Iliaca ambustis ossibus arva premit.

Illi caeruleum Panope matertera crinem 435
solvit, et immensas fletibus auxit aquas:
consortesque deae centum, longaevaque magni
Oceani coniux, Oceanusque pater;
et Thetis ante omnes: sed nec Thetis ipsa, neque omnes
mutarunt avidi tristia iura dei. 440
Prisca quid huc repeto? Marcellum Octavia flevit,
et flevit populo Caesar utrumque palam.
Sed rigidum ius est et inevitabile mortis.
Stant rata, non ulla fila renenda manu.
Ipse tibi emissus nebulosi littore Averni, 445
si liceat, forti verba tot ore sonet:
Quid numeras annos? Vixi maturior annis.
Acta senem faciunt: haec numeranda tibi.
His aevum fuit implendum, non segnibus annis.
Hostibus eveniat longa senecta meis. 450
Hoc atavi monuere mei, proavique Nerones.
Fregerunt ambo Punica bella duces.
Hoc domus ista docet, per te mea, Caesaris alti.
Exitus hic, mater, debuit esse meus.
Nec meritis, quicquam illa iuvant, magis adfuit illis, 455
mater, honos: titulis nomina plena vides.
Consul, et ignoti victor Germanicus orbis,
qui fuit heu mortis publica caussa, legor.
Cingor Apollinea victricia tempora lauro,
et sensi exsequias funeris ipse mei: 460
decursusque virûm notos mihi, donaque regum,
cunctaque per titulos oppida lecta suos:
et quo me officio portaverit illa iuventus,
quae fuit ante meum tam generosa torum. 465
Denique laudari sacrato Caesaris ore

emerui, lacrimas elicuique deo.
Et cuiquam miserandus ero? Iam comprime fletus.
Hoc ego, qui flendi sum tibi caussa, rogo.
Haec sentit Drusus, si quid modo sentit in umbra.
470 Nec tu de tanto crede minora viro.
Est tibi, sitque precor, multorum filius instar:
parsque tui partus sit tibi salva prior.
Est coniux, tutela hominum: quo sospite vestram,
Livia, funestam dedecet esse domum.

NUX ELEGIA.

Nux ego iuncta viae, quum sim sine crimine vitae,
a populo saxis praetereunte petor.
Obruere ista solet manifestos poena nocentes,
publica quum lentam non capit ira moram.
5 Nil ego peccavi: nisi si peccare vocatur,
annua cultori poma referre suo.
At prius arboribus, tunc quum meliora fuerunt
tempora, certamen fertilitatis erat:
quum domini memores sertis ornare solebant
10 agricolas, fructu proveniente, deos.
Saepe tuas igitur, Liber, miratus es uvas
mirata est oleas saepe Minerva suas.
Pomaque laesissent matrem, nisi subdita ramo
longa laboranti furca tulisset opem.
15 Quin etiam exemplo pariebat femina nostro,
nullaque non illo tempore mater erat.
At postquam platanis, sterilem praebentibus umbram,
uberior quavis arbore venit honor;
nos quoque frugiferae (si nux modo ponor in illis)
20 coepimus in patulas luxuriare comas.

Nunc neque continuos nascuntur poma per annos:
uvaque laesa domum, laesaque bacca venit.
Nunc uterum vitiat, quae vult formosa videri:
raraque in hoc aevo est, quae velit esse parens.
Certe ego, si nunquam peperissem, tutior essem. 25
Ista Clytaemnestra digna querela fuit.
Si sciat hoc vitis, nascentes supprimet uvas.
orbaque, si sciat hoc, Palladis arbor erit.
Hoc in notitiam veniat maloque piroque;
destituent silvas utraque poma suas. 30
Quaeque sibi vario distinguit poma colore,
audiat hoc cerasus; stipes inanis erit.
Non equidem invideo: numquam tamen ulla feritur,
quae sterilis sola conspicienda coma est.
Cernite sinceros omnes ex ordine truncos, 35
qui modo nil, quare percutiantur, habent.
At mihi saeva nocent mutilatis vulnera ramis;
nudaque detecto cortice ligna patent.
Non odium facit hoc, sed spes indulta rapinae.
Sustineant aliae poma; querentur idem. 40
Sic reus ille fere est, de quo victoria lucro
esse potest: inopis vindice facta carent.
Sic timet insidias, qui se scit ferre viator,
cui timeat: tutum carpit inanis iter.
Sic ego sola petor, soli quia caussa petendi est. 45
Frondibus intactis caetera turba viret.
Nam quod habent frutices alii quoque proxima nobis
fragmina, quod laeso vimine multa iacent;
non istis sua facta nocent: vicinia damno est.
Excipiunt ictu saxa repulsa meo. 50
Idque fide careat; si non, quae longius absunt,
nativum retinent inviolata decus.

Ergo, si sapiant, et mentem verba sequantur;
devoveant umbras proxima quaeque meas.
55 Quam miserum est, odium damnis accedere nostris,
meque ream nimiae proximitatis agi!
Sed, puto, magna mei est operoso cura colono.
Invenias, qui det nil mihi, praeter humum.
Sponte mea facilis contemto nascor in agro:
60 parsque loci, qua sto, publica paene via est.
Me, sata ne laedam, quoniam sata laedere dicor,
imus in extremo margine fundus habet.
Non mihi falx nimias Saturnia deputat umbras:
duratam renovat non mihi fossor humum.
65 Sole licet siccaque siti peritura laborem,
irriguae dabitur non mihi sulcus aquae.
At quum maturas fisso nova cortice rimas
nux agit; ad partes pertica saeva venit.
Pertica dat plenis immitia vulnera ramis:
70 ne possim lapidum verbera sola queri.
Poma cadunt, mensis non interdicta secundis;
et condit lectas parca colona nuces.
Has puer aut rectas certo dilaminat ictu;
aut pronas digito bisve semelve petit.
75 Quattuor in nucibus, non amplius, alea tota est;
quum sibi suppositis additur una tribus.
Per tabulae clivum labi iubet alter; et optat,
tangat ut e multis quamlibet una suam.
Est etiam, par sit numerus qui dicat, an impar:
80 ut divinatas auferat augur opes.
Fit quoque de creta, qualem coeleste, figura,
sidus et in Graecis littera quarta gerit.
Haec ubi distincta est gradibus, qui constitit intus
quot tetigit virga, tot capit inde nuces.
85 Vas quoque saepe cavum, spatio distante, locatur

in quod missa levi nux cadat una manu.
Felix, secreto quae nata est arbor in agro;
et soli domino ferre tributa potest!
Non hominum strepitus audit, non illa rotarum:
non a vicina pulverulenta via est. 90
Illa suo, quaecunque tulit, dare dona colono,
et plenos fructus annumerare potest.
At mihi maturos nunquam licet edere foetus;
ante diemque meae decutiuntur opes;
lamina mollis adhuc tenero dum lacte, quod intro est; 95
nec mala sunt ulli nostra futura bono:
iam tamen invenias, qui me iaculentur, et ictu
praefestinato munus inane petant.
Si fiat rapti, fiat mensura relicti,
maiorem domini parte viator habet. 100
Saepe aliquis, foliis ut nuda cacumina vidit,
esse putat Boreae triste furentis opus.
Aestibus hic, hic me spoliatam frigore credit:
est quoque, qui crimen grandinis esse putet.
At mihi nec grando, duris invisa colonis, 105
nec ventus fraudi, solve, geluve fuit.
Fructus obest: peperisse nocet: nocet esse feracem:
quaeque fuit multis, est mihi praeda malo.
Praeda malo, Polydore, fuit tibi: praeda nefandae
coniugis Aonium misit in arma virum. 110
Hesperii regis pomaria tuta fuissent:
una sed immensas arbor habebat opes.
At rubus, et sentes tantummodo laedere natae,
spinaque vindicta caetera tuta sua est.
Me, quia non noceo, nec aduncis vindicor hamis; 115
missa petunt avida saxa proterva manu.
Quid, si non aptas solem fugientibus umbras,
finditur Icario cum cane terra, darem?

Quid, nisi suffugium nimbos vitantibus essem,
120 non exspectata quum venit imber aqua?
Omnia quum faciam, quum praestem sedula cunctis
officium; saxis officiosa petor.
Haec mihi perpessae, domini patienda querela est.
Caussa habeor, quare sit lapidosus ager.
125 Dumque repurgat humum, collectaque saxa remittit,
semper habent in me tela parata viae.
Ergo, invisa aliis, uni mihi frigora prosunt:
illo me tutam tempore praestat hiems.
Nuda quidem tunc sum; nudam tamen expedit esse;
130 nec spolium de me, quod petat, hostis habet.
At simul induimus nostris sua munera ramis;
saxa novos fructus grandine plura petunt.
Forsitan hic aliquis dicat, Quae publica tangunt,
carpere concessum est: hoc via iuris habet.
135 Si licet hoc; oleas destringite: caedite messes
Improbe, vicinum carpe, viator, olus.
Intret et urbanas eadem petulantia portas;
sitque tuis muris, Romule, iuris idem.
Quilibet argentum prima de fronte tabernae
140 tollat: et ad gemmas quilibet alter eat.
Auferat hic aurum, peregrinos ille lapillos;
et quascunque potest tollere, tollat opes.
Sed neque tolluntur: nec, dum regit omnia Caesar,
incolumis, tanto praeside, raptor erit.
145 At non ille deus pacem intra moenia finit;
auxilium toto sparsit in orbe suum.
Quid tamen hoc prodest, media si luce palamque
verberor, et tutae non licet esse mihi?
Ergo nec nidos foliis haerere, nec ullam
150 sedibus in nostris stare videtis avem.
At lapis, in ramo sedit quicunque bifurco,

haeret, et ut capta victor in arce manet.
Caetera saepe tamen potuere admissa negari,
et crimen nox est inficiata suum.
Nostra notat fusco digitos iniuria succo, 155
cortice contactas inficiente manus.
Ille cruor meus est: illo maculata cruore
non profectura dextra lavatur aqua.
O ego, quum longae venerunt taedia vitae,
optavi quoties arida facta mori! 160
Optavi quoties, aut caeco turbine verti,
aut valido missi fulminis igne peti!
Atque utinam subitae raperent mea poma procellae:
vel possem fructus excutere ipsa meos.
Sic, ubi detracta est a te tibi caussa pericli, 165
quod superest, tutum, Pontice castor, habes.
Quid mihi tunc animi est, quum sumit tela viator,
atque oculis plagae destinat ante locum?
Nec vitare licet moto fera vulnera trunco,
quem sub humo radix vinclaque firma tenent. 170
Corpora praebemus plagis: ut saepe sagittis,
quum populus manicas deposuisse vetat:
utve gravem pavida est ubi tolli vacca securim
aut stringi cultros in sua colla videt.
Saepe meas vento frondes tremuisse putastis: 175
sed metus in nobis caussa tremoris erat.
Si merui, videorque nocens; imponite flammae,
nostraque fumosis urite membra focis.
Si merui, videorque nocens; excidite ferro:
et liceat miserae dedecus esse semel. 180
Si nec cur urar, nec cur excidar, habetis;
parcite. Sic coeptum perficiatis iter.

A. SABINI

EPISTOLAE TRES

TRIBUS

OVIDII EPISTOLIS

RESPONDENTES.

EPISTOLA I.

ULIXES PENELOPAE.

Pertulit ad miserum tandem tua casus Ulixen,
  Penelope, chartis verba notata piis.
Agnovi caramque manum, gemmasque fideles.
  Solamen longis illa fuere malis.
5 Arguis ut lentum: mallem quoque forsitan esse,
  quam tibi quaeque tuli dicere, quaeque feram.
Non hoc obiecit mihi Graecia, quum mea fictus
  detinuit patrio littore vela furor;
sed thalamis nec velle tuis, nec posse carere:
10 caussaque fingendae tu mihi mentis eras.
Nil tibi rescribam curas, properemque venire.
  Dum propero, adversi vela tulere Noti.
Non me Troia tenet, Graiis odiosa puellis;
  iam cinis, et tantum flebile, Troia, solum.
15 Deïphobusque iacet, iacet Asius, et iacet Hector:

et quicunque tui caussa timoris erant.
Evasi et Thracum caeso duce praelia Rheso,
in mea captivis castra revectus equis:
tutus et e media Phrygiae Tritonidis aree
fatalis palmae pignora capta tuli. 20
Nec timui commissus equo; male sedula quamvis
clamabat vates, Urite, Troes, equum:
urite; mendaci celantur robore Achivi:
et Phrygas in miseros ultima bella ferunt.
Perdiderat tumuli supremum munus Achilles; 25
sed Thetidi est humeris redditus ille meis.
Nec laudem Danai tanto renuere labori:
erepti pretium corporis arma tuli.
Quid refert? Pelago sunt obruta. Non mihi classes,
non socii superant: omnia pontus habet. 30
Solus adhuc mecum, qui me tot casibus unus
duravit, patiens ad mala, perstat amor.
Illum non avidis canibus Niseïa virgo
fregit: non tumidis torta Charybdis aquis:
non ferus Antiphates, nec in uno corpore discors 35
Parthenope, blandis insidiosa modis:
non quod Colchiacis Circe tentaverit herbis,
non quod sollennes altera diva toros.
Utraque se nobis mortalia demere fila
spondebat, Stygias utraque posse vias. 40
Te tamen, hac etiam spreta mercede, petivi,
passurus terra tot mala, totque mari.
Sed tu femineo nunc forsan nomine tacta,
non secura leges caetera verba mea:
quaeque mihi Circe, quae sit mihi caussa Calypso, 45
iamdudum ignoto sollicitere metu.
Certe ego quum Antinoum, Polybumque, Medontaque legi;

heu toto sanguis corpore nullus erat!
Tot iuvenes inter, tot vina liquentia, semper
50 (heu mihi! quo credam pignore?) casta manes.
Curve placent ulli, si sunt in fletibus ora,
deperit et lacrimis non decor iste tibi?
Pacta quoque es thalamo, nisi mendax tela moretur,
et coeptum revoces callida semper opus.
55 Ars pia; sed quoties oculos frustrabere lana,
successum toties ars dabit ista tibi.
Ah melius, Polypheme, tuo superatus in antro
finissem ingratos ad mala tanta dies!
Threïcio melius cecidissem milite victus,
60 Ismaron errantes quum tenuere rates:
crudelemve illo satiassem tempore Ditem,
quo redii Stygiis fata moratus aquis;
vidi ubi, nequidquam quod me tua littera celat,
sospes digresso quae mihi mater erat.
65 Retulit illa domus eadem mala: meque querentem
fugit, ab amplexu ter resoluta meo.
Phyllaciden vidi. Contemtis sortibus ille
primus in Hectoreas intulit arma domos:
felix laudata cum coniuge! Laeta per umbras
70 illa suum fortes it comitata virum.
Nec dum illi Lachesis dictos numeraverat annos:
sed iuvat ante suum sic cecidisse diem.
Vidi, nec lacrimas oculi tenuere cadentes,
deformem Atriden, hei mihi! caede nova.
75 Illum Troia virum non laeserat: ille furentem
Nauplion, Euboicos transieratque sinus.
Quid refert? animam per vulnera mille profudit,
iam reduci solvens debita vota Iovi.
Tyndaris has illi laeso pro foedere poenas
80 *struxerat*, externos ipsa secuta viros.

Ah mihi quid prodest, captivas Teucridas inter
quum staret coniux Hectoris, atque soror,
defectis Hecubam potius legisse sub annis,
ne tibi suspectus pellicis esset amor?
Prima meis omen metuendum puppibus illa 85
fecit, non membris ipsa reperta suis.
Latratu miseras finivit moesta querelas;
et stetit in rabidam protinus acta canem.
Prodigio tali placidum Thetis abstulit aequor,
Aeolus infusis incubuitque Notis. 90
Pervagus hinc toto non felix differor orbe;
et, quocunque vocat fluctus et aura, feror.
Sed si Tiresias tam laeti providus augur,
quam verax vates in mala nostra fuit;
et terra et pelago, quidquid mihi triste canebat, 95
emensus, fato iam meliore vagor.
Iam mihi nescio quo comitem se in littore iungit
Pallas, et hospitibus per loca tuta trahit.
Nunc primum Pallas versae post funera Troiae
visa mihi: medium temporis ira tulit. 100
Quidquid Oilides commiserat, omnibus unus
peccavit: Danais omnibus ira nocens:
nec te, Tydide, cuius modo foverat arma,
eximit: errato tu quoque ab orbe venis:
non Telamone satum capta de coniuge Teucrum: 105
non ipsum, pro quo mille fuere rates.
Felix Plisthenide, quacunque in sorte fuisti
coniuge cum cara: non gravis illa fuit.
Seu venti fecere moras, sive aequora vobis;
ad nulla est vester damna retentus amor. 110
Oscula nec venti certe tenuere, nec undae:
promtaque in amplexus brachia semper erant.
Sic utinam errarem! Faceres tu mollia, coniux,

aequora: te socia nil mihi triste foret.
115 Nunc quoque, Telemacho tecum mihi sospite lecto,
omnia sunt animo iam leviora mala:
quem tamen infestas rursus queror ire per undas,
Herculeam Sparten, Nestoreamque Pylon.
Ingrata est pietas, cui tanta pericula subsunt:
120 nam male commissus fluctibus ipse fuit.
Sed labor in fine est. Occursum in littore vates
dixit. In amplexus, care, ferere tuos.
Noscendus soli veniam tibi. Tu preme sollers
laetitiam, et tacito gaudia conde sinu.
125 Non vi certandum, nec aperta in bella ruendum.
Sic cecinit laurus ille monere suas.
Forsitan ante dapes, interque vacantia vina,
ultoris pharetris utile tempus erit:
et modo despectum subito mirentur Ulixem.
130 Heu precor, ut properet ille venire dies,
antiqui renovet qui laetus foedera lecti.
et tandem incipias coniuge, cara, frui.

EPISTOLA II.

DEMOPHOON PHYLLIDI.

Hanc tibi Demophoon patria dimittit ab urbe:
et patriam meminit muneris esse tui.
Nec face Demophoon alia, nec coniuge captus,
sed tam non felix, quam tibi notus erat.
5 Thesea, quo socero nequidquam, Phylli, tumebas;
impuleritque ignes forsitan ille tuos;
turpe pati nobis, regno ferus expulit hospes!
Hunc illi finem longa senecta dedit.
qui modo peltiferas fudit Maeotidas armis,

Alcidae magni, non minor ipse, comes: 10
qui socerum Minoa gravi sibi fecit ab hoste,
mirantem monstri cornua victa sui.
Arguor exilii (quis credat?) caussa fuisse:
nec tacitum frater me sinit esse reum.
Dum thalamos, inquit, dilectae Phyllidos urges, 15
et tuus externo cessat in igne furor;
fluxere interea pede tempora lapsa fugaci;
praevenitque tuas flebilis hora moras.
Forsitan aut nondum fractis occurrere rebus,
aut poteras fractis utilis esse tamen. 20
Cur potiora tibi Rhodopeïa regna fuere,
quaeque magis regnis cara puella fuit?
Intonat his Acamas: eadem mox obiicit Aethra,
infelix functae iam prope sortis anus:
et quod non condant nati sua lumina palmae, 25
fecisse haec nostras arguit usque moras.
Non equidem inficior: multum clamavit uterque,
staret Threïciis quum mihi puppis aquis.
Poscunt, Demophoon, (quid cessas?) carbasa venti:
Demophoon, patrios respice, dure, deos: 30
respice: et exemplum, qua gaudes, Phyllida sume.
Sic amat, ut terra nolit abire sua;
utque redire velis, non ut comitetur euntem,
te rogat: et praefert barbara regna tuis.
Me tamen haec inter tacitum convicia saepe 35
adversis memini vota tulisse Notis;
saepe abitura tuo ponentem brachia collo,
gavisum in fluctus aequora mota truces.
Nec metuam hoc ipso coram genitore fateri:
libertas meritis est mihi facta tuis, 40
dicere, Non duro dilectam Phyllida liqui
pectore · *nec* praeceps vela ferenda dedi.

Et flevi, et flentem solando saepe, remansi,
quum staret cursus iam mihi certa dies.
45 Denique Threïcia veni rate. Non dare Phyllis
quam potuit, iussit tardius ire ratem.
Ignosce et fasso: memor es Minoidos: ipse
antiquus necdum pectore cessit amor:
et quoties oculis circumdat sidera, dixit,
50 Quae fulget coelo, nostra puella fuit.
Illum dilecta Bacchus sibi cedere iussit
coniuge: desertae crimen at ille subit.
Exemploque patris periurus dicor et ipse:
nec quaeris caussas, Sithoni dura, morae:
55 nec satis ampla putas rediturі pignora, si me
non amor alterius, non amor ullus habet.
Nullane fama tibi turbatos, Phylli, penates
Theseos, et miserae retulit acta domus?
Non laqueos audis cari me flere parentis?
60 Flebilior laqueis, heu mihi! caussa subest.
Non fratrem Hippolytum? Cecidit miserabilis ille
praeceps attonitis per freta raptus equis.
Non tamen excuso reditus. Licet undique fata
accumulent caussas; tempora parva peto.
65 Thesea, quod superest, patrem tumulabimus ante:
succedat tumulo non sine honore decens.
Da spatium veniamque, peto: non perfidus absum:
nec mihi iam terra tutior ulla tua est.
Quidquid mite fuit post diruta Pergama, quidquid
70 aut bella, aut pelagi detinuere morae;
sola fuit Thrace. Patria quoque iactor in ipsa:
auxilium superes casibus una meis;
si modo mens eadem, nec, quod sit iam mihi dives
regia, Cecropia non minor arce, movet:
75 nec patris offendunt casus, nec crimina matris;

nec iam non felix omine Demophoon.
Quid? si Phoebeam peterem te coniuge Troiam,
perque annos sequerer bella gerenda decem?
Penelopen audis: toto laudatur in orbe,
exemplum fidi non leve facta tori. 80
Illa piae, sic rumor ait, mendacia telae
struxit, et instantes distulit arte procos,
quum properata palam revocaret stamina noctu,
atque iterum in lanas omne rediret opus.
At tua ne fugiant spreti connubia Thraces, 85
Phylli, times. Ulli nubere, dura, potes?
estque tibi pectus cuiusquam accedere taedae?
obstat perfidiae nec metus iste tuae?
Ah tibi quantus erit facti rubor, ah tibi quantus
tum dolor, adspicies quum mea vela procul! 90
damnabisque tuos sero temeraria questus!
Demophoon, dices, heu mihi! fidus erat!
Demophoon rediit, et saevos forsitan Euros
passus, et hibernas dum quoque currit aquas.
Ah cur nescio quam properavimus, heu mihi! culpam? 95
Rupi, quam ruptam sum mihi questa, fidem.
Sic tamen ah! potius, sic perstes, quam mihi de te
ulterior tangat pectora, Phylli, dolor!
Quos tibi, me miserum! laqueos, quae fata minaris?
Et nimis audaces gens habet ista deos. 100
Parce, precor: famamque domus mihi crimen habentis
perfidiae, gemina ne preme, dura, nota.
Excuset patrem fatis in parte relicta
Gnosis: non merui, cur ferar ipse nocens.
Nunc venti mea verba ferant, qui vela tulerunt. 105
Est animus reditus; sed pia caussa tenet.

EPISTOLA III.

PARIS OENONAE

Quae satis apta tibi tam iuste, Nympha, querenti
rescribam, fateor quaerere verba manum.
Quaerit, nec subeunt: sentit sua crimina tantum:
solvere, quae sentit, non sinit alter amor.
5 Si levat hoc iras, ipso me iudice damnor.
Quid refert? caussa tu meliore cales.
Damnatumque tibi me sub sua iura Cupido
retrahit. alterius sic quoque praeda sumus.
Prima meis tu pacta toris; fassusque iuventam
10 te primum accepta est coniuge noster amor.
Nondum tantus eram. Quo me genitore superbum
arguis, hoc domino tunc retinendus eram.
Non ego Deïphobum sperabam, aut Hectora fratrem,
quum pastos agerem, te comitante, greges:
15 reginamque Hecuben, non matris nomine, noram:
et fueras illi digna manere nurus.
Sed non est rationis amor. Te consule, Nympha.
Laesa es: sed laesam scribis amare tamen:
quumque petant Satyri connubia, quum tua Panes;
20 reiectae memor es tu tamen usque facis.
Adde, quod hic fatis amor est adiutus, et illum
praescia venturi viderat ante soror.
Nondum Tyndaridos nomen mihi sederat aure,
et cecinit Graios illa vocare toros.
25 Omnia vera vides. Superant mea vulnera tantum;
utque tuam supplex poscere cogar opem.
Te penes arbitrium nostrae vitaeque necisque:
victuri iam nunc pectora sume tibi.
Flevisti, memini, tamen hac in voce canentis:

et, Mala, dixisti, sint precor ista procul; 30
nec sic fata ferant, tulerint sic caetera quamvis,
ut possim Oenone perdere laesa Parin.
Tot superare metus, qui me, nec credere cogit,
ignoscas, idem te quoque fallit Amor.
Imperat ille deis: quum vult, in cornua tauri, 35
quum vult, in pennas destruit ille Iovem.
Non foret in terris tanto miranda decore
Tyndaris; heu! flammis nata puella meis!
si sua non cycno mutasset Iupiter ora.
Fluxerat in Danaës aureus ante sinus: 40
piniferamque Iden falsus lustraverat ales:
inter Agenoreas constiteratque boves.
Victorem Alciden dominae quis pensa tenere
crederet? At lanas nere coëgit Amor.
Dicitur et Coa sedisse in veste puellae. 45
Illa Cleonaeo tecta leone fuit.
Te memini Phoebum, Oenone, (mea crimina dico.)
fugisse, et nostros praeposuisse toros.
Non ego praestabam Phoebo: sed tela Cupido
his in te voluit legibus ire sua. 50
Consolare tamen digna tua pellice damna:
quam tibi praetulimus, nata puella Iove est.
Sed quod nata Iove est, minimum me tangit in illa:
quod non est facies pulcrior ulla, nocet.
Atque utinam formae iudex incallidus essem 55
creditus Idaeis, Pegasi Nympha, iugis!
Non mihi Iunonis, nec obesset Pallados ira;
laudata est oculis quod Cytherea meis.
Dividit haec aliis flammas celeresque paresque:
ut libitum est, nati temperat ipsa faces. 60
Non tamen evaluit vitare domestica tela,
quos aliis arcus, et sibi dura tulit.

Deprensam coniux illam in Mavo
Testibus hic divis cum Iove qu
65 Iam dolet et Mavors, terras ultroq
praetulit Anchisen huic habitur
Anchisen propter voluit formosa vi
visaque postlatam iacuit ulta dea
Quid mirum est, potuisse Parin succ
70 immunis sub quo non fuit ipsa p
Quam laesus Menelaus amat, non la
Adiice, non laeso quod comes ipsa
Et magnos, video, cogit mihi rapta
armataeque petunt Pergama mille
75 Non vereor, belli ne non sit caussa pı
est illi facies digna movere duces.
Si mihi nulla fides; armatos respice
Quam sibi sic repetunt, sic retinei
Quod si vertendae spem mentis conci
80 cur cessant herbae, carmina curve
Nam te nec Phoebi sollertior artibus u
Phoebeaeque Hecates somnia vera
Te cum sideribus totam deducere Lu
nubibus et memini surripuisse die
85 Pascebam tauros: interque armenta l
obstupui placidos vocibus ire tuis.
Quid retro Xanthum, retro Simoënta
adiiciam cursus non tenuisse suos
Ipse pater Cebren, natae male tutus a
90 cantatas quoties restitit inter aquas
Nunc locus Oenonae est, nunc illam ost
sive tuos ignes pellere, sive meos.